nemus ⁊ cõregnabimus. hoc erit qñ ſponſa ducta in thalamũ ſpõſi dotabiť dote bona. dicens cum lya illď Geñ. xxx. Dotauit me dñs dote bona. a Que in pͣ ſenti ſeculo patiať in futuro receptura ſit. ſcꝫ premia eterna ꝓ modica et leui tribulatione. ij. Corint. iiij. id qđ in pñti ē momentaneũ ⁊ leue tribulatiõis nr̃e ſupra modum in ſublimitate eternũ glorie pondus operatur in nobis. b Intentõ aũt eius. Hic tãgiť intentio ſcribẽtis que eſt mouere ad patientiam. Intentio enim iohannis fuit ſupra. ſ. ſubditos inſtruere q̃tũ ad intellectum. hic autem intendit eos informare q̃tum ad effectũ. c Modus tractandi talis. hic tangiť formalis cauſa: ſm̃ quaꝫ attenditur penes modũ agendi: primo pͥmittit iohannes ꝓlogum cuꝫ dicit Apoca. ieſu xp̄i ⁊c. et ſalutationem. ibi. Iohãnes. vij. eccleſiis ⁊c. q̃ pͥmiſſo accedit ad narrationẽ. ibi. ego Iohannes frater veſter ⁊c. et ca. vij. ſ. ſm̃ ſeptem eccleſias quibus ſcribit ſm̃ ſeptẽ ſtatus eccleſie generalis.

et earum ſeptẽ epiſcopis de predictis inſtruens: et per eam totam generaleꝫ eccleſiam docens. Eſt itaqꝫ materia iohannis in hoc opere ſtatus ſpecialiter aſiane eccleſie: necnon et totius videlicet[a] que in preſenti patiatur: et in futuro receptura ſit.[b] Intentõ vo eius eſt monere ad patientiam que ſeruanda eſt: tum quia breuis labor tum quia premium magnum.[c] Modus tractandi talis: primo premittit prologum et ſalutationem vbi reddit auditores benignos ⁊ attentos: q̃ premiſſo accedit ad narrationem. Ante narrationeꝫ vo oſtendit chriſtum eſſe ab eť no ſine principio et fine: inducens ip̄m loquẽtẽ: Ego ſum alpha et o. i. principiũ et finis. Poſtea accedẽs ad narratõnẽ diſtinguit ſeptẽ viſiones: q̃bus terminatis iſte liber conſummať. Premittit autem ꝓlogũ dicẽs. Apocalypſis ieſu xp̄i: ſubaudis hic eſt: ſic in aliis viſio eſaie hec eſt: et ꝑabole ſalomonis.

Item alius prologus in apocalypſim.

Iohannes apl̄s ⁊ euãgeliſta a xp̄o elect⁹ atqꝫ dilectus: in tanto amore dilectiõis vberior habitus eſt: vt in cena ſupra pectus eius recumberet: et ad crucẽ aſtanti ſoli matrẽ ꝓpriam ꝯmendaſſet: vt queꝫ nubere volenteꝫ ad amplexum virginitatis aſciuerat ipſi etiã cuſtodiendam virginem tradidiſſet. Hic itaqꝫ cuꝫ ꝓpter verbũ dei et teſtimoniũ ieſu chriſti in pathmos inſulam ſortiretur exiliuꝫ: illic ab eodem apocalypſis oſtenſa deſcribiť vt ſicut in principio canonis. i. libri geneſeos: incorruptibile principiũ prenotatur: ita etiam incorruptibilis finis ꝑ virginem in apocalypſi redderet̃ dicentis: Ego ſum alpha et o initiũ et finis. Hic eſt iohannes q̃ ſciens ſupueniſſe ſibi diem egreſſionis de corpore conuocatis in epheſo diſcipulis deſcẽdit in defoſſum ſepulture ſue locũ: orõneqꝫ ꝯpleta reddidit ſpm̃: tam a dolore mortis fact⁹ extraneus: q̃ a corruptione carnis noſcitur alienus. Cuius tamen ſcripture diſpoſitio vl̄ libri ordinatõ: iõ a nobis ꝑ ſingula non exponiť: vt neſcientibus inq̃rendi deſideriũ collocetur: et querentibus laboris fruct⁹ ⁊ deo magiſterij doctrina ſueť.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Apocalypſis iohis tot hꝫ ſacramẽta q̃t vba. parũ dixi: et ꝓ merito voluminibꝫ laus oĩs inferior eſt In verbis ſingulis mltiplices latent intelligentie.

Incipit liber Apocalyſis btĩ Iohis apl̃i. Ca. j.

[a] Apocalypſis Ieſu chriſti[b] quã dedit illi de⁹[c] palaꝫ facẽ[d] ſuis ſuis[e] que oportet fieri cito:[f] et ſignificauit mittẽs ꝑ angeluꝫ ſuũ

Apocalypſis ieſu chriſti ⁊c. Liber Cap. j. iſte in duas ptes diuidiť: in ꝓhemiũ ⁊ tractatũ q̃ incipit in ca. ſeq̃n. In ꝓhemio vo tria facit qꝛ primo reddit auditores attentos: ſcđo beniuolos: ibi. Iohes ſeptẽ ecclĩjs. tercio dociles ſiue doctos: ibi. Ego iohannes que tria in ꝓlogis fieri cõſueuerunt. Primuꝫ facit dupliciter: pͥmo ex auctoritate et arduitate huius doctrie ſcđo ex eius vtilitate: ibi. Beat⁹ q̃ legit. ad hec enim duo ſolent homies attẽdere. Circa pͥmũ ſciẽdũ q̃ ſicut dictũ fuit in principio libri pſalmoꝝ. reuelatio ꝓpheticalis que fit cuꝫ imaginaria viſione: q̃lis eſt iſta que deſcribitur in hoc libro: naꝫ iohãnes habuit imaginarias viſiones: ⁊ q̃d ſignificarẽt intellexit: altioris grad⁹ eſt qñ apparet aliqua perſona inſtruens de occultis q̃ſi fieꝛ ſine tali apparitiõe pſone: et quanto pſona ſic apparens eſt altior tanto reuelatio eſt gradus altioꝛ: ſicut pſona angelica altior eſt q̃ hũana: et diuina q̃ angelica. Licet auteꝫ angelus apparuerit iohãni eũ inſtruens in apocalypſi tñ apparebat tãq̃ repñtans pſonam filij dei hũanitati ⁊ in ei⁹ pſona loq̃ns vt poſtea mag̃ apparebit: ꝓpter hoc reuelatio in hoc libro cõtẽta ẽ valde ardua ⁊ auctẽtica ⁊ hoc eſt qđ diciť: a Apocalypſis ihũ xp̄i. i. reuelatõ facta in pſona ihũ xp̄i modo dicto. b Quã dedit illi deus. pi. nã fili⁹ dei tatẽ hꝫ a pr̃e. c Palã facere. i. manifeſtare. d Seruis ſuis. i. deuotis fidelibus et ſtudioſis. e Que oꝫ fieri cito. ſ. tribulationes ecclie quas oportet fieri nã hoc ꝓcedit ex diuina ordinatione que nõ põt fruſtrari. et hoc fit ad ꝓbationẽ fideliũ et augmentũ glie ipoꝛuꝫ f Et ſignificauit mit. ꝑ anglm ſuũ. dctõ mõ appentem.

g Seruo ſuo Iohi.euãgeliſte. b Qui teſtimoniũ ꝑhibuit vbo dei.in principio euangelij ſui:q̃tũ ad emanationẽ eius eternã.d. In principio erat vbũ:⁊ verbũ erat apud deũ ⁊ deus erat verbũ.⁊ q̃tũ ad eius incarnationẽ tpalẽ di. Et verbũ caro factũ eſt ⁊ habitauit in nobis.idõ ſubdit: i Et teſtimoniũ ihũ chriſti.i.de ihũ chriſto. k Queciiq; vidit.in eius ↄuerſatione: miraculorũ operatione:morte et reſurrectione:ſicut patet in euangelij ſui ꝓſecutiõe. l Beatus. Hic pñr reddit auditores attẽtos ex hꝰ libri vtilitate q̃ ↄſiſtit i btitudinis ↄſecutione.d. l Beatꝰ q̃ legit.q̃tũ ad doctores. m Et audit.q̃tũ ad diſcipulos ſtudioſos n Verba ꝓphetie huiꝰ.mẽte attẽdendo. o Et ſeruat ea que in ea ſcripta ſunt.tribulatiões futuras patiẽter ſuſtinẽdo:et ſubditur ratio. p Tempus.n.ꝓpe eſt.ideſt cito tranſiens.q.d.labor patie breuis eſt ⁊ pmiũ beatitudinis eternũ. q Iohannes. Hic pñter reddit auditores beniuolos:⁊ diuidit in duas ptes:q̃ pmo ꝓpoſitũ facit: ſcdo qõnẽ tacitaz ſoluit.ibi. Ecce venit. Primũ facit ex hoc q̃ eis optat bona ſpũalia ⁊ eterna di. q Iohes.vij.eccliis.ꝑ hunc ſeptenariũ intelligit pñter vniuerſitas ecciarũ in orbe cõſtitutarũ. Vñ dicit grego.omel.xxv. Qz ſeptẽ diebus omne tẽps ↄphendit:recte ſeptenario nũero vniuerſitas figuratur. r Gratia vobis.in pñti vita. s Et pax.in futura:nam ibi q̃etabit totaliter humanꝰ appetitus. t Ab eo q̃ eſt ⁊ q̃ erat ⁊ q̃ venturꝰ eſt.i.a deo eterno. Eternitas.n.ſm boetiũ de ↄſolatiõe:eſt interminabilis vite tota ſil ⁊ pfecta poſſeſſio.ſ a nobis q̃ intelligimus cũ ↄtinuo ⁊ tpe ſimplicitas eius nõ appꝛhendit niſi ꝑ ↄpationẽ ad tẽpus:nã aſſiſtit oi tpi etiaz infinito ſi eſſet: ꝓpter qð nobis hoc exprimit ꝑ drñtias tpis pñtis pteriti ⁊ futuri. v Et a ſeptẽ ſpiritibus.i.vniuerſitate angeloꝝ q̃ miniſtri ſt noſtre ſalutis. x Qui in ↄſpectu throni eius ſunt.parati eius exeq̃ voluntatẽ. y Et a ieſu xp̃o q̃ eſt teſtis fidelis.paterne glorie ⁊ maieſtatis:vtz in euangelio. z Primogenitus mortuorũ.i.primus inter reſurgentes a mortuis.lz ante ipm lazarꝰ ⁊ ples alij fuerint a morte reſuſcitati:hoc tñ fuit ad vitã mortalẽ: que magis ꝓprie dr mors q̃z vita ſm q̃ dicit beatus greg.homel.xxxv. Propter qð vera reſurrectõ fit ad vitã immortalẽ ad quã xp̃e reſurrexit pmus. Nã eius reſurrectio eſt cã reſurrectiõis alioꝝ. a Et pnceps re.terre.ꝓpter qð dixit in ſua reſurrectõe: Data eſt mihi ois ptãs in celo ⁊ in terra:math. vlti. b Qui dile.nos ⁊ la.nos.i.ſola dilectione ſua ⁊ ñ meritis nr̃is nos lauit. c A pccis noſtris.originalibꝰ ⁊ actualibus. d In ſanguine ſuo.ſacrm.n.baptiſmi ⁊ pnie quibus delet originale pctm̃ ⁊ actuale hñt efficaciaz a ſua paſſione benedicta. e Et fecit nos regnũ.i.aſcribi ciues celeſtis regni. f Et ſacerdotes.offerentes hoſtias laudis acceptabiles ꝑ ipm. g Deo.i.toti trinitati. h Et patri ſuo.ad cuius gloriã oia ordinat. i Ipſi glia.in ſeipõ. k Et imperiũ.ſup oia alia. l In ſcla ſcloꝝ.i.eternaliter. m Ecce venit. Hic pñr reſpõdet cuidã tacite qõni:qua poſſet q̃ri qñ dabit fidelibus vita beata quã Iohes eis optat:⁊ rñdet q̃ in iudicio finali

[g]ſeruo ſuo iohi [h]q̃ teſtimonium ꝑhibuit vbo dei:[i]⁊ teſtimoniũ ieſu xp̃i [k]q̃cũq; vidit [l]Beatꝰ q̃ legit [m]⁊ audit [n]verba ꝓphetie huiꝰ: [o]⁊ ſeruat ea q̃ in ea ſcripta ſt. [p]Tps enĩ ꝓpe eſt. [q]Iohannes ſeptez eccleſijs q̃ ſt i aſia. [r]Gr̃a vobis [s]et pax [t]ab eo q̃ eſt ⁊ qui erat et qui venturꝰ ẽ: [v]⁊ a ſeptẽ ſpiritibꝫ [x]q̃ i ↄſpcũ throni eiꝰ ſunt: [y]⁊ a ihũ xp̃o q̃ eſt teſtis fidel [z]pmogenitꝰ mortuoꝝ: [a]⁊ pnceps regũ terre: [b]qui dilexit nos ⁊ lauit nos [c]a pctis nr̃is [d]i ſanguie ſuo. [e]et fecit nos regnũ [f]⁊ ſacerdotes [g]deo [h]et pr̃i ſuo. [i]Ipſi glia [k]⁊ imperiũ [l]i ſecla ſcloꝝ amẽ. [m]Ecce venit [n]cũ nubibus: [o]⁊ videbit eũ ois oculus [p]⁊ q̃ eũ pupugert. [q]Et plangẽt ſe ſuꝑ eũ oẽs tribꝫ terre [r]etiã amẽ. [s]Ego ſum alpha ⁊ o pncipiũ ⁊ finis: dic dñs deꝰ [t]q̃ ẽ ⁊ q̃ erat ⁊ q̃ venturꝰ ẽ omnipotẽs. [v]Ego iohes fratr vr̃ [x]⁊ pticeps in tribulatiõe [y]et regno [z]et patia i ihũ chriſto: [a]fui i inſula q̃ appellat pathmos [b]ꝓpter vbum dei ⁊ teſtioniũ ihũ. [c]Fui in ſpũ [d]i dñica die: [e]⁊ audiui pꝰ me vocẽ magnã tanq̃ tube

qñ in corpe ⁊ anima erunt totaliter beati:cuiꝰ expectatio breuis ⁊ nulla eſt ↄpata eternitati:idõ dicit: m Ecce venit.de ꝓpinquo. n Cũ nubi.ſic.n.veniet ad iudiciũ: Math.xxiiij. Videbũt filium hois veniẽtẽ in nubibus celi cũ virtute multa ⁊ maieſtate. o Et videbit cũ ois ocls. q̃ in iudicio apparebit in forma humana q̃ ẽ viſibilis oibus.idõ ſubdit. p Et qui eũ pupugerũt.i.iudei q̃ eũ lingua crucifixerunt:⁊ milites manu:⁊ pylatus indicãdo Viſio tñ ipiꝰ erit valde delectabilis iuſtis.naz veniet eis ſaluator:ꝓpter qð loquens de ſuo aduentu ad iudiciũ: Luce.xxj. His aũt fieri incipientibꝰ reſpicite ⁊ leuate capita vr̃a.i.exhylarate corda vt expoit btũs gregoriꝰ homel.j. Qm̃ appropinquat redemptõ vr̃a.ſ erit terribilis impijs:q̃ veniet eis punitor:idõ ſubdit: q Et plan.ſe ſuꝑ eũ oms tribus terre.i.oms quoꝝ corda in terrenis affectibus ſunt defixa. r Etiã amẽ.etiã eſt aduerbium affirmandi in latino:et ſilr amẽ in hebreo.⁊ ꝑ hãc duplicẽ affirmationẽ inſinuat: q̃ eſt irretractabilis veritas:⁊ ſubdit rõ cũ di: s Ego ſuz alpha ⁊ o ⁊c.q.d.nõ põt fruſtrari vel immutari mea ſnĩa: dicit aũt alpha et o. Nã alpha eſt pria lr̃a grecoꝝ: ⁊ o vltima: ⁊ ꝑ hoc inſinuat q̃ deus eſt principiũ oim effectuũ ⁊ finis: ad quẽ oia ordinant: ꝓuer.xvj. Vniuerſa ꝓpter ſemet ipm opatus eſt dñs et idõ qð ſubdit: Principiũ ⁊ finis. eſt expoſitio lr̃e duplicis precedentis. t Qui eſt.⁊ qui erat:et q̃ venturus eſt oipotẽs.exponat vt ſ. v Ego iohes. Hic pñter reddit auditores dociles:ꝑ hoc q̃ modũ ⁊ materiã reuelatiõis in hoc libro ↄtẽte tãgit ſub q̃dam breuitate qð in libroꝝ ꝓhemijs fieri ↄſueuit Et diuidit in duas ptes:q̃ pmo tangit huiꝰ reuelationis locus et tps.ſcdo materia ⁊ modus:ibi. Et audiui Circa primũ dicit. v Ego iohes frat vr̃.nõ carnali cognatiõe ſ ſpũali regñatõne ꝑ ſacramẽtũ baptiſmi x Et pticeps in tribulatiõe.nã ꝓpter xp̃m fuit merſus in feruẽtis olei doliũ. y Et regno.celeſti ad qð oz ꝑ multas tribulatões intrare: Act.xiiij. z Et patiẽtia in ieſu.i.ꝓpter ieſuz:q̃ dat patiam in tribulationibꝰ. a Fui in inſula q̃ appellat pathmos. De ferueutis.n.olei dolio nõ aduſtꝰ exiẽs: ſ vt fortis athleta punctus ad inſulam pathmos fuit in exilium relegatꝰ in q̃ dñõ reuelante apocalypſim ↄſcripſit:et ſic tangit locus. b Propt vbũ dei ⁊ teſti.ihũ.in q̃ tangit cã ſue relegatiõis.ꝓpt hoc.n.q̃ nolebat xp̃m negare: nec a pdicatione nois eius ceſſare fuit in exiliũ relegatus. Cõſequẽter tangit reuelatiõis tps cũ di: c Fui in ſpũ.i.in extaſi mentis. d In dñica die.q̃ deputatꝰ eſt ↄtẽplationi diuine.⁊ ꝑ ↄñs aptus eſt reuelatiõi fiende. e Et audiui. Hic pñter tangit in breui reuelationis materia ⁊ modꝰ.⁊ diuidit in q̃tuor ptes:q̃ pmo ponit reuelantis deſcptio:ſcdo audiẽtis trepidato ibi. Et cũ veniſſez.tcio timẽtis ↄſolatõ.ibi. Et poſuit.q̃rto ſcribentis informatio.ibi. Scribe ergo. Circa pmuz dr. e Et audiui poſt me vocem magnã tanq̃ tube.

in quo deſignat virtus ⁊ auctoritas angeli loqntis in ꝑſona xp̄i. a Dicentꝭ mihi. b Qđ vides ſcribe in libro. ad inſtructōnez fideliū. c Et mitte. vij. eccleſijs ephe ſo ⁊c̄. his eñi ſeptē eccl'ijs prio ſcripſit ⁊ cō ſequenter alijs vniuerſis vt p̄dictū eſt ⁊ in ꝓſecutione amplius apparebit. d Et cōuerſus ſum. per hāc ɔuerſionez ītelligit ꝙ i ap̄p̄henſione reuelationis diuine oz mentē a terrenis auerti: et ad celeſtia conuerti. e Et viderē vocē. id eſt vocis ꝓlatorem: qꝛ vox ꝓprie nō eſt viſibilis: pōt tñ ſic exponi. e Et viderē vocē. i. ꝑciperē: ſicut Exod: xix. Cunctuſ aūt ꝑpl's vidēbat voces. f Et ɔuerſus vidi ſeptem cādelabra aurea. vij. eccleſias ſignificauit ut exponitur infra.

ideo ſubdit. n Sicut in camino ardenti. in q̄ deſignatur ardor tribulatōnis xp̄i fidelib' imminentis. o Et vox illi' tanꝗ̄ vox aqua. mul. in quo notat virt' ⁊ auctoritas loquentis: ſicut ſupra ꝑ voce tube: eſt. n. eadē ſignificatio replicata ꝑ illā ſilitudinē ad maiorē expreſſionem.

[a] dicentis [b] Qđ vides ſcribe ī lib°: [c] et mitte ſeptē eccl'ijs q̄ ſūt in aſia epheſo ⁊ ſmyrne et pergamo ⁊ thiatyre ⁊ ſardis ⁊ philadelphie ⁊ laodicie. [d] Et ɔuerſus ſū [e] vt viderem vocē q̄ loq̄bat mecum. [f] Et ɔuerſus vidi ſeptē candelabra aurea: [g] ⁊ in medio ſeptē candelabroꝝ aureoꝝ ſilem filio hoīs [h] veſtitū podere: [i] ⁊ p̄cinctū ad mamillas zona aurea [k] Caput aūt ei' ⁊ capilli erāt cādidi tanꝗ̄ lana alba ⁊ tanꝗ̄ nix. [l] Et oculi ei' velut flāma ignis: [m] ⁊ pedes e' ſiles auricalcho [n] ſic in camīo ardēti. [o] Et vox illi' tanꝗ̄ vox aq̄ꝝ multaꝝ: [p] ⁊ hēbat in dextera ſua ſtellas ſeptē. [q] Et ex ore ei' gladi' vtraq; ꝑte acut' exibat [r] ⁊ facies ei' ſic ſol lucet in v̄tute ſua. [s] Et cū vidiſſez eū cecidi ad pedes ei' tāꝗ̄ mortuus. [t] Et poſuit dexterā ſuam ſuꝑ me dicēs. [v] Noli timere. [x] Ego ſū p̄m' ⁊ nouiſſim' ⁊ viu' [y] ⁊ fui mortu': [z] et ecce ſū viuēs in ſcl'a ſcl'oꝝ. [a] Et hēo claues mortis ⁊ inferni: [b] Scribe ḡ q̄ vidiſti [c] et q̄ſūt [d] ⁊ q̄ oz fieri p' hec. [e] Sacramentuz ſeptē ſtellaꝝ q̄s vidiſti in dextera mea: ⁊ ſeptē candelabra aurea. [f] Septē ſtelle: angl'i ſūt ſeptem eccleſiaꝝ: [g] ⁊ cādelabra ſeptez eccleſie ſunt.

Capitulum. ij.

p Et hēbat in dextera ſua ſeptē ſtellas. i. ep̄os: vt exponit in fine ca. q̄ dicunt ſtelle: quia debent eccliam illuīare vita pariter ⁊ doctrina: Daniel. xij. Qui ad iuſticiam erudiūt plurimos q̄ſi ſtelle in perpetuas eternitates. dicunt aūt eſſe i dextra xp̄i: ſine q̄ nō p̄nt recte operari: Joh. xv. Sine me nihil poteſtis facere. hoc dicit apoſtolis quoꝝ ſucceſſores ſūt ep̄i in eccleſia dei vt dr̄ in decretis diſ. xxi. ca. in no. te. q Et ex ore ei' gladi' ⁊c̄. i. ſententia iuſta. r Et facies ei' ſic ſol. nam eſt lux vera q̄ illuminat oēz hoīem venientem in hunc mundum: Joh. j.

g Et in medio ſep. cand. au. ſi. ſi. hois. i. angelū rep̄ntātem xp̄m q̄ fili' hominis freqnter in euangelio noīatur: vt ʒ inuenienti: ⁊ vt oſtendat ꝙ ille qui apparebat erat angel' et nō xp̄c: ideo nō dr̄ h ꝙ iohēs viderit filiuz hoīs: ſ; ſilēm filio hoīs. ꝑ hoc aūt ꝙ dr̄ in medio ſeptē candelabroꝝ intelligit ꝙ xp̄c ē i medio eccliaꝝ in noīe ei' ɔſecrataꝝ ſ'm ꝙ dicit Mat. vlt. Ecce vobiſcū ſum oibus dieb' vſq; ad ɔſummatōnez ſeculi. g Veſtitutū podere. eſt autē poderꝭ veſtis ſacerdotalis linea q̄ cōiter dr̄ alba: ⁊ dr̄ a pos qđ ē pes ⁊ hereo heres. q. pedib' herens: nam attingit vſ; ad pedes. h Et p̄cinctū ad mamillas. ꝑ p̄cinctōez ad renes intelligit reſtrictio carnis q̄ p̄cipit in ve. teſta. per eam autem q̄ eſt ad mamillas circa pectus intelligit reſtrictio mentꝭ q̄ p̄cipit in nouo. vñ Mat. v. Audiſtꝭ qꝛ dictū eſt antiquis nō mechaberis: Ego aūt dico vobis quicūq; viderit mulierē ad ɔcupiſcendā eam iam eſt mechat' eam in corde ſuo. apparitio ꝟo angeli fiebat ad deſignandū ɔtinentiā q̄ dz eſſe in miniſtris xp̄i ꝓ ſtatu noui teſta. Sciendū tñ ꝙ lex vet' ꝓhibebat cōcupiſcentiā aliene vxoris: Exo. xx. Non ɔcupiſces vxorem ꝓximi tui. tū qꝛ nō puniebat nec puniendū aperte dicebat: iō dicit in glo. Phil. ij. ꝙ lex vetus ꝓhibebat manū nō animū. qꝛ nō ita exp̄ſſe et efficaciter ꝓhibebat ſicut lex noua: ⁊ qđ modicū eſt q̄ſi nihil reputatur libro. ij. phy. k Caput aūt eius et capilli erant candidi. Apparebat eñi angelus in ſpē ſacerdotis: qa veſtitus podere: ⁊ etiā iudicis: in hoc ꝙ gladi' ex vtraꝗ̄ ꝑte acutus ꝓcedebat de ore eius: vt hr̄ infra. maturitas aūt etatis ⁊ moꝝ que ꝑ caniciem deſignat decet iudices et ſacerdotes: ꝓpter qđ in canicie apparebat. ecōtrario ꝟo indecens eſt iuueni canicies: ⁊ ideo chriſtus Canti. v. Ubi deſcribit vt iuuenis ſponſus dicuntur eius capilli nigri: come capitis eius ſicut elate palmaꝝ nigre quaſi coruus. l Et oculi eius velut flamma ignis. nam acuicies ſui viſus pertingit vſq; ad intima rex cognoſcenda. oīa. n. nuda ⁊ apta ſunt oculis eius: Heb. iiij. m Et pe. eius ſi. aurical. ho. ignito:

s Et cū vidiſſem. Hic ɔñter ponit iohis trepidatio cū dicit. s Et cū vidiſſem eū cecidi ⁊c̄. hoc aūt factuz eſt ad declarandū fragilitatē humanā iuxta virtutē angelicā ſimile legit de daniele in angeli viſione: Dañ. x. Hoc tamē magis habet locū in ꝓpoſito in quo angelus apparebat: vt repreſentās ꝑſonam diuinā: vt p̄dictū eſt: que incomparabiliter excedit angelicam. t Et poſuit. Hic ɔñr ponitur timentis ɔſolatio cum dicitur. t Et poſuit dex. ſuā ſuꝑ me: ad ɔfortādū fragilitatē meā: iō ſubdit. d. v Noli timere. ⁊ ſubdit rōnē. x Ego ſum prim' et nouiſſim'. ꝑ hoc idē ſignat qđ ē. dr̄. Ego ſum alpha et o. ⁊c̄. Silr exponat. q. d. potēs ſum te ſaluare. ideo nō debes timere. y Et fui mortuus. in humanitate aſſumpta ꝓ generis humani ſalute: ꝓpter quod non debes timere. z Et ecce ſum viuens in ſecula ſeculoꝝ. quia chriſtus homo reſurrexit ad vitam immortalē. a Et habeo claues mortis ⁊ inferni. i. ꝑtātem educēdi inde iuſtos quod fecit in ſua reſurrectione. ⁊ ibi recludēdi impios quod maxime faciet in iudicio finali. d. illud terribile verbum mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternum ⁊c̄. b Scribe ergo Hic conſequenter ponitur ſcribentis informatio in quo etiam tangitur materia huius libri in quodam generali: cum dicitur: b Scribe ergo que vidiſti. i. appitionem iam dictam. c Et que ſunt. ideſt tribulationem eccleſie iam inchoatam: et circa finē mūdi magis ingraueſcentem: ideo ſubdit. d Et que oz fieri. in futurꝭ tribulatōibus ad ꝓbationem electorum. e Sacrm. vij. ſtellarum. i. ſacrum ſecretum ꝑ ipās ſignificatū: qđ ɔñter exponitur cum dr̄: f Septem ſtelle angeli ſunt ſeptē eccliarum. i. ep̄i ipaꝝ. vñ angl's qui interpretat miſſus eſt h nomen epiſcopalis officij: ſicut Malach. ij. capit'lo dicit: Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciam et legem ex ore ei' requirent: angelus enim domini exercituum eſt. epiſcopus eñi eſt ſacerdos principalis in aliqua dyoceſi. Unde et in lege ſupremus inter miniſtros dei vocatur ſacerdos ſummus. g Et ſeptem candelabra aurea. vij. ecclie ſunt.

nam ſicut candelabra ſuſtentāt luminaria ſic eccl'ie docto
res q̄ ſt̄ lumiaria eccie: de bonis eccl'ie dn̄t ſuſtentari: et di-
cūtur aurea: nā hoc dʒ ex charitate fieri: q̄ p aurū ſignatur
q2 ſicut aurū excellit oia alia metalla: ſic charitas alia dei
dona. j. Corinth. xiij. Maior aūt horū eſt charitas.

Apocalypſis in cap. j. vbi dr in po-ſtilla: Et fecit nos regnū. i. aſcribi ci-ues celeſtis regni.

Additio.

Ratio aūt q̄-re pplus dei q̄nq3 dicit regnū ſacerdotale: vt Exo. xix. q̄nq3 re gale ſacerdotiū vt prima petri. ij. q̄n-q3 regnū 7 ſacerdo tes vt hic hr̄ ſ. i ad ditiōe. j. petri. ij. vi de ibi. Ca. ij.

Angl'o ephe ſi 7c. Fini-to phemio hic incipit tractat⁹ 7 diuidit i duas p-tes: nā primo infor mant ſepte eccie in ſpeciali. ſcd'o tota

Et [a] Angl'o epheſi eccie ſcribe [b] Hec dic q̄ tenet ſepte ſtellas in dextera ſua: q̄ ambulat i medio ſeptē cā delabrorū aureorū. [c] Scio o-pera tua [d] 7 laborē [e] 7 patiaꝫ tuā: [f] et q2 nō potes ſuſtinē malos. [g] Et tētaſti eos [h] q̄ ſe dicūt apl'os eſſe [i] et nō ſt. [k] et inueniſti eos mēdaces. [l] Et patiam hēs: [m] et ſuſtinuiſti pter nomē meū: et nō defe ciſti. [n] Sed hēo aduerſuʒ te pauca: [o] q charitatē tuā p-mā [p] reliqſti. [q] Memor eſto

eccleſia in generali. iiij. c. prima diuidit in ſeptē partes ſ3 ſeptem eccleſias: que patebūt pſequendo. in prima do p-te informat eccleſia epheſina: cuius pmittit ꝯmendatio vt melius recipiat ſequēs correctio que ponit ibi: Sʒ ha beo aduerſus te. in pma pte dr: a Angl'o epheſi eccie. .i. eius epo: ſicut predictū eſt: et ita accipiat in ſequentib⁹ 7 informādo epm q̄ eſt caput illius eccie informat pplm ſi bi ſbditū: vt ex ſequētibus appebit: dicūt aūt expoſitores cōiter: q iſte fuit timothe⁹ pauli diſcipulus: queʒ ꝯſtituit epiſcopū eccl'ie epheſine ſicut dictū ē. j. Tbi. j. tn̄ btūs io-hannes apl's erat ſup om̄s epos aſie cuius eccias funda-uit et rexit: vt hr̄ in libro illuſtriū virorū: tn̄ cōiter mābat epheſi. b Hec dicit q̄ hʒ. vij. ſtellas 7c. exponat vt ē. c Scio opa tua. i. approbo. d Et laborē. i. tribulatio nē ab aduerſarijs fidei. e Et patiam tuā. in tribulatio ne tibi ſuſcitata. f Et q2 nō po. ſuſti. malos. cū eis cōi-cando: ſ3 magis eos reijcis a ꝯſortio fideliū ne corrūpant malis eorū. g Et tentaſti eos. experimentū accipiēdo de ipis p vita eorū 7 doctrinā. h Qui ſe dicūt apl'os eſſe. .i. a xp̄o miſſos ad docēdū pplm. i Et nō ſunt. ſ3 magis ſubuerſores fideliū q̄les erant ebion 7 cherinth⁹ et ceteri heretici q̄ tūc in aſia ſurrexerunt: 7 ſilr pſeudo apli q̄ dice-bant ſe miſſos ab aplis in hierl'm manentib⁹. ſ. petro 7 ia-cobo: et ſub hoc ptextu falſo tamē docebāt obſeruationeʒ legaliū ſil' cū euāgelio eē neceſſariā ad ſalutē: vt patuit ē. in epl'is pauli in plurib⁹ locis. k Et inueniſti eos mē-daces. nō ſolū in doctrina ſ3 etiā in vita: q2 exterius ſancti tatē ſimulabāt vt ſimplices magis deciperent. l Et pa-tiētiā habes. in tribulationib⁹ q̄s excitauerūt ꝯtra te. m Et ſuſtinuiſti pter nomē meū. nō pter inanē gloriā n Sed habeo aduerſus te. Hic ꝯſter ſubdit correctō 7 vt melius portet: ꝯmendatio ſubdit ibi: Sed hoc habes. Circa primū dr: n Sed habeo aduerſus te. defectum corrigendū: qd̄ ſubdit cū dr: o Quia charitatē tuam primam. i. opera charitatis que habuiſti in principio tue ꝯuerſionis. p Reliquiſti. ex hoc appet qd̄ ē. dictū eſt. ſcʒ q verbū dn̄i dirigit ad epm nō ſolū p ſe: ſ3 etiā p pplo ſibi ſubdito: naʒ cū timothe⁹ eēt pauli ſpecialis diſcipul⁹ et predilect⁹ nō eſt veriſimile q preceſſerit in ſpūalibus deficiendo: ſed magis pficiendo: pter quod iſtud intelli-gitur de populo ſibi ſubdito. ꝯſueuerūt. n. ſuſtentare pau peres chriſtianos feruenter 7 deuote 7 elemoſynam mit-tere fidelibus in hieruſalē habitantibus q̄ ſuas poſſeſſio-

nes vendiderant ad ſuſtentationē chriſto credentium vt patet act. iiij. 7 refrigeratus erat ab hoc feruore: ideo nō dr q reliquerit ſimpliciter charitatē: ſ3 primā. i. fer-uoris gradū prius habitū ad quē reducit cū dr. q Memor eſto itaq3 vnde excideris. i. a quāto ḡdu cha-

itaq3 vn̄ excideris: [r] 7 age pēi tētiā: [s] 7 pria opa fac. [t] Sin aūt [v] venio tibi [x] et mouebo cādelabrū tuū d' loco ſuo: ni ſi pniam egeris. [y] Sʒ h' hēs [z] q2 odiſti facta nicholaitarū q̄ et ego odi. [a] Qui hʒ aureꝫ [b] audiat: [c] q̄d ſpūs dicat ec-cleſijs: [d] Vincēti [e] dabo edē de ligno vite: qd̄ ē i padyſo dei mei. [f] Et āgl'o ſmirne ec-cleſie ſcribe: [g] Hec dic pmuſ 7 nouiſſim⁹ q̄ fuit mortu⁹: 7 viuit [h] Scio tribulatōꝫ tuā [i] 7 paupꝑtatē tuā [k] ſ3 diues es

ritatis. r Et age pniam. de omiſſione tā-ti boni. s Et prima ope-ra fac. i. ſic ferue ter et deuote ſi-cut prius. ex h' p3 q noīe ange li non intelligit hic angel⁹ ſctūs cuſtos eccleſie epheſine vt vo-luerūt aliq̄ dicē nā angli ſancti non pnt ab aliq̄ gradu ſue pfe-ctōnis excidere t Sin aūt. ſup ple te corrigas. v Venio tibi. .i. ad te punien-dum. x Et mouebo cāde-labrum tuū 7c.

ſubtrahendo ſubditos tuos ab obediētia tua vt ex po-nūt aliqui: ſ3 hoc nō videt bene dictū: quia ſicut culpa principaliter retorqueretur in epm 7 nō in pplm: qd̄ ē improbatū. poſſet etiā dici q infrigidatio dicta prime charitatis non ꝯtingit tempore tanti doctoris. ſ. timo thei: ſ3 alterius ſibi ſuccedentis: nā illo tempore epiſco pi ſancti q̄ pp'lo pficiebant primi ad tormenta ducebā tur: 7 ſic frequenter mutabant. Illi enim qui dicūt q timotheus hic intelligitur angel⁹ epheſi eccie mouet ex hoc circa illa tempora nullus eo excellentior inueni tur rexiſſe eccleſiā epheſinam: 7 hoc magis mouet ad oppoſitū: q2 tpe prelati excellentioris min⁹ ꝯtingūt de-fectus in eccia ſibi ꝯmiſſa: pter quod ſaluo meliori iu dicio magis videt q fuerit ali⁹ a ſancto timotheo. y Sed hoc habes. Hic ꝯſter ſubdit ꝯmēdatio vt more boni ſamaritani p⁹ vinū mordificatiuū infundat oleū lenitiuū cum dicit. y Sed hoc habes. ſ. bonū ꝯmē datiōe dignū. z Quia odiſti facta nicholaitarum. nō dixit nicholaitas: ſed facta: q2 pſone ſunt ex charita te diligende: ſ3 eorū vicia odio ſunt hn̄da: iſte nicolaus fuit in primitiua eccleſia hn̄s valde pulcrā vxorem: et impoſitū fuit ſibi q nimis ꝫelabat eā: pt qd̄ ad oſtē dendum ꝯtrariū cecidit in peius vicium: ſm illud poe ticū: Decidit in ſcillam cupiēs vitare charibdim. expo ſuit eī vxorē ſuam alijs chriſtianis. d. errone e ſic vxo res eſſe cōicandas ſicut 7 alias res. Dicit in ſcholaſti ca hiſtoria li. iij. ca. xix. q nicolaus ipē vixit ſancte 7 ca ſte: ſed alij incōtinentes hoc dixerūt. a Qui habet aurē. i. intellectum capacem. b Audiat. i. mēte ca-piat. c Quid ſpiritus dicat eccleſijs. ex hoc p3 q licet ſermo dirigat hic primo eccl'ie epheſine: tn̄ ꝯſter dirigit oibus alijs p orbē ꝯſtitutis. vt dictū eſt ſupra. d Vincenti. mundū: carnē 7 dyabolum. e Dabo edere de ligno vite 7c. Iſtud lignum chriſtus ē: vt hr̄ in fine huius libri q̄ fruūt beati. Nā cu⁹ diuinitate re-ficiunt interius: 7 eius hūanitate exterius: ſm q dicit aug. ſup illud Io. x. Ingredict 7 egredict 7 paſcua in ueniet. f Et angelo. hec eſt ſcd'a ps principalis in q̄ inforat eccia ſmirnēſis: cui⁹ ponit h' ꝯmendatio cuʒ dr: f Et angl'o ſmyr. eccie. iſte fuit ſcūs polycarpus ſm doc. cōit. g Hec di. prim⁹ 7c. exponat vt ē. h Scio tribu. tuā. i. approbo in ea tuā patiam. i Et paup. tuā. in tpalib⁹. k Sʒ diues es. i ſpūalib⁹

[a]et blaſphemaris ab his q̄ ſe dicūt iudeos eē ⁊ ñ ſūt: [b]ſȝ ſūt ſynagoga ſathane. [c]nihil hoꝝ timeas q̄ paſſurus es. [d]Ecce miſſurꝰ ē dyabolꝰ aliq̄s ex vob̄ in carcerē [e]vt tentemini: [f]et hēbitis tribulationē dieb̄ decē. [g]Eſto fidelꝭ [h]vſqȝ ad mortē: [i]et dabo tibi coronā vite. [k]Qui hȝ aurem audiat: q̄d ſpūs dicat eccl'ijs. Qui vicerit: [l]nō ledetꝛ a morte ſcđa. [m]Et āgl'o pgami eccl'ie ſcribe. [n]Hec dicit q̄ hȝ rūpheā ex vtraqȝ pte acutā. [o]Scio vbi hitas: [p]vbi ſedes ē ſathane: [q]et tenes nomē meū [r]et nō negaſti fidē meaȝ. [s]et [t]in dieb̄ ill' antiphas teſtis meꝰ fidelis q̄ occiſus ē apud vos vbi ſathanas habitat. [v]Sed hēo aduerſus te pauca: [x]qui habes illic [y]tenētes doctrinaȝ balaā q̄ docebat balach mittere ſcādalū corā filijs iſrl' edere ⁊ fornicari: ita [z]hēs ⁊ tu tenētes doctrinā nicholaitaꝝ. [a]Similiter pniam age [b]ſiquo minꝰ: [c]veniaȝ tibi cito: [d]et pugnabo cuȝ illis [e]in gladio oris mei [f]Qui hȝ aurē audiat: quid ſpiritus dicat eccleſijs. [g]Vincenti dabo manna abſcōditum: [h]et dabo illi calculum candidum: [i]et in calculo nomen nouum ſcriptum [k]quod nemo ſcit niſi qui accipit. [l]Et angelo thiatyre eccl'ie ſcribe

a Et blaſphemaris ⁊c̄. ⁊ nō ſunt. ſm̄ veritatē. b Sȝ ſunt ſynagoga ſathane. qui ſunt obſtinati in ſua infidelitate ꝯ xpm: ſm̄. n. q̄ dicit eccleſiaſtice hyſtorie li. iiij. ca. xv. in ciuitate ſmirneoꝝ multi iudei habitabant q̄ excitauerūt gentiles ad pſequendum grauiter xpianos: i qua pſecutiōe plurimi nō ſolū fuerūt ſuis rebꝰ ſpoliati: ſed etiā martyrio coronati: inter q̄s beatus policarpus fuit in ignē piectus ⁊ cū ignis euȝ ñ lederet gladio percuſſus migrauit ad dñm: io ſubdit: c Nihil hoꝝ timeas. q. d. me ptegente p martyrij palmā trāſibis ad gloriā. d Ecce miſſurus eſt dyabolꝰ ⁊c̄. q̄a ad hoc faciēdū incitabit infideles. e Vt tētemini. i. pbemini ſicut aurū in fornace. iſta tñ pbatio nō ē ex intentione dyaboli: q2 nō intēdit tribulatoꝝ bonū: ſed ex intentiōe dei q̄ ex malis elicit bona et ſic ex ſeuicia tyrānoꝝ elicuit patiētiā martyrū et coronā. f Et habebis tribulatiōnē diebꝰ decē. iſtud exponit multipliciter: vno mō referendo ad tribulationē eccl'ie gn̄aliter: cuiꝰ a doctoribꝰ dicitur eſſe. x. tribulatōnes q̄ ſignatꝛ h̄ p. x. dies. Alio mō vt p. x. dieꝝ tribulationeȝ intelligatꝛ tribulatio pfecta: q2 denariꝰ eſt numerꝰ pfectꝰ ⁊ pmꝰ limes nūeroꝝ: q2 nūeri ſequētes ſūt replicationes denarij ⁊ ptiū eiꝰ: vt dr̄. iij. phyſi. xj. n. ē vnū et decē. xij. duo ⁊ decē ⁊ ſic vſqȝ ad. xx. q̄ ſunt bis decē. triginta ter. x. ⁊ ſic ꝯſequenter. Alio mō applicādo ad. x. pcepta decalogi. q. d. tribulatio eccl'ie durabit q̄diu obſeruatio pceptorū decalogi: qđ eſt vſqȝ ad finē mūdi. Poſſȝ etiā aliter ſaluo meliori iudicio exponi: vt p. x. dies intelligantur x. anni: ſm̄ illud Ezech. iiij. Dieȝ p anno dedi: q2 forte tantū durauit pſecutio ſmirnēſis eccl'ie. g Eſto fidelis. i. firmus in fide. h Vſqȝ ad mortē. p ipo tolerandā. i Et dabo tibi coronā vite. i. vbi mors nō habet locū. k Qui hȝ aurē. exponatꝛ vt ſ̄. vſqȝ ibi l Nō ledetꝛ a morte ſcđa. i. ab inferno q̄ dr̄ mors ſecunda. j. xxj. m Et angl'o. Hec eſt tercia ps in qua ponitꝛ informatio pgamenſis eccleſie: cuiꝰ pmo ponitꝛ ꝯmendatio de bono vt melius recipiatꝛ correctō d̄ malo: que ponitꝛ ibi. Sed habeo. Circa primuȝ dicitur: m Et angelo pgamenſis ⁊c̄. i. beato carpo. vt dicūt cōiter doctores. n Hec dicit q̄ hȝ rūpheā ⁊c̄. i. gladiū ex vtraqȝ pte acutū ſicut dictū eſt. j. ca. et expoſitū. o Scio vbi habitas. ſ. in bono tribulationis. ideo dicitur. p Vbi ſedes eſt ſathane. i. eius ptās infideles inducēdo ad pſecutionē eccl'ie. q Et tenes nomen meū. moribus et fide. r Et nō negaſti fidem meā. in pſecutionibus ⁊ tormentis. s Et pideſt. t In diebus illis antiphas teſtis meus. ille martyr ſpecialiter noiatꝛ: quia verbo ſuo et exemplo alios ad martyrium animauit. v Sed habeo. Hic ꝯſequēter ponitur correctō de malo cū dī: v Sȝ habeo aduerſuȝ te pauca. ſ. pctā corrigenda. x Habes illic. ſ. in eccl'ia pgamenſi. y Tenētes doctrinā balaā ⁊c̄. hec hiſtoria hr̄ Nume. xxv. vbi dr̄ q̄ balach rex moabitaꝝ ex doctrina balaā miſit puellas pulcras ꝓpe caſtra hebreoꝝ vt earū pulcritudine hebrei q̄ erāt luxurioſi allicerētꝛ ad idolatriā: et ſic deꝰ offēderetꝛ cōtra totuȝ pplm̄. dicūt ḡ hic aliqui expoſitores q̄ in eccl'ia pgamenſi tunc erāt aliq̄ vbo ⁊ exēplo alios inducentes ad fornicationē tanq̄ licitaȝ: ⁊ ad comedendū de idoloꝝ ſacrificijs ad eoꝝ venerationē: dicūt etiā q̄ cū hocerant ibi aliq̄ tenentes ⁊ docentes errorē nicolai. ſ̄. poſitū. Sȝ h̄ nō vr̄ verū: q2 ſi ſic fuiſſȝ nō diceretur i textu: Habeo aduerſum te pauca ſ̄ multa: ꝓpter qđ melius vr̄ dicendū q̄ in eccl'ia pgamenſi erat tm̄ error nicolai apđ aliq̄s: vt dicitꝛ in textu. et doctrina balaā inducitꝛ tm̄ p ſilitudine vel exemplo: et ſm̄ hoc ſaluo meliori iudicio: ſic eſt exponenda lr̄a: x Habes illic tenentes doctrinā balaā ⁊c̄. nō re ſ̄ ſilitudine: ſicut hō largus p quandaȝ ſilitudinē dr̄ alexander: ⁊ q̄ iſte ſit intellectꝰ vr̄ ex hoc qđ ſeq̄tur infra. z Hēs et tu tenē. doc. nicholaitaꝝ. q. dī. manifeſte: ſicut balach tenuit doctrinā peſtiferā balaā: ſic apud te ſūt aliq̄ tenentes doctrinā nicolai erroneā ſicut dcm̄ ē ſ̄. a Similitꝛ pniaȝ age. ſicut dictū eſt ſ̄. ephe ſine eccl'ie derelicta pma charitate. b Siq̄ minus. i. ſi in aliq̄ neglexeris hec corrigere. c Veniā tibi cito. in finali iudicio: qđ ē valde ꝓpinquū eternitati ꝯpatū: ꝓpt qđ dr̄. j. Jo. ij. Nouiſſima hora ē. d Et pugnabo cū illis. i erꝛore obſtinatꝭ. e In gla. oris mei. i. i ſnīa illa horribili. Ite maledicti i ignē eternū ⁊c̄. Mat. xxv. f Qui hȝ aurē. exponatꝛ vt ſ̄. vſqȝ ibi. g Vincēti da. mā. abſcōdi. manna figurale corporale ⁊ manifeſtū: datū fuit filijs iſrl' in deſerto: Exod. xvj. Sed verū māna eſt ipē xp̄s ſm̄ q̄ ipē dicit Jo. vj. Amen dico vobis. nō dedit vobis moyſes panē de celo: ſ̄ pr̄ meus dat vobis panē verū de celo. ⁊ ſubditꝛ: Ego ſuȝ panis vite ⁊c̄. hoc eſt manna celeſte qđ btōs reficit interꝰ ⁊ exterꝰ: vt pdictū eſt: et dr̄ abſcōditū hoibus vite pntis: ſm̄ q̄ dr̄ pſ. xxx. Q̄ magna mlͭ dul. tue dñe. q. ab. ti. te. h Et dabo illi cal. can. i. corpꝰ dote claritatꝭ decoratū: qđ dr̄ calculꝰ ſiue lapillꝰ: q2 ē erēū a dño ſicut ⁊ lapis. i Et in calculo. nomē no. ſcriptū. q2 tūc quilibet btūs manifeſte ⁊ corpalitꝛ p dotes corpis glīoſi erit aſcriptꝰ ciuilitati celeſtium. k Qđ ne. no. ni. q̄ accipit. ſm̄ q̄ dī. j. Corint. ij. Oculꝰ nō vidit ⁊ auris nō audiuit ⁊ in cor hoīs nō aſcēdit q̄ ppauit deus diligentibꝰ ſe. imēſitas. n. illiꝰ dulcedīs nō eſt cognoſcibil'a viatoribus: ſ̄ a ꝯphēſoribꝰ q̄ iā acceperūt. l Et angelo. Hec eſt ps principal' in qua informatur thiatyrēſis eccl'ia. Et diuiditꝛ in tres ptes: q2 p̄ ponitꝛ eiꝰ ꝯmēdatio: ſcđo maloꝝ rephēſio: ibi. Sȝ habeo. tercio honoꝝ a mal' diſcretio. ibi. Vos āt. Circa pmū dī. l Et angelo thiatyre eccleſie. q̄ ab aliq̄bꝰ dī fuiſſe ſanctꝰ hireneus: q̄ nō ſolū iſtā eccl'iam: ſ̄ ⁊ mltas alias vita ⁊ doctrina illuſtrauit ⁊ vſqȝ ad lugdunū q̄ ē galloruȝ ciuitas peruenit

Sed hoc nō vr̄ ꝓbabiliter dictū. ꝑmo q2 nō fuit ꝯtēporaneus btō iohi: q̄ vr̄ ſcribere epis ſibi ꝯtēporaneis: floruit aūt hierēneꝰ ſub ꝯmodo aurelio. vt dicit hiero. in lib. illuſtriū viroꝝ: q̄ cepit imꝑare anno dn̄i. clxxxij. ſcd̄o q2 nō ē veriſimile q̄ eps tante vite ꝛ doctrine in eccīa ſua ꝑmitteret illa que .j. ſcribūtur: ꝓpter qd̄ ſaluo meliori iudicio videt̄ mihi q̄ fuerit alius minoris excellentie ꝛ iohi ꝯtēporaneus tūc regens ecclīam thyathyrēſem. a Hec dicit filius dei. naturalis q̄ eſt xp̄s ceteri ſunt filij adoptiui. b Qui habet oclos ꝛc. exponat̄ vt ſ̄.j.ca. c Noui ꝑ approbationē. d Opera tua. in effectu: e Et fidē. in intellectu. f Et charitatem. in affectu. g Et miniſteriū. ſeruiēdo deo deuote. h Et patiētiā tuā. in tribulatione. i Et opa tua nouiſſima plura prioribus. ꝓcedendo. ſ. de bono in melius. k Sꝫ habeo. Hic ꝯn̄r arguit ſuos defectus qui notant̄ cū ſubdit̄: l Quia ꝑmittis mulierē iezabel. certū eſt q̄ nō eſt illa que. iij. Reg. dicit̄ idolatra ꝛ fornicaria: q2. cccc. annis ꝛ ampliꝰ añ fuit pedibꝰ equoꝝ ꝯculcata. iiij. Reg. ix. Et dicunt aliqui q̄ erat vxor epi. ſ3 hoc nō eſt veriſimile q̄ vir tam bonus ſicut premiſſum eſt talē haberet vxorem: ꝛ ideo dicēdū q̄ fuit alia falſa ꝓphetiſſa: vel forte aliqs hereticus q̄ figuraliter deſignat̄ nomine muliebri ꝓpter molliciē carnalis vicij. vn̄ et frequēter homo mollis ꝛ effeminatꝰ femia noiat̄. m Que ſe dicit ꝓphetē. falſe tn̄. n Docē. errorē. o Et ſeducē ſeruos meos. i. ſimplices xp̄ianos. p Fornicari. d. hoc eſſe licitū: multi etiā dixerūt erronee fornicationē ſimplicē eē licitā: vl' h̄ intelligit̄ de errore nicolai qui tūc vigebat: vt ſ̄. dictū eſt. q Et manducare de idolaticis. in veneratione idoloꝝ: aliter nō eſſet illicitū niſi ratione ſcandali ſimpliciū: ꝑm q̄ docet apl's. j. corinth. viij. ca. r Et dedi illi tp̄s vt pn̄iam ageret. ꝛ ſic erat obſtinata: ꝓpter qd̄ ſubdit̄ pena. s Ecce ego mitto eā in lectū. infernalis pene de q̄ dr̄ Eſa. xiiij. Detracta eſt ad inferos ſuꝑbia tua: ꝯcidit cadauer tuū: ſubter te ſternet̄ tinea: ꝛ operimentū tuū erūt vermes. t Et qui mechant̄ cū ea. communicando malis ipius. v In tribulatione maxima erūt. in inferno cū ea. x Niſi pn̄iaꝫ egerit. in pn̄ti vita. y Et filios eius. i. imitatores ipiꝰ. z Interfi. in mortē. ſ. gehēna. a Et ſciēt oēs ec. tūc manifeſte qd̄ eſt modo occultū. b Quia ego ſū ſcrutās re. ꝛ corda examinās ꝛ puniēs ꝯcupias ꝛ malas cogitatiōes. c Et da. vnicuiqꝫ vr̄m ꝑm opa ſua. penā impijs ꝛ gloriā iuſtis. d Vobis aūt. Hic ponit̄ diſcretio bonoꝝ a malis: et ꝑmo eos ſpāl'it informādo: ſcd̄o ꝑmiū ꝓmittēdo. ibi. Et q̄ vicerit. Circa ꝑmū dr̄: d Vobis autē dico. Et q̄ ſunt illi ſubdit̄: e Quicūqꝫ nō ha. doc. hanc. i. nō recipiunt doctrinam iezabel. f Qui non cogno. alti. ſathane. id eſt non approbauerunt ſuperbias ebionis ꝛ cherinti: qui ſuperbia elati dixerunt contra reuerentiam perſone chri-

[a]Hec dicit filiꝰ dei [b]q̄ hꝫ oculos tanꝗ flamā ignis: ꝛ pedes eius ſil̄es auricalcho. [c]Noui opa [d]tua [e]fidē ꝛ charitatē [g]et miſteriū [h]ꝛ patiaꝫ tuaꝫ [i]et opa tua nouiſſima plā priorib᷒. [k]Sꝫ hēo aduerſus te pauca: [l]q2 ꝑmitt̄ mulierē iezabel: [m]q̄ ſe dic̄ ꝓphetē [n]docere [o]ꝛ ſeducer̄ ſeruos meos [p]fornicari [q]ꝛ māducare de idolaticꝭ. [r]Et dedi illi tp̄s vt pn̄iam ageret: ꝛ non vult penitē a fornicatione ſua: [s]Ecce ego mitto eā ī lectū: [t]ꝛ q̄ mechant̄ cuꝫ ea [v]in tribulatiōe maxīa erūt: [x]niſi pn̄iam ab opib᷒ ſuis egerint: [y]ꝛ filios eiꝰ [z]interficiā in morte: [a]ꝛ ſciēt oēs eccīe [b]q2 ego ſum ſcrutās renes ꝛ corda: [c]et dabo vnicuiqꝫ veſtrū

ſti eius diuinitatē negātes: ꝓpter qd̄ be. iohēs in principio euāgelij ſui eiꝰ diuinitatē declarauit: ꝑm q̄ di in libro illuſtriū viroꝝ. g Queādmodū dicūt. Hic tāgit̄ vitatio alterius erroris. ſ. pſeudo aploꝝ q̄ cū euangelio dicebant eē neceſſariā obſeruationē legaliū: que dr̄ pondꝰ importabile: act. xv. ꝛ ꝯtū ad hoc dic̄ Iohēs vel potius angl's apparens ei in ꝑſona xp̄i. g Queadmodū dicūt. pſeudo apoſtoli h Nō mittaꝫ ſuꝑ vos aliō pōdus. i. obſuationē legis quod pondus falſi apoſtoli dicūt vobis eſſe imponēdū. i Tamē id qd̄ habetis. i. veritatē euāgelicā vobis ꝑ vos apl'os ꝑdicatā. k Tenete. firmiter. l Donec veniam. ad iudiciuꝫ m Et q̄ vicerit. Hic ꝯn̄r predictos informat: ꝑmiū ꝓmittendo. d. m Et q̄ vicerit. tētationes mūdi: carnis ꝛ dyaboli. n Et cuſto. vſqꝫ in finem. i. vſqꝫ ad mortē. n Opa mea. Hoc dr̄ q2 ihs cepit facē ꝛ poſtea docere: act. j. o Dabo illi ptātē ſuꝑ gētes. in finali iudicō: In q̄ ꝑfecti iudicabūt cū xp̄o: ꝛ ſic hēbūt ptātē ſuꝑ gētes iudicādas. p Et reget il. in v. fer. i. inflexibili iuſticia. q Et tanꝗ vas figuli ꝯfringent̄. q2 tūc peccōꝛes in infernū retrudētur. r Sicut ꝛ ego acce. a prē meo oia. q̄ filius hꝫ a prē. s Et dabo illi ſtel. matutinā. i. corpus glorioſuꝫ dote claritatis refulgēs. t Qui hꝫ aurē. exponat̄ vt ſ̄.

Capl'm. iij.

Et angelo ſardis. Dicunt expoſitores aliqui q̄ iſte fuit ſanctus mellico: que aſſerūt circa tēpora illa fuiſſe ſardenſem epiſcopuꝫ. et ibidē martyrio ꝯſummatū: hoc allegantes ex eccleſiaſtice hiſtorie. v. libro. xxiiij. ca. Sed ſalua eoꝝ reuerentia hoc nō habet̄ ibi: ſed q̄ fuit eunuchus ꝓpter regnum celoꝝ caſtitatem ꝯſeruando: et q̄ plenus ſpiritu ſancto in ciuitate ſardenſium requieſcet expectās aduentū dn̄i: ꝛ dato q̄ cum iſtis que ibi dicūtur de ipo q̄ fuerit martyr ꝛ epūs: hoc tn̄ nō eſt ad firmandū eoꝝ dictum. ſed magis ad ꝯtrarium: nam in textu ſubdit̄: Nomē habes q̄ viuas et mortuus es. qd̄ de tam ſancto epiſcopo nō vr̄ verificari: nec etiā de pp'lo ſibi ſubdito. q2 culpa ſubditorum redūdat in prelatū: et tempore ſancti prelati ſolēt in pp'lo ſubdito vicia magis euitari: ꝓpt̄ qd̄ vr̄ meliꝰ dicendū: q̄ fuerit alius eps ſardeñ. qui nō fuit tante ſanctitatis: nam tūc tp̄is ſicut dictū eſt ſ̄. frequenter epiſcopi mutabantur: ſic ḡ ꝓcedit̄: q2 primo ponit̄ peccōꝝ rephēſio: ſcd̄o paucoꝝ ꝯmēdatō. ibi. Sꝫ hēs. Circa ꝑmū dr̄: b Hec dicit q̄ hꝫ ſeptē ſpūs dei. i. vniuerſitatem angloꝝ ſibi aſſiſtentem. c Et ſeptem ſtellas. i. vniuerſitatem epoꝝ: vt dictū eſt ſ̄.j.ca. d Scio opa tua. quia nihil latet me. e Quia nomen habes q̄ viuas. i. ſanctitatē apparētē ꝛ famā.

ꝑm opa ſua: [d]Vobis aūt dico ꝛ ceteris q̄ thiatyre eſtis [e]q̄cūqꝫ nō habēt doctrinaꝫ hāc [f]ꝛ q̄ nō cognouert altitudinē ſathane [g]queādmodū dicūt: [h]n̄ mittā ſuꝑ vos aliō pōdꝰ. [i]Tn̄ id qd̄ habetis [k]tenete [l]donec veniā: [m]Et q̄ vicerit [n]et cuſtodierit vſqꝫ ī finē opa mea: [o]dabo illi ptātē ſuꝑ gētes: [p]ꝛ reget eas ī vga ferrea: [q]ꝛ tāqꝫ vas figuli ꝯfringet̄ [r]ſic ꝛ ego accepi a prē meo: [s]et dabo illi ſtellā matutinā [t]Qui hꝫ aurē audiat: qd̄ ſp̄s dicat eccleſijs.

Cap. iij.

[a]Et angl'o eccl'ie ſardis ſcribe. [b]Hec dicit q̄ hꝫ ſeptem ſpūs dei: [c]et ſeptem ſtellas. [d]Scio opera tua: [e]q2 nomen habes q̄ viuas:

[f] ⁊ mortuꝰ es. [g] Eſto vigilās [h] ⁊ ꝯfirma cetera [i] q̄ moritura erāt. [k] Non. n. inuenio opa tua plēa corā deo meo. [l] In mēte ḡ habe q̄lr accepis et audieris [m] ⁊ ſerua: [n] ⁊ pniāz age. [o] Si ergo ḡ nō vigilaueris [p] veniā ad te [q] tanꝗ̄ fur ⁊ neſcies q̄ hora veniā ad te [r] Sꝫ hēs pauca nomina in ſardis q̄ nō inq̄nauerūt veſtimēta ſua: [s] ⁊ ābulabunt mecū i albis: quia digni ſūt [t] Qui vicerit ſic veſtiet veſtimētis albis [v] ⁊ nō delebo nomē eiꝰ de libro vite: [x] ⁊ cōfitebor nomen eiꝰ corā prē meo ⁊ corā angelꝭ eiꝰ. [y] Qui hꝫ aurē audiat: q̄d ſpūs dicat eccl'ijs [z] Et āgelo philadelphie eccie ſcribe [a] Hec dicit ſcūs ⁊ verꝰ [b] hꝫ clauē dd: [c] q̄ apit ⁊ nēo claudit: claudit ⁊ nemo apit. [d] Scio opa tua [e] Ecce dedi corā te oſtiū aptū [f] qd nemo pōt claudē [g] q2 modicā hēs v̄tutē: [h] ⁊ ſ̄uaſti verbū meū: [i] ⁊ n̄ negaſti nomē meū. [k] Ecce dabo d̄ ſynagoga ſathāe [l] q̄ dicūt ſe iudeos eē ⁊ n̄ ſūt: ſ3 mētiūt [m] Ecce faciā illos vt veniāt ⁊ adorēt an̄ pedes tuos: [n] et ſciēt [o] q2 ego dilexi te. [p] Qm̄ ſeruaſti verbū patiētie mee [q] ⁊ ego ſ̄uabo te ab hora tētatōis q̄ vētura ē in orbem vniuerſum tētare hitātes i terra [r] Ecce venio cito [s] Tene qd hēs [t] vt nemo accipiat coronā tuā [v] Qui vicerit [x] faciā illuz colūnā [y] in tēplo dei mei: [z] ⁊ foras nō egredietur amplius [a] Et ſcribā ſuper eū nomē dei mei [b] ⁊ nomē ciuitatis dei mei noue irl'm

f Et mortuꝰ es. ſpūaliter ſm veritatē. g Eſto vigilās. ad cognitōz defectuum in te ⁊ tuo grege. h Et cōfir. cetera. i. tibi ſubditos verbo ⁊ exemplo. i Que mo. erāt. ꝓ ſ'e. n. de facili ad peccata labiť niſi exemplo ⁊ verbo platoꝝ ſuſtenteť. k Nō. n. inuenio opa tua plēa. i. pfecta. ſ3 magis defectiua. l In mēte ⁊c. audieris. ſ. doctrinā xpi p eiꝰ apoſtolos veros. m Et ſerua. ope adimplendo. n Et penitentiā age. de obmiſſione bonoꝝ: ⁊ cōmiſſione maloꝝ. o Si ergo vigilaueris. i. diligēs fueris circa dcā p Veniā ad te in morte. q Tanꝗ̄ fur. q2 nihil incertius hora mortis. r Sꝫ hēs. Hic cōſequēter poniť cōmēdatio paucoꝝ cū dr: Sed hēs pauca noīa in ſardis qui nō inq̄nauerūt veſtimenta ſua. q. d. multitudo ſubditoꝝ tuoꝝ maculata ē p pctm̄ s Et ambulabūt mecū in albis. ſ. illi q̄ nō ſūt p peccatū maculati: ⁊ p albedinē veſtis intelligiť ſtola glorie ⁊ immortalitatis: ⁊ q2 nō eſt acceptio pſonaꝝ apud deū: iō ſubdiť. t Qui vicerit ſic veſtieť ⁊c. q. d. nō ſolū iſti ſ3 quicūꝗ̄ vicerit mūdū carnē ⁊ dyabolū ſtola glie veſtieť. v Et nō delebo no. eius de li. vite. Eſt aūt liber vite dei pdeſtinatio: in quo nullus ſcriptus ſimpliciter deleť: q2 finalr ſaluabiť: dr tn̄ deleri ſm quid qn̄ cadit a iuſticia: ⁊ reſcribi gratia recupata. x Et cōfitebor nomē eius. i. ꝙ vere ſit xpianus. y Qui habet aurē ⁊c. exponatur vt ſupra. z Et angelo philadelphie. dicunt expoſitores cōiter ꝙ iſte fuit quadratus de quo dr. iiij. eccleſiaſtice hiſtorie li. iij. c. ꝙ fuit hō ſacris literis valde intelligēs: ⁊ multa ſcripſit ad fidei xpi declaratōem ⁊ infideliū ꝯfutatōem: ſic ergo ꝓcediť: q2 primo poniť eiꝰ cōmēdatio: ſcdo p ip̄m infideliū cōuerſio: ibi. Ecce dabo. tercio pmij ꝓmiſſio: ibi. Qui vicerit. Circa pmum dr. a Hec dicit ſanctus ⁊ verꝰ. i. xp̄c qui ē ſanctus ſanctoꝝ: dan̄. ix. Et ipa veritas. Jo. xiiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. b Qui hꝫ clauē dd. i. ptātē apiendi intellectū ſcpturaꝝ: Luc. xxiiij. Apuit illis ſenſū ⁊c. c Qui apit ⁊ nemo claudit ⁊c. q2 nullus pōt impedire ab intellectu ſcripturaꝝ eos quos vult erudire nec aliq̄s pōt eas intelligere niſi ip̄o reſerāte. d Scio opa tua. i. approbo. e Ecce dedi corā te oſtiū aptū ad ſcripturas intelligēdū ſicut p̄dictū ē. f Qd nemo claudere pōt. i. te impedire a doctrine veritate. g Qui modicā habes virtutē. q. d. q2 n̄ dedi tibi gratiā miraculoꝝ: ſicut mltis alijs epis illius tpis recōpēſaui tibi in intellectu ſacraꝝ ſcripturaꝝ excellenti. h Et ſeruaſti verbū meū. ope ⁊ doctrina. i Et nō negaſti no. meū. in pſecutōe fideliū. k Ecce dabo. Hic poniť ꝯſr infideliū ꝯuerſio p ip̄m: in dyoceſi eīn ſua multi habitabāt iudei: quoꝝ plures p eius doctrinaz fuerūt cōuerſi: ⁊ hoc ē qd diciť. k Ecce dabo de ſynagoga ſathane. i. aliquos de iudeis: quoꝝ cōgregatio diciť ſynagoga ſathane ꝓ illo tpe: quia poſt reſurrectōem xpi ⁊ aſcenſionē ad celos ⁊ pdicatōez aploꝝ manebant in infidelitate. l Qui di. ſe iu. eē ⁊ nō ſūt. hebrei. n. vocati ſūt iudei a iuda patriarcha a quo deſcendit xp̄c ſm carnē: ⁊ iō poſtꝗ̄ negauert xp̄m nō remāſit in eis res huiꝰ nomis ſed in xpianis cōfitentibus xp̄m d̄ tribu iuda veniſſe circūciſi ſpū ⁊ nō carne: ſm ꝙ dr Ro. ij. Nō. n. q̄ in manifeſto iudeus ē neꝗ̄ q̄ in manifeſto in carne eſt circūciſio: ſ3 qui in abſcondito iudeus ē: ⁊ circūciſio cordis in ſpū n̄ litera. m Ecce faciā illos vt ve. et ado. ante pedes tuos. q2 plures de iudeis vt dictū ē cōuerſi fuerūt ad xp̄z hūiliātes ſe corā eo ⁊ eius miniſtro quadrato. n Et ſcient. p illuminatōem fidei. o Quia ego dilexi te. ꝓmouēdo nō ſolū ad fidē catholicā: ſ3 etiā ad epalem dignitatē. p Qm̄ ſeruaſti ver. patientie mee. verbo ⁊ ope. q Et ego ſerua. te. ab hora tentatōis que ventura ē in vniuerſum orbē p impatores romanos dominātes toti orbi ⁊ vbiꝗ̄ fidem catholicam pſequentes: ſed cōtra hoc videť: nā iſta pſecutio iaz fuerat ſub duobus impatoribus. ſ. nerone et domitiano: vt habetur in legenda beati iohānis euāgeliſte: q̄ de pcepto domitiani fuit miſſus in exilium in inſulam: que diciť pathmos: in qua ſcripſit hunc librū: ⁊ eodē anno domitianus interfectus fuit. Dicendū ꝙ l3 pſecutio xpianoꝝ per iſtos impatores tranſiſſꝫ: tn̄ maior erat futura p aliquos alios ſequentes: de qua loquiť hic iohannes p moduz futuri ⁊ anteꝗ̄ veniret iſte fuit aſſumptus a dn̄o: iō ſubdiť. r Ecce venio cito. ad te accipiendū. s Tene qd habes. i. grāz tibi datā. t Vt nemo accipiat coronā tuā. cadentibus eīn aliquibus a iuſticia in preſenti: alij eiꝰ ſubrogantur: ſicut patet in legenda. xl. martyrum: quia vno ex eis cadente clauicularius ſubrogatus fuit ⁊ eius coronā accepit. v Qui vicerit. Hic cōſequenter poniť pmij ꝓmiſſio: iſtud tn̄ premiū videť eē augmentū gratie in pn̄ti tpe. dicit igr: Qui vicerit. malignum. x Faciam illum colūnam. i. fortem ⁊ potentem in fide non ſolum ꝓ ſe: ſed etiam ꝓ alijs cōfortandis ⁊ ſuſtentandis: ſm hūc modū petrus ⁊ iohannes ⁊ iacobus columne dicuntur: Gal. ij. y In templo dei mei. i. in eccia militāte: vt patebit ex ſequentibus. z Et foras nō egre. amplius. p apoſtaſiam: nec p excōmunicatōem. a Et ſcribam ſuper eum nomen dei mei. quia tales in ſcriptura dicuntur dij: pſal. lxxxj. Ego dixi dij eſtis. quod exponens ſaluator Jo. x. ca. dicit illos ad quos factus eſt ſermo dei deos dixit: repn̄tat. n. in eccia pſonam dei. b Et no. ciuita. dei mei noue hierl'm. i. eccie militantis: qd pꝫ ex hoc qd ſubdiť. c Que deſ. d̄ ce. a deo meo. nā eccia militās regiť

[c]que deſcendit de celo a deo
meo: ⁊ nomen meū nouum
[d]Qui hȝ aureȝ audiat: q̄d
ſpūs dicat eccl̄ijs [e]Et āgelo
laodicie eccl̄ie ſcribe. [f]Hec
dic[g] amē teſtis fidel' ⁊ ver⁹:
[h]q̄ ē principiū creature dei.
[i]Scio opa tua: [k]qꝛ neqꝫ fri
gid⁹ es [l]neqꝫ calid⁹. Utinā
frigid⁹ eēs aut calid⁹. [m]Sȝ
q̄a tepid⁹ es ⁊ nec frigidus
nec calidus: [n]incipiā te euo
mere ex ore meo: [o]q̄a dicis
q[p] diues ſuȝ [q]⁊ locupletat⁹
[r]⁊ nulli⁹ egeo [s]⁊ neſcis quia
tu es miſer [t]⁊ miſerabilis [v]⁊
paup[x] ⁊ cecus [y]⁊ nud⁹ [z]Sua
deo tibi emere a me [a]aurū
ignitū ꝓbatū: [b]vt locuplex
fias: [c]⁊ veſtimētis albis in
duaris: [d]vt nō appeat ɔfu
ſio nuditat' tue: [e]⁊ collyrio
inunge oc'los tuos vt vide
as [f]Ego q̄s amo arguo ⁊ ca
ſtigo [g]Emulare ḡ [h]⁊ pniam
age. [i]Ecce ſto ad oſtium: [k]⁊
pulſo [l]Siq̄s audierit vocē
meā: [m]⁊ apuerit ianuā: [n]in
troibo ad illū [o]⁊ cenabo cū
illo: ⁊ ipe mecū. [p]Qui vice
rit: [q]dabo ei ſedere mecū in
throno meo: [r]ſicut ⁊ ego vi
ci [s]⁊ ſedi cū p̄re meo ī thro
no ei⁹ [t]Qui hȝ aurē audiat
q̄d ſpūs dicat eccl̄ijs.

Poſt hec vidi: .iiij.

⁊ ordinat' a ſpūſancto. Notandū vero q xp̄c in quātū hō lo
quit' hic noīans deū ſuū ⁊ nomen meū nouū: qꝛ dꝛ xp̄ian⁹
a xp̄o: qđ nomē nō habuit a principio: lȝ vocatus fuit hie
ſus in circūciſione: Luc. ij. ſed p⁹ baptiſmū inter hoīes vo
catus ē xp̄c. ⁊ ſilr eius fideles a principio nō fuerūt vocati
xp̄iani: ſȝ tm̄ diſci
puli: poſtea ſīd dif
fuſa vſqꝫ in antio
chiā: fideles ibi mł
tiplicati primo vo
cati ſunt xp̄iani: vt
hȝ act. xj. d
Qui hȝ aurē ⁊c. ex
ponat' vt ſupra.
e Et angelo lao
dicie. hec eſt ſeptia
ps principal': in q̄
ſcribit ep̄o laodice
ſi: quē aliqui expo
ſitores aſſerūt fuiſ
ſe ſanctū ſegarē: ſȝ
allegātes ex quin
to libro eccliaſtice
hiſtorie. xxiij. cap. ſȝ
ſalua eoꝝ reueren
tia nō nominat' ibi
ep̄s: ſed ſacerdos ⁊
martyr: ⁊ ibi dꝛ q
laoditie requieſcit.
plēs aūt alij ibidȝ
noīati ſub noīe ep̄i
exp̄munt': dato tñ
q fuerit loaditie e
piſcopus: nō habe
tur ꝓpter hoc ꝓpoſitū: ſed magis vt videt' oppoſitū: nā il
lud qđ ſequit' in textu: Quia tepid⁹ es ⁊ ñ calidus nec fri
gidus incipiā te euomere ex ore meo. nō videt' ɔuenient'
ſibi applicari: qꝛ ex feruore charitatis obtinuit palmā mar
tyrij: nec etiā ꝓpoſito ſibi ſubiecto rōnibus p̄dictis in cōſilib⁹
articulis: io ſaluo meliori iudicio dico q fuit alius mino
ris pfectōis exn̄s: tunc. n. vt p̄dictū ē: ſancti ep̄i frequēter
occidebant': vel in exiliū mittebant': ⁊ ſuccedebant eis alij
minus deuoti: ſic ergo ꝓcedit' qꝛ primo ponit' culpe rep̄
henſio: ſecūdo ſalubris monitio: ibi. Suadeo tibi. tercio p̄
mij ꝓmiſſio: ibi. Qui vicerit. Circa primū dꝛ. f Hec
dicit amen. aduerbiū ē hebraicū: ⁊ ſignat idē q vere: ꝓpt'
qđ attribuit' xp̄o qui dicit de ſeipo: Io. xiiij. Ego ſum via
veri. ⁊ vi. g Teſtis fidelis. paterne maieſtatis: ſm q
dꝛ Io. iij. Qđ ſcimus loquimur ⁊ qđ vidimus teſtamur.
h Qui ē principiū creature dei. Nam oīa p ipm facta ſt
⁊ ſine ipo factū ē nihil Io. j. i Scio opa tua. eē ſupple
impfecta: ideo ſubdit'. k Quia neqꝫ frigidus es. deui
tans tranſgreſſiones pene timore. l Neqꝫ calidus. i.
implēs p̄cepta mea feruore charitatis. m Sȝ qꝛ tepi
dus es. i. tardus ad bonū accidioſus ⁊ ocioſus. n In
cipiā te euomere. i. a me te reijcere: ſicut quid abominabi
le: nā ocioſitas oīm vicioꝝ ē ſentina. o Quia dicis.
te falſo iactando de meritis. p Qꝛ diues ſum. ſcientia
⁊ virtute. q Et locupletatus. ex exercitio doctrine.
r Et nullius egeo. i. doceri ab aliquo. s Et neſcis qꝛ
tu es miſer. p carentiā gratie. t Et miſerabilis. p rea
tum pene. v Et paup. bonis ſpūalibus. x Et ce
cus. qꝛ nō vides tuos defectus. y Et nudus. i. virtuti
bus ſpoliat⁹. z Suadeo tibi. Hic ɔn̄r ponit' ſalubris
monitio: cū dicit': Suadeo tibi emere a me. opibus bonis
a Aurū ignitū. i. ſapiam charitate accēſam: aliter ꝑinfla
ret p ſupbiā: ſed ɔtra hoc dictū videt' ap̄ls dicere Ro. xj.
ſi aūt gratia iam ñ ex opibus: alioq̄n gratia iaȝ nō eēt gra
tia. Charitas aūt idē eſt cū gratia: vel ei inſepabilr anne
xa. ⁊ p ɔn̄s nō emit' p opa: dicendū q gratia vno mō acci
pit' p habitu aīam gratā faciente deo: alio mō p motōne
diuina qua mouet aīam ad bonū ſupnaturale: ſicut mo
tōe generali mouet oīa ad bona ſibi cōnaturalia: ſilr me
ritū dupl'r accipit': vno mō p merito cōdigni: alio mō
p merito ɔgrui. ſi aūt accipiat' gratia primo mō ⁊ oio
prima: ſic nō cadit ſub merito ɔdigni: ⁊ ſic intelligit' di
ctū ap̄li p̄allegatū: tñ habēs grām primā ex opib⁹ me
ret' de cōdigno eius augmentatōem: prima tñ gra be
ne cadit ſȝ meri
to cōgrui quia ſi
hō faciat qđ i ſe
ē ſe diſponēdo
ad grām ɔgruū
ē q deus illi in
fundat eā. ſi aūt
accipiat' gratia
ſcđo mō ſic non
cadit ſub meri
to: ſȝ p̄cedit oīe
meritū ɔdigni ⁊
cōgrui: talis. n.
influxus diuin⁹
cōiter fit omni
bus hoīb⁹ q̄diu
ſunt in vita p̄n̄
ti: ſȝ aliq̄ ſequun
tur hūc influxū
p conatū liberi
arbitrij ſe diſpo
nētes ad ſupna
turale bonū: ⁊
ſic meret' de con
gruo grām habi
tualē ſibi infun
di a deo: ⁊ p eaȝ
eius augmenta
tōem de ɔdigno
alij vero nō ſequunt' ꝓpter qđ demerent' ſibi ipis relinqui
⁊ vlterius in peccata labi p defectibilitatē liberi arbi
trij: ſequit'. b Ut locuplex fias. diuitijs ſpūalibus.
c Et veſtimentis albis induaris. i. virtutibus.
d Ut nō appeat ɔfuſio nuditatis tue. corā deo ⁊ an
gelis ſanctis. e Et collyrio inunge oculos tuos. i.
gratia ſpūſſancti que illuminat oculos mentis. dicāt
Inunge. qꝛ lȝ gratia ſit a ſolo deo data: tñ in p̄tāte ho
mis eſt vt ſibi det': qꝛ pōt ſe ad eā diſponere mō dicto.
f Ego quos amo arguo ⁊ caſtigo. ſicut pr̄ filios dile
ctos. g Emulare ergo. i. imitare bonos.
h Et penitentiā age. de peccatis ꝑpetratis.
i Ecce ſto ad oſtiū. cordis hūani. k Et pulſo. ad
bonū ſupnaturale monendo. l Siq̄s audierit vo
cē meā. monitōni mee ɔſentiēdo. m Et apuerit m
ianuā. p conatū liberi arbitrij ad bonū. n Introi
bo ad illū. ſ. p grām gratūfacientē habitādo in illo.
o Et cenabo cū illo ⁊ ipe mecū: nā deus in tali homi
ne delectat' ⁊ ipe in deo. p Qui vicerit. hic vltimo
ponit' p̄mij ꝓmiſſio: cū dꝛ: Qui vicerit. inſultus mun
di carnis ⁊ dyaboli. q Dabo ei ſedere mecū in thro
no meo. i. quietē in celeſti regno. r Sicut ⁊ ego vi
ci. p paſſionē meā. s Et ſedeo cū patre meo. mar.
vlt. Aſſumptus ē in celum ⁊ ſedet a dextris dei.
t Qui habet aurē. exponat' vt ſupra. Ca. iiij.
a Poſt hec vidi ⁊c. deſcripta viſione beati iohan
nis: que reſpicit informatōem. vij. eccliaꝝ aſie
ſpāliter: lȝ ex ɔn̄ti reſpiciat aliaꝝ eccliaꝝ infor
matōem: vt p̄dictum eſt: hic cōſequenter ponunt' vi
ſiones eiuſdem reſpicientes directe informatōem to
tius eccie generaliter. nam in ſpū ſub quibuſdā imagi
nibus: vidit decurſum eccleſie ab apoſtoloꝝ tēpe vſqꝫ
ad finē mundi: q̄ntum ad tribulatōnes conſolatōes: ⁊
immutabilitates notabiles: quarū tñ aliqueiam p̄ceſ
ſerūt ⁊ alique ſunt future: viſiones aūt iſtas imagina
rias beatus iohannes ſcripſit: intellectū tñ earū nō ex
preſſit: lȝ ad plenū intellexerit: aliqua tñ interpoſuit: p
que dat' via ad reliqua aliqualiter capienda. ſicut. ſ. j.
ca. dixit. vij. candelabra aurea ſeptem eccie ſunt. ⁊ vij

⁊ ecce oſtiū aptū in celo[b] et vox prīa quaꝫ audiui tanq̄ tube loq̄ntis mecū dicens [c] Aſcēde huc[d] ⁊ oñdā tibi q̄ oꝫ fieri cito[e] Poſt hec ſtati fui in ſpū[f] Et ecce ſedes poſita erat ī celo:[g] ⁊ ſup̄ ſedem ſedēs[h] Et qui ſedebat: ſilis erat aſpectui lapidis iaſpidis ⁊ ſardinis[i] Et iris erat ī circuitu ſedis ſilis[k] viſiōi ſmaragdine[l] Et in circuitu ſedis ſedilia viginti q̄tuor[m] ⁊ ſup̄ thronos viginti quatuor

ſeniores ſedētes[n] circūamicti veſtimētis albis[o] ⁊ ī capitib' eoꝝ coronas aureas [p] Et de throno[q] ꝓcedebant fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua [r] ⁊ ſeptē lāpades ardentes añ thronū[s] q̄ ſt ſpūs dī:[t] Et in ꝯſpectu ſedis tāq̄ mare vitreum[v] ſile cryſtallo:[x] ⁊ in medio ſedis ⁊ ī circuitu ſedis q̄tuor aīalia plēa ocul' añ ⁊ retro. Et aīal p̄mū ſile leoni: ⁊ ſcd'ꝫ ſile vitulo. ⁊ terciū aīal hñs faciē q̄ſi hoīs:

ſtelle .vij. angeli .i. epī eaꝝ: ⁊ ſilr in ſequentib' aliqua dicit: lꝫ raro ad aperiendū aliqualiter intellectū occultorū: vt patebit in locis ſuis dño ꝓcedente: ꝓpter qd' intellectus literalis non ē ille qui ꝑ voces ſignificat̄ immediate: ſ; ille qui ꝑ imagines ſignificat̄: ſicut Iudic. ix. dr̄ q̄ ligna dixerunt ad arborē ramnuꝫ: veni ⁊ impera nobis ſenſus literalis non ē de arboribus vel lignis ſ; de viris ſicut per ligna ſignificatis q̄ fecerūt ſup ſe abimelech regem. Sciendū etiā q̄ iſte viſiones non diſtinguunt̄ ex ꝑte tēporis in quo facte ſunt: q2 ioh. totū vidit vna die. qd' pꝫ ꝑ hoc q̄ dicit .j. capit. Fui in ſpū in dominico die. ſ; diſtingūtur a ꝑte tp̄m in quibus partim implete ſunt: ⁊ ꝑtim implende: vt magis videbit̄ inferius ꝓſequendo: reſiduum igit̄ huius libri in duas ꝑtes diuidit̄: q2 primo ponit̄ modus hui' viſionis: ſecundo curſus impletionis ca. vj. Circa primum ſciendū q̄ tota trinitas reuelauit apocalypſim homini xp̄o: xp̄c aūt iohanni ꝑ angelū in eius ꝑſona loquētem. xp̄c.n. hō ſupior ē angelis: ꝓpter vnionē ad ſuppoſitū diuinū ⁊ plenitudinē gratie: licꝫ ſit minor angelis rōne nature humane: ſm̄ q̄ dicit̄ hebreo. ij. igit̄ p̄mo ponitur maieſtas dei reuelantis: ſecundo dignitas hominis xp̄i reuelatōem recipientis ca. ſe. primū declaratur ex tribus. ſ. ex imꝑiali throno ⁊ ex nobili ꝯſortio: ibi. Et in circuitu ſedis. ⁊ ex reuerenti obſequio: ibi. Et requiem nō habebant. Circa primū dicit beatus Iohannes. a Poſt hec vidi oſtium aptū in celo. Sic enī videbat imaginarie ac ſi oſtiū celi apiret̄: ꝑ qd' deſignabatur q̄ decurſus eccl'ie ſibi reuelabat̄: que celū in ſcriptura nominat̄: ſm̄ q̄ dicit greg. omel. xxxvij. Regnū celoꝝ p̄ntis tp̄is eccl'ia dicitur: in qua doctor q̄ mādatum ſoluit minimus vocat̄ ⁊c. b Et vox prima ⁊c. in quo notatur auctoritas angeli loquentis: vt dictū eſt ſupra .j. ca. c Aſcende huc. ad videnduꝫ eccleſie decurſum: iō ſubdit̄. d Et oñdam tibi q̄ opꝫ fieri poſt hec. ſm̄ ordinatōem dei que nō pōt fruſtrari. e Statim fui in ſpū. viſionē imaginariā intelligēdo. f Et ecce ſedes poſita erat in celo. ꝑ quā ſedē intelligit̄ auctoritas ⁊ ptās dei eccl'iam regentis. g Et ſupra ſedem ſedēs. ſ. deus trinus ⁊ vnus. h Et q̄ ſe. ſilis erat aſpec. la. iaſpi. ⁊ ſardinis. tales appitōes ſiūt ſm̄ ꝯueniētiā ad id qd' reuelat̄: deus aūt ſic appebat vt gubernans eccl'iam militantē: circa quā ſe hꝫ vt ꝯſolator ⁊ charitatis incenſor: ꝓpter qd' in primitiua eccl'ia ſup aplos miſit ſp̄mſanctū in ſimilitudinē ignis: iō dr̄ h. Coloris iaſpidis .i. viridis: q̄ color ē ꝯfortatiuus viſus. Et ſardinis .i. rubei coloris qui ꝓpter ſimilitudinē ad ignē ſignat incendium charitatis. i Et iris erat in circuitu ſedis. ꝑ quē deſignat̄ fedus dei ad eccleſiaꝫ ſuā: nam iris ſignū eſt federis inter deum ⁊ terrā: vt dr̄ geñ. ix. k Silis viſioni ſmaragdine. Smarad' aūt eſt viridis coloris: ⁊ hic eſt vnus de coloribus iridis: ⁊ ſic appebat ille iris imaginarius q̄ color viridis intēſior ceteris videbat̄ in quo deſignat̄ ꝯſolatio dei ſuis electis affutura: maxime in tribulatōibus eccl'ie futuris eo q̄ viridis color eſt confortatiuus viſus. l Et in circuitu ſedis. Hic ꝯñter deſcribitur dei maieſtas ex nobili ꝯſortio: cū dr̄. Et in circuitu ſedis ſedilia. xxiiij. Per que deſignāt̄ vniuerſe cathedrales eccl'ie: q̄ lꝫ ſint multe: tñ ſub tali numero deſignant̄ ꝓpter ꝯcordantiā noui te. ad vetus in quo legit̄ .j. Paral. xxv. q̄ ſanctus dd' volens augmentare cultū diuinuꝫ ſtatuit. xxiiij. ſacerdotes in templo per hebdomadas ſucceſſiue miniſtrantes. in ſacra.n. ſcriptura frequenter ponit̄ determinatus numerus ꝑ indeterminato: ſicut ſupra dcm̄ ē .j. ca. q̄ ꝑ ſeptē ſpiritus dei intelligit̄ multitudo angelorū ſanctoꝝ: ⁊ ſic dicit greg. omel. xxv. q̄ ꝑ ſeptē demones vniuerſa vicia figurant̄. m Et ſupra thronos. xxiiij ſeniores ſedentes. ꝑ quos deſignātur vniuerſi epī in quibus debet eē etatis ⁊ moꝝ maturitas. n Circūamicti veſtimentis albis. nam in ipis debet refulgere caſtitas. o Et in capitib' eoꝝ coronas aureas. nam in mentibus eoꝝ que dicūtur capita reſpectu viriū ſenſitiuaꝝ debet refulgere ſapientie claritas que ꝑ aurū frequenter in ſacra ſcriptura deſignatur. p Et de throno. ſ. dei. q Procedebant fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua. i. coruſcatio miraculoꝝ ⁊ denūciatio p̄mioꝝ ꝓ bonis opibus ⁊ terror ſupplicioꝝ ꝓ malis. Iſta ṽo tria in primitiua eccl'ia ⁊ poſt tp̄ibus multis ꝯcedebant̄ a deo eccl'ie platis. r Et ſeptē lam. arden. ante thronū. ſ. dei. s. Que ſunt ſeptē ſpūs dei. ⁊ exponēdo quid ꝑ lampades. vij. intelligat̄ aperit aliqualiter ad alia capienda: dicunt̄ autē hic ſepteꝫ ſpūs dei. vij. dona ſancti ſpūs parata dari diſponētibus ſe: iō dicunt̄ ante dei thronū eſſe. vl' ꝑ ſeptē ſpūs intelligit̄ vniuerſitas ſanctoꝝ angeloꝝ parata ad dei beneplacitū exequendū: ſm̄ illud hebreo. j. Oēs adminiſtratorij ſpūs ſunt ⁊c. qui dicūt̄ lampades ardentes: quia illumināt ⁊ accendunt fideles ad cognitōnem ⁊ amorē celeſtiū. t Et in ꝯſpectu ſedis tanq̄ mare vitreum .i. baptiſmi ſacr'm. v Simile cryſtallo. q2 nō eſt mobile vel fluidū: ſ; imprimit caracterem indelebilem: ꝓpter qd' nō ē reiterabile. x Et in medio ⁊c. iiij. animalia .i. iiij. euangeliſte: vt dicunt aliqui: ſed litera ſequens videt̄ in aliquo diſſonare vbi dr̄: Et animal primū ſile leoni ⁊c. ⁊ terciū animal hñs faciem q̄ſi hominis. nam ꝑ faciē hoīs intelligit̄ matheus vt dictū ſupra in principio euangeliſtaꝝ: ⁊ in hoc ꝯcordant ſancti ⁊ doctores: matheus ṽo non eſt tercius in ordine euangeliſtaꝝ ſ; primus: ⁊ primū ſcripſit euangeliuꝫ: vt dicit hiero. in ꝓlogo ſup math. iō videntur alij ꝓbabilius dicere. ſ. q̄ ꝑ .iiij. animalia intelligunt̄ quatuor patriarchales eccl'ie: quaꝝ prima eſt hieroſolymitana: nam ibi cepit eccl'ia ⁊ aſſimilatur leoni: ꝓpter conſtantiā ibi exiſtentium: vt pꝫ de pe. ⁊ ioh. Actu. v. qui ꝯſtāter dixerunt principibus iudeoꝝ. Obedire deo opꝫ magis q̄ꝫ hominibus. ⁊ iterū. Si melius eſt in conſpectu dei vos potius audire q̄ꝫ deū iudicate. nō.n. poſſumus que audiuimus ⁊ vidimus non loqui. Secunda eſt antiochena que aſſimilat̄ vitulo q2 fuit parata obedire mandatis apoſtolorum in hiern'lm exiſtentiū. vt paꝫ Actu. xv. ⁊ quia primo in ea vocati ſunt diſcipuli xp̄iani Act. xj. tercia eſt alexandrina que aſſimilat̄ homini: nam in ea a principio fuerunt doctores docti nō ſolū in literis diuinis: ſed etiā humanis: vt phericheus phs ⁊ athanaſius ⁊ plures alij. quarta eſt ꝯſtantinopolitana que aſſi-

⁊ q̃rtũ aĩal ſiſe aq̃le volãti. [a]Et q̃tuoꝛ aĩalia ſingl'a eorũ hēbãt alas ſenas: [b]⁊ ĩ circuitu: et ĩntꝰ plena ſt ocul'. [c]et reqẽz ñ hēbãt [d]die ac nocte: dicẽtia: ſcũs ſcũs ſcũs [e]dñs deus oĩpotẽs: [f]q̃ erat et q̃ ē et q̃ vẽturꝰ ē. [g]Et cũ darẽt illa aĩalia gl'iaz ⁊ honoꝛē ⁊ bñdictõem ſedẽti ſr thronũ viuẽti in ſecula ſecl'oꝝ: [h]ꝓcidebãt vigĩtiq̃tuoꝛ ſenioꝛes añ ſedẽtē ĩ throno et adoꝛabãt viuẽtē ĩ ſecula ſecl'oꝝ: [i]et mittebãt coronas ſuas añ thronũ [k]dicẽtes. Dignꝰ es dñe deꝰ nr̃ accipe gl'iaz et honoꝛē et virtutē: [l]q2 tu creaſti oĩa [m]et ꝓpt voluñtatē tuã erãt [n]⁊ creata ſũt.

ſimilat aquile volãti: nã in ea fuerũt viri ꝑ cõtemplatõem eleuati vt greg. nazanzenꝰ: ⁊ plures aliȷ̃. a Et quatuoꝛ aĩalia ⁊c. alas ſenas. Jlla prima ē lex naturalis. ſecunda lex moſaica. tercia ꝓphaꝝ oꝛacula. quarta euãgeliũ ꝯſilioꝝ: quinta doctrina aploꝝ: ſexta ſtatuta generaliũ cõcilioꝝ. Jſtis enim alis ſex: viri eccleſiaſtici debent aſcēdere ſurſum ꝑ contemplatõem diuiorũ: ⁊ deſcēdere deorſuz ad edificatõnē primoꝝ: ⁊ volare ad dexterã ꝑ gratiarũactionē in ꝓſperĩ: ⁊ ad ſiniſtrã ꝑ patientiã in aduerſis. b Et in circuitu ⁊ intꝰ plena ſunt oculis. cõſiderãdo pñtia ꝑterita ⁊ futura. c Et requiē nõ habebant. Hic pñr oſtēditur dei maieſtas ex obſequio reuerēti: ⁊ primo in patriarchalibus eccliis cuz dr. Et requiem nõ habebant. ſ. iiij. animalia quatuoꝛ patriarchales eccleſias ſignantia. d Die ac nocte dicētia ſanctus ⁊c. nam in illis eccliis primo valde deuote celebratũ fuit diuinũ officium diurnũ pariter ⁊ nocturnũ ⁊ ponĩ hic ter Sanctus ad deſignãdũ trinitatē ꝑſonaꝝ: ⁊ ſubdiĩ.
e Dñs deus oĩpotens. ad deſignandũ vnitatē eſſentie: naz tres ꝑſone ſunt vnus deus ⁊ dñs oĩpotens.
f Qui erat ⁊ qui eſt ⁊ qui vẽturus eſt. ꝑ hoc exprimitur eius eternitas que nõ apphendiĩ a nobis in via niſi ꝑ cõparatõem ad differẽtias tpis: vt ſupra dcm̃ ē. j. ca. g Et cũ darent. pñr deſcribiĩ obſequiũ diuine laudis q̃ſtuz ad alias cathedrales ecclias ꝑ oꝛbem conſtitutas que in diuinis officiis celebrandis ſequi debent oꝛdinatõem quatuoꝛ ecciaꝝ patriarchaliũ: cũ eccia tñ romana que principalis ⁊ caput ē oĩm: ⁊ hoc ē qḋ diciĩ. g Et cũ darent illa animalia gl'iaz ⁊c. ei ſeruiēdo ⁊ ipm collaudãdo in pluribus modis officioꝝ ⁊ miniſtratõibus ſacramẽtoꝝ.
h Et ꝓcidebant. xxiiij. ſenioꝛes. i. alie cathedrales ecclie ſe eis cõfoꝛmantes. i Et mittebãt coronas ſuas ante thronũ. i. ſignũ reuerentie ꝑ hoc ꝯfitentes ꝙ habēt a deo claritatē virtutis ⁊ ſapientie: que ꝑ coronas aureas deſignanĩ: vt dictuz eſt ſupra. k Dicentes dignus es do. deus no. ac. gl'iam ⁊c. nõ eſt ꝑ hoc intelligendũ ꝙ deus accipiat aliquid de nouo: vel ꝙ ei aliquid accreſcat ex opibꝰ ⁊ laudibus humanis: ſed ꝙ hoies ex beneficiis ab eo receptis tenenĩ aſſurgere ad laudãdũ ⁊ gloꝛificandũ excellētiã eterne ſue maieſtatis. l Quia tu creaſti oĩa. de nihilo ꝓducendo. m Et ꝓpter voluñtatē tuã erant. in diſpoſitõe tua ab eterno anteq̃3 crearenĩ ſicut domus materialis anteq̃3 ſit in effectu p̃exiſtit in diſpoſitõe artificis ⁊ ſm hoc dr. vij. meta. ꝙ domus in materia fit a domo q̃ ē in anima. omnia vo creata ſe hñt ad deũ ſicut artificiata ad artificē: Sap. vij. ca. Oim. n. eſt artifex oēm habēs virtutē ⁊c. n Et creata ſunt. i. ꝓducta in effectu in tpe: ⁊ hoc ex diuina voluntate: nõ ex nature neceſſitate.

Capłm. v.

Et vidi in dextera ſedentis ⁊c. Hic pñr deſcribiĩ dignitas xpi hois reuelatõnem accipiētis. Circa quã primo p̃mittiĩ ꝓfunditas diuini ſecreti: ſecũdo difficultas apiendi: ibi. Et vidi. tercio inferĩ dignitas xpi: ibi. Et vnus. Circa primũ dr. a Et vidi in dextera ſeden

.v.

Et vidi ĩ dextera ſedẽtꝫ ſup̃ thronũ libꝝ [b]ſcptũ intꝰ ⁊ foꝛꝭ [c]ſignatũ ſigill' [d]ſeptē [e]⁊ vidi angelũ foꝛtē ꝓdicãtē voce mag̃. [f]Quiſ ē dignꝰ apire libꝝ [g]⁊ ſoluē ſignacl'a eiꝰ [h]Et nemo poťat neq3 ĩ celo [i]neq3 ĩ t̃ra: [k]neq3 ſubtꝰ t̃rã [l]apire libꝛuz neq3 reſpicē illũ. [m]Et ego flebã mltũ: qm̃ nẽo dignꝰ ĩuẽtꝰ ē apire libꝝ: nec videre eũ. [n]Et vnus de ſenioꝛibꝰ dixit mihi: Ne fleueris

tis ſup thronũ. Jſte ſedens eſt deus trinus ⁊ vnus: vel dēm ē. b Librũ. liber iſte ē diuina ſciētia in q̃ oĩa ſunt ſcripta. Sciendũ tñ ꝙ in deo ponĩ duplex ſcientia vel potius vna duplici mõ dicta. ſ. ſcientia ſimplicꝭ noticie: que ſe extendit ad oĩa poſſibilia: que nunq̃3 fuerunt nec erunt ⁊ ſcientia viſionis que reſpicit exiſtētia ꝑ quacunq̃3 differentia tpis. ſ. pteriti vel pñtis vel futuri: ⁊ iſta ſũt in virtute dei operatiua in quãtuʒ opaĩ in aliq̃ tpe: talia vo ſũt illa que reuelata ſunt homini xpi: ⁊ ab eo Johãni aplo: virtꝰ vo dei opatiua metaphoꝛice dicitur manus eiꝰ dextera: q2 ꝑ manũ dexterã opamur: ⁊ iõ liber q̃ dr dei noticia de diſpoſitis ab eo fieri: cõuenienter diciĩ eſſe in dextra manu dei
c Sigtũ. ſigtõ iſta deſigt clauſionē diuie ſciētie d' diſpoſitis ab eo fieri quouſq3 ſint ab eo reuelata fieri: vl in effectu ꝓducta. d Sigillis ſeptem. i. omnimodis obſcuritatibus vt exponunt aliqui: ⁊ ſm hoc ponitur hic numerus determinatus ꝑ indeterminato. ſ. ſeptenarius pro obſcuritatuz multitudine: ſicut dicit Greg. omel. xxv. Maria ergo ſeptez demonia habuit que vniuerſis viciis plena fuit: ſed hoc dictũ nõ bene conſonat his que ſequũtur capitulo ſequenti de apertione ſigilloꝛum procedendo a primo ſigillo vſq3 ad ſeptimum determinate: ex quo patet ꝙ ſeptenarius ſigilloꝛum non ponitur ibi pro indeterminata multitudine obſcuritatum: Jdeo videtur melius dicendum: ꝙ ſigilla iſta non ſunt aliud niſi dei voluntas claudēs ⁊ aperiens ſuum ſecretuz: put ⁊ quando ⁊ quomodo ſibi placet: que licet ſit vna in ſe: dicitur tñ multiplex ad varios effectus relata: ſm illud pſal. cx. Magna opera domini exquiſita in omnes voluntates eius. ſeptenarius igitur ſigilloꝝ eſt ſeptenarius reuelationis diuine voluntatis ad reuelanda iohanni diſtincta reuelationibus ſeptē. vel fienda in ſeptē tꝑibus.
e Et vidi. Hic conſequēter deſcribitur difficultas aperiendi: cum dicitur: Et vidi angelum foꝛtem. iſte videtur fuiſſe gabriel qui interpꝛetatur foꝛtitudo dei.
f Quis eſt dignus aperire libꝛum. i. manifeſtare dei ſecretum. g Et ſoluere ſignacula eius. i. ſigillatim oſtendere qualiter ſingula de quibus dicetur ꝓcedũt ex diuina voluntate. h Et nemo poterat in celo. q̃ſtum ad angelos. i Neq3 in terra: q̃ſtum ad homines. k Neq3 ſubtus terram. q̃ſtum ad demones in quibus remanſerunt naturalia integra.
l Aperire libꝛum. quia nullus iſtoꝛum poteſt ad ſecreta diuina attingere: niſi deo reuelante qui primo reuelauit chꝛiſto homini ⁊ chꝛiſtus iohanni.
m Et ego flebam multũ. per hunc fletum deſignaĩ iohannis deſiderium de ſciendo eccleſie futurum proceſſum. n Et vnus de ſenioꝛibus. Hic conſequenter infertur dignitas chꝛiſti qui ſolus inuentus eſt dignus dicta ſecreta primo accipere ⁊ aliis per iohannē nunciare: cum dr: Et vnus de ſenioꝛibus dixit mihi.

[o]Ecce vicit leo de tribu iu-
da[p] radix dauid[q] aꝑire libꝝ
⁊ ſolue ſeptē ſignacula eiꝰ.
[r]Et vidi: et ecce in medio
thrōi ⁊ q̄tuor aīaliū ⁊ ī me-
dio ſeniorꝝ: agnū ſtātē tanq̄
occiſū[s] hn̄tē cornua ſeptē ⁊
ocłos ſeptē: q̄ ſūt ſeptē ſpūs
dei[t] miſſi ī oēꝫ t̄rā. [v]Et venit
⁊ accepit d̄ dextra ſedētis in
throno libꝝ: [x]⁊ cū aꝑuiſſet
libꝝ: q̄tuor aīalia [y]⁊ viginti
q̄tuor ſeniores [z]ceciderūt co-
rā agno [a]hn̄tes ſinglī cytha
ras et phialas aureas ple-
nas odoramētorꝝ: [b]q̄ ſūt orō
nes ſctōꝝ: [c]⁊ cātabāt canti
cū nouū dicētes: [d]Dignꝰ es
dn̄e accipe libꝝ: ⁊ aꝑire ſi-
gnacła eiꝰ [e]qm̄ occiſus es: ⁊
redemiſti nos deo ī ſanguie
tuo[f] ex oī tribu et lingua et
ꝑplo ⁊ natiōe: [g]⁊ feciſti nos
deo nr̄o r̄gnū [h]⁊ ſacerdotes
[i]Et regnabimus ſup t̄rā. [k]Et
vidi ⁊ audiui vocē angelo-
rū mł̄torꝝ ī circuitu throni
⁊ aīaliū ⁊ ſeniorꝝ: [l]⁊ erat nu
merꝰ eorꝝ milia miliū dicē-
tiū voce magna. [m]Dignꝰ ē
agnꝰ q̄ occiſꝰ ē accipe virtu
tē ⁊ diuitatē ⁊ ſapiam ⁊ for
titudīeꝫ ⁊ honorē ⁊ gł̄iaꝫ ⁊
bn̄dictōem. [n]Et oēm crea-
turā q̄ i celo ē: [o]⁊ ſup t̄rā [p]et
ſubtꝰ t̄rā: ⁊ q̄ ſūt ī mari ⁊ q̄ i
eo: oēs audiui dicētes ſedē
ti in throno ⁊ agno. Bn̄di-
ctio ⁊ honor ⁊ gł̄ia ⁊ ptās ī
ſecła ſeclorꝝ. Et q̄tuor aīa-
lia dicebāt Amē. Et vigi-
tiq̄tuor ſeniores ceciderūt ī
facies ſuas ⁊ adorauerūt vi-
uētem in ſecła ſeculorū.

ꝯſolādo me d̄ deſiderij mei impletōe: q̄s āt erat iſte ſe-
nior nō dī: ⁊ dicūt aliq̄ ꝙ fuit mathēꝰ euāgeliſta: q̄ dixit
in ꝑſona xp̄i: Mat vlti. Data ē mihi ois ptās in celo ⁊
in terra: iō dī: o Ecce vicit leo de tribu iuda ⁊c. naꝫ
xp̄s victor fuit in ſua reſurrectione: ſ; q̄cq̄d ſit d̄ verita
te: rō tn̄ nō vide
tur valere: q2 io-
hānes n̄ accepit
hāc noticiam ꝑ
math. ſcripturā
ſ; ꝑ reuelatiōem
ſpālem ē aūt di-
ctū ſupra ꝙ ꝑ ſe-
niores intelligū-
tur ecclie plati: ⁊
iō videt̄ meliꝰ ꝙ
iſte ſenior fuerit
petrꝰ ⁊ dī vnꝰ. i.
pmꝰ inter aplos
eo mō loq̄ndi q̄
dī gen. j. Factuꝫ
eſt veſper ⁊ mane
dies vnꝰ. i. pmꝰ:
trāſierat. n. iam
beatꝰ petrus per
martyriū ad glo
riā: q2 ſub nerōe
paſſus fuit: iohā
nes autē poſtea
tēpore domicia-
ni hāc reuelatō-
nē accepit: et ſic
aīa petri aſſiſtēs
xp̄o vel aliq̄ effi-
gies petri repre
ſentās dixit io-
hanni: Vide ne
fleueris ⁊c. p
Radix dauid. i.
de radice dauid deſcēdens ſm carnem ſm ꝙ ꝑdixerat
Eſa. xj. Egredie̅t virga de radice yeſſe ⁊c. q Aꝑire li-
brū. i. manifeſtare ecclie decurſum a deo ꝑordinatū. r
Et vidi ⁊ ecce i medio throni ⁊c. agnū ⁊c. i. xp̄m in me-
dio eccliarꝝ ꝑ orbē in noīe eius ꝯſtitutarꝝ: ſicut ipe dicit
math. vlti. Ecce ego vobiſcū ſum oibꝰ diebꝰ vſq; ad cō-
ſūmationē ſeculi: q̄ ſicut dictꝰ ē leo rōe reſurrectōis: ita
dicit̄ hic agnꝰ rōe imolatōis. ꝓpter qd̄ etiā dicit̄ ſtans:
q2 reſurrexit ad vitā imortalē: Ro. vj. Chriſtus reſur-
gens a mortuis iā nō morit̄: ⁊ tanq̄ꝫ occiſus q2 q̄tidie i
ecclia imolat̄ nō ſm carnē: q2 reſurrexit ad vitā imor-
talem: vt dictū eſt ſ; ſm effectum ⁊ repn̄tatōnē: q2 ꝑ ob
latiōnē euchariſtie cōicat̄ nobis effectꝰ ſue paſſionis:
ipſa etiā eſt ſimilitudo repſentatiua ipſius: ſm ꝙ dicit̄
luce. xxij. Hoc facite in meā cōmemoratiōꝫ. illud. n. qd̄
repreſentat aliquid noiat̄ noīe ipſius ſicut imago petri
noiatur petrus: ⁊ eadē rōe euchariſtia agnus imolatꝰ:
⁊ ad hoc deſignandū nō dicit̄ hic agnꝰ occiſus ſimplici-
ter ſ; tanq̄ꝫ occiſus. s Habentē cornua ſeptē. i. po-
teſtates: ⁊ idē deſignat̄ ꝑ ſeptē ſpūs: q2 ſeptē dona ſan-
cti ſpiritus ſūt quaſi ſeptē cornua ſiue ptates ad repri-
mēdū ꝟtutē inimici. t Miſſi in oēm terrā. q2 chri-
ſtus paratus ē dare dona ſpūſancti omni hoī ad ea ſe de
bite diſponenti. v Et venit ⁊ accepit ⁊c. librū. non
eſt ꝑ hoc intelligendū ꝙ xp̄s tunc accepit noticiā de ꝓ-
ceſſu eccleſie: nā aīa chriſti ab inſtanti ſue creatōis diui
nitati ꝯiuncta habuit noticiā oīm: que deus cognoſcit
ſciētia viſionis: inter que eſt ꝓceſſus eccleſie: vt patet
ex ꝑdictis: ⁊ iō ꝑ hoc ꝙ iohānes vidit accipere eū librū
deſignat̄ acceptio noticie a principio creatōis aīe xp̄i: ſ;
de nouo Johanni reuelande: ⁊ ꝑ eum vniuerſali eccle
ſie. x Et cū aꝑuiſſet. Hic dn̄r deſcribit̄ aſſiſtentiū
xp̄o iocunditas: ⁊ primo ſibi aſſiſtentiū in ecclia militā
te: ſecundo in triūphāte: ibi. Et vidi ⁊ audiui. Circa pri
mū dicitur: x Et cū aꝑuiſſet librū. ad reuelandū ec-
cleſie ꝓceſſum quatuor aīalia. i. quatuor eccleſie patriar-
chales. y Et vigītiquatuor ſeniores. i. vniuerſe cathe
drales eccleſie per orbē diffuſe: ⁊ ꝑ hoc etiā ſubintelligūt̄
alie ab eis conſtitute. z Ceciderūt corā agno. nam ex
hoc habuerūt ma-
teriam venerandi
ipſum. a Ha-
bentes ſinglī cytha
ras ⁊c. quod expo-
nitur cū ſubditur.
b Que ſunt ora-
tiones ſanctorum
metaphorice: ⁊ per
hec ⁊ ſimilia aperi
tur aliquomō via
ad exponendū re-
liqua: vt ꝑdictum
eſt. c Et canta
bant canticum no
uum. i. ꝑtinens ad
nouū teſtamentuꝫ
d Dignus es do
mine deꝰ ⁊c. ⁊ patꝫ
ex ſupradictis ſentē
tia. e Qm̄ oc-
ciſus es. meritum
ꝑcedit illud qd̄ ca-
dit ſub merito: ꝓ-
pter qd̄ acceptio
noticie ꝓceſſus ec
cleſie q̄ ꝑceſſit mor
tē chriſti: vt dictuꝫ
eſt non cecidit ſub
merito ipſiꝰ: ſicut
nec gloria aīe xp̄i:
ſ; gł̄ia corpis q̄ ſe-
cuta ē ſub merito he
ne cecidit: meruit
eīn ſui corporis gł̄ificationē ⁊ exaltationē: ⁊ eodē mō pōt
dici de reuelatione dicti ꝓceſſus facta iohanni: ⁊ per euꝫ
vniuerſali eccleſie ad declarationē bonitatis ⁊ maieſtatis
chriſti: nam hec reuelatio facta eſt poſt paſſionē. f Et
omni tribu ⁊c. nam eccleſia eſt ex oibus gentibus collecta
g Et feciſti nos deo noſtro regnum. i. regni eius partici-
pes. h Et ſacerdotes. hoſtias laudis deo offerentes.
i Et regnabimus ſuper terrā. non dicitur: In terra vbi
ſancti conculcantur ſed ſuper terram. i. in celo vbi ſancti
cum chriſto dominantur. k Et vidi. Hic cōſequenter
ponitur iocunditas aſſiſtentium chriſto in eccleſia triun-
phante cum dicitur: Et vidi ⁊ audiui vocē angelorꝝ mul-
torum ⁊c. in hoc notatur ipſorꝝ multitudo maxima: ſm il
lud iob. xxv. Nunquid eſt numerus militum eius: ⁊ ideꝫ
deſignatur in hoc quod ſubdit̄: l Et erat nūerꝰ eorꝝ mi
lia milium. ſicut enim corpora celeſtia totā regionem ele
mentarem excedunt quaſi incomparabiliter in quantita-
te continua: ſic angeli omnia corporalia in quantitate di-
ſcreta: accipiendo quantitatem diſcretam ꝓ qualibꝫ mul
titudine numerabili vel numerata. m Dignꝰ ē agnꝰ
qui occi. eſt acci. vir. ⁊ diuinitatem ⁊c. omnia iſta habuit
vel ſaltem plura ante paſſionem quod dico propter glori
am corporis ⁊ huiuſmodi que ſecuta ſunt: ⁊ ideo acceptō
talium hic accipitur pro manifeſtatione eorum ad laudē
⁊ honorem nominis chriſti: ⁊ conſequenter ponitur laus
chriſti in oibus creaturis cum dicit̄: n Et omnem cre
aturam que in celo eſt q̄ſtum ad homines qui iam ſunt in
patria. o Et ſuper terram. q̄ſtum ad exiſtētes adhuc
in via. p Et ſubtus terram ⁊c. nam omnes creature ⁊
irrationales ⁊ vita carentes dicuntur laudare chriſtum:
inq̄ſtum ſunt materia ⁊ occaſio laudandi ipſum: quia in-
tellectuales creature per eas aſcendunt ad cognoſcendū
deum ⁊ ꝑ ꝯſequens ad ipm laudandū ⁊ glorificandū cete
ra que ſequuntur patent ex predictis.

Et vidi ꝙ apuiſſet. Poſtq̄ deſcri- Ca. vj.
ptus ē modus diuine reuelatōis. hic ꝯn̄r deſcribi-
tur decurſus impletiōis: ⁊ hoc ſub. vij. ſigilloꝝ ap-
tionib⁹: q̄b⁹ ſigillis liber dicebaẗ ſignat⁹: ⁊ iō ſm̄ ſeptē ſi-
gilla diuidiẗ in ſeptē ptes ꝗ patēt in lr̄a. Igiẗ in p̄ma pte
dicit: a Et vidi
ꝙ apuiſſet agnus
vnū ⁊c. ſ. primū eo
mō loq̄ndi ꝗ diciẗ
gen̄. j. Et factū eſt
veſpe ⁊ mane dies
vn⁹. i. pm⁹. vn̄ ⁊ cō
ſeq̄nter ibi dr̄: Fa-
ctū ē veſpe ⁊ mane
dies ſcd̄s. ⁊ ſic ꝯn̄r
vſq; ad ſeptimuꝫ.
eodeꝫ mō ꝯn̄r hic
deſcribiẗ aptio ſe-
cūdi ſigilli ⁊ tercij:
vſq; ad ſeptimum
b Et audiui vnū
⁊c. i. pm̄ū eadē ra-
tione qua ⁊ de ſigillis dictū eſt: nā ꝯn̄r agitur de alijs trib⁹
aialibus: ⁊ ſm̄ illos qui per animalia dicunt ſignari q̄tuō
euangeliſtas: iſte fuit marcus in ſilitudine leonis deſigna
tus: que ſimilitudo ponitur prima. ē. capi. iiij. ſed quoni-
am illud dictum non ꝯſonat ordini euangeliſtarū in quo
matheus ponitur primus ⁊ marcus ſecundus: ideo dixi
ſupra. ca. iiij. ꝙ p quatuor animalia quatuor patriarcha-
les eccleſie deſignantur: ⁊ ſic habeo ꝯn̄r dicere ꝙ ille q̄ per
primum animal deſignaẗ fuit patriarcha prime eccl̄ie pa
triarchal. ſ. hieroſolymitane: qui fuit beatus iacobus ap-
pellatus frater dn̄i: eo ꝙ fuit ſimillimus ſibi: ⁊ hic ante iā
tranſierat p gladium ſub nerone: vt patet p ioſephuꝫ. xx.
libro antiquitatū: hec aūt reuelatio facta fuit iohanni tpe
domiciani. c Veni ⁊ vide. decurſum eccl̄ie primitiue.
d Et ecce equus albus. p quem vt dicūt expoſitores ali
qui deſignatur: gaius imperator qui ſucceſſit immediate
tyberio ſub quo paſſus xp̄s fuerat: ⁊ deſignatur per equū
album eo ꝙ non fuit xp̄ianis moleſtus ſed magis ꝯſola-
bilis: nam pylatum miſit in exilium qui xp̄m inique iudi-
cauit: ⁊ ſimiliter herodē qui decollauerat iohannē: ⁊ xp̄m
in paſſione ſpreuerat: luce. xxiij. ideo ſubditur: Et exiuit
vincens vt vinceret. ſ. aduerſarios xp̄i: vt dictum eſt: ſed
hoc non videẗ mihi ꝯueniēter dictū: nā iſte gaius intan
tū fuit elatus ⁊ pūerſus ꝙ p orbem miſit ſtatuā ſuā: vt in
illa adoraret vt deus: ⁊ quia habitantes in iudea renuerẗ
hec facere: miſit petroniū cū exercitu in iudeā: vt in tēplo
poneret dictā ſtatuā ⁊ renuentes interficeret: vt dicit io
ſephus libris antiquitatū ⁊ de iudaico bello: tamē petro
nius non dedit hoc executioni quia gaius fuit morte pūē-
tus: ⁊ in illo tempore apl̄i ⁊ alij xp̄iani habitabāt in hieru
ſalem ⁊ iudea: ⁊ ſic patet ꝙ gaius nō fuit eis ꝯſolabilis: ſ
magis horribilis: eo ꝙ pre ceteris hitatorib⁹ iudee horri-
dum erat eis mandatum gaij de dicta adoratōe: licet aūt
ipſe miſerit in exilium herodem ⁊ pylatum: hoc tamē nō
fuit propter chriſtum ſed pro alijs cauſis totaliter diſpe-
ratis: vt refert ioſephus quas cauſa breuitatis omitto. ſi
militer quod ſubditur: Exiuit vincens vt vinceret. nō vi-
detur ſibi ꝯueniēter applicari: quia rome fuit turpiter in
terfectus propter ſuas malicias: ⁊ vxor eius gladio ꝯfoſ-
ſa: ⁊ eius vnica filia parieti alliſa: propter quod videntur
alij melius dicere. ſ. ꝙ per equum albū intelligitur cetus
apoſtolorum: dealbatus ſanctitate vite: ⁊ quia beatus ia
cobus hieroſolymitane eccl̄ie ep̄s: vt dicit Hiero. in libro
illuſtriū viroꝝ: diciẗ vſus fuiſſe tūc nō veſtib⁹ laneis ſ li-
neis ⁊ p ꝯn̄s albis: ⁊ idem eſtimari poteſt ꝓbabiliter de
alijs apl̄is: vn̄ ⁊ machomet⁹ vocat eos viros dealbatos
Per ſedentem ſup equū illum intelligiẗ xp̄s ſeſſor ⁊ du-
ctor eoꝝ: ſm̄ illud Ro. viij. Quicūq; ſpiritu dei aguntẗ hi
filij dei ſunt: ⁊ ſm̄ hoc ſic eſt lr̄a exponenda. d Et ecce
equus albus. ſ. apoſtolorum ſenatus. e Et qui ſede-
bat ſuper illum ſcilicet chriſtus.

Et vidi ꝙ Ca. vj.
apuiſſet agn⁹ vnū d ſe
ptē ſigilli:[b] ⁊ audiui vnū d q̄
tuor aialib[us] dicēs tāq̄ vocē
tonitrui:[c] Veni ⁊ vide. Et
vidi:[d] ⁊ ecce equ⁹ alb[us]:[e] ⁊ q̄ ſe
debat ſup illū[f] hēbat arcū
[g] ⁊ data ē ei corona:[h] ⁊ exiuit
[i] vincēs[k] vt vinceret.[l] Et cū
apuiſſet ſigillū ſcd̄z:[m] audi
ui ſcd̄z aial dicēs:[n] Veni et
vide.[o] Et exiuit ali⁹ equ⁹ ru
fus:[p] ⁊ q̄ ſedebat ſup illum:
[q] datū ē ei[r] vt ſumēt[s] pacē d
tra:[t] ⁊ vt iuicē ſe interficiant:
[v] ⁊ dat⁹ ē ei gladi⁹ magnus.
[x] Et cū apuiſſꝫ ſigillū tciū:
[y] audiui tciū aial dicēſ: Ve

f Habebāt arcum in manu ſua. i. verbū predicatiōis
in manu opationis: q: cepit facere ⁊ docere: Act. j. ⁊ ſic
fecerunt apl̄i per inſtinctū ⁊ ducatum ipſius. g Et
data eſt ei corona. in ſua reſurrectiōe ⁊ aſcenſiōe. h
Et exiuit. per effectum ſuū dando apl̄is in ſigno viſibili
ſpiritū ſanctuꝫ.
i Vincens. ad
uerſarios ſuos i
iudea primo: nā
eodem die ꝯuer
ſi ſunt ad eum p̄
dicāte petro tria
milia: act. ij. ⁊ al
tera die q̄nq; mi
lia: Act. iij. k
Vt vinceret. per
totū orbē ſubiu̇ga
endo ſue fidei iu
go colla gentiuꝫ
nā in breui tpe p
predicatōnē apo
ſtoloꝝ ⁊ alioruꝫ
xp̄i diſcipuloꝝ xp̄o coopante ⁊ ſermonē coꝝ ſignis ſe-
quentibus ꝯfirmante. marci vlti. p̄dicatum fuit euan-
gelium: nam viuente adhuc beato petro fides catholi-
ca diffuſa fuit vſq; ad fines terre habitabilis: prout de-
claraui ſuper illud pſal. xviij. In omnem terraꝫ exiuit
ſonus eoꝝ ⁊c. ⁊ ſup ep̄lam Ro. x. ca. l Et cum ape-
ruiſſet. Hec eſt ſecunda pars in qua deſcribiẗ ſtatus ec
cleſie a tpe neronis vſq; ad tytū imperatorē cū diciẗ:
m Audiui ſecūdū aial. ſm̄ p̄dicta iſte fuit primus pa
triarcha eccl̄ie antiochene. ſ. beat⁹ petr⁹ ꝗ primo rexit
illā eccl̄iaꝫ: vt habeẗ libro illuſtriū viroꝝ: q̄ tpe h⁹ viſio
nis iam tranſierat per martyriū. o. n Veni ⁊ vide.
ſtatū eccleſie ſub nerone. o Et exiuit alius equ⁹ ru-
fus. i. romanus ꝑpl̄s qui diciẗ rufus tpe neronis dupli
citer: vno mō accipiendo rufedinem ꝓ rubedine: ſicut
in pluribus locis alijs accipit ſcriptura: eo ꝙ nero mul
tos romanoꝝ occidit ex ſua crudelitate: nā etiā matrē
ꝓpriā vxorem frēm ⁊ ſororem: ac etiam ſenecā ſuū pre
ceptorem diciẗ occidiſſe. alio mō magis ꝓprie ꝓ ipā ru
fedine: q: nero ciuitatē romanā incēdi fecit in magna
pte: vt videret quale fuerit antiq̄tus incēdiū troie. In
tali vō incendio ex ꝯmixtiōe fumi ⁊ flāme apparētia ru
fedinis cauſaẗ. p Et qui ſedebat ſup eū. ſ. nero hn̄s
dn̄ium. q Datū eſt ei. i. a deo pmiſſum. r Vt ſu
meret. i. auferret. s Pacē d terra. q: turbata fuit ci
uitas p romanū imperiū ꝓpter ſua maleficia. t Et
vt inuicē ſe interficiant. nā ex occaſione ſue pfidie ipo
interfecto otto: gaba: vicellius: voluerẗ vſurpare impe
rium ⁊ ex coꝝ pugna ad inuicem valde multi fuerunt
interfecti. v Et datus eſt ei gladius magnus. i. po
teſtas interficiendi xp̄ianos. nā ipſe primā pſecutionē
mouit ꝯtra eccleſiā loq̄ndo d pſecutionib⁹ motis per
imperatores romanos: nam antea pſecutionē ſuſtinu
erat per iudeos: mandatum vō crudele gaij ſupraapoſi
tum: non fuit directe contra eccleſiam: ſed contra habi
tantes iudeam: quorum pauci comparatiue erant chri
ſtiani: nec etiam mandatum illud fuit datum executō-
ni: ⁊ ideo prima perſecutio eccleſie attribuitur neroni:
Claudius etiam imperator qui fuit medius inter gaiū
⁊ neronem non legitur feciſſe chriſtianis aliq̄ꝫ perſecu
tionem: nero autem apoſtolorum principes. ſ. petrum
⁊ paulum occidit ⁊ alios multos chriſtianos rome ⁊ p
imperium occidi fecit. x Et cuꝫ aperuiſſet. Hec eſt
tercia pars in qua deſcribitur eccleſie ſtat⁹ ſub tyto: cū
dicitur: y Audiui tercium animal. i. patriarchā pri
mum eccleſie alexandrie. ſ. beatum marcuꝫ ſm̄ ꝙ in li-
bro illuſtrium virorum habetur. z Et ecce equ⁹ ni
ger. i. exercitus romanus qui dicitur niger effectiue ſi-
cut ſol dicitur calidus. Exercitus. n. roman⁹ ſub tyto
intantū afflixit habitantes hieruſaleꝫ ꝙ fuerunt famē
denigrati ⁊ alijs afflictionibus: ſm̄ ꝙ refert ioſeph⁹ li-

bꝛo de iudaico bello. a Et qui ſedebat ſup ꝫ eum. ſ. tytus regens illum exercitum. b Habebat ſtateram in manu ſua. i. diuinam iuſticiam quam opere exequebatur: nam ex ordine diuine iuſticie proceſſit ꝙ exercitus romanus iudeos ptim occidit ⁊ ptim captiuauit in vidictã mortis xpi: ſicut mãifeſte ꝑdixit: luce. xix. Ecce venient dies in te ⁊ circũdabũt te inimici tui ⁊c. q2 tñ erat ꝑter intẽtionẽ tyti ⁊ exercitꝰ ſui: ꝗ ꝓpter aliã cauſam venerũt ꝯ iudeos ſupple ꝓpter rebellionẽ ipoꝝ ꝯ imperiuꝫ romanũ vt pꝫ p ioſephũ libro de iudaico bello: iõ dꝛ ꝙ hẽbat ſtaterã in manu ⁊ nõ in mẽte: nã exeqbatur opus diuine iuſticie modo predicto: per manum .n. opus intelligitur: quia per caꝫ efficitur. c Et audiui tanꝗ̃ vocẽ de medio qtuoꝛ aialiuꝫ. i. de throno dei in cuius circuitu erant quatuoꝛ aialia: vt dictũ ẽ ſupra ca. iiij. ⁊ p hoc deſignat̃ ꝙ factum tyti contra iudeos ꝓcedebat ex ordinatione diuia a qua ꝓcedit malũ pene: ſm ꝙ dicit̃ amos. iij. Nõ eſt malũ in ciuitate qd nõ fecerit ei dñs. d Bilibꝛis tritici denario vno ⁊c. Ad intellectũ hꝰ ſciendũ ꝙ dicit hug. floriacenſis de fine belli romanoꝝ ꝯ iudeos: Feſſi deniqꝫ romani multa cede ꝗrebant quibus mancipia captiua venderẽt: ſꝫ q2 plurimi vẽales ⁊ pauci inueniebãt ẽptores nõ defuit ꝗ. xxx. mãcipia vno mũniſmate mercarẽt: Ut ſicut dñm emerant. xxx. denarijs: ſic ẽcõuerſo denario vno. xxx. venderent: ſũt ãt numiſma ⁊ denarius vnũ ⁊ ideꝫ: mat. xxij. dicente dño: Oñdite mihi numiſma cenſus: ſubditur At illi obtulerũt ei denariũ: dicebat̃ aũt denarius eo ꝙ valebat. x. nũmos vſuales: itẽ notandũ ꝙ bilibꝛis ẽ nomẽ ꝯpoſitum ex bis ⁊ libra quia continet duas libras. ꝗnqꝫ vͦ iudei ꝑ ꝑvnã librã deſignat̃: eo ꝙ. v. libri moyſi ab oibus iudeis recipiũt̃: alios aũt libros iudei nõ recipiũt ꝗ ſaducei dicunt̃: eſt igit̃ ſenſus: d Bilibꝛis tritici denario vno ⁊c. q2 ſicut ꝺ venalibꝰ iudeis vilioribus qui p ordeũ qd ẽ vile granũ deſignant̃. xxx. ꝓ vno denario dabant̃: vt dictũ eſt: ita. x. de fortioribꝰ ⁊ captioribus ad ſeruiendũ ꝓ vno denario vendebãt̃. e Et vinũ ⁊ oleum ne leſeris. p vinũ quod eſt letificatiuum intelligunt̃ xpiani: qui replebãt̃ gaudio ſpirituali: ſm ꝙ dicit̃ act. xiij. Diſcipuli vͦ replebant̃ gaudio ⁊ ſpũ ſctõ. ⁊ ſimiliter p oleũ ꝓpter pietatis ⁊ mutue charitatis obſequiũ: ſm ꝙ dicit̃ act. iiij. Quotqt .n. poſſeſſores domoꝝ ⁊ agroꝝ erant: vendebãt afferẽtes pcia eoꝝ ⁊ ponebãt ad pedes aploꝝ: ꝗ diuidebant ſingulis ꝓut cuiqꝫ opus erat. ⁊ iſti nõ fuerũt leſi p exercitũ tyti: naꝫ ante eius aduentũ xpiani hitantes in hieruſalẽ ⁊ in iudea monitu angelico trãſierũt vltra iordanẽ in ciuitatem noie pellã in regno agrippe exiſtentem: qui ꝯfederatus erat romanis. f Et cũ apuiſſet. hic incipit ps quarta vbi deſcribit̃ ſtatus eccl'ie tpe domiciani: ꝗ ſecũdam pſecutionem mouit. ꝯ. eccliam: ⁊ mlta alia mala fecit in imperio romano: dicit̃ igit̃. g Audiui vocẽ quarti aialis. i. patriarche: ſeu epi ꝯſtantinopolitani iã defuncti: ſicut dictum eſt de alijs tribus. h Et ecce equus pallidus. i. pp'ls romanꝰ: domicianꝰ .n. magnã ꝑtem ſenatoꝝ ⁊ alioꝝ nobilium in exilium miſit: ⁊ interfecit imponẽs eis crimina: vt ſic raperet eorum bona. ꝓpter quod ceteri rome ⁊ alibi erant i magno timore poſiti: ne ſimiliter eis fieret: timoꝛ aũt facit exterioꝛa mẽbꝛa pallida: ⁊ potiſſime faciem: ꝓpter quod romanuꝫ imperium pro tempore illo ſignificatur per equum palliduꝫ. i Et qui ſedebat deſuper. ſ. domicianus imperatoꝛ. k Nomen illi moꝛs actiue ⁊ paſſiue. quia multos innocentes interfecit: vt dictum eſt: potiſſime chꝛiſtianos contra quos mouit ſecundam perſecutionẽ ⁊ finaliter interfectus fuit a ſenatu romano: ꝓpter ſuã crudelitatẽ: vt habetur in legẽda beati iohannis euangeliſte. l Et infernus ſequebatur eum. quia poſt curſum vite pñtis ſtatim captus ẽ ad penam gehenne. m Et data ẽ illi ptãs ſup quatuoꝛ partes terre. in quibus dilatatũ erat romanũ imperiũ. n Interficẽ gladio. nam in oibus iſtis partibus multi chꝛiſtiani gladiati fuerunt de mandato eius. o Fame. quia mlti in carceribus fame cruciati moꝛtui fuerũt. q Et beſtijs terre. quia plures eoꝛum deuoꝛandi beſtijs tradebantur: ſicut patet in legendis plurium martyrum: ⁊ quia pluribꝰ alijs modis aliq martyrizabãt̃. ſ. ſuſpẽſiõe: ſũmerſiõe cõbuſtione ⁊ huiuſmodi: ideo interponitur. p Et moꝛte vt omnis modus affligendi martyres includatur. Ex ꝑdictis vͦ patet ꝙ ſicut zacharie. vj. per equos quadrupliciter in coloꝛe variatos deſignata fuerũt. iiij. regna: vt dictum fuit ibidem ſic in iſto loco p equuꝫ album deſignat̃ regnum chꝛiſti prout fuit in cetu apoſtoloꝛum ⁊ credentibus pꝛimis: per alios tres equos romanum imperiũ cuiꝰ ſtatus fuit variatus in tribus tempoꝛibus. r Et cuꝫ apuiſſet quintum. hic incipit qnta pars in qua deſcribit̃ eccl'ie pſecutio a traiano ipatoꝛe ꝗ domitiano ſucceſſit vſqꝫ ad diocletianũ. iſte .n. traianꝰ terciã pſecutõꝫ exercuit ꝯ eccleſiã: marcus antonius quartam: ſeuerus quintã: maximus qui eſt maximianus ſextam: Decius ſeptimã: Ualerianus octauam: aurelianus nonam: licet autem multi imperatoꝛes intermedij fuerunt inter iſtos quoꝛum tempoꝛibus multi chꝛiſtiani fuerunt martyrizati: Iſti tñ ſpecialiter dicuntur chꝛiſtianoꝝ pſecutiones exercuiſſe: q2 fecerunt ⁊ renouauerunt edicta cõtra xpianos: Alij vͦ nõ ſic: ⁊ ideo ꝙ aliqui tempoꝛibus ſuis fuerunt martyrizati: hoc fuit ex dictis precedentium imperatoꝝ: que nõ erant renouata. tempoꝛibꝰ igit̃ iſtoꝝ imperatoꝝ nõ erãt eccl'ie nec altaria ſtabilia: ſed in locis occult' ⁊ potiſſime in martyꝝ ſcriptis in quibus ſũt coꝛpa coꝝ ibidem ſepulta: poꝛtabatur ⁊ erigebãt̃ altare ligneũ ꝓ celebꝛatione miſſaruꝫ ⁊ hoc eſt quod dicit̃: r Et cũ apuiſſet ⁊c. aias interfectoꝝ. i. martyres interfectos: eo ꝙ erãt ibi coꝛpa coꝝ: ⁊ ẽ ſimilis modus loqndi: ſicut exo. j. Oẽs anime ꝗ egreſſe ſũt de femoꝛe iacob. i. hoies ꝗ̃uis aie coꝝ nõ fuerũt egreſſe ꝺ femoꝛe iacob que nõ ſũt ex traduce: ſꝫ a deo p creationẽ infuſe coꝛpoꝛibꝰ egreſſis ꝺ iacob p generatõem. s Propter verbũ dei. qntum ad doctoꝛes qui fuerunt martyrizati: ꝓpter predicationẽ verbi diuini. t Et ꝓpter teſtimonium quod habebant qntuꝫ ad ſimplices xpianos ꝗ martyrizabãt̃ eo ꝙ nolebant negare xpm: ſed magis ꝓteſtabant̃ ſe credere in ipſuꝫ. v Et clamabãt voce magna ⁊c. iſte clamoꝛ nõ ẽ aliud ꝗ̃ manifeſtatio neqtie tyrãnoꝝ coꝛam deo merito punienda ⁊ innocentia martyrum premianda ſicut dixit dominus ipſi cayn: Gene. iiij. Ecce vox ſanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. ideſt eiꝰ innocentia declarat tuam nequitiam puniẽdam in moꝛtis eius vindictam ideo ſubditur: x Uſqꝫ quo domine. ſupple qui es. y Sanctus ⁊ verus non iudicas ⁊c. de

ni ⁊ vide: [g] ⁊ ecce equꝰ niger [a] ⁊ ꝗ ſedebat ſup illuꝫ. [b] Habebat ſtateraꝫ i manu ſua. [c] Et audiui tãꝗ̃ vocẽ i medio qtuoꝛ aialiũ dicẽtium [d] Bilibꝛi tritici dnario vno ⁊ tres bilibꝛes ordei denario vno: [e] ⁊ vinũ ⁊ oleũ ne leſer̃. [f] Et cũ apuiſſ ſigilluꝫ qrtũ [g] audiui vocẽ qrti aial' dicẽt̃: Ueni ⁊ vide [h] Et ecce equꝰ pallidꝰ [i] ⁊ ꝗ ſedebat ſuper eũ [k] nomẽ illi moꝛs [l] ⁊ infernꝰ ſeqbat̃ eũ [m] Et data ẽ illi ptãs ſup qtuoꝛ ptes t're [n] interficẽ gladio [o] fame [p] ⁊ morte [q] ⁊ beſtijs t're. [r] Et cũ apuiſſet ſigillũ qntũ vidi ſubtꝰ altãe aias interfectoꝝ [s] ꝓpter vbũ dei [t] ⁊ ꝓpter teſtimoniũ qd hẽbãt. [v] Et clamabant voce mag dicẽtes: [x] Uſqꝫ q

his q̄ ha. in terra .i. de tyrānis dn̄antibus ſup terrā. z ¶Et date ſūt eis ſingl'e ſtole albe. q2 cuilibet data eſt gloria aīe. a ¶Et dictū eſt illis vt requieſceret. corpa eoꝝ in monumentis. b ¶Tp̄s adhuc modicū .ſ. vſq3 ad iudiciu3: qd̄ dr̄ modicū eternitati ɔpatu3: ꝓpter qd̄ ioha. j. canonica. ca. ij. dr̄. Filioli nouiſſima hora ē: tūc. n. reſurgent in corpibus glorioſis ⁊ ſic hebunt ſc̄da3 ſtolam q̄ eſt gloria corpis. c ¶Donec ɔpleāt ⁊c. na3 poſtea ꝓpter nomē xp̄i multi ſūt interfecti: ⁊ adhuc plēs interficient in pſecutione antixp̄i. d ¶Et vidi cū apuiſſet hic ɔn̄r deſcribitur ſtat9 eccl'ie ſub diocleciano q̄ decimā pſecutionē mouit ɔ eccliam cū collega ſuo maximiano ⁊ iſta pſecutō fuit atrocior p̄cedētib9 intātū ꝙ infra. xxx dies. xvij. milia ꝓmiſcui ſexus legunt martyrio coronati ⁊ hoc eſt qd̄ deſcribit iohan. ſub apertōne ſigilli ſexti: ⁊ diuiditur in duas partes: q2 primo deſcribitur imanitas perſecutionis: ſc̄do ſuauitas diuine ɔſolationis: ibi. ¶Poſt h̄ vidi. ¶Circa primum dicit: e ¶Terremotus factus eſt magn9. q2 in oībus ptibus imperij romani ex imperio dioclciani ⁊ maximiani moti ſūt iudices ⁊ potentes ad interfectionē ꝑl'i xp̄iani. f ¶Et ſol factus eſt niger ⁊c. i. xp̄s qui eſt ſol iuſticie denigratus eſt q̄ntum ad famam nominis: ⁊ etiā in membris ſuis q̄bus imponebat ꝙ eſſent malefici ⁊ magi: ⁊ in hoc a xp̄o edocti p ap'los alioſq3 diſcipulos quos docuerat de talibus vt dicebāt infideles: ⁊ ſic q̄ntu3 erat in ſe nomen xp̄i denigrabāt. g ¶Et luna tota facta eſt ſicut ſanguis. q2 tunc eccl'ia tota fuit ſanguine martyrū rubricata. h ¶Et ſtelle ceci. de celo. i. multi eminentes in eccl'ia timore mortis inclinati fuerūt ad ydolatrandum vnde ⁊ marcellus papa tūc timore mortis ydolis thurificauit ⁊ p hoc cōiicitur ꝙ plures alij ſimiliter fecerunt: verūtn̄ beatus marcellus penitentia duct9: poſtea martyriū ꝓ xp̄o ſuſtinuit: ⁊ ceſſauit ep̄atus roman9 ſeptē annis ⁊ ſex menſib9: ꝓpter immanitatē pſecutionis illi9. i ¶Sicut ficus emittit groſſos ſuos cū a magno vēto mouetur. dicūt aūt groſſi ficus p̄mi temporis ⁊ immaturi: qui de facili cadūt a magno vēto ɔcuſſi: tūc aūt flauit in eccleſia turbo tēpeſtuoſe pſecutōis. k ¶Et celū receſſit ſicut liber inuolutus. celū hic dicit eccl'ia p̄ntis tp̄is ſicut et mat. xiij. ¶Sile eſt regnum. ce. the. ab. in agro ⁊c. ꝑut exponit greg. homel. xxxvij. ꝙ xp̄iani tūc ſe occultabāt quātū poterāt: exceptis valde paucis q̄ ex magno feruore ſe martyrio offerebant. l ¶Et oīs mōs ⁊ inſule de locis ſuis mote ſūt. nā ſup montes ⁊ rupes q̄i inacceſſibiles: ⁊ inſulis maris clauſi vbi fugerāt xp̄iani querebāt ⁊ exterminabāt: ⁊ ſic dicūt iſta loca mota ꝓpter motionem habitātiu3: ſicut dicit pariſius facere vel pati qd̄ ꝑl's inhabitās agit vel patit. m ¶Et reges terre ⁊ pn̄cipes ⁊c. in oīb9 eīn ptibus orbis iam diffuſa erat fides catholica: vt ſupra dictū ē ⁊ de oī ſtatu hoīm maioꝝ minoꝝ ⁊ mediocriū aliqui crediderūt: q̄ rabiē pſecutōis mote p diaclecianu3 ⁊ maximianū nō ferentes q̄rebāt ſe abſcondere in loc' cauernoſis ſub montibus: iō ſubdit: n ¶Abſcōdert ſe in ſpeluncis. ⁊ aliqui etiam eoꝝ timētes ibi capi et lōgo cruciatu ad mortē deduci deſiderabāt mori breuiter: ſuppoſita tn̄ dei volūtate ne vi tormentoꝝ inclinarent ad chriſtū negandū: ⁊ hoc deſideriū exp̄mit: cū dr̄: o ¶Et dicūt montibus ⁊c. abſcon. nos a facie ſeden. ſup thronū. irati

dn̄e[r] ſc̄tus ⁊ ver9 nō iudicas ⁊ nō vīdicas ſāguīe3 nr̄m d̄ his q̄ hitāt ī tra:[z] ¶Et date ſūt ill' ſingl'e ſtole albe:[a] ⁊ dictū ē illis vt requieſcerēt[b] tp̄s adhuc modicū:[c] donec ɔpleant ɔſui eoꝝ ⁊ frēs eoꝝ q̄ īterficiēdi ſūt ſic ⁊ illi.[d] ¶Et vidi cū apuiſſ3 ſigillū ſextū ⁊ ecce[e] terremot9 magn9 fact9 eſt.[f] ¶Et ſol fact9 ē niger tāq̄ ſaccus cilicin9[g] ⁊ lūa tota fc̄a ē ſic̄ ſanguis:[h] ⁊ ſtelle de celo ceciderūt ſr̄ trā[i] ſic̄ fic9 emittit groſſos ſuos cū a vento magno mouet:[k] ¶Et celū receſſit ſic̄ liber īuolut9[l] ⁊ oīs mōs ⁊ inſule d̄ loc' ſuis mote ſūt.[m] ¶Et reges t̄re ⁊ pn̄cipes ⁊ tribuni ⁊ diuites ⁊ fōtes ⁊ oīs ſu9 ⁊ liber[n] abſcondert ſe ī ſpelūc' ⁊ in petris mōtiū:[o] ⁊ dicūt mōtib9 ⁊ petris: cadite ſup nos: ⁊ abſcōdite nos a facie ſedētis ſup thronū:[p] ⁊ ab ira agni:[q] qm̄ venit dies magn9 ire ipoꝝ[r] ¶Et quis poterit ſtare?

ɔtra nos: licet in deo nō cadat ira ꝓprie: dicitur tn̄ iraſci metaphorice ɔtra aliquos qn̄ flagellat eos: quia ad modū irati ſe habet: tn̄ qn̄ flagellat electos h̄ fac mag' ex ſua benignitate ad augmētū meriti ipoꝝ ac p̄mij. p ¶Et ab ira agni. i. hoīs xp̄i q̄ videbat iraſci ɔtra ſuā eccliam mō dcō. q ¶Qm̄ venit dies magn9 ire ipoꝝ. i. tp̄s pſecutōnis magne ab eis p̄miſſe. r ¶Et quis poterit ſtare. q. d. valde pauci ceciderat. n. marcellus papa: q ui caput erat eccl'ie: vt p̄dictū ē: ꝓpter qd̄ videbatur difficile ꝙ alij inferiores poſſent ſtare: ¶Aliter aūt exponit ab aliquibus illud: ¶Et dicunt montib9 et petris cadite ſuper nos ⁊c. ꝙ p mōtes ⁊ petras intelliguntur ſancti qui iam erant in patria: qui dicuntur montes propter ſuam exaltationē ad celeſtia: ⁊ petre ꝓpter confirmationem in bono. quoꝝ ſuffragia poſtulabant fideles in perſecutione poſiti: ⁊ ſic eſt ſenſus ¶Et dicunt montib9 ⁊ petris. i. ſanctis. ¶Cadite ſup nos .i. condeſcendite nobis. ¶Et abſcōdite nos a facie ⁊c. i. ꝓtegite nos orationibus veſtris erga deum ⁊ agnu3: vt ceſſet a nob' rabies huius perſecutionis: ſed alia expoſitio videtur magis literalis.

Capitulum Septimum.

Poſt hec vidi. ¶Poſtq̄ deſcripta eſt acerbitas pſecutionis: hic ɔn̄r deſcribit ſuauitas conſolatōnis que facta eſt in eccleſia dei tp̄e conſtātini ex helena nati: ⁊ diuidit in duas ptes: quia primo ponit hic conſolatio q̄ntum ad exiſtentes in eccleſia militante: ſecundo q̄ntum ad exiſtentes in eccleſia triumphante: ibi. ¶Poſt hec vidi turbam. prima adhuc in duas: q2 primo premittitur perſecutionis breuitas. ſ. q̄tuor tyrannorum in diuerſis partibus imperij romani dominantium: ſecundo eorum repreſſio per conſtantinum: ibi. ¶Et vidi alterum. ¶Circa primum ſciendū ꝙ ſicut dicitur in eccleſiaſtica hyſtori. ix. libro. poſtq̄ dioclecian9 ⁊ maximianus depoſuerunt inſignia imperij conſtituti ſunt imperatores duo. ſ. galerius ⁊ conſtantin9: ¶Galerius autem duos ceſares inſtituit. ſ. ſeuerum in italia ⁊ maximianū in oriente. ¶Conſtantinus autem ex helena genuerat filium nomine conſtantinum qui mortuo patre factus eſt imperator: ⁊ aſſumpſit in conſortium imperij licinium: qui licet primo fuerit pacificus chriſtianis: tamen cito poſtea factus eſt perſecutor: maxēcius ꝟo rome tyrānizabat: ⁊ ſic erāt q̄tuor pſecutores eccleſie in quatuor partibus imperij. ſ. maximianus in oriente: ſeuerus in italia: maxencius rome: licinius alexandrie que eſt in egypto. ¶Item notandum ꝙ homines maxime potentes ⁊ in dignitate cōſtituti in hoc libro frequenter nominantur angeli: ſicut dictum eſt ſupra ca. j. de epiſcopis. vij. eccleſiarum qui angeli nominantur: et ſi ſunt boni: ſunt angeli dī: ⁊ ſi mali magis ſūt angeli ſathane: ſaltem pro illo tempore quo ſunt mali: ſicut dictum eſt ſupra. iij. capi. de angelo ſardis: ¶Nomē habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es. ¶Hoc ergo modo quatuor perſecutores eccleſie dicti nominantur hic angeli: cum dicitur.

a Poſt hec vidi q̄tu. angelos ſtātes. i. dn̄antes. b Sup q̄tuoꝛ angu. terꝛ⁊c. i. q̄tuoꝛ ptes imperij. vt dictuꝫ eſt. c Tenentes ⁊c. i. impediētes doctores eccl'ie ne v̄bū dei p̄dicarēt: de quo flatu dr̄ cāti. iiij. Surge aq̄lo ⁊ veni auſter pfla boꝛtū meū ⁊ fluēt aromata illi⁹. q: per flatū p̄dicatiōis fecūdat oꝛt⁹ eccl'ie militātis.

Poſt hec vi- Ca. vij.
di q̄tuoꝛ āgelos ſtātes ſup q̄tuoꝛ āgulos t̄re tenē-
tes q̄tuoꝛ ventos t̄re ne fla-
rēt ſup t̄rā neqꝫ ſup mare:
neqꝫ i vllā arboꝛē. Et vidi
alteꝝ angelū aſcēdentē ab
oꝛtu ſol' hn̄teꝫ ſignū dei vi-
ui: ⁊ clamauit voce mag̅ q̄-
tuoꝛ angel' q̄b⁹ dat⁹ ē nocē
t̄re ⁊ mari dicēſ Nolite no-
cere t̄re ⁊ mari neqꝫ arboꝛi-
bus: quoaduſqꝫ ſignem⁹
ſuos dei nr̄i in frōtib⁹ eoꝝ.
Et audiui nūeꝝ ſignato-
rū cētū q̄dragītaq̄tuoꝛ mi-
lia ſignati ex oī tribu filio-
rū iſrl'. Ex tribu iuda duo-
deci milia ſigi̅ti. Ex t̄bu ru-
bē duodeci milia ſigi̅ti. Ex
tribu gad: duodeci milia ſi-
gnati. Ex t̄bu aſer: duode-
ciꝫ milia ſignati. Ex tribu
neptali: duodeci milia ſig̅-
ti. Ex tribu manaſſe duod̄-
cī milia ſignati Ex tribu ſy-
meō duodeci milia ſignati
Ex tribu leui: duodeci mi-
lia ſigi̅ti. Ex tribu yſachar:
duodeci milia ſignati. Ex
tribu zabulō: duodeciꝫ mi-
lia ſignati Ex tribu ioſeph
duodeciꝫ milia ſignati. Ex
tribu beniamī duodeci mi-
lia ſignati. Poſt hec vidi
turbā magnā quā dinūe-

d Sup ter. neqꝫ ſupra mare ⁊c. xp̄ianoꝝ. n. aliq̄ hitabāt in arida aliq̄ in inſul' maris: ⁊ aliq̄ in ſil-uis pſecutoꝝ ꝫ fugiētes: ⁊ oēs iſti dſignāt noīb⁹ locoꝝ iſtoꝝ: ſic habitātes pīſi⁹ deſignāt noīe ipſius vn̄ cōi mō loq̄ndi dr̄: pīſi⁹ fec̄ taleſeſtū. i. pp̄ls habitās ibi. e Et vidi. H pn̄r deſcribit dcōꝝ q̄tuoꝛ tyrānoꝝ repſſio. Circa quā ħ pōit r̄pſſiōis act⁹ ſcd̄o ſubditur ſequens fruct⁹: ibi Et audiui. Circa p̄mū p̄mittit reprimentis ɔditio cū dr̄: e Et vidi alteꝝ āgelū. i. imperatoꝛē ɔſtantinū. f Aſcendentē ab oꝛtu ſolis. nā ex oꝛdinatiōe ſolis iuſticie aſcēdit ad dignitatē imperialē: vt daret pacē eccl'ie. g Habentē ſignū dei viui. i. ſignū crucis xp̄i. ſcribit. n. eccl'iaſtice hyſtoꝛie libꝛo. ix. ꝙ ɔſtantin⁹ veniēs romā ɔ̄ maxentiū ibi tyrānizātē: ⁊ freq̄nter cogitaret de diſpoſitōe belli: ⁊ p victoꝛia exoraret deū celi: q̄uis nōduꝫ eēt baptizat⁹: aſpiciēs in celū vidit ſignū crucis rutilās ⁊ cū miraref de inſolita viſiōe: vidit āgelos aſſiſtētes ⁊ dicētes ſibi: In ſig̅ h vinces: tūc de victoꝛia futura ſecur⁹: ſignū crucis ſicut viderat depingi fecit in militaribus vexillis: ⁊ ſic ꝓcedēs cōtra maxentiū obtinuit plenū triūphū. h Et da. vo. magna q̄tuoꝛ angelis. i. iiij. tyrānis predict'. i Quibus datum eſt. i. permiſſum eſt. k Nocere terre ⁊ mari. i. xp̄ianis habitantib⁹ in terra arida ⁊ in inſulis maris. d. l Nolite nocere ⁊c. nā iſtos. iiij. tyrannos repꝛeſſit a nocumēto xp̄ianoꝝ: aliquos debellādo ſicut dictū eſt de maxētio: ⁊ idē poſtea accidit de licinio contra xp̄ianos crudelif inſurgēte in alexandria ⁊ egypto: alios aūt duos ſuo mandato deterrēdo: ⁊ hec habentur eccl'iaſtice hyſtoꝛie libꝛo. ix. m Quoaduſqꝫ ſignem⁹ ſeruos dei ⁊c. Cōſtātinus. n. a beato ſiluestro baptizatus honoꝛauit ⁊ exaltauit eccleſiā ⁊ potiſſime ſacerdotes ⁊ alios eccleſie miniſtros ⁊ mlta priuilegia xp̄ianis dedit: ⁊ ſic exēplo ⁊ verbo mltos ad baptiſmuꝫ induxit: ⁊ ſic p miniſteriū ſacerdotū ſeruos eos xp̄i cōſignauit. Sciendū aūt ꝙ hec dictō q̄aduſqꝫ nō tenetur hic finite: ſic intelligēdo ꝙ ſignatis fidelib⁹ tp̄e conſtātini quatuoꝛ tyrāni predicti deberēt redire ad pſecutionem eccl'ie ſicut cū dicit ſedeas hic quoaduſqꝫ veniam per quod dſignat ꝙ me adueniente nō debeas ampli⁹ ſedere: ſed tenenef indefinite ſicut cū dicif: Iſte nō penituit quoaduſqꝫ vixit. i. nunq̄ꝫ penituit: quia poſt moꝛtem penitere nō potuit. n Et audiui numeꝝ ſignatoꝝ. Hic pn̄r deſcribit dicte repꝛeſſiōis fructus qui eſt multiplicatio credentiū xp̄o. et dicūt expoſitoꝛes ꝙ hic primo ponit numerus ɔuerſoꝝ ad xp̄m d iudaiſmo: ⁊ iō ſb̄dit: Ex oī tribu filioꝝ iſrl'. ⁊ poſtea cū ſubdit: Poſt hec vidi turbā magnā ⁊c. ponit mltitudo ɔuerſoꝝ de gentilitate q̄ fuit mlto maioꝛ quaſi incōpabiliter q̄ꝫ de iudaiſmo. Sed ſaluo melioꝛi iudicio primū nō videt rationabilr̄ dictū: q: ante tp̄a ɔſtantini iudei iā erāt in inſua fidelitate obſtinati: ꝓpter qd̄ nō videt ꝙ tp̄e ɔſtantini tot fuerint baptizati: ſicut dr̄ hic. ſ. cxliiij. milia. Itē quia ex q̄libet tribu excepta tribu dan: loco cuius noiat trib⁹ ioſeph dicūt. xij. milia ſignati: ⁊ tn̄ ſm hebꝛeos ⁊ latinos decē tribus fuerūt captiuate ⁊ incluſe vltra mōtes caſpios: ⁊ ſic de ill' nō videnf tunc aliqui fuiſſe baptizati: ſimiliter ſcd̄m de cōuerſione gentiliuꝫ nō videtur ꝓbabiliter dictū: q: text⁹ diſſonare videtur in pluribus qd̄ magis videbit ꝓſeq̄ndo: ſi igitur q̄ꝫtum mihi videt ad preſens. In hac p̄ma pte deſcribit multitudo ɔuerſoꝝ ad xp̄m tp̄e ɔſtantini d quacūqꝫ gēte vel natiōe: q̄ p baptiſmū rē nois iſrl' conſequuntur: ſm ꝙ predixit Eſa. xliiij. Effundaꝫ ſpiritū meum ſuper ſemen tuum: ⁊ benedictiones meas ſuper ſtirpem tuam ⁊ germinabunt. ⁊ ſequitur: Iſte dicet dn̄i ego ſum: ⁊ ille inuocabit in nomine iacob: ⁊ hic ſcribet in manu ſua dn̄o: ⁊ in nomine iſrael aſſimilabit. quod intelligitur de gentibus conuerſis ad chꝛiſtum ſicut ibidem plenius fuit dictum: hoc etiam dicit apoſtolus: Ro. ij. Nō eñ q̄ in manifeſto iudeus eſt: neqꝫ que i manifeſto in carne ē circuncīſio: ſed qui in abſcondito iudeus eſt. ſ. per fidē xp̄i ⁊ circūciſio coꝛdis in ſpiritu. ſ. per reciſionem vicioꝛum: ⁊ ſic patet ꝙ nomen iſraelis ſm rem ⁊ veritatem trāſijt ad populum in chꝛiſto regeneratum: ⁊ per conſeq̄ns nomina. xij. tribuū iſrl' ad duodecim apoſtolos noui teſtamēti qui coꝛreſpōdent. xij. patriarchis ve. teſta. tribus v̄o dan hic omittitur: eo ꝙ d ipſa dicitur antichꝛiſtus naſciturus. Sciēdum etiam ꝙ cuꝫ dicitur hic. cxliiij. milia ſignati ponitur numerus determinatus ꝓ indeterminato: nā multo plures tempoꝛibus illis per diuerſas partes oꝛbis fuerunt baptizati: ſicut ſupra. iiij. ca. per. xxiiij. ſenioꝛes intelligitur vniuerſitas prelatoꝛum eccleſie que eſt multo maioꝛ ſicut dictum fuit ibidem: his v̄o dictis patet litera.

o Poſt hec vidi. hic conſequenter deſcribitur conſolatō q̄ꝫtum ad exiſtentes in eccleſia triūphante: nam ſicut poſt perſecutionem acerbiſſimam tēpoꝛibus diocleciani ⁊ maximiani facta eſt conſolatio magna in eccleſia militāte p conſtantinum pacem ei attribuentem: ſic in eccleſia triūphante de martyribus illius tempoꝛis facta eſt leticia magna per chꝛiſtum animas eoꝛum ſuſcipientem: igitur hec leticia primo deſcribitur: ſecundo iohannes de hoc plenius inſtruitur: ibi ⁊ reſpondit. Circa primum dicit: o Poſt hec vidi turbam magnam: martyrum. p Quā dinumerare nemo poterat. tempoꝛibus. n. diocleciani et maximiani tot fuerunt martyrizati ꝙ per homines non potuerunt ad certum numeruꝫ reduci: nā infra. xxx. dies leguntur. xvij. milia martyrizati: vt dictum eſt: vna etiaꝫ vice maximianus interfecit legionem thebeoꝛum in qua erant ſex milia. dclxvj. milites chꝛiſtiani: iudices etiam in diuerſis partibus de mandato iſtoꝛum imperatoꝛum tot fecerunt xp̄ianos ꝙ nō poterāt ſub certo nūero redigi: nam dioclecianus legit. xx. annis imperaſſe.

q Et omnibus gentibus ⁊c. Ex hoc videtur ꝙ non agitur hic de conuerſis ex gentilitate tm̄: ſicut dicunt aliqui: ſ3 de martyrizatis per diocleciaum ⁊ maximianū inter quos fuerunt aliqui de iudaiſmo conuerſi ad chriſtum ⁊ de omni populo ⁊ gente. r Stantes ante thronum. p clarū diuinitat⁊ aſpectū
s Et in ꝯſpectu agni. quia ſicut beati reficiuntur interius in aſpectu diuinitatis: ita exterius in aſpectu humanitatis xp̄i: ſm ꝙ dicit augu. ſuper ioh. t Amicti ſto. albis. per gloriam anime: que per ſtolam albam deſignatur: vt dictum eſt ca. p̄cedenti.
v Et palme in manibus eorum. in ſignum perfecte victorie: que non habetur in preſenti vita: in qua homines ꝙ̄tūcūq3 ſancti ſūt ſemper in pugna: ⁊ ſic non loquitur vt videtur d̉ baptizatis exiſtentibus in via: ſed de martyrizatis in patria.
x Et clamabant voce magna. nā in celis eſt laus dei ꝯtinua: y Dicentes ſalus deo noſtro. i. ſalus quam habemus ineſt nobis a deo ⁊ agno. 3 Et omnes an. ſtabant in circuitu throni. tanq3 parati ad exequendum voluntatem dei. ⁊ Et ſeniorum ⁊ quatuor animalium. i. epiſcoporum ⁊ patriarcharum iam in celo regnantium. a Et ceciderunt in conſpectu throni ⁊c. gratias agētes deo de triūpho martyrum. b Dicentes amen. p⁹ laudem martyrum ſupra poſitam. Salus deo noſtro ⁊c. ⁊ ſb̄ditur eorum laus cum dicitur: c Benedictio. i. laus. d Et clari. i. diuulgatio nominis ⁊ cetera que ſequuntur: ſupple attribuantur. e Deo noſtro in ſecula ſeculorū. non eſt per hoc intelligendum ꝙ ex creaturis aliquid accreſcat deo in ſeipſo: ſed tm̄ in effectibus ſuis. f Et reſpondit. Hic conſequenter ioban. de dictis martyrib⁹ inſtruitur plenius: cum dicitur: Et reſpondit vnus de ſenioribus. ſm illos qui dicunt ꝙ litera immediate precedens loquitur de conuerſis ex gentilitate tēpore coſtantini: iſte ſenior fuit beatus ſilueſter: ſed hoc non videtur conuenienter dictum: quia ioban. non fuit inſtructus a beato ſilueſtro per multa tempora poſt naſcituro: quia floruit tēpore conſtantini: qui cepit imperare anno domini. cccix. ⁊ ideo videtur melius ꝙ iſte ſenior fuerit beatus petrus: q̄ dicitur vnus ſenior. i. primus inter prelatos eccleſie: ſicut dictum eſt ſupra ca. v. g Hi qui amicti ſunt ſtolis alb qui ſunt ⁊c. q. d. tu debes ſcire. h Et dixi illi domine mi tu ſcis. qui regnas in ſecula cum eis: nam ante reuelationem iobanni factam: per martyriu3 tranſierat ad gloriam: vt oſtenſū eſt ſupra. ca. v. q. d. iobānes: Tu qui ſcis potes me docere de ipſis. i Et dixit mihi hi ſūt qui ve. de tribula. magna. exeuntes de mundo per martyriū tpe diocletiani ⁊ maximiani imperatorum: quia tunc fuit tribulatio maxima: vt dictum eſt: ex hoc etiam videtur ꝙ nō loquitur de conuerſis ad fidem tempore conſtantini: quia tunc nō fuit eccleſie tribulatio: ſ3 maxia ꝯſolatio: ꝓpter qd̄ loquitur ſicut dixi de martyribus tempore precedenti: iō ſubditur: k Et lauerūt ſtolas ſuas ⁊ dealba. eas in ſan. agni: ꝓpter quod eorum ſanguis fuit effuſus: ⁊ ideo merito dicitur ſanguis agni: quia eſt ſanguis membroꝝ ipſi⁹: in quibus dicit ſe perſecutionem pati: Act. ix. Saule ſaule quid me perſequeris. martyres autē predicti acceperunt primam ſtolam. i. anime gloriā: vt ſupra dictū eſt per effuſionem ſui ſanguinis: l Ideo ſunt ante thronum dei. videntes eum facie ad faciem. m Et ſeruiunt ei die ac nocte in templo eius. quia ibi eſt laus iugis: pſal. lxxxiij. Beati qui habitāt in domo tua domine in ſecula ſeculoru3 laudabunt te. n Et qui ſedet in throno. ſ. deuſ. o Habitabit ſup illos. quia nō poſſunt ab eo euelli p Non eſurient neq3 ſitient amplius ⁊c. i. nullā tribulationē aut inq̄etudinē patientur amplius: nam in beatitudine quietat̄ appetitus. q Quoniam agn⁹ qui eſt in medio throni. ſ. xp̄s.

r Reget illos: immediate: fideles autem in terra exiſtentes regūt ab eo p miniſtros eccleſie. s Et deducet eos ad vite fontes aquarum. continuando in eis gl̄iam anime quouſq3 cū hoc accipiant gloriam corporis in futura reſurrectiōe: ⁊ tunc erunt in fontibus aquaꝝ vite ꝑ duplicem gloriam. ſ. corporis ⁊ anime. t Et abſterget deus oēm lachrymam: nam vltra non habebūt aliq̄ triſticie materiā3 ſed plenam ⁊ perfectā ꝯſolationē. Contra hāc expoſitionē quā poſui ex textu poſſet argui: primo q2 di: Poſt hec vidi turbā magnā ⁊c. ex quo videt̄ ꝙ nō loquitur de martyribus tpe ꝯſtantini p̄cedentib⁹: de quo antea fecerat mentionē: ſed magis de ꝯuerſis ex gētilitate tēpore ipſius: ſicut dicunt expoſitores aliqui: ſcd̄o q2. l. xxj. iobannes loq̄ns de ciuitate celeſti dicit: Et templū nō vidi in ea. hic aūt dicit̄: Et ſeruiēt die ac nocte in tēplo ei⁹. ex quo videt̄ ꝙ nō loq̄tur de martyribus exiſtētibus iam in patria: ſed de fidelibus q̄ ſūt adhuc in via. Ad primū dicendū ꝙ cū dicit̄: Poſt hec vidi ⁊c. li p⁹ nō refert̄ ad ordinē rei geſte: ſ3 ad ordinē viſiōis ſeu deſcriptionis: illa enim que ſūt prius facta freq̄nter ſunt poſterius oſtenſa ꝓphetis: ⁊ deſcripta: ſicut manifeſte patet in ſcriptura veteris ac no. teſ. ꝓpter qd̄ nō valet argumētum. Ad ſcd̄m dicēdū: ꝙ p⁹ illud vbū iobānis ſb̄dit̄ imediate: Dn̄s eñ de⁹ oipotens tēplū illi⁹ ē ⁊ agn⁹ ex quo p3 ꝙ p vbū iobānis nō excludit̄ a ciuitate celeſti tēplū oīno de: ſ3 tm̄ tēplū materiale ⁊ figurale: quale fuit in ve. teſtō r̄ſpectu noui: ⁊ in nouo reſpectu celi: cultus. n. dei in no. teſtō eſt quedā figura ⁊ rep̄ntatio cult⁹ ipſius ſiue laudis ab angelis ſanctis ⁊ beat⁊ in celo: q2 cultus celi nō eſt ad aliud ordinat⁹ iō nullo mō eſt figuratiu⁹: q2 ibi deus colit̄ ⁊ laudat̄: vt clare ⁊ p̄ntialiter viſus ſine figura ⁊ enigmate: ⁊ ſic negat̄ ibi templu3 figurale ⁊ dn̄s oipotens dī templū eius ſicut pleni⁹ oñdetur qñ erim⁹ ibi dn̄o ꝯcedēte. In ca. vij. vbi dicitur in poſtil. Et dicunt expoſitores aliqui ꝙ hic p̄mo ponitur numerus conuerſorum ⁊c.

Additio.

Licet opinio expoſitorum quam reprobat poſtillator rationabiliter videatur impugnari: poſſet tn̄ ſuſtineri: nam ſm Iſi. in primo libro de ſummo bono ſeptem regule ſunt ſeu claues circa expoſitio

rare nemo poterat q ex oīb⁹ gē tib⁹ ⁊ tribub⁹ ⁊ pp̄lis ⁊ linguis: r ſtātes añ thronū s ⁊ i ꝯſpectu agni: t amicti ſtol' albis: v ⁊ palme i manib⁹ eoꝝ. x Et clamabāt voce magna y dicētes: Sal⁹ deo nr̄o: q̄ ſedet ſup thronū ⁊ agno. 3 Et oēs āgeli ſtabāt in circuitu throni ⁊ ſenioꝝ ⁊ q̄tuor aīaliū a ⁊ ceciderunt in ꝯſpectu throni i facies ſuas ⁊ adorauerūt deū b dicētes: Amen c Bn̄dictio d ⁊ claritas ⁊ ſapiētia ⁊ grāꝝ actō: honor ⁊ vt⁹ ⁊ fortitudo e deo nr̄o in ſecl'a ſcl'oꝝ amen f Et rn̄dit vn⁹ d̉ ſeniorib⁹ ⁊ dixit mihi g Hi q̄ amicti ſūt ſtol' alb: q̄ ſūt ⁊ vñ venerūt? h Et dixi illi: Dn̄e mi tu ſcis. i ⁊ dixit mihi: Hi ſūt q̄ venerūt de tribulatiōe magna: k ⁊ lauerūt ſtolas ſuas: ⁊ d̉albauerūt eas i ſanguīe agni l Iō ſūt añ thronū dei m ⁊ ſuiūt ei die ac nocte i tēplo ei⁹: n ⁊ q̄ ſedet in throno o hītabit ſup illos. p Nō eſuriēt neq3 ſitiēt amplius: neq3 cadet ſup illos ſol neq3 vll⁹ eſtus q qm̄ agn⁹ q̄ in medio throni ē r reget illos: s ⁊ deducet eos ad vite fontes aq̄ꝝ: t ⁊ abſterget de⁹ oēm lachrymā ab oc'lis eorum.

Ca. viij.

Et cū apuiſſet ſigillū ſeptimū: [b] factū ē ſilentium ī celo [c] q̄ſi media hora. [d] Et vidi ſeptē āgelos ſtātes ī ɔſpectu dei: ⁊ date ſūt illis ſeptē tube. [e] Et aliꝰ angelꝰ [f] venit ⁊ ſtetit aū altare [g] habēs thuribulū aureū: [h] ⁊ data ſt̄ illi īcēſa mlta [i] vt daret d̄ oronibꝫ ſcōꝝ oīm ſup altare aureū qd̄ ē aū thronū dī. Et aſcēdit fumꝰ incēſoꝝ d̄ oronibꝫ ſcōꝝ d̄ mãu angeli corā deo. [k] Et accepit angelꝰ thuribulū: ⁊ īpleuit illd̄ d̄ igne altaris [l] ⁊ miſit ī trā [m] ⁊ fcā ſt̄ tōitrua [n] ⁊ voces [o] ⁊ fulgura [p] ⁊ tremotꝰ magnꝰ: [q] et ſeptē āgeli q̄ hēbant ſeptē tubas pauerūt ſe: vt tuba

ne⁊ ſacre ſcripture: quas etiā poſtillator in ſcd̄o prologo ſuper geñ. repetit: quaꝝ quarta regula ſeu clauis eſt de parte ⁊ toto. ſ. ꝙ ſacra ſcriptura tractās de pte q̄nq̄ trāſit in totū: ⁊ ecōuerſo vt ibidē exēplificatur d̄ quadā ꝓphia: Eſa. xiij. vbi ꝓpheta tractans ad literā d̄ ciuitate babylonica. d. Onus babylōis trāſit ad intelligēdū verbū de toto mūdo: ⁊ poſtea reuertit̄ ad loq̄ndū ɔ̄ babylonē ſpecialiter ꝓut ibidē plenꝰ continet̄: vnde ⁊ in ꝓpoſito beatꝰ iohānes tractās d̄ ɔuerſꝭ ad xp̄m de iudaiſmo tpe ɔſtātini: tranſit ad loq̄ndū de tota ſynagoga antiq̄ que fuit ſub fide chriſti futuri quā ꝓprie deſignat p numeꝝ ſignatoruꝫ de. xij. tribubus iſrael: quia a tēpore abel iuſti: a quo incepit ſynagoga fideliū: multi fuerūt ſub fide xp̄i ⁊ de qualibet tribu: quia in hoc ſpacō includit̄ tp̄s añ tranſmigratione decē tribuū: ⁊ iō de qualibet tribu facit mētiōem preter tribuꝫ dan que obmittit̄ ex cā ɔtēta in poſtilla. ſimiliter cū ſeq̄tur: Poſt hec vidi tubā magnam ⁊c̃. per hoc intelligit̄ multitudo conuerſoꝝ de gentilitate que fuit multo maior q̄ mltitudo fideliū de filijs iſrl̄ ⁊ iō dicit de ea ꝙ nūerari nō poteſt: fuit etiā ſine diſtinctione tribuū: de qua multitudine beatus iohannes loquēs trāſit ad multitudinē celeſtis eccleſie que eſt mater omnium: ⁊ ſm̄ predictam expoſitionē lector poteſt applicare ſingula ſingulis ɔpetenter: non obſtantibus obiectionibus poſtillatoris.

Capitulum Octauum.

Et cum aperuiſſet. Poſtq̄ ſuperius in apertiōe ſex ſigilloꝝ deſcripta ē eccl̄ie pugna ɔ̄ tyrānos: vt patet ex predictis: hic ɔ̄ñr deſcribit̄ eccleſie pugna contra hereticos ſub apertione ſeptimi ſigilli: iſta tamen diuiſio non eſt precisa: nam a tempore apoſtolorum contra eccleſiam inſurrexerunt heretici: patꝫ ex ſupradictis in apoſtolorum epiſtolis: ⁊ poſt tempꝰ ſ. conſtantini fuerunt ⁊ erunt aliqui tyranni: ſꝫ hec diſtinctio accipitur ſm̄ illd̄ qd̄ principaliter deſcribitur in p̄cedentibus ⁊ ſubſequentibus: heretici vō futuri ſūt inter chriſtianos vſq̄ ad finem mundi: ſicut oſtendit ſaluator mat. xiij. per parabolam zizanie ſeminate in medio tritici quam noluit eradicari vſq̄ ad meſſem: per quam intelligitur tempus iudicij: propter quod pars iſta in generali durat vſq̄ ad finem ſeu terminū huius libri: ⁊ diuiditur in tres partes: nam primo deſcribitur ſtatus eccleſie iudiciū precedens: ſecundo iudicium cōcomitans. xix. capi. ibi. Et vidi thronum magnum. tercio ſubſequens: ibi. Et ego iohannes. prima pars diuidit̄ in duas partes: nam primo deſcribitur pugna inter eccleſiam ⁊ hereticos dictos proprie: ſecundo inter ipſam ⁊ hereticos dictos extenſo nomine. ca. xij. Prīa adhuc in duas: nam primo agitur de inuētoribus hereſum: ſecundo de fautoribus eorum: ca. ſequēti. Prima adhuc in duas: quia primo continuat ſe predictis: ſecundo exequitur de hereticis: ibi. Et ſeptem angeli. In p̄cedenti vō parte duo ſunt dicta de ſtatu eccleſie. ſ. pſecutio tyrannorum: ⁊ conſolatio ſequens per conſtantinum: primo ſe ergo continuat primo: poſt ſecūdo: ibi Et angelus. Circa primum ponitur quedam breuis pſecutio poſt tempus conſtantini excitata per iulianum apoſtatam qui interfecit paulum ⁊ iohānē ⁊ plures alios: ⁊ multa mala ⁊ damna intulit chriſtianis: ⁊ de ipſo dicit̄ hic: b Factum eſt ſilentium in celo. i. in eccleſia militante: que frequenter in libro hoc celū nominatur vt predictum eſt: iſte enim iulianus precepit eccleſias claudi prohibens diuinum officium ſolenniter celebrari: et ſic factum eſt ſilentium in celo: q̄r tm̄ iulianus apoſtata parum imperauit. ſ. anno vno ⁊ ſex menſibus ſm̄ hiero. ideo ſubditur. c Quaſi media hora: nam ipſo in bello perſarum interfecto aperte fuerunt eccleſie: ⁊ cepit religio chriſtiana gaudere: vt hr̄ in legenda ſanctorum martyrum iohanni ⁊ pauli. Cōſequenter ponitur continuatio ad ſequentia: cuꝫ dicitur: d Et vidi ſeptē angelos ⁊c̃. de iſtis vō ſeptem angelis ⁊ eorum tubicinijs dicetur in ſequentibus ſigillatim: e Et alius angelus hic ponitur continuatio ad ſcd̄m precedens: quod fuit eccleſie liberatio per conſtantinum ad quam ſecuta fuit eccleſiarum edificatio: ⁊ diuinorum ſolennis celebratio: ad hanc autem celebritatem addidit damaſus papa: q̄ ſatis cito poſt tempus iuliani apoſtate p̄fuit eccleſie romane: ⁊ ordinauit per omnes eccleſias pſalmos die noctuq̄ canere: ⁊ vt in fine pſalmoꝝ diceret̄: Gloria patri ⁊ filio ⁊c̃. propter quod de ipſo dicitur: e Et alius angelꝰ. ſ. papa damaſus: qui fuit alius a ſeptem predictis. f Venit ⁊ ſtetit ante altare. quia prefuit eccleſie romane. g Habens thuribulum aureū. i. cor deo deuotum ſm̄ illud pſal. cxl. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo. h Et data ſunt ei incenſa multa. que ſūt orationes ſanctorum: nam per auctoritatem apoſtolicam a deo ſibi datam orationes ſanctoꝝ augmentate ſunt ⁊ mltiplicate ſunt per orbem. i Et daret d̄ orationibꝰ ſanctorum omnium ⁊c̃. ad ſummū enim pontificem pertinet referre deuotionē ipſi in deū cū ſit caput vniuerſalis eccleſie. k Et accepit angelus thuribulū ⁊c̃. nā a deo accepit donū feruide charitatis. l Et miſit in terrā. q̄r ex feruore charitatis a deo accepte induxit ad feruorē deuotōis hitatores terre: vt dictū ē. m Et facta ſunt tonitrua. ſancte p̄dicatōis. n Et voces. diuīe laudis. o Et fulgura. coruſcationū in miraculꝭ: nā illo tpe multi p̄lati ⁊ alij deuoti habuerūt gratiam miraculorum in eccleſia dei. p Et terremotus. nam per iſta mota fuerunt corda terrena ad operationem boni. Conſequenter pōitur continuatio ad ſequentia: cum dicitur: q Et ſeptē angeli ⁊c̃. de quibus ſtatim dicetur poſtea. r Et p̄mꝰ angelus. Hic conſequenter exequitur de hereſiarchis: et licet multi fuerunt: tamen de quatuor tm̄ facit expreſſam mentionem: contra quos quatuor generalia concilia ⁊ principalia fuerunt congregata: ⁊ ſm̄ hoc diuiditur in qutuor partes que patebunt proſequendo: in hac prima fit mentio de arrio qui ſuperbia inflatus errorem aſſeruit contra articulum ſancte trinitatis dicens ꝙ ſicut pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſunt diſtincti in perſonis ita etiam in eſſentijs: ⁊ ſic ſolus pater erat verus deus filius ⁊ ſpiritusſanctus creature: ⁊ neuter poſſet dici deus niſi tm̄ participatiue: contra hunc errorem congregatum eſt generale concilium. cccxviij. epiſcoporum in iudea ciuitate bithynie ⁊ condemnatum eſt ibi dogma peruerſū arrij: non tamen ab errore deſtiterunt plures eius diſcipuli: ſed eum renouantes infecerunt etiam plures principes et imperatores perſecutionem contra catholicos mouentes: vt in ſequentibus apparebit. de hoc igitur arrio dicitur.

r Et pͥm⁹ angel⁹.i.arri⁹: nā hoīes mali ita noīanť in hoc libro angeli: ſicut ⁊ boni: vt dictū ē in pͥncipio ca. pcedentis. a Tuba cecinit. cū magno boatu ⁊ ſupbia dictā hereſim publicādo. b Et facta eſt grando.i. grādis tēpeſtas q̄ noīe grādis freq̄nter ⁊ vulgari locutōe deſignať in eccl'ia q̄ p hoc fuit itra ſe diuiſa: vñ diciť .x. libro eccleſiaſtice hyſtorie: ea tēpeſtate facies eccleſie feda ⁊ ad modū turpis erat: nō .n. ſicut pri⁹ ab externis ſ3 a ꝓprijs vaſtabať fugabat alius: ⁊ alius fugabatur ⁊ vterq̄ de eccleſia eē ſe dicebat c Et ignis mixt⁹ ſanguine.i. ignis emulationis ex q̄ ſecuta ē effuſio ſanguinis: ⁊ potiſſime tpe valētis imperatoris qui lapſus in hereſim arrianā pſeq̄batur catholicos eoꝝ: aliquos ↄburendo: ⁊ alios gladio occidēdo: ⁊ alijs modis varijs affligendo. d Et tercia ps terre ↄbuſta eſt. diciť āt hic tercia ps terre xpiani: alie due ptes iudei ⁊ pagani: q̄ legem moyſi nō hūerūt: nec fidem xpi receperť: igiť de tercia pte que xpianitas diciť loquiť hic iohānes q̄ igne arriane pfidie fuit corrupta in laicis: q̄ p trā deſignať: eo q̄ terrenis actibus ſūt intēti: ⁊ in plat'is ⁊ clericis q̄ ſignificantur p arbores: eo q̄ p cognitionē ſcripturaꝝ ſūt ſuper alios eleuati: p fenū viride intelliguť nouelli ad xpianitatem diſpoſiti: ⁊ hi fuerūt ꝓp'os gothoꝝ: q̄ volēs xpianus fieri miſit ad valentē imperatorē p ſacerdotib⁹ xpianis hñdis: q̄ docerent eos de fide catholica: ⁊ eccleſiaſticis ſacramentis: ⁊ ipe miſit eis pſbyteros arrianos ſicut ipe arrianus erat q̄ corruperūt eos hereſi arriana: iō diciť: d Et tercia ps terre ↄbuſta eſt ⁊c. ⁊ patet ex dictis litera.
e Et ſcd's angelus. Hic ↄñter agiť de ſcd'o hereſiarcha .ſ. macedonio q̄ differebat ab arrio. d. filiū eſſe eiuſdē nature cū patre: ſ3 ↄueniebat cū eo. d. ſpm̄ſcm̄ eē creaturā et ſeruum filij: iō ď ipo dr̄: e Et ſcd's angelus.i. macedonius q̄ diciť angelus ſathane. f Tuba cecinit.i. flatu ſupbie motus errorē docuit. g Et tanq̄ mons magn⁹ .i. hereſis magna. h Ardens igne.ſ. pfidie. i Miſſus ē in mare.i. in eccl'iā rōne baptiſmi p mare deſignatā eo q̄ mare ē receptaculū oim aq̄ꝝ: ⁊ eccl'ia vnica eſt p baptiſmi ſacramētū. k Et facta eſt tercia ps maris ſanguis.i. deturpata ē tercia ps aq̄ baptiſmalis: accipiendo ptē tñ valde large: baptiſm⁹ .n. ↄfertur in noīe trinitatis cui⁹ tercia pſona eſt ſpūſſanctus: q̄ ſm errorē macedonij diciť deturpari: p quē aſſeriť creatura eſſe ſeruilis conditionis vt dictū eſt. l Et mortua ē in eo.i. in errore dicto. m Tercia ps creature. q2 multi p baptiſmū regenerati ⁊ noua creatura facti corrupti fuerūt p errorē macedonij. n Et tercia ps nauium interijt. q2 maxia ps platoꝝ ⁊ curatoꝝ p q̄s duci debent alij ad ſalutis portū: corrupti fuerūt p errorē dictū: ↄ hūc vo macedoniū ↄgregata fuit ſcd'a vniuerſal' ſinodus in cōſtantinopoli. cl. epiſcopoꝝ in qua dictus error fuit ↄdēnatus. o Et tercius angelus. Hic ↄñr agiť de tercia hereſiarcha .ſ. pelagio q̄ tpe archadij ⁊ honorij. errauit circa gratiā ſpūſſ. aſſerēs q̄ ſine ea poterat hō ex pur' nālib⁹ mereri vitā eternā. dicebat etiā q̄ pueri naſcūť ſine clpa originali: ⁊ p ↄñs q̄ a culpa nō purgātur aq̄ baptiſmali: de h̄ ǵ dr̄: o Et tercius angelus.i. pelagius. Tuba cecinit. exponať vt prius

canerēt[r] Et pͥm⁹ angel⁹[a] tuba cecinit[b] Et facta ē grando[c] ⁊ ignis: mixta ī ſanguie ⁊ miſſū ē ī trā.[d] Et tcia ps tre ↄbuſta ē: ⁊ tcia ps arborū ↄcremata ē: ⁊ oē fenū viride ↄbuſtū ē.[e] Et ſecūdus angel⁹[f] tuba cecinit:[g] ⁊ tāq̄ mons magn⁹ igne[h] ardens[i] miſſus ē in mare[k] Et facta ē tercia ps mar' ſanguis[l] et mortua ē[m] tercia ps creature eoꝝ q̄ hēbāt aīas ī mari:[n] ⁊ tcia ps nauiū iterijt[o] Et terci⁹ angel⁹ tuba cecinit:[p] ⁊ cecidit ď celo[q] ſtella magna[r] ardēs tāq̄ facula.[s] Et cecidit ī tciā ptē fluminū ⁊ ī fōtes aq̄ꝝ.[t] ⁊ nomen ſtelle dr̄ abſinthiū.[v] Et facta eſt tcia ps aq̄ꝝ ī abſinthiū[x] et mlti hoīm mortui ſunt[y] de aq̄s[z] q2 amare facte ſt.[a] Et q̄rt⁹ angel⁹[b] cecinit:[c] ⁊ pcuſſa ē tcia ps ſol'[d] ⁊ tcia ps lune[e] ⁊ tcia ps ſtellaꝝ: ita vt obſcurareť tcia ps eoꝝ:[f] et diei nō luceret ps tcia: ⁊ noctis ſilr.[g] Et vidi ⁊ audiui vocē vnius aquile[h] volantis per medium celi[i] dicentis voce magna.[k] Ve ve ve

p Et cecidit ď celo.i. de eccl'ia militāte q̄ freq̄nter celū noiať in ſcriptura no. teſta. vt ſupra dictū ē: de h̄ eñ celo cecidit pelagius in errorē pdictū ď q̄ ſbdiť. q Stella magna. fuit eñ hō lr̄atus ⁊ religioſus. ſ. monachus. r Ardens tāq̄ facula. mltos .n. corrupit rōe lr̄ature ⁊ rōe apparētie ſanctitatis in hitu religioſo ⁊ ↄuerſatiōe s Et cecidit in terciā ptē fluminū ⁊c. p fontes ⁊ flumina deſignatur eccl'ia baptiſmalib⁹ aq̄s ↄgregata ⁊ ſctificata. t Et nomē ſtelle dr̄ abſinthiū. q2 contra dulcedinē gr̄e ſpūſſcti pdicabat. v Et facta eſt tcia ps aq̄ꝝ in abſinthiū. q2 mag̃ ps eccl'ie corrupta fuit p ei⁹ dogma pꝟerſū. x Et mlti hoīes mortui ſūt. ſpūaliter y De aq̄s.i. de ei⁹ dogmatib⁹ pꝟerſis. z Quia amare facte ſūt.i. ↄrie dulcedini ſpūſſancti ⁊ ſpiritualiter viuificanti. a Et q̄rtus angelus. Hic ↄñr agiť de q̄rto hereſiarcha .ſ. eutyce: q̄ in dño nr̄o hieſu xpo aſſeruit eē vnā nām: ſicut ⁊ vnā pſonā. d. q̄ ex natura diuina ⁊ hūana ī incarnatiōe facta eſt vna natura p q̄ndam ↄfuſionē ſeu ↄmixtionē: ſicut ex elementis ſuo mō reſultat vna mixti natura: qd' eſt impoſſibile: cū natura diuina nō ſit alteri ↄmiſcibilis: nec aliquo mō tranſmutabilis igiť de ipo dr̄: Et q̄rtus angelus.ſ. eutyces. b Tuba cecinit. exponať vt ſupra. c Et pcuſſa eſt tercia ps ſolis.i. deitatis que dr̄ ſol: Sap. v. ca. Et ſol intelligētie nō luxit nob' tñ hic ps accipiť valde large in q̄tum filius ē vna de trib⁹ perſonis in diuis: q̄ ſm errorē eutycis dr̄ pcuſſ⁹: q2 ſm ipm nō eēt hō neq̄ de⁹: ſicut mixtū nō ē aliquod elemētorū: ſed alia nā ex eis reſultās. d Et tercia ps lune.i. eccleſie cui⁹ multi ſimplices infecti ⁊ pcuſſi fuerūt dcō errore. e Et tercia ps ſtellaꝝ.i. epoꝝ. quoꝝ aliqui eutyci ↄſenſerť ⁊ ſcripſerť: ⁊ ſic obſcurati tenebris erroris fuerunt. f Et diei non luceret pars tercia ⁊ nocti ſimiliter. Per diem intelligitur nouum te. ⁊ per noctem vetus: Roma. xiij. Nox preceſſit: dies autem appropinquabit ⁊c. Eſt igiť ſenſus q̄ iſte eutyces cū ſuis ſequacibus obſcurauerunt ſcripturas veteris ⁊ noui te. que loquunť de natura diuina ⁊ humana chriſti: tanq̄ ď diſtinctis ⁊ inconfuſis eas exponēdo peruerſe. g Et vidi. Poſtq̄ beatus iohānes locutus eſt de hereſū inuentoribus. Hic ↄñr loquiť de eaꝝ fautorib⁹: ⁊ primo premittit breue preuarationem: ſcd'o proſequiť intentionem ca. ſeq̄n. Circa primū diciť: g Et vidi ⁊ audiui vocem vnius aquile.i. ipſiuſmet iohānis qui per aq̄lam deſignatur: loquiť enim h̄ de ſemetipſo tāq̄ ď alia perſona: ſicut communiter loquitur in euangelio ſuo: vnde ca. vltimo. diciť de ſeipſo. Hic eſt diſcipulus ille q̄ teſtimonium perhibet de his ⁊c. h Volantis p medium celi. quia vidit eccleſie decurſum: vt predictum ē: que quidem eccleſia in hoc libro frequenter celum nominatur. i Et dicentis vo. ma. per quod deſignať magnitudo tribulationis future.
k Ve ve ve. habitantibus ⁊c. per quod deſignatur q̄ ſub tubicino trium angelorum ſequentiū deſcribiť maior tribulatio q̄ ſub tubicinijs .iiij. pcedētiū. diciť aut:

z Habitātib⁹ in terra. q̄d ē cōe bonis ⁊ mal: nā vtriq̄ ſūt bitatores terre: ſm curſum vite p̄ntis: tribulatōnes. n. deſcripte ſub tubicinio triū āgeloꝝ ſeq̄ntiū: ptiz fuerūt catbolicoꝝ ⁊ ptim bereticoꝝ vt videbit̄ ꝯſeq̄ndo pōt aūt ps iſta aliter exponi: vt vox aq̄le de q̄ dicit̄ bic fuerit vox cuiuſdā ſancti p̄tiarche ꝯſtantinopolitani p aq̄lā deſignati: vt dictū ē. ſ. capi. iiij. quē aſſiſtētē deo vidit iobānes et dicentem q̄ b p̄nunt̄: ceteroꝝ expoſitō nō mutatur.

Capitulū. ix.

z Hitantib⁹ in terra de ceteris vocib⁹ triū angeloꝝ qui erāt tuba cаnituri. Ca. ix.

Et q̄nt⁹ angel⁹ tuba cecinit: [b] ⁊ vidi ſtellā d̄ celo cecidiſſe i t̄rā: [c] ⁊ data ē ei clauiſ putei abyſſi [d] ⁊ apuit puteū abyſſi ⁊ aſcēdit fum⁹ putei ſic̄ fum⁹ fornacis magne: [e] ⁊ obſcurat⁹ ē ſol [f] et aer d̄ fumo putei. [g] Et d̄ fumo putei exierūt locuſte in terrā: [h] ⁊ data ē ill̄ ptās ſic̄ hn̄t ptātē ſcorpiōes terre. [i] Et p̄ceptū ē ill̄ [k] ne lederēt fenū terre neq̄ oē viride neq̄ oēm arborē: [l] niſi tm̄ homies q̄ nō hn̄t ſignuz dei in frōtib⁹ ſuis. [m] Et datū ē illis ne occiderent eos: [n] ſ; vt cruciarēt [o] mēſib⁹ q̄nq̄: [p] Et cruciat⁹ eoꝝ vt cruciat⁹ ſcorpij cū ꝑcutit hoiez. Et i diebus ill̄ q̄rēt hoies mortē: ⁊ n̄ inueniēt eā: ⁊ d̄ſiderabūt mori ⁊ fugiet mors ab eis. [r] Et ſimilitudies locuſtaꝝ ſil̄es eq̄s paratis i p̄liū: [s] ⁊ ſup capita eaꝝ tanq̄ corone ſil̄es auro [t] ⁊ facies eaꝝ ſic̄ facies hoim. [v] Et hēbāt capillos ſic̄ capillos mulieꝝ: [x] ⁊ dentes eaꝝ ſic̄ leonū erāt. [y] Et habebant loricas ſicut loricas ferreas: [z] ⁊ vox alaꝝ eaꝝ ſicut vox curruum equoꝝ

Et q̄ntus angelus. Hic beatus iobānes ꝓſeq̄tur intētū d̄ bereſum fautorib⁹ q̄ dicūt̄ ꝓprie bereticī: ⁊ diuidit̄ i tres ptes: q̄r primo agit d̄ bereticis dict̄ ꝓprie q̄ntū ad vuādalos ſcd̄o q̄ntū ad italicos: ibi. Et ſextus angelus. tercio q̄ntum ad gotbos. xj. ca. ibi. Et in illa bora. Prima in duas: q̄r primo iobannes exeq̄tur ꝓpoſitum: ſcd̄o declarat quoddam dictum ibi. Et ſimilitudines. Circa primū ſciendū q̄ valēs imperator ad terrā gothoꝝ volentiū recipere fidē chriſti miſit ſacerdotes arrianos: vt ſupra dictū eſt: p q̄s infecta eſt gēs illa bereſi arriana: ⁊ ſilr̄ gens vuandalica q̄ magnā tribulationē fecit in aphrica: ⁊ poſtea in italia ⁊ etiam in gallia: vt babet̄. xxj. libro ſpeculi byſtorial̄: ⁊ in plurib⁹ chronicis. dicit igit̄: a Et q̄ntus angelus. i. valēs qui cepit imperare āno dn̄i. ccclxvij. b Et vidi ſtellā d̄ celo cecidiſſe. i. valentē: q̄ ex ꝑſuaſiōe vxoris ſue de altitudine fidei catholice cecidit in bereſiz arrianā: vt dcm̄ eſt: q̄ dicit̄ angel⁹ bic ⁊ ſtella. ſicut ſupra. j. ca. ỹdez boies ſtelle dicūt̄ ⁊ angeli: ſeptem ſtelle angeli ſūt. vij. eccleſiaꝝ. c Et data eſt ei clauis putei abyſſi. i. poteſtas reuelandi ⁊ exaltādi bereſim arrij ꝯdēnatā: nā per poteſtatē imperialē miſit ſacerdotes arrianos ad inficiendum ꝓplos multos: iō ſubdit̄: d Et apuit puteum abyſſi ⁊ aſcendit fum⁹ ⁊c̄. i. doctrina erronea veritatis obſcuratiua: iō ſubdit̄: e Et obſcuratus eſt ſol. i. xp̄s qui ſm bereſim illā negat̄ eſſe verus deus vt dictuz eſt ca. p̄cedenti. f Et aer. i. eccl̄ia q̄ illuminat̄ a xp̄o: ſicut aer a ſole viſibili: tp̄ib⁹ autē illis eccl̄ia errore arrij fuit obſcurata intātū q̄ maior ps eccl̄ie facta fuit arriana. g Et de fumo putei exierūt locuſte. i. vuandali bereſi arriana infecti: q̄ dicunt̄ locuſte: q̄a ſicut locuſte ſaltāt de loco ad locū: ſic vuādali de byſpania tranſierūt in aphricā: ⁊ inde poſtea intrauerūt italiam ⁊ gallyaz eas vaſtando: iō ſubdit̄: h Et data eſt illis poteſtas. ſ. nocendi boibus cautelis deceptōnibus ⁊ armis: boc. n. p̄miſſum ē eis a deo ſuo iudicō occulto. i Et p̄ceptū eſt illis. i. ꝓbatum a deo. k Ne lederēt fenū ⁊c̄. Ad cui⁹ intellcm̄ ſciēdū: q̄ aphricate ingreſſum vuandaloꝝ erat babitata ptim a xp̄ianis ⁊ ptim a paganis: ſicut ⁊ mlt̄e terre tp̄ibus illis: paganos aūt occiderunt: non aūt xp̄ianos: qui chriſtiani q̄ntum ad minores ſignificant̄ p fenū terre: q̄ntum ad mediocres p omne viride: q̄ntum ad maiores p arbores.

l Niſi tm̄ boies q̄ nō babent ſignū dei. i. paganos q̄ nō ſūt ſigno crucis ꝯſignati. m Et datū eſt ill̄ ne occiderent eos. iſtud refert̄ ad xp̄ianos d̄ q̄bus prediterat: ſub vno em̄ ꝯtextu litere ſacra ſcriptura trāſit aliq̄n de aliquib⁹ ꝑſonis ad alias: loq̄ndo ac ſi eēnt eedē ſicut p; Pſal. lxxvij. Cū occidēt eos q̄rebant eū. et tamē certū ē q̄ alij erāt occiſi: ⁊ alij q̄rentes eū penitentia ducti: ⁊ eodem mō loq̄t̄ bic de babitatōib⁹ aphrice: ptim erāt xp̄iani ⁊ ptim pagani: ⁊ ſic de vna pte tranſit ad aliā ſub eodem textu.

n Sed vt cruciaret eos. licet enim nō occiderēt xp̄ianos vt dictū eſt: tū̄ affliterūt eos multipliciter ⁊ ſpāliter ep̄os ⁊ doctōes expellēdo: ⁊ aliquos corporalr̄ affligendo: vñ bonoricus vuandolorum rex mltos ep̄os in exiliuz miſit: ⁊ ſilr̄ tranſcemūdus q̄ p⁹ eū regnauit: ⁊ gilloricus qui aliquibus epiſcopis orthodoxis linguas fecit extrabi ⁊ radicitus amputari qui tamen poſtea dono dei loquebantur ⁊ predicabant: ſm q̄ dicit grego. dyalogoꝝ libro. iij. o Menſib⁹ quinq̄. per boc deſignatur q̄ regnum vuandalorum durauit temporibus quinq̄ regum: ⁊ tunc fuit exterminatum per beliſarium patricium a iuſtiniano imperatore in aphricam miſſum. p Et cruciatus eoꝝ vt cruciat⁹ ſcorpij. nā aliq̄ iſtoꝝ regum primo ſimulauerunt beniuolentiā xp̄ianis: ⁊ eos poſtea grauiter affliterunt intantum q̄ multi eorum magis vellent mori q̄ȝ videre talem conculcationem eccleſiaruz ⁊ miniſtrorum eius: ſicut dicit̄. j. macha. iij. Melius ē nobis mori in bello q̄ȝ videre mala gentis noſtre ⁊ ſanctoꝝ ideo ſubditur. Et in diebus illis querent bomines mortem ⁊c̄. r Et ſimilitudines. Hic dn̄r declarat quoddā dictum: vuandalos. n. dixerat locuſtas: ideo conditiōes aliquas vuandalorum exprimit noīe locuſtarum dicens r Et ſimilitu. locuſtarum ſimiles equis paratis in prelium. per boc deſignans q̄ vuandali fuerunt bomines bellicoſi. s Et ſuper capita coꝝ tanq̄ȝ corone ſimiles auro. per aurum in ſcriptura ſignatur fulgor ſapientie: vuādali vō inter ceteros barbaros plus babere videbantur de fulgore naturalis induſtrie: que ſi ordinetur ad bonuz ſortitur nomen ſapientie: que dicitur ſciētia ſapida: ſi autem ad malum ſortitur nomen cautele: ſic autem erat in eis: ⁊ ideo non dicitur q̄ baberent coronas aureas. ſed ſimiles auro: nam per quandam ſimilitudinem bonum ⁊ malum transferimus. v. meth. ſicut dicitur. Sapiens latro vel bonus qui procedit in furtis ſuis cauteloſe.
t Et facies eorum ſicut facies bominuz. quia ratio qua diſtinguitur bomo a ceteris animalibus plus vigebat in eis q̄ȝ in ceteris barbaricis gentibus: vt dictum eſt.
v Et babebant capillos ſicut capil. mulieꝝ. quia nutriebant capillaturam: ſicut fit adbuc in aliquibus gentibus
x Et dentes earū ſicut dentes leo. erant. in quo deſignatur ferocitas eorum. y Et babebant loricas aureas. nam armati erant ad gentes alias impugnandum.
z Et vox alarum earuz ſicut vox curruū equoꝝ ⁊c̄.

mſtoꝝ currẽtiũ i bellũ.[a] Et
hẽbant caudas ſiles ſcorpi
onũ: ⁊ aculei erãt i caudis
eaꝝ: ⁊ ptãs eaꝝ nocẽ hoib
menſib qnqꝫ.[b] Et hẽbant
ſup ſe regẽ angelum abyſſi
[c] cui nomẽ hebraice abad-
don: grece aũt apollion: et
latine hñs nomẽ extermi-
nãs.[d] Ve vnũ abijt:[e] ⁊ ecce
veniũt adhuc duo ve pꝰ h.
[f] Et ſextꝰ angelꝰ tuba ceci-
nit.[g] Et audiui vocẽ vnam
ex q̃tuor cornib altaris au
rei qd ẽ añ oclos dĩ[h] dicẽtẽ
ſexto angelo q̃ hẽbat tubã:
[i] Solue q̃tuor angelos q̃ al
ligati ſũt in flumie magno
euphratẽ. Et ſoluti ſũt q̃tu-
or ãgeli[k] q̃ parati erãt i horaz
⁊ diẽ ⁊ mẽſez ⁊ ãnũ[l] vt occi-
derẽt tciã ptez hoim.[m] Et
nũerꝰ eq̃ſtrꝫ exercitꝰ[n] vicies
milies dena milia: ⁊ audiui
nũerũ eoꝝ.[o] Et ita vidi eq̃s
i viſiõe[p] ⁊ q̃ ſedebãt ſup eos
[q] hẽbant loricas[r] igneas[s] ⁊
hyacinthinas[t] ⁊ ſulphure-
as:[v] ⁊ capita eq̃ꝝ[x] erãt tãq̃
capita leonũ:[y] ⁊ d̃ ore eoꝝ p
cedit ignis[z] ⁊ fumus[a] ⁊ ſul-
phur.[b] Et ab hiſ trib plagꝫ
occiſa ẽ tcia ps hoiz d̃ igne
⁊ d̃ fumo ⁊ ſulphure q̃ pce-
debãt ex ore ipoꝝ.[c] Ptãs
eñ eq̃ꝝ i ore eoꝝ ẽ:[d] ⁊ in cau
dis eorum.[e] Nam caude eo
rum ſimiles ſerpentibus

q2 cũ magno ſtrepitu ꝓceſſit eoꝝ exercitꝰ ꝑ italiã ⁊ galliã
vt p̃dictũ ẽ. a Et hẽbant cau. ſiles ſco: pionũ: pꝫ ſnĩa
ex dictis ſupra vſqꝫ ibi: b Et hẽbant ſup ſe regẽ an.
abyſſi. Ad cuiꝰ intellectũ ſciẽdũ: q̃ ſm dyonyſiũ i demoni
bꝰ naturalia remãſerũt integra: ⁊ ꝑ ꝯñs remãſerũt in eis or-
dines diſtincti: put
ſequñt diſtinctõem
nature: tenet aũt
cõiter a doctorib
q̃ aliq̃ ceciderũt de
ſingulꝭ ordinibꝰ et
ſic noĩa ſinguloꝝ de
monũ remanẽt in
demonibꝰ. Primꝰ
aũt ordo inferiorꝭ
hierarchie nomia-
tur ordo p̃ncipatu
um: q2 p̃ſũt diuerſ
regnis: ⁊ ſicut an-
geli ſacti ꝓmouẽt
diuerſa regna ſibi
ꝯmiſſa ad bonum
ſic ꝑ oppoſitũ ſũt an
geli mali ea impel-
lẽtes ad malũ: igĩ
d̃ ãgelo malo p̃ſi
dẽte regno vnãda
loꝝ di hic. b Et
hẽbãt ſup ſe regez
ãgelũ abyſſi. ꝯpel-
lẽtez eos ad vaſta-
tionẽ boni: iõ ſub-
diẽ: c Cui no-
mẽ hebraice abad
don. i. diſpergẽs vl
exterminãs: ⁊ ponĩ hoc nomẽ in tribus linguis p̃ncipa-
libus: q2 plẽs hoies de linguis iſtis exterminauerũt vel q2 io
hannes ſcribebat vniuerſali eccliẽ q̃ fũdata eſt in oibꝰ lin
guis ꝑ tres principales hic ſignificatis. d Ve vnum
abijt. i. vna grauis ꝑſecutõ. ſ. vuandaloꝝ. e Et ecce ve-
niũt adhuc duo ve. i. due g̃ues tribulatiões alie. f Et
ſextus angelus. Hic ꝯñr agĩ de fautoribus hereſuz q̃tũ
ad italicos ⁊ p̃ncipes ꝯſtãtinopolitanos: Ad cuiꝰ intelle
ctũ ſciendũ: q̃ anaſtaſius imperator hereſi eutyciana cor-
ruptꝰ cepit iperare ãno dñi. cccclxxxxiij. ⁊ iperauit ãnis.
xxv. ⁊ tũc regnabat in italia theodoricꝰ rex arrianꝰ: ⁊ tũc
tpis electi ſũt duo pape in ꝯtentione. ſ. ſymmachꝰ ⁊ laurẽ
tius: ꝓ qbꝰ facta ẽ ꝯtentio magna in ꝑplo xp̃iano ⁊ in cle-
ro ꝓcedens vſqꝫ homicidia multa: finaliter tñ eccl'a lau-
rẽtium repulit ⁊ ſymmachũ approbauit. paſcaſius ãt dya
conꝰ cardinalis licet alĩs eſſet ſanctꝰ ⁊ deuotꝰ: tñ in hoc er-
rauit: q2 laurentiũ quantũ potuit ſuſtinuit: ꝓpter qd poſt
mortẽ ſuã inuentꝰ fuit in pena purgatorij a germano ep̃o
capuano: vt refert grego. dyalogoꝝ: libro. iiij. ex hoc autẽ
mota eſt tribulatio magna in eccl'ia ꝑ quatuor hoies p̃di-
ctos. ſ. laurentiũ ⁊ ſymmachũ ꝓ papatu: ⁊ anaſtaſiũ ⁊ the
odoricũ ꝓ zelo hereſum ſuaꝝ: nã videtes cleꝝ catholicũ
ꝯtendentẽ vſqꝫ ad homicidia reputauerũt eũ peiorẽ q̃ñ an
⁊ ſiĩr doctrinã catholicã: ꝓpter qd incitati fuerũt ad eiꝰ ꝑ
ſecutõez ⁊ iſti q̃tuor p̃dicti noiant hic angeli: q2 nomẽ an
geli in hoc libro indifferẽter attribuiẽ bonis ⁊ malꝭ: vt pa
tet ex ſupra dictis. His igĩ p̃miſſis ſic ꝓcediẽ: q2 p̃mo po
niẽ eccliẽ tribulatõ: ſcdo eiꝰ ꝯſolatõ. ca. ſe. p̃ma adhuc in
duas. ſ. in ꝑtem principalẽ ⁊ in cidẽtalẽ q̃ incipit ibi: Et ce
teri hoim. Circa p̃mũ diciẽ: f Et ſextꝰ angelꝰ tuba ce-
cinit. ſ. laurẽtiꝰ q̃ conatu improbo ⁊ ꝓbõſupbo ad papa-
tũ anhelauit. g Et audiui vocẽ ⁊c. ſ. vocẽ paſchaſiũ car
dinalꝭ d̃ collegio eccliẽ romane exiſtẽtꝭ q̃ in electione dedit
vocẽ ſuã laurẽtio ⁊ eiꝰ ꝑtem ſuſtinuit ꝯ eccliẽ immunitatez.
h Dicentẽ ſexto angelo. i. laurẽtio. i Solue q̃tuor
an. q̃ alli. ſunt in flumie magno euphrate. i. in romano im-
perio: qd vocaẽ flumẽ magnũ: ꝓpter mltitudinẽ ꝑploꝝ in
eo exiſtentiũ: ſm q̃ dĩ infra. xvij. Aq̃ mlte ꝑpli multi. No
minaẽ etiã euphrates: q2 ſicut euphrates eſt quartꝰ flu
uius paradiſi: geñ. ij. ſic inter quatuor regna p̃ncipalia
regnũ romanũ diciẽ q̃rtũ daniel. ij. In h aũt imperio
q̃tuor angeli. ſ. laurẽtius ſymmachꝰ anaſtaſiꝰ ⁊ theodo
ricꝰ tenebãẽ ligati añ electõz laurentij: in q̃tũ ceſſabãt
ab eccliẽ turba-
tõe q̃ eiꝰ ꝑ electõ
nẽ ad turbatiõz
eccliẽ excitati fu
erũt mõ p̃dicto:
iõ ſubdiẽ: Et ſo-
luti ſũt ⁊c. k
Qui parati erãt
in horã ⁊ diẽ ⁊c.
ſ. ꝯtinue eccleſiã
ꝯturbare. Sciẽ
dũ tñ q̃ paſcha-
ſius ſtãs ꝓ lau-
rẽtio nõ intẽde-
bat hãc turbatõ
nẽ ſꝫ q2 ſecuta fu
it: licet ꝑter eius
intẽtionẽ ad ele
ctionẽ laurentij:
cui vocẽ ſuaz de-
dit iõ diciẽ h di-
xiſſe laurentio.
Solue q̃tuor an
gelos ⁊c. q2 ꝑ eiꝰ
ãbitõz: ipẽ ⁊ alij
tres ꝓceſſerũt ad
eccliẽ turbatõez
l Et occi. terci
am par. hoim. h
tercia pſ dĩ ꝑplꝰ
catholicus: vt dictum eſt. ſ. iiij. ca. q̃ in magna parte fu
it occiſus ꝑtim ꝑ malos adherentes laurentio ⁊ ſimili
ter per adherentes ſymmacho: ⁊ partim per anaſtaſiũ
imperatorem hereticum: qui multos epiſcopos in exi-
lium miſit: ⁊ multos catholicos afflixit: ⁊ parti ꝑ theo
doricum regem arrianum: qui totam italiam q̃tum
ad orthodoxos gladio perdere voluit ⁊ ſanctum iohã
nem papam ⁊ ſymmachum ⁊ boetium viros precla-
riſſimos: ⁊ ꝯſules martyrizauit: vt hĩ in legenda ſancti
iohan. pape ⁊ martyris. m Et numerus equeſtrꝭ
exercitus. i. adherentium predictis quatuor ⁊ mouen-
tium eos ad turbationẽ xp̃ianoꝝ. n Vicies milies
dena milia. hic poniẽ numerꝰ determinatꝰ ꝓ nũero in-
determinato: ſicut. ſ. iiij. ca. ⁊ deſignatur q̃ ibi erat ma
gna multitudo. o Et ita vidi duos equos. i. ſubdi-
tos predictis quatuor ⁊ obedientes eis in malo ⁊ ſpe-
cialiter anaſtaſio ⁊ theodorico. p Et qui ſedebant
ſuper eos. ſ. quatuor predicti angeli eos decentes: q
Habebant loricas. ſicut in bonis hominibus iuſticia
dicatur eorum lorica: Ephe. vj. Induti loricaz iuſticie.
ſic per oppoſitum iniuſticia dicatur hic lorica malorum
r Igneas. per appetitum feruidum nocendi.
s Et hyacinthinas. i. celeſtis coloris in quo deſigna-
tur apparens zelus fidei: nam heretici aſſerentes ſe ha
bere fidei veritatem ex hoc excitant contra vere catho
licos perſecutionem. t Et ſul. propter feditatẽ vi-
ciorũz exiſtentem in eis procedentem extra in operibꝰ
malis. v Et ca. equorum. i. principes malorũ ei obe
dientium. x Erant tanq̃ ca. leo. in quo notaẽ cru-
delitas eoꝝ. y Et de ore eoꝝ. p. ignis. ſ. emulatiõis
q̃tum ad ſymmachum ⁊ laurentium. z Et fu. va-
nitatis q̃tum ad anaſtaſium. a Et ſul. fetoris q̃tũ
ad theodoricum arrianum. b Ab his tri. pla. ⁊c.
tercia pars ho. i. magna ps xp̃ianoꝝ modo predicto.
c Poteſtas. n. equorum in ore eoꝝ eſt. i. in quatuor
principalibus predictis ſicut ⁊ os eſt prima pars capi
tis. d Et in cau. eorum. i. in miniſtris ſequentibus
eos ad malum. e Nam caude eoꝝ. ſimi. ſerpen.

ᵃhñtes capita ᵇ⁊ ĩ his nocẽt ᶜEt ceti hoïes ᵈq̃ ñ ſt occiſi ĩ his plagꝭ: ᵉneq₃ pniaȝ egerũt de opib⁹ manuũ ſuaruȝ vt nõ adorarẽt demonia et ſimlacra aurea ⁊ argẽtea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊ lignea: que neq₃ videꝛ põt neq₃ audire neq₃ ãbulare: ⁊ ñ egert peni tentiã ab homicidijs ſuis neq₃ a veneficijs ſuis: neq₃ a fornicatõe ſua: neq₃ a fur tis ſuis. Ca. x.

Et vidi aliũ ãgelũ fortẽ ᵇdeſcẽdẽtem de celo ᶜamictũ nube ᵈ⁊ irꝭ ĩ capite ei⁹ ᵉEt facies ei⁹ erat vt ſol ᶠ⁊ pedes ei⁹ tanq̃ columna ignis ᵍEt hẽbat ĩ mãu ſua libellum aptum: ʰ⁊ poſuit pedẽ ſuũ dextꝝ ſup mare: ſiniſtꝝ ãt ſup trã: ⁱet clamauit voce magñ ᵏquẽadmodũ cũ leo rugit. ˡEt cũ clamaſſet: locuta ſt ſeptẽ tõitrua voces ſuaſ. Et cũ locuta fuiſſẽt ſeptẽ tonitrua voces ſuas: ⁊ ego ſcptur⁹ erã. Et audiui vocẽ ď celo dicentẽ mihi: Sigꝣ q̃ locuta ſt ſeptẽ tonitrua: ⁊ noli ea ſcribere ˡEt ãgel⁹ quẽ vidi ſtãtẽ ſupra mãe ⁊ ſup trã ᵐleuauit manũ ſuã ad celũ ⁊ iurauit p viuẽtẽ ĩ ſcl'a ſcl'oꝝ q̃ creauit celũ ⁊ ea q̃ ĩ eo ſt: ⁊ terrã ⁊ ea q̃ in ea ſũt: ⁊ mare et ea q̃ in eo ſũt ⁿq꞉ tp̃s ñ erit amplı⁹: ꝫ in dieb⁹ vocꝭ ſeptimi angeli ᵒcũ cepit tuba canẽ:

ꝑpter aſtutiã ſerpentinã q̃ erat in eis ad catholicos pſeq̃ndũ. a Hñtes capita. nã in exercitib⁹ ſũt tribuni ⁊ centuriones ⁊ hmõi q̃ ſũt capitanei reſpectu ſubditorum ſibi. b Et in his nocẽt. incitabãt. n. ſuos ſubditos ad pſeq̃ndũ vere xp̃ianos. c Et ceteri hoïes. Hec ẽ ps icidẽtalꝭ: nã iohãnes in h̃ libro deſcribit ſtatũ eccl'ie: tp̃e vͦ theodorici regis de quo imediate ante dixerat ptigit q̃daȝ occiſio magñ in paganis q̃ nõ ſũt de eccleſia: ⁊ ſic deſcribiꝭ hic incidẽtaliter tũc. n. ſaxones ꝯ turingos pugnauerũt ⁊ plẽs eorum fuert occiſi hinc ⁊ inde q̃ꝫ de xp̃ianis in p̃dcã anaſtaſij ⁊ theodorici pſecutõe: ⁊ hoc eſt qď dꝛ: c Et ceteri homies. ſ. ſaxonũ ⁊ turingoꝝ q̃ non ꝯfitebãt xp̃m. d Qui nõ ſũt occiſi in his plagis. i. ꝓ fide chriſti ſupple ſunt occiſi morte corporali ⁊ et rna: ⁊ ẽ hic mod⁹ loquendi: qui apud hebre. dicitur decurtat⁹: ſicut. ij. Reg. v. Propoſuerat dauid in die illa premiũ ei qui percuſſiſſet iebuſeũ ⁊c. ⁊ nõ dꝛ quale ſit illud premium: ſed eſt ſupplẽdum q̃ eſſet princeps militie ſicut ſupplet. j. paral. xj. ⁊ ſic ſubintelligendũ eſt hic: q̃ iſti nõ ſoli erant mortui morte corporali: ſ etiam gehenne: ⁊ ſubditur cauſa cum dicit: e Neq₃ peni. ege. de ope. ma. ſuaꝝ. i. de peccatis ꝯmiſſis: ⁊ notant. v. genera peccatorum. ſ. multiplex ydolatria ⁊ multiplex homicidiũ multiplex veneficium: ⁊ luxuria ⁊ furtum: ⁊ patet lrã.

Capitulum Decimum.

Et vidi. Poſtq̃ꝫ deſcripta eſt eccl'ie multiplex tribulatio: hic ꝯñr deſcribitur eius initialis ꝯſolatio ⁊ p̃mo ponitur actus ꝯſolatiõis: ſecũdo fructus deuotionis ca. ſeq̃nti. prima in duas: q꞉ primo ponit dicta ꝯſolatio per imperatorẽ iuſtinum: ſcďo eius ꝯtinuatio p iuſtinianũ nepotẽ ſuũ: ibi. Et vocẽ quã audiui. Circa p̃mũ ſciendũ q̃ iuſtin⁹ ſenior poſt anaſtaſiũ hereticũ imperauit annis. x. ⁊ cepit impare anno dñi q̃ngẽteſimo. xviij. q̃ amore religionis xp̃iane feruẽs voluit in ptibus oriẽtis eccl'ias arrianoꝝ eis auferre: ⁊ pep̃os catholicos ꝯſecrari: ſed nõ pfecit impedit⁹ ꝑ ab⁹ iohannis pape: ne occaſione h⁹ oẽs xp̃iani de italia occiderenꝭ gladio p theodoricum regẽ arrianũ: q̃ tñ poſtea interfecit ſanctũ iohãnem: vt p̃dctm̃ eſt igiꝭ ď iuſtino dicitꝭ hic: a Et vidi alteꝝ angelum forteȝ. ꝑpter imperialẽ poteſtatẽ. b Deſcendẽtem de celo. i. militantis eccl'ie p regenerationem baptiſmalem. c Amictũ nube. baptiſmalꝭ grẽ. d Et iris in capite eius. q꞉ nũciauit pacẽ eccl'ie: eſt. n. iris ſignũ federis: geñ. ix. e Et facies ei⁹ erat vt ſol. ꝑpt fidei ſue ſplendorem. f Et pedes ei⁹ tanq̃ꝫ colũna ignis. p pedes intelligunꝭ affectõnes: q꞉ ſicut corp⁹ mouetꝭ pedib⁹: ſic anim⁹ affectib⁹ hũit ãt iſte iuſtin⁹ affectõnes accenſas igne charitatꝭ ad ꝓmotõeȝ xp̃ianitatis. g Et habebat in manu ſua libellũ aptũ. q꞉ ſcripſit ⁊ miſit ep̃las p totum imperiũ ſuũ in fauorẽ xp̃ianoꝝ. h Et poſuit pe. ſu. dex. ſupra mare ⁊ ſini. ſup terrã. q꞉ ſcripſit hitantib⁹ in terra ⁊ in inſulꝭ marꝭ vl' aliter p mare qď eſt loc⁹ aquaꝝ intelligiꝭ ppl's xp̃ian⁹ p aquã baptiſmi regenerat⁹: p terrã vero pagani in terrenis deſiderijs fixi: ď vtriſq₃ vͦ multi erãt ď iperio iuſtini: ſ fuit magis fauorabilꝭ xp̃ianis ꝓpter qď dꝛ: Poſuit pedẽ ſuũ dextruȝ ſupra mare ⁊c. i Et clamauit voce magna. ꝯdãs imperiali auctate mandata. k Quẽadmodũ cũ leo rugit ad terrorẽ arrianorũ: vñ dicitꝭ: Prouer. xx. Sicut rugitus leõis: ita ⁊ terror regꝭ. ⁊ ſicut clamor iſte fuit terribilꝭ arrianis: ita fuit cõſolabilꝭ catholicꝭ: iõ ſubditꝭ: k Et cũ clamaſſet locuta ſt ſeptẽ tonitrua voces ſuas. i. vniuerſitas eccl'iaꝝ ſeptenario nũero deſigñata: eo q̃ vniuerſitas ſeptenario deſignatꝭ: vt dicit grego. home. xxv. Et clamauit in voces laudũ diuinaꝝ. verũtamẽ q꞉ iuſtin⁹ nõ pfecit ꝯ arrianos qď intẽdebat ratione p̃dicta: iõ ꝓhibetꝭ iohãnes ea ſcribere: vñ ſubditꝭ: Signa que locuta ſunt ⁊c. l Et angelus. Hic conſequenter deſcribitur eccleſie conſolatio promiſſa per angelum iuſtini: Circa quod ſciendum q̃ imperatores ⁊ reges habent duos angelos cuſtodes: vnum ratione ſingularis pſone: ſicut ⁊ ceteri homines: mat. xviij. Videte ne contemnatis vnum ex his puſillis: dico enim vobis q꞉ angeli eorum ſemper vident faciem patrꝭ mei qui in celis eſt. ⁊ iſti angeli ſunt de ordine inferiori. alterum vͦ ratione dignitatis ſeu officij: ſingulis enim regnis preſũt angeli qui dicuntur principat⁹: ⁊ ſunt de ſuperiori ordine inferioris hierarchie ⁊ iſti ſunt cuſtodes ſpiritualiter regum inq̃ꝫtum in eis virtualiter conſiſtunt regna: ꝑpter quod nominantur principes in ſcriptura: danielis. x. Nemo eſt adiutor meus in omnibus his niſi michael princeps veſter: ⁊ ibidem: Cum egrederetur apparuit princeps grecorum veniens. ⁊ ideo iſti angeli aliquando accipiunꝭ ꝓ regib⁹ ſeu regnis quibus preſunt: ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito: vt magis videbitur ꝓſequendo. dicit igiꝭ: l Et angelus ⁊c. i. angel⁹ iuſtini ratiõe imperij. m Leuauit ma. ſuaȝ ad ce. ⁊ iurauit. ad maiorem rei future aſſertionẽ. n Quia tempus non erit amplius. non eſt per hoc intelligenda ceſſatio tp̃is ſimpliciter: quia poſt tubicinium ſeptimi angeli in hoc libro deſcribitur magn⁹ decurſus temporis vſq₃ ad finem mundi: ſ ceſſatio tp̃is q̃ꝫtum ad virtutem hereſis arriane: vt videbitur ca. ſequen. quod fuit impletum iuſtini iunioris tempore: qui fuit tercius imꝑator ab iſto iuſtino ſeniore. ex quo patet q̃ illud qď dicitꝭ hic de angelo ſtãte ſupra mare ⁊ ſuper terrã q̃ leuauit manum ſuam ⁊ iurauit ⁊c. nõ poteſt intelligi de iuſtino ſeniore: quia nõ habuit noticiam de fiendis poſt mortẽ ſuã: ſ angelus ſu⁹ cognouit p diuinã reuelationẽ: q̃ voluntas iuſtini ſenioris de deſtructione arriane hereſis que tamen fuit impedita: ratione predicta tp̃e iuſtini iunioris foret cõplẽda: ⁊ ſicut precognouit ſic iurauit. o Cum ceperit tuba canere.

[a]ꝯſūmabit myſteriū dei: [b]ſic euangelizauit ꝑ ſeruos ſuos ꝓphas. [c]Et vocē quā audiui ď celo iterū loquentē mecū ⁊ dicentē. [d]Vade ⁊ accipe librū apertū [e]ď manu angeli ſtātis ſup mare ⁊ ſup terrā. Et abij ad angelū dicēs ei: vt daret mihi librū: [f]⁊ dixit mihi: Accipe librū ⁊ deuora illū: [g]⁊ faciet amaricari ventrē tuū: ſꝫ i ore tuo erit dulce tanq̄ mel. Et accepi librū ď manu angeli ⁊ deuoraui illū: ⁊ erat i ore meo tanq̄ mel dulce. Et cū deuoraſſem eū: amaricatus ē vēter meus: ⁊ dixit mihi: [h]Oportet te iterū ꝓphare gētibus ⁊ ꝑplis ⁊ linguis ⁊ regibus multis. Ca. xj.

[a]Et datus ē mihi calamus ſilis virge: ⁊ dictū ē mihi: [b]Surge ⁊ metire templū dei ⁊ altare: ⁊ adorātes i eo. [c]Atriū aūt qđ ē foris templū eijce foras: ⁊ ne metiaris illđ: [d]qm̄ datū ē gētibus. [e]Et ciuitatē ſctām [f]calcabūt [g]mēſibus q̄dragīta duobus [h]Et dabo duobus teſtibus meis: [i]⁊ ꝓphetabūt diebus mille ducētis ſexagīta [k]amicti ſaccis. [l]Hi ſūt due oliue [m]⁊ duo candelebra lucētia [n]in ꝯſpectu dn̄i terre ſtātes. [o]Et ſiquis voluerit eos nocē: [p]ignis exiet ď ore eorū. [q]⁊ deuorabit inimicos eorū: [r]⁊ ſiquis voluerit eos ledē: [s]ſic oꝫ eū occidi [t]Hi habēt poteſtatē claudēdi celū [v]ne pluat diebus ꝓphetie illorū: [x]et poteſtatē hn̄t ſup aq̄s ꝯuertēdi [y]eas i ſanguinē: [z]⁊ ꝑcutē terrā [a]oī plaga q̄tieſcūq voluerit [b]Et cū finierit teſtimoniū ſuū [c]beſtia q̄ aſcēdit ď abyſſo [d]faciet aduerſus eos bellū: ⁊ vincet illos [e]⁊ occidet eos.

nā in principio imperij iuſtini iunioris fuit hoc ꝯpletum: vt videbit. a Cōſūmabit oē myſteriū .i. ſecretū a deo ꝓuiſum. b Sicut euāgeli. ꝑ ſeruos ſuos ꝓphetas. q̄ p̄dixerūt dn̄m hieſum xp̄m cū ſuis fidelibꝰ regnaturū: ⁊ ſic tēpe ſeptimi angeli ꝓualuerūt xp̄iani ꝯ hereticos infideles ⁊ tūc audiuit iohānes de celo voces. d. Factū ē regnū hꝰ mūdi dn̄i noſtri hieſu xp̄i eiꝰ: vt habet ca. ſequēti.

c Et vocē quam audiui. hic ꝯſr ponitur ꝯſolatōis eccleſie ſic ꝯtinuād ꝑ imꝑatorem iuſtinianū: q̄ i ꝑncipio ſui regni fuit vere catholicꝰ: ⁊ cepit imꝑare āno dn̄i q̄ngenteſimo. xxviij. Fuit āt hō litteratꝰ ⁊ leges romanas abbreuiauit: ⁊ in vno volumie ꝯpilauit: qđ dictū ē codex iuſtinianꝰ q̄ multas leges xp̄ianis fauorabiles poſuit de q̄ loquit hic iohānes. d. c Et vocē quā audiui ď celo. iſta fuit vox angeli ꝑ quē xp̄s loq̄bat iohanni: vt hꝫ in ꝑncipio hꝰ libri. d Vade ⁊ accipe librū apertū .i. codicē iuſtiniani q̄ dr̄ hic accipiēdus a iohāne: q2 fauorabilis erat eccleſie vt dictū ē. e De manu angeli ſtātis ſupra mare ⁊ ſupra terrā. Hic fuit āgelus iuſtiniani rōe imperij vt videbit. f Et dixit mihi acci. ⁊ deuo. illū. tāq̄ rem i ore delectabilē. g Et faciet amaricare ven. tuū. q2 iuſtinianꝰ i fine vite ſue fuit hereſi deprauatꝰ: ⁊ ſic eiꝰ memoria in libro ꝯtenta facta fuit fidelibꝰ amara: q̄ in principio vite ſue erat dulcis: ex hoc pꝫ ꝙ āgelꝰ iſte q̄ tradidit librū iohanni nō fuit iuſtinianꝰ q2 lapſum ſuū in hereſim nō preuidit: ſꝫ angelus eiꝰ q̄ etiā addidit loq̄ns iohāni. h Oportet te iterū ꝓphare ꝑplis ⁊c. q2 poſtea de multis gētibꝰ ⁊ populis iohan. ꝓphice ſcripſit in hoc libro.

Capitulum Undecimū.

Et datus ē mihi calamꝰ. Poſt actū eccliaſtice ꝯſolatōis ponit hic fructus deuotōis: ⁊ ſcdo reuertitur iohānes ad deſcribendū ꝓcdꝰ cuiuſdā eccliſtice tribulatōis: ibi. Et ciuitatē ſanctā. Circa p̄mū ſciēdū ꝙ felix papa q̄ tēpibꝰ illis p̄fuit eccliē romane inſtituit feſtiuitatem dedicatōis eccliē ꝑ ānos ſinglos celebrari. In dedicatōe vo ep̄s circuit eccliam dedicādā: ⁊ ſic ſe habet ꝑ modū mēſuratis muros eiꝰ exteriꝰ: ⁊ in pauimēto eccliē ab angulo in angulū trāſuerſalr̄ ſcribit alphabetū grecū: ⁊ ſic quodāmō mēſurat ſpaciū interius: ⁊ ſm̄ hoc dicit iohānes in ꝑſona eccliē loq̄ns ꝓphice: a Et datꝰ ē mihi calamus ſilis virge. nā dedicās tēplū in manu ſua portat aſperſoriū. b Surge ⁊ metire tēplū. vbū eſt felicis pape ad quēlibꝫ ep̄m ꝓ dedicatōe eccliē. c Atriū aūt exterius eijce foras ⁊c. ipe. n. inſtituit ꝙ nō celebraret miſſa niſi in loco cōſecrato. d Qm̄ datū ē gētibꝰ. q̄ offerūt ſacrificia ſua nō ſolū in locꝭ ꝯſecratꝭ: ſꝫ etiā in ꝓphanis. e Et ciuitatem. Hic ꝯſr reuertit beatꝰ iohānes ad deſcribēdā tribulationē q̄ndā eccliē excitatā ꝑ anthemiū p̄riarchā cōſtantinopolitanū: q̄ ꝓpter hereſim eutycianam q̄ erat corruptꝰ ꝑ agapitū papā fuit depoſitꝰ: ⁊ loco eius mēnas ſeruꝰ dei monachus inſtitutꝰ: ſꝫ theodora imꝑatrix infecta eadē hereſi: petijt a ſiluerio papa āthemiū reſtitui ſicut pꝫ in legēda ſancti ſiluerij: ⁊ q2 rēnuit hꝫ facere theodora indignata ⁊ iuſtinianꝰ eiꝰ maritꝰ hereſi eutyciana ꝑ anthemiū deprauatꝰ: mouerūt ꝑſecutiones ꝯ miniſtros eccliē: ita ꝙ ſiluerius fuit depoſitꝰ ⁊ in exiliū relegatꝰ ꝑ beliſariū patriciū ⁊ mēnas ſeruꝰ dei in carcere afflictus: ⁊ hoc eſt qđ dicit iohānes

e Et ciuitatem ſctām .i. eccliam q̄ dr̄ ciuitas ſctā q2 ē vnitas ciuium ſpūſcō ꝯgregata. f Calcabūt. anthemiꝰ iuſtinianꝰ theodora ⁊ beliſariꝰ: eccliē miniſtros grauiter opprimēdo. g Menſibus. xl. duobꝰ. tanto .n. tēpe vel circiter dr̄ illa ꝑſecutō duraſſe .ſ. ꝑ tres ānos ⁊ dimidiū. h Et dabo duobꝰ teſtibꝰ meis. ꝯſtātiam et ſapiētiā ſupple: ⁊ iſti fuerunt ſiluerius ⁊ mēnas dei ſeruus q̄ ꝯſtāter ſteterūt ꝯ fautores hereſis eutyciane veritatē p̄dicando: ıō ſubdit: i Et ꝓphetabūt diebus mille ducētis. lx. q̄ faciūt idē tēps qđ p̄iꝰ .ſ. tres ānos et dimidiū vel circiter. k Amicti ſaccis .i. vilibꝰ veſtimentis: nam ſiluerius papa ſpoliatus fuit veſte papali: ⁊ indutus veſte monachali. l Hi ſūt due oliue. propter plenitudinē pietatis. m Et duo candelabra. ꝓpter ardorē charitatꝭ. n In ꝯſpectu dn̄i terreſtātes. ꝑ ꝯſtātiā veritatꝭ. o Et ſiq̄s voluerit eos nocē. ſicut factū fuit ꝑ p̄dictos ꝑſecutores eccliē. p Ignis exiet de ore eorū .i. verba ex feruore fidei ꝓcedentia. q Et deuorabit inimicos eorū. eos feriendo ſententia excōicationis: ideo ſubdit. r Et ſiquis voluerit eos ledere. gladio materiali .ſ. s Sic oportet eum occidi. gladio ſpirituali. t Hi habent poteſtatem claudendi celum. per claues eccleſie. v Ne pluat diebus prophetie ipſorum. nam beneficia eccleſie non proficiunt excōmunicatis iuſte. x Et po. habent ſuper aquas .i. hereticorum doctrinas de quibus dicitur prouer. ix. Aque furtiue dulciores ſunt. y Conuertendi eas in ſanguinē. oſtendendo eorū falſitatē. z Et ꝑcutere terram .i. hereticos in terrenis fixos: vn̄ dicit augu. Si terram diligis terra es. a Omni plaga .ſ. ſpirituali ſententiam excōicationis aggrauando. b Et cum finie. teſti. ſuum. veritatē conſtanter defendendo. c Beſtia que aſcen. de abyſſo .i. beliſarius patritius eo modo loquendi quo crudelis homo dicitur leo vel canis rabidus. d Faciet aduerſus illos bellum. modo predicto.

e Et occidet illos. morte ciuili ꝑ relegationem exiliū

[a] Et corpa eoꝝ iacebūt [b] in plateis ciuitatis magne: [c] q̄ vocat̄ ſpūaliter ſodoma [d] ⁊ egypt⁹: [e] vbi ⁊ dn̄s eoꝝ [f] cru‑cifix⁹ ē. [g] Et videbūt de tri‑bub⁹ ⁊ ꝑplis ⁊ liguis ⁊ gēti‑b⁹ ⁊ iacebūt corpa eoꝝ [h] per tres dies ⁊ dimidiū: [i] ⁊ cor‑pora eoꝝ n̄ ſinēt poni ī mo‑numētis. [k] Et inhitātes ter‑rā [l] gaudebūt ſup illos ⁊ io‑cūdabūt: [m] ⁊ mūera mittēt inuicē [n] q̄m hi due ꝓphe cru‑ciauerīt eos q̄ hitabāt ſup t̄ram. [o] Et p⁹ dies tres ⁊ di‑midiū [p] ſpūs vite a deo ītra‑uit ī eos. Et ſteterīt ſup pe‑des ſuoſ: [q] ⁊ timor magnus cecidit ſup eoſ q̄ viderīt eos [r] Et audierīt vocē magnam d̄ celo dicentē eis: Aſcendi‑te huc. Et aſcēderīt ī celū ī nube: [s] ⁊ viderīt illos inimi‑ci eoꝝ. [t] Et in illa hora [v] fa‑ctus eſt terremotus magn⁹ [x] ⁊ decima ps ciuitatis ceci‑dit. [y] Et occiſa ſunt in ter‑remotu nomina hominuz

a Et cor. eoꝝ iacebunt. i. reputabūt̄ vilia: ſicut cada‑uer iacens in terra. b In plateis ciuitatis magne .i. infideliū cōgregatōe q̄ tunc erat valde magna. c Que vocat̄ ſpūaliter ſodoma. ꝓpter vicioꝝ vilita‑tem. d Et egyptus. ꝓpter erroꝝ tenebroſitatē. e Ubi ⁊ dn̄s eo‑rū. ſ. xp̄c. f Crucifixus ē. ex hoc. n. q̄ p̄dica‑bat cōtra vicia ſcribaꝝ ⁊ phari‑ſeoꝝ cōceperūt inuidiā ⁊ odiuz cōtra eum: ex q̄ ꝯn̄r obſcurata ē illa cognitō quā habebāt de xp̄o ꝑ ſcripturas ꝓ‑phetaꝝ ſic ple‑nius declaraui ſupra illud ma‑thei. xxj. Agrico‑le aūt dixerunt: hic ē heres ⁊c. ⁊ ſic obſcurati pro‑ceſſerunt ad ei⁹ occiſionē. g Et videbunt de tribubus ⁊ po‑pulis ⁊c. nam mors eoꝝ ciuilis: ⁊ eiectio multis ꝑplis ⁊ diuerſaꝝ linguaꝝ fuit nota. h Per tres dies ⁊ di‑midiū. hic accipit̄ dies ꝓ anno ſm ezech. iiij. Diem ꝓ anno dedi tibi. tantū. n. durauit deiectio eoꝝ vt predi‑ctum eſt. i Et cor. eoꝝ nō ſinet po. in monumētis .i. principes eutyciani nō ꝑmittent eis exhiberi aliq̄d beneficiū hūanitatis. k Et inhabitātes terrā. ſcꝫ eutycianā que tunc dn̄abat̄ in terra. l Gaudebūt ſup illis. de eoꝝ deiectōne. m Et munera mittent inuicē. in ſignū leticie. n Q̄m hi duo ꝓphe crucia. eos. excōicationib⁹ ⁊ aggrauatōib⁹. o Et p⁹ tres di. ⁊ dimidiū. i. p⁹ tres ānos ⁊ dimidiū. p Spūs vi. a deo int̄. in eos. q: reſtituti fuerīt ad ſtatū p̄ſtinū: ⁊ ſic viuificati fuerunt a morte ciuili. ſiluerius. n. anno dn̄i q̄ngētēſimo triceſimoſexto: ſedit iterū in ſede papali. q Et timor ma. ceci. ſup eos. ſ. eutycianos. r Et audi. vo. de ce. magnā. i. de militāte eccia eos reſtituē‑te ad gradū priſtini honoris. verūtn̄ beat⁹ ſiluerius in exiliū remiſſus ibidē mortuus fuit: ⁊ ſic ꝑ palmā mar‑tyrij ad celū aſcendit: ⁊ idē tenendū de ſeruo dei mēna ⁊ ſic aliter pōt exponi q̄d dicit̄. r Et au. vo. magnā .ſ. dei vocantis eos ad gl̄iam. s Et viderunt illos inimici eoꝝ. ꝑ miracula ſuā glorificatōem teſtificātia: ſcribit̄. n. in legenda beati ſiluerij q̄ ipo mortuo in lo‑co exilij: occurrit multitudo male habentiū ⁊ ſalui fie‑bant. Paſſus autem iſte ſupra poſitus cōmuniter exponitur de enoch ⁊ helya qui dicuntur futuri teſtes xp̄i ad p̄dicandum contra pfidiam antixp̄i tribus an‑nis ⁊ dimidio. Amicti ſaccis. i. in habitu abiecto: qui dicuntur due oliue: per exuberantiam pietatis: ⁊ duo candelabra: ꝑ ardorē charitatis: ⁊ ſtantes in cōſpectu dei: per conſtantiam contra antixp̄i maliciam: dicitur etiam hic q̄ ignis exiet de ore eorum. i. verbum ferui‑de predicationis: quo malicia antixp̄i ⁊ ſuoꝝ deteget̄ ⁊ verbum deuote orōnis quo meritorie antixp̄c ⁊ ma‑gna pars ſui exercitus fulminabit̄: ſicut dictū fuit ple‑nius. ij. theſſ. ij. ca. Facient ⁊ tunc miracula vera ꝯtra ſigna antixp̄i mēdacia: quib⁹ antixp̄c cū ſuis affliget̄: iō ſubdit̄: Hi hn̄t p̄tātē ⁊c. finaliter tn̄ antixp̄c qui d̄r hic Beſtia. ꝓpter ſuā credulitatē. Aſcēdens d̄ abyſſo. ꝓpter demonis ſibi priuati p̄tātem: occidet eos ⁊ iace‑bunt corpa eoꝝ inſepulta. ad terrorē xp̄ianoꝝ. In me‑dio ciuitatis magne. i. ꝯgregatiōis antixp̄o adherētis q̄ erit vald̄ magna. Et d̄r ſodōa ⁊ egypt⁹. i. vilis ⁊ tene‑broſa. Et videbūt de ꝑplis ⁊ tribub⁹. q: de cūctis gētibus mlti adherebūt antixp̄o. Per tres dies. ſ. nāles ⁊ ꝑtē gr‑ti diei. Et inhitantes t̄rā gaudebūt. i. adherētes antixp̄o. Et p⁹ tres dies ⁊ dimidiū ſpūs vite ⁊c. q: reſuſcitabūt̄: et ad celeſtia trāſferētur in teſtimoniuz veritat̄ ſue p̄dicatō‑nis. Et h̄ expoſitio magis ꝯcordat l̄re q̄ꝫ p̄cedēs: vtraq꜠ tn̄ pōt dici l̄ral̄: Ad cui⁹ euidētiā ſcien‑dū q̄ illd̄ q̄d ē alti⁹ figura neceſſario ē in ſe res aliq̄: q: q̄d nihil ē non pōt ali‑q̄d figurare vel ſi‑gnificare: ꝓpter q̄d figura tripliciē pōt accipi. vno mō vt res i ſe tm̄: alio mō vt figura alterius tm̄: tercio modo vt res in ſe et figura alterius: et hic tri‑plex modus inue‑nit̄ freq̄nter in ſa‑cra ſcptura: verbi grā: q̄d d̄ ſalomōe d̄r. iij. regū. xj. De‑prauatū ē cor ei⁹ ꝑ mlieres ⁊c. d̄r de eo ſm ſe tm̄ ⁊ nullo mō vt fuit figura xp̄i ⁊ ſic ſenſus l̄ralis ē tm̄ de ſalomōe: ⁊ illud q̄d de eo dicitur pſal. lxxj. Añ ſolē p manet nomē ei⁹. nō pōt intelligi de ſa‑lomone ſm ſe: ſed tm̄ vt fuit figura xp̄i. ꝓpter q̄d ſenſus li‑teralis tm̄ eſt de xp̄o ſicut ibidem fuit pleni⁹ declaratum. iſtud aūt q̄d dn̄s dixit de eo. ij. reg. vij. Ego ero illi in p̄reꝫ ⁊ ipe erit mihi in filiū. intelligit̄ de ſalomone ſm ſeꝫ ſm q̄ fuit figura xp̄i: q: fuit fili⁹ dei ꝑ adoptionis gl̄iaꝫ ſalteꝫ in p̄ncipio regni ſui: vt pꝫ. iij. Reg. ⁊ fuit figura xp̄i q̄ eſt dei filius per naturam: que filiatio perfectior eſt q̄ꝫ alia ⁊ ſic eſt ibi duplex ſenſus literalis vnus de ſalomone ratione filiationis adoptiue: Alius de chriſto ratione filiatiōnis naturalis ꝑ illam figurate: ⁊ hoc ſecundo modo inducit apoſtolus dictam auctoritatem: Hebreo. j. ad ꝓbanduꝫ diuinitatem xp̄i: que probatio nō fit per ſcripturā efficaci‑ter: niſi accipiat̄ in ſenſu literali: ſicut dic Aug. contra do‑natiſtas: ſic autem eſt in ꝓpoſito duplex literalis: ⁊ vnus eſt impletus in ſiluerio papa: ⁊ mēna dei ſeruo: qui fuerīt figura enoch ⁊ helye: ⁊ alius implebitur in enoch ⁊ helya cui magis concordat litera vt viſum eſt. ⁊ ꝑfectius in eis implebitur: ꝓpter q̄d d̄ ipis ē ſenſus principalr̄ intentus t Et in illa hora. Deſcripta ꝑſecutiōe eccie a wandalis ⁊ principibus cōſtantinopolitanis ⁊ italicis: hic ꝯn̄r po‑nitur eiuſdeꝫ ꝑſecutio a gothis qui fuerunt arriani: vt di‑ctū ē ſupra ca. viij. ⁊ diuiditur in tres partes: nam in p̄ma ponitur gothoꝝ ꝑſecutio: ſecundo eoꝝ deſtructio ibi. Et ſeptimus angelus. tercio deuotionis augmentatio: ibi. Et apertum eſt templū. Circa primum ſciendum q̄ eo tem‑pore quo iuſtinianus ⁊ theodora ⁊ anthemi⁹ ꝑſequebāt̄ miniſtros ecclie vigilius papa fune in collo eius miſſo fuit tractus ꝑ ciuitatē cōſtantinopolitanā: ⁊ clerus q̄ cum eo erat adductus fuerat dānatus ad metalla ſcindēda ꝑ di‑uerſa loca: ꝓpter q̄d dei iudicio totila rex gothoꝝ collecto magno exercitu inuaſit impiū: ⁊ mltas ꝓuincias ꝑuagat⁹ italiā vaſtauit: ⁊ ſcm̄ herculanū ep̄m peruſinū cū ꝑplo ci‑uitatis interfecit: ⁊ multos alios xp̄ianos ꝑ diuerſas ꝓ‑uincias: ⁊ hoc ē q̄d d̄r. t Et in illa hora. i. t̄pe iuſtinia‑ni hereſi arriana deprauati cito p⁹ mortē ſiluerij ⁊ menne ſerui dei de q̄b⁹ immediate añ fecerat mētōꝫ. v Fact⁹ ē terremotus magnus. i. cōmotio magna habitātiū in t̄ra ꝑ totilaꝫ regē vt dictū eſt. x Et decima pars ciuitatis cecidit. ideſt magna pars populi chriſtiani: ita vt ad de‑cimā ꝑtē vel circiter poſſet eſtimari. y Et occiſa ſunt in terremotu nomina hominū. i. hominum nominatoꝝ.

z Septē milia.i.in magno nūero:q2 ponit̄ hic numer⁹ determinatus ꝑ indeterminato:ſicut ſupꝛa.iiij.ca. a Et reliq̄ in ti.miſſi ſūt.ſ.ꝑplis roman⁹ q̄ multū timuit qñ totila ciuitatē cepit:verūtñ q2 ꝑplm nō occidit nec ciuitatē incēdit:iō ſubdit̄. b Et dederūt gl'iam deo celi. de ſua euaſiōe. c Ue ſecū.abijt .i. tribulatio ꝑdicta. d Et ecce terciū ve veniet cito.ſ.gothoꝝ deſtructio: ꝓpt̄ qd̄ iſtud ve nō fuit ſup catholicos. Idem dictum fuit ſupꝛa. viij.cap. Ue ve ve habitātib⁹ in terra qd̄ ē cōe catholicis ⁊ arrianis. e Et ſeptimus angelus. Hic ꝯñr deſcribit̄ gothoꝝ deſtructio: Iuſtin⁹.n.iunioꝛ ſucceſſit in imperio ipſi iuſtiniano:⁊ cepit impare āno dñi.cccccl xvj. Hic aūt conſtituit narſerem patriciū romanoꝝ viruꝫ in armis ſtrenuū:mittēs eū ad repꝛimēdū gentē gothoꝝ: qui collecto exercitu magno gothos expugnauit:⁊ regē eoꝝ occidit:⁊ ſic italia ab eis liberata:xp̄o abſq3 timoꝛe ſeruiuit:⁊ hoc eſt qd̄ d2. e Et ſeptimus angelus.i. imperatoꝛ iuſtin⁹. f Tuba cecinit. q2 auctoꝛitate impiali narſerē in italiam miſit. g Et facte ſūt voces ma.in celo.i.in ecc'ia m'litante:q2 gothis occiſis ecc'ia ꝓrupit in voces diuīe laudis. h Dicētes:fcm̄ ē regnū h⁹ mundi ⁊c.tunc.n.italia in q̄ ē roma que caput ē regni xp̄i in terra libere xp̄o ſuuiuit :a gothis ⁊ ceteris arrianis liberata i Et xxiiij .⁊c.i.vniuerſitas ep̄oꝝ ⁊ ecc'iaꝝ ſuaꝝ:vt dcm̄ eſt ſupꝛa.iiij.ca. k Gratias egerunt deo.de liberatōne eccleſie:ad quos rumoꝛ huius facti deuenit. l Et irate ſunt gentes.i.gothi de regis eoꝝ interfectiōe ⁊ ſua debellatiōe. m Aduenit ira tua.i.punitio tua ſup gothos: qñ.n.deus punit ad modū irati ſe h3:vt frequenter dictū eſt ſupꝛa. n Et tp̄s moꝛtuoꝝ.i.tp̄s punitōis gothoꝝ ꝓ catholicis interfectis ab eis. o Et reddere mercedem ſeruis ſuis ꝓphis ⁊c.q2 inter illos interfectos a gothis fuerunt aliqui ꝑdicatoꝛes magni qui dicūt̄ ꝓphe annunciantes penas ⁊ pꝛemia futura:⁊ aliqui valde ſancti ⁊ aliqui in ſeculo magni:⁊ alij mediocres ⁊ parui.
p Et exterminādi eos.i.gothos ⁊ alios arrianos.
q Qui coꝛruperunt terrā.noſtram:coꝛpaliter armis ⁊ ſpūaliter falſe doctrine verbis. r Et aptū eſt. Hic tercio ponit̄ deuotōis augmentum:nam illis tp̄ibus cōtigit magna moꝛtalitas in cōſtantinopoli ad quā repꝛimēdā inſtitutū fuit feſtū purificatōis beate marie virginis ſecūda die febꝛuarij ſolēniter celebꝛari:in qua beata virgo obtulit filiū ſuū in templo:qui d2 archa teſtamenti:nā in eo eſt plenitudo ſciētie ⁊ veritatis ꝑ tabulas deſignata:⁊ poteſtatis ꝑ vrnā:⁊ pietatis ꝑ manna:que tria fuerūt in archa:⁊ tunc ceſſauit moꝛtalitas ⁊ hoc eſt qd̄ dicitur.
r Et aptum ē templū dei in celo.i.in ecc'ia militante in q̄ templū materiale fuit aptū ad dictū feſtū ſolenniter celebrandū. s Et viſa ē archa teſtamēti.i.xp̄c d' cuius oblatōe in templo ⁊ manifeſtatōe ꝑ ſanctū ſymeonē ⁊ annā ꝓphetiſſam fit memoꝛia in purificatōis feſto:qd̄ feſtum a cōſtantinopoli ad alias ecc'ias ꝑ oꝛbē eſt deriuatū:iō ſubditur. t Et facta ſunt fulgura.i.accenſa luminaria ad modum fulguris lucētia que a fidelibus poꝛtantur in feſtiuitate dicta. v Et voces.diuine laudis.
x Et tonitrua.ſancte ꝑdicatōnis. y Et terremotus.q2 multi terreni ad deuotōem fuerunt moti.
z Et grā.magna.q2 poteſtas demonis dictā peſtilētiā ꝓcurātis fuit repꝛeſſa.

[z]ſeptē milia:[a] ⁊ reliq̄ ī timoreꝫ ſūt miſſi:[b] ⁊ dederūt gl'iam deo celi[c] Ue ſcōm abijt:[d] et ecce ve tciū veniet cito[e] Et ſeptim⁹ āgel⁹[f] tuba cecinit[g] ⁊ facte ſūt voces magne ī celo[h] dicētes: Fcm̄ ē regnū h⁹ mundi dñi nr̄i ⁊ xp̄i ei⁹ ⁊ regnabūt ī ſecl'a ſeculoꝝ amē[i] Et vigintiqtuoꝛ ſenioꝛes q̄ in ꝯſpectu dei ſedēt in ſedib3 ſuis:ceciderūt ī facies ſuas:⁊ adoꝛauerūt deū dicētes[k] Grās agim⁹ tibi dñe de⁹ nr̄ oīpotēs q̄ es ⁊ q̄ eras ⁊ q̄ vētur⁹ es:q2 accepiſti v̄tutē tuā magnā ⁊ regnaſti.[l] Et irate ſūt gētes:[m] ⁊ aduenit ira tua:[n] ⁊ tp̄s moꝛtuoꝝ iudicari:[o] ⁊ reddē mercedē ſeruis tuis ꝓphis ⁊ ſc̄is ⁊ timētib3 nomē tuū:puſill' et magnis:[p] ⁊ extmīnādi eos[q] q̄ coꝛruperūt trā.[r] Et aptū ē tēplū dei ī celo[s] ⁊ viſa ē archa teſtī e⁹ ī tēplo ei⁹[t] Et facta ſūt fulgura[v] ⁊ voces[x] ⁊ tonitrua[y] ⁊ tremot⁹[z] ⁊ grādo magna. Ca.xij.

Et ſignū magnū apꝑuit in celo.[b] Mulier[c] amicta ſole:[d] ⁊ luna ſub pedib3 ei⁹:[e] ⁊ ī capite e⁹ coꝛona ſtellaꝝ duodecim[f] Et in vtero hñs:⁊ clamabat ꝑturiēs et cruciat̄ vt pariat[g] Et viſuꝫ eſt aliud ſignuꝫ in celo[h] Et ecce draco[i] magnus[k] rufus

Capitulum.xij.
Et ſignū magnū. Deſcripta impugnatōne ecc'ie ab hereticis dictis pꝛopꝛie.hic ꝯñr deſcribit̄ eiuſdem impugnatio ab hereticis large dictis:ꝑ quē modū pagani:ſaraceni:ſciſmatici: diſcipli antixp̄i ⁊ infideles alij: heretici dici poſſunt:⁊ ſm̄ h̄ ꝑtes pꝛincipales huius libꝛi in ſequentibus appa rebūt:Igit̄ pꝛimo agit̄ de impugnatōe a paganis:et pꝛimo ſub coſdroe pſarū rege:ſecundo ſub eius ſucceſſoꝛe ſequenti capitulo. pꝛima adhuc in duas.quia pꝛimo deſcribit̄ eccleſie diſpoſitio: ſecundo coſdroe pſecutio:ibi. Et viſum ē aliud ſignū. Circa pꝛimum ſciendum q foca imperante qui cepit impare āno dñi ſexcētesimoqnto :perſe ſub coſdroe rege grauiſſima bella gerentes multas romanoꝝ ꝓuincias et ipaꝫ hieroſolymā inuaſerunt:⁊ deſtruentes eccleſias ſanctaq3 loca ꝓphanantes:inter oꝛnamenta ſacra que abſtulerunt:vexillum dominice crucis expoꝛtauerunt vt habetur in legenda exaltationis ſancte crucis: igit̄ eccleſia ſic afflicta cruciabatur donec pareret filiū xp̄ianum qui liberaret eam de afflictōne coſdroe ⁊ ſuoꝝ: ⁊ hoc eſt qd̄ dicitur. a Et ſi.ma.appa.in celo. militantis ecc'ie. b Mulier.i.ecc'ia generaliter ⁊ hieroſolymitana ſpāliter:que cōiuncta eſt xp̄o:ſicut mulier viro. c Amicta ſole.i.xp̄o qui eſt ſol iuſticie:Gal. iij. Quicunq3 in xp̄o baptizati eſtis xp̄m induiſtis.ipe eñ eſt ſponſus ⁊ ꝑanymphus ecc'ie. d Et luna ſb pe.eius.i.omnia mutabilia ⁊ defectiua ꝑ lunā ſignificata:quoꝝ diſpoſitio ꝑtinere debet ad vltima eccleſie membꝛa.j.Coꝛ.vj.ſecularia igitur iudicia ſi habueritis cōtemptibiles qui ſunt in ecc'ia illos cōſtituite ad iudicandum. e Et in capi.eius co. ſtel.xij.i.pꝛedicatio.xij.apoſtoloꝝum que reſplenduit in pꝛimitiua eccleſia que dicitur caput eius:eo modo loquendi:q̄ pꝛincipium alicuius rei cōmuniter dicitur caput eius.
f Et in vtero habens ⁊ cla.ꝑtu.nam in anguſtia poſita clamabat ad eum:vt cito daret ſibi filium qui liberaret eam ab oppꝛeſſione infidelium. g Et viſum eſt. Hic conſequenter deſcribitur coſdroe perſecutio: ⁊ ſecundo eccleſie liberatio:ibi. Et peperit. Circa pꝛimū dicit: Et vi.eſt aliud ſi.in celo ⁊c.i.coſdroe rex perſarum qui dicitur in celo militantis eccleſie foꝛ viſus tanq3 grauis perſecutio ipius de quo ſubdit̄. h Et ec.dra.ꝓpter aſtutias eius ⁊ doloſitatē. i Magn⁹. ꝓpter ꝑtātis magnitudinem. k Rufus.i.rubeus ꝓpt̄ multi ſāguis effuſionē.q āt ruf⁹ accipiat̄ aliqñ ꝑ rubeo:p3.j.re.xvj.vbi d2 d' dd̄ q eēt ruf⁹ ⁊ pulcer aſpcu

ˡhñſ capita ſeptē ᵐ ⁊ cornua decē ⁿ ⁊ i capitib⁹ ſuis ſeptē diademata: ᵒ ⁊ cauda eius trahebat tciā ptē ſtellaꝝ celi: ⁊ miſit eas ī terrā. ᵖ Et draco ſtetit añ mulierē que erat paritura vt cū pepiſſ; filiū ei⁹ deuoraret. ᵠ Et pepit filiū ʳ maſculū: ˢ q̄ recturus erat oēs gētes ī vga ferrea ᵗ Et rapt⁹ ē fili⁹ eius ad deū ⁊ ad thronū ei⁹: ᵛ ⁊ mulier fugit in ſolitudinē vbi hēbat locū patū a deo: ˣ vt ibi paſcat eā ʸ dieb⁹ mille ducētis ſexagita. ᵃ Et fcm̄ ē pliū ᵇ magnū ī celo ᶜ Michael ⁊ āgeli ei⁹ pliabāt cū dracone: ⁊ draco pugñbat ⁊ angeli ei⁹ ᵈ ⁊ ñ valuerūt ᵉ neq; locus inuēt⁹ ē eoꝝ āpli⁹ ī celo ᶠ Et piect⁹ eſt draco ille magn⁹: ſpēs ātiqu⁹ ᵍ q̄ vocat dyabol⁹ ⁊ ſathanas: ʰ q̄ ſeducit vniuerſū orbē: ⁱ ⁊ piect⁹ ē in terrā ⁊ āgeli ei⁹ cū illo miſſi ſūt ᵏ Et audiui vocē magnā ˡ ī celo dicētē ᵐ Nūc fcā ē ſal⁹ ⁊ vt⁹ ⁊ regnū dei nr̄i et ptās xp̄i ei⁹: ⁿ q2 piect⁹ ē accuſator frm̄ nroꝝ q̄ accuſabat illos añ ɔſpectū dei nr̄i die ac nocte ᵒ ⁊ ipi vicerūt eū pp ſanguinē agni: ⁊ pp vbū teſtioniȷ̄ ſui: ᵖ ⁊ nō dilexerūt anīas ſuas vſq; ad mortē.

.ſ. rubicund⁹: ſm̄ expoſitores: dr̄ etiā coſdroe: rufus ppter incendiū ecc̄iaꝝ ⁊ locoꝝ ſcōꝝ. l Hñs capita .vij. i. ſex reges ſibi ſubditos ⁊ ipē erat ſeptim⁹: vn poſtea ſubdit. n Et in capitib⁹ ſuis. vij. diademata. q̄ ſunt ſigna regia. m Et cornua .x. ideſt decē acies in ſuo exercitu: vn .j. macha. acies ordinata ad bellandū vocat cornu vbi dr̄: Bacchides añt erat in dextro cornu ⁊c. aliter exponitur ab aliquib⁹: vt p ſeptē capita intelligat vniuerſitaſ pncipū ſibi ſubditoꝝ: p .x. cornua vniuerſitas ſuoꝝ bellatoꝝ: nā per ſeptenariū vniuerſitas aliquā do intelligit eo q totum tp̄s ſeptē dieb⁹ replicando ɔ̄pbēditur: ⁊ ſilr p denariū: eo q ſequētes numeri ſunt replicatiōes denarij ⁊ eius partiū: vt dr̄. iij. phiſicoꝝ.

o Et cauda eius. i. exercitus ſequēs eum. Trahebat terciā ptē ſtellaꝝ. i. fideliū q̄ dicunt ſtelle in ſcriptura. Deutro. j. ca. Eſtis hodie ſicut ſtella plurimi celi. exercitus. n. coſdroe de egypto ⁊ libia et tra ſancta ⁊ alijs locis: multos valde xp̄ianos interfecit ⁊ alios captiuos duxit: intantū vt eſtimarent. q. ad terciā ptē xp̄ianoꝝ in terris illis extitium: ɔſilr mō loquit Dañ. viij. de antiocho epiphane q deiecit de ſtellis ⁊ ɔ̄culcauit eas. i. de filijs iſrael colentibus deū quos interfecit in iudea ⁊ hierlm. p Et draco ſtetit ante mulierē ⁊c. q2 coſdroe oībus modis inſidiabat ad interficiendū quēcunq; principem xp̄ianū inſurgentē ad ecc̄iam defendendū. q Et pepit filiū. Hic dñr deſcribit eccie liberatio: ⁊ diuidit in duas ptes: q2 pmo facit ppoſitū: ſecundo declarat quoddā dictū: ibi. Et date ſunt. prima adhuc in tres: quia pmo ponit impatoris eraclij creatio: ſecūdo coſdroe debellatio: ibi. Et factū eſt plium. tercio ſubditoꝝ oppreſſio: ibi. Ve terre ⁊ mari. Circa primū dr̄. q Et pepit filiū. ſ. eracliū catholicū q̄ poſt focā impauit annis. xxx. ⁊ cepit impare anno dn̄i ſexcenteſimo. xiij. r Maſculū. hoc additur ad denotandū q erat vir ſtrenuus ⁊ armis exercitat⁹: vt dr̄ in legenda exaltatōnis ſancte crucis. s Qui rectu. erat oēs gē. in vir. ferrea. q2 rexit impium romanū cui rebellantes domauit p gladium. t Et rap. eſt fi. eius ad deū ⁊c. i. in ptectōne dei poſitus q̄ ptexit eracliū ɔtra machinatōes ⁊ dolos coſdroe qb⁹ querebat occidere eū. v Et mulier fu. in ſoli. nam ecc̄ia que erat in aſia timore coſdroe trāſito mari qd̄ dr̄ brachiū ſcī georgij: fugit i greciā q̄ dr̄ h̄ ſolitudo: ñ q2 eēt inhabitata: ſ; dr̄ ſolitudo fugitiuis: eo mō loq̄ndi q̄ fugitiui ad aliā trā dicūt ibi eē q̄ſi in exilio ſeu deſerto. x Ibi paſcat eā. xp̄iani hitātes ibi. y Dieb⁹ mil. ducētis ſexagita. q̄ faciūt tres ānos ⁊ dimidiū: ⁊. j. eo. ca. dr̄ de hac mliere vbi alit p tp̄s ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis. i. p tres ānos ⁊ dimidiū: tp̄s. n. ſūptū ſinglarit in ſcptura ſignificat vnū annū: pluraliter vo abſq; numero ſignat duos ānos: ſic dcm̄ fuit plen⁹: dañ. xij. Iſta tpa ſil' ſūcta. vij. annos faciūt: ⁊ tātū durauit bellū int pſas ⁊ eracliū. a Et fa. ē. h dñr deſcribit coſdroe debellatio: ⁊ ſcd̄o ex h̄ gratiarū actio: ibi. Et audiui vocē. Circa primū dr̄. a Et factū ē pliū. inter pſas ⁊ eracliū. b Magnū. ſ. intenſiue q2 multi bellatores erant ex vtraq; pte: ⁊ extenſiue: q2 durauit tp̄e longo: vt dictū ē. c Michael ⁊ āgeli ei⁹: qd̄ exponit aliqui d̄ michaele archangelo qui eſt princeps eccleſie: ſicut tp̄e vete. fuit pnceps ſynagoge Dañ. x. ca. pp̄ter qd̄ cū angelis ſuis aſtabat ad ptectōem ⁊ directionē eraclij ⁊ exercitus eius q̄ pugnabant p ecc̄ia: ſ; q̄a p dracone ⁊ angelos eius intelligitur coſdroe ⁊ ſuus exercitus ſm̄ oēs expoſitores ɔuenientius eſt vt ſimiliter p michaelem et angelos eius intelligatur eraclius et bellatores eius: michael. n. interptat quis vt deus: eraclius. n. in hoc bello p ecc̄ia erat dei vicarius. ex ſupradictis etiā pz q in hoc libro boni ⁊ mali homines frequenter nominant angeli. d Et nō valuerunt. ſ. coſdroe ⁊ viri eius: ſed pluries debellati fuerunt. e Neq; lo. inuen. eſt eoꝝ am. in celo. i. in ecc̄ia: nam eraclius pſequens coſdroe fugauit eum de ethyopia ⁊ lybia ⁊ terra ſancta in quibus ante vigebat ecc̄ia: ⁊ cōpulit eum turpiter redire in terram ſuā: ideo ſubditur. f Et proiectus ē draco ille magnus ſerpens antiquus. tamen quia ipſemet coſdroe erat antiqu⁹ etate: ppter qd̄ poſtea ſatis cito tradidit regnum filio ſuo vt poſtea dicet. g Qui vocat dyabolus ⁊ ſathanas. pre nimia eius nequitia: ſicut de homine nequā dr̄ cōiter q eſt vnus dyabolus vel ſathanas. h Qui ſeducit vniuerſum orbem. nam ab illis quos ſubijciebat faciebat ſe ſicut deū adorari: propter quod dicitur in legenda exaltatōnis ſancte crucis: Fecerat turrē argenteam in qua interlucentibus gemmis thronum extruxerat aureum: ibi ſolis quadrigam ⁊ lune ⁊ ſtellarum imaginem collocauerat atq; per occultas fiſtulas aque meatus adduxerat: vt quaſi deus pluuiam deſup infundere videretur. Per hoc autem quod dicitur vniuerſum orbem. non eſt intelligendum: q ipſe ſibi totū orbē ſubiecerit: ſed eſt locutio hyperbolica ad deſignandum q magnam ptem orbis ſibi ſubiecit: ⁊ dicto modo ſeduxit: ſicut cōiter dicitur tota ciuitas currit ad tale ſpectaculum: lz maior ps remaneat. i Proiectus eſt in terram ⁊c. quia cum exercitu ſuo cōpulſus fuit in terram ſuā refugere. k Et audiui. vocē Hic conſequenter ponitur gratiarum actio a filijs eccleſie pro coſdroe deiectione: cum dicitur. k Et audiui vocem magnam. ad gratiarum actionem. l In celo. i. eccleſia militante. m Nunc facta eſt ſalus ⁊ virtus ⁊c. quia fideles potuerunt xp̄o libere ſeruire liberati a coſdroe oppreſſione. n Quia piectus eſt accu. fra. noſtroꝝ. i. xp̄ianorum quos faciebat accuſabiles coram deo ad malum eos impellendo cogens eos ad latrie cultum ſibi impendendum: vt dictum eſt. o Et ipſi vicerunt eum propter ſan. agni. Iſtud non refertur ad eoſdem chriſtianos in numero ſed ad illos q̄ nō acquieſcebant ei: magis eligētes mori: ⁊ ſic erāt victores p palmā martyrij: iō ſubdit. p Et nō dile. ani. ſuas.

.ſ.vitā ſuā corꝑalē:ſiĉ bꝫ pſal.lxxvij.Cū occideret eos q̄rebāt eū.nō.n.de eiſdē nūero pōt intelligi ꝙ eēnt occiſi:⁊ q̄rerēt eū penitētes:cū pnīa nō ſit pꝰ mortē:ſꝫ de alijs eiuſ de ꝑplī. a Propterea letamini celi.de martyrū glorificatōe ⁊ de coſdroe deiectōe. b Ue tre.Hic ꝯñr deſcribit ſubditorū coſdroe oppreſſio qui ꝯpulſus redire ad terrā ſuā fuit valđ iratus:⁊ cepit grauare ſubditos ſuos ꝑ exactōes ⁊ extorſiōes multiplices ad multiplicādū ſibi bellatores vt regnū ſuū poſſꝫ defendere ab eraclio imꝑatore:et h̄ eſt qđ đr. b Ue terre ⁊ mari. qꝛ nō ſolū dñabat in arida:ſed etiā in pluribus inſulis maris. ⁊ q̄a de mercimonijs ꝑ mare portatis augmētauit exactōnes ⁊ pedagia. c Quia deſcendit dyabolus. .i.coſdroe fugatus qui noiat dyabolꝰ in pte p̄cedenti:ſiĉ viſū ē. d Sciens qꝛ modicū tp̄s hꝫ.erat.n.iam ſenex:⁊ ſic nō habēbat tp̄us vite:in quo ſe poſſet de eraclio vindicare:ꝓpter qđ tradidit regnū filio ſuo. e Et poſtq̄ꝫ vidit draco.lꝫ.n.ante pſecutus fuiſſꝫ ecciam maxime extra terrā ſuā:tñ tunc cepit grauamen eius augm̄tare in terra ſua:in qua habitabāt multi xp̄iani eius tributarij:quos cepit nō ſolū in rebus:ſed etiā in pſonis grauius pſequi:ſicut ſennacherib fugiens đ iudea ꝓpter ꝑcuſſionē exercitus ſui:tpe regis ezechie cepit grauius affligere iudeos habitantes in ſua terra q̄ꝫ ante:vt habeẗ tobie.j. f Et date ſunt. Hic declarat qđdā ſuperius dictū.ſ.qualr mulier amicta ſole fugit in ſolitudinē:nā hoc fuit ꝑ auxiliū eraclij:iō đr. g Et date ſūt mulieri ale due aquile magne. Aq̄la đo ſignū ē impij romani iō ꝑ ipam intelligiẗ eraclius:ale đo eius ſunt acies ſui exercitus: vñ ⁊ ala in vna ſignificatōne ē acies militaris: et dicūẗ hic due ꝓpter metaphorā ſeruandā:nā auis nō volat vnica ala ſed duabꝰ:đr aūt exercitus eraclij iuuiſſe ecclesiam ſub rege pſidis cōmorantē:qꝛ eraclius miſit milites ex pte grecie ad recipiendū xp̄ianos fugiētes de pſide vel qꝛ regnū pſidis ſic fortiter inuadebat in extremitatibus ſuis:ꝙ coſdroe bellatores erant ibi totalr occupati: ꝙ xp̄iani de pſide facilius poterunt in grām tranſire: vel vtroq̄ꝫ mō. g Ubi aliẗ ꝑ tp̄s ⁊c̄.i.ꝑ tres annos ⁊ dimidiū:vt dictū ē ſupra. h Et miſit ſerpens ex ore ſuo pꝰ mulierē aquā.i.gentē multā:ſm ꝙ đr.j.xvij.Aque multe ꝑplī multi ad interficiendū xp̄ianos fugiētes. i Et adiuuit terra mulierē.ſ.habitatores grecie: vel milites eraclij mō p̄dicto. k Et abſorbuit flumen.qꝛ tunc gens a coſdroe miſſa fuit debellata. l Et iratꝰ ē draco in mulierē.i.ꝯtra catholicā plebē. m Et abijt facere p̄liū cū reliquis de ſemine eius.i.cū illis xp̄ianis q̄ nō potuerūt fugere cū alijs:vel cū eraclio ⁊ eius exercitu:ne intrarent regnū pſidis:iō ſubdiẗ. n Et ſtetit ſup harenā maris ꝑ mare qđ ē cōgregatio aquaꝝ intelligiẗ coſdroe regnum: qđ erat valde populoſum:aque.n. multe populi multi:ꝑ harenā que eſt in littore maris intelligitur extremitas regni pſidis in qua ſtetit exercitus coſdroe: ne eraclius cū ſuo exercitu poſſet tranſire.

[a] Propterea letamini celi ⁊ q̄ hitatis i eis[b] Ue tre ⁊ mari:[c] qꝛ deſcendit dyabolꝰ ad vos hñs irā magnā[d] ſciens ꝙ modicū tp̄s hꝫ[e] Et poſtq̄ vidit draco ꝙ ꝓiectꝰ eſſꝫ in trā pſecutꝰ ē mulierē q̄ pepit maſculū[f] Et date ſūt mlieri ale due aq̄le magne vt volaret in deſertū i locū ſuū[g] vbi aliẗ ꝑ tp̄s ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis a facie ſerpētꝭ.[h] Et miſit ſerpēs ex ore ſuo pꝰ mulierē aquā tāq̄ flumē vt eā facēt trahi a flumine[i] Et adiuuit tra mulierē ⁊ apuit tra os ſuū[k] ⁊ abſorbuit flumē qđ miſit draco de ore ſuo.[l] Et iratꝰ ē draco in mlierē[m] ⁊ abijt facē p̄liū cū reliq̄s đ ſemie eiꝰ q̄ cuſtodiunt mādata dei:⁊ hñt teſtimoniū ihu xp̄i.[n] Et ſtetit ſr harenā maris. .xiij.

Et vidi đ mari[b] beſtiā aſcēdētē[c] hñtē capita ſeptē ⁊ cornua decē[d] ⁊ ſuꝑ cornua eiꝰ decē diademata[e] ⁊ ſuper capita eꝰ noia blaſphemie.[f] Et beſtia quam vidi ſiľis erat pardo:[g] ⁊ pedes eiꝰ ſiĉ pedes vrſi:[h] ⁊ os eiꝰ ſiĉ os leonis[i] Et dedit illi draco virtutē ſuā[k] ⁊ ptātē magnā.[l] ⁊ vidi vnū de capitibꝫ ſuis.q̄i[m] occiſum in mortē[n] ⁊ plaga

Et vidi đ mari. Deſcꝑta pſecutiōe eccie ſꝫ coſdroe:h̄ idē deſcribiẗ ſub eiꝰ filio ſibi ſuccedente ⁊ diuidiẗ in tres ptes:qꝛ p̄io deſcribiẗ ſucceſſio regni ſcđo ꝓceſſus p̄lij:ibi.Et vidi.tercio terminꝰ belli pſaꝝ ⁊ eraclij:ibi.Si q̄s hꝫ aurē.Circa p̄mū dic iohes. a Et vidi đ mari.i.de regno pſidis rōne p̄dicta b Beſtiā.i.filiū coſdroe beſtialiẗ viuētem. Aſcēdētē ad regnū pſidis ptātē c Hñtē capita ſeptem ⁊ cornua decē. exponaẗ ſiĉ p̄ce.cap. de patre ſuo. d Et ſup cornua eius decem diademata. q̄a capitaneis ſuarū acierū impēdit q̄i honorē regiū: vt fortiꝰ decertarent cōtra eraclīū. e Et ſup capita eius nomīa blaſphemie.qꝛ dicti capitanei ꝓrūpebant in blaſphemia xp̄i: ſicut et princeps eoꝝ: vt hꝫ i pte ſequēti. f Et beſtia quā vidi ſiľis erat pardo. ꝓpter varietatē vicioꝝ in quibꝰ obſtinatus erat ſm illud hiere.xiij. Si pōt ethiops mutare pellē ſuā ⁊ pardus varietates coloris ſui:⁊ vos poteritis benefacere cū didiceritis malū. g Et pedes eius ſicut pedes vrſi habētes plantas magnas ad calcandū:ſic iſte anhelabat ad calcandū ecciam. h Et os eius ſicut os leo. ꝓpter credulitatem. i Et dedit illi dra. vir. ſuā. qꝛ coſdroe pater eius tradidit illi regnū ſuū:ſedēs in turre ſua argentea:vt đr in legenda exaltatiōis ſancte crucis. k Et ptātē magnā.i.exercitū fortē ad pugnandū ꝯtra eraclium. l Et vidi. Hic ꝯñr deſcribiẗ ꝓceſſus p̄lij.Circa qđ ſciēdū ꝙ expoſitores aliq̄ dicūt hic ꝙ exercitus eraclij ⁊ exercitus filij coſdroe occurrerūt ſibi iuxta danubiū ex ꝯſenſu vtriuſq̄ꝫ ptis eraclꝰ ⁊ coſdroe filꝰ pugnauerunt ad ſingulare certamē:tali pacto ꝙ victus ſubijcereẗ victori cū toto ꝑplō ſuo:eraclius aūt victor extitit:⁊ ſic filius coſdroe cū toto ſuo populo ei ſe ſubmiſit:⁊ ſm hoc dicit Jo. l Et vidi vnū de capitibus eius.i.p̄mū ⁊ principale caput:vnū em̄ in ſcriptura ſacra aliq̄ñ poniẗ ꝓ p̄. Gen̄.j. Et fcā ē veſpe ⁊ mane dies vnus.i.primꝰ:⁊ iſtud caput vnum fuit filꝰ coſdroe:q̄ fuit vnū de ſeptē capitibus beſtie:ſicut p̄dictum ē ca. p̄ce. de patre eius coſdroe. Quaſi occiſum in mortē.i.deuictū ⁊ ſubiectū eraclio. ⁊ qꝛ ꝑ h̄ nō fuit mortuus ſimplr:iō nō đr occiſum abſolute:ſꝫ quaſi occiſum. Et plaga mortis eius curata ē.qꝛ poſtea rebellauit eraclio:⁊ ſic curatus fuit ab eius ſubiectiōe:ſꝫ illud qđ ſequiẗ:Et adorauerūt beſtiā dicētes:Quis ſimilis beſtie ⁊ quis poterit pugnare cum ea.q.d.nullꝰ: non concordat cum dicta expoſitione:ꝙ enim deuictꝰ ab eraclio rebellaret non eſt argumentum ꝙ eſſet inuincibilis:ſed magis ad oppoſitū:ſicut ipe iam fuerat deuictus ab eraclio:⁊ pater eius pluries debellatus. Item q̄a ꝙ iſti expoſitores dicunt ꝙ hec rebellio fuit poſt receſſum eraclij de perſide:interfecto Coſdroe et reportato vexillo crucis dominice. hic autem dicitur. Et admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam. ꝓpter eiꝰ curatiōem:Et adorauerunt dracone. ꝑ quē intelligiẗ

Caplm.xiij.

coſdroe.nō ei adorauerit;cū poſt mortē iuā:ſ; añ vt dcm̄ eſt.ſ.ꝓpter qđ alit̄ exponit̄ hec lr̄a de vulneratōe letali filij coſdroe i vno ꝯflictu ꝯtra eracliū:a quo vulnere ꝯ̄ ſpez hūanam fuit ſatis cito curat⁹:ꝓpter qđ gētes ſibi ſbdite crediderūt i eo eē aliquid numinis:cui⁹ v̄tute fu erat ſic ſanatus ſicut ꝛ p̄rem ſu- um adorauerāt vt dictū ē:ſ;m h̄ dicit̄. l Uidi vnū de capitib⁹ .i.filiū3 coſdroe rōne eiā dicta. m Quaſi occi ſū in morte.i.le- talr̄ vulneratū. n Et plaga mō tis eius curata ē inopinabiliter. o Et admira- ta ē vniuerſa ter ra p⁹ beſtiā.ꝓp̄ talē curatiōem. p Et adoraue rūt draconē3.i. coſdroe q2 dedit poteſtate3 beſtie tradēdo regnū3 filio ſuo.

q Et adoraue rūt beſtiā.i.filiū coſdroe creden- tes in eo aliquid numinis eſſe. r Dicentes q̄s ſilis beſtie ꝛc.q.d.nullus:q2 ſi in ꝑlio vulneraret̄,curabitur ſicut prius. s Et datū ē ei os loquens magna.ꝑ ia ctātiā ꝛ blaſphemias ꝯtra xp̄m ꝛ eccliā. t Et data ē ei ptās facere mēſes.xlij.qui faciunt tres annos ꝛ dimi dium.dictū eīn eſt ſupra ꝙ bellū eraclij ꝯtra perſas du rauit.vij.annis:ꝛ ſic medietas illius tp̄is aſcribit̄ coſ droe ꝛ alia medietas filio eius. v Et datū eſt illi bel lū facere cū ſanctis ꝛc.q2 ſanctū anaſtaſiū3 cū.lxx.mo nachis ꝛ mltos alios interfecit. x Et data ē illi po teſtas in oēm tribū ꝛc.q2 multe gentes ꝛ diuerſaꝝ lin guaꝝ erāt ſub poteſtate ſua:ꝛ eſt hic hyꝑbolica locutō accipiēdo oēm ꝑplm ꝛ gēte3.ꝓ multo ꝑplo ꝛ gente.ſicut frequenter fit in ſcriptura ꝛ in cōi modo loquēdi:ſicut dicit̄ tota ciuitas eſt in tali feſto:ad denotandū ꝙ ſunt ibi mlti de ciuitate:ꝛ ſiliter quod ſubdit̄:Et adorauerūt eā oēs ꝛc. y Quoꝝ nō ſūt ſcripta noīa in libro vi te agni.i.in libro ꝑdeſtinatōnis diuine:qui dicit̄ liber vite agni rōne deitatis:ꝛ etiā rōne humanitatis:inq̄ꝫ tū oēs ꝑdeſtinati ſaluant̄ i fide mediatoris. z Qui occiſus eſt ab origine mūdi.qđ dupl̄r pōt intelligi.vno modo diſpoſitiue:q2 ſic deus ab eterno diſpoſuit mun dū facere:que quidē diſpoſitio pōt dici quedam mūdi origo:inq̄ꝫtū ad exemplar mundi ꝑconcepti eterna lit̄ a deo ꝓductus eſt mundus tp̄aliter in effectu. vñ Bo etius libro de ꝯſolatōe:Tu cūcta ſuꝑno ducis ab exē plo:Mundū mēte gerēs ſilē3 imagine formans.Alio modo figuratiue:ꝛ ſic ab initio mundi chriſtus in abel fuit occiſus:nā occiſio abel innocentis fuit figura occi ſionis h⁹ agni.vñ dicit aug⁹.ꝙ fuit i abel occiſ⁹ ꝛ i ꝓphe tis exhonoratus. a Siquis h3.Hic vltimo deſcri bit̄ finis belli perſarum ꝛ eraclij cū dicit̄:Siquis hab3 aurem.i.intellectū. b Audiat.ſupple fine3 belli era clij ꝛ pſaꝝ:q2 ꝑ ſe qui multos chriſtianos duxerant ca ptiuos:ab eraclio ꝛ eius exercitu fuerūt captiuati.

c Qui gla.occiderit ꝛc.q2 coſdroe qui multos occi derat ab eraclio eſt occiſus. d Hic ē patientia ꝛ fi des ſanctoꝝ.q2 zacharias patriarcha hieroſolymita nus qui cū alijs pluribus ſanctis ductus fuerat in per ſidem captiuus habuit meritum patientie ꝛ per eracli um cū eis fuit in irlm reductus. e Et vidi aliā beſti

mortis ei⁹ curata ē.[o] Et ad mirata ē vniuerſa t̄ra poſt beſtiā[p] Et adorauerūt dra conē q̄ dedit ptātē beſtie:[q] ꝛ adorauerūt beſtiā[r] dicētes Quis ſilis beſtie:ꝛ q̄s po- tēit pugnare cū ea:[s] Et da tū ē ei os loq̄ns magna ꝛ bla phemias:[t] et data ē ei ptās facere mēſes q̄draginta duos Et aperuit os ſuū in blaſ- phemias ad deū blaſphēa- re nomē ei⁹ ꝛ tabnaclm ei⁹ ꝛ eos q̄ in celo habitāt[v] Et ē datū illi bellū facere cum ſcīs:ꝛ vincere eos.[x] Et da- ta ē illi ptās i oēm tribū et

ꝑplm ꝛ linguā ꝛ gētē:ꝛ ado rauerūt eā oēs q̄ inhabita bāt terrā:[y] quoꝝ nō ſūt ſcri pta noīa in libro vite agni [z] qui occiſus eſt ab origine mūdi.[a] Siquis h3 aurē[b] au diat.Qui in captiuitatem duxerit:in captiuitatem vadet:[c] qui gladio occide- rit oportet eum gladio oc- cidi.[d] Hic eſt patientia ꝛ fi des ſanctoꝝ.[e] Et vidi aliā beſtia3[f] aſcendentē de ter- ra:[g] ꝛ habebat cornua duo ſimilia agni.[h] Et loqueba- tur ſicut draco:[i] Et pote- ſtatem prioris beſtie omnē

a3.Deſcripta eccle ꝑſecutōe a coſdroe ꝛ e⁹ filio:hic ꝯſr idē deſcribit̄ ſub machometo ꝛ e⁹ ꝑplo.ꝛ diuidit̄ in tres ptes: nā hec ꝑſecutio primo incipit̄:ſcđo alia intercipit̄ ſequēti ca:ibi.Et vidi:ꝛ ecce nubem.tercio prima reſumit̄.xvj.c. ibi.Et ſex.prima adhuc in tres:q2 primo ponit̄ conditio ſecte ſaracenoru3: ſcđo ꝑſecutio xp̄ia noꝝ in principio ſe quentis ca.t̄cio pu nitio perſecutoꝝ: ibi.Et alius angel⁹ prima adhuc i du- as:q2 p̄io ponit̄ di cte ſecte cōditio:ſe cūdo cuiuſda3 ſnie ſecrete relatio:ibi. Hic ſapiētia ē.Cir ca primū ſciēdū ꝙ licet de inchoatiōe ſecte machometi varia dicant̄ a di- uerſis tn̄ ꝯuenien- ti⁹ tenet̄ ꝙ incepit circa fines tp̄is era clij de quo dictū eſt in parte ꝑcedēti:ſ3 aūt machometus de paupertate ad di- uitias eleuatus co gitauit fieri rex yſ- maelitaꝝ de q̄ ꝑplo erat qui ꝓpue dicū tur agareni:nā yſmael fuit fili⁹ agar ancille ſare Gen̄.xvj. dicuntur tn̄ vſurpatiue ſaraceni a ſara libera. Ad obtinē dum vō ꝓpoſitum vſus fuit conſilio ꝛ auxilio cuiuſdā mo nachi heretici noīe ſergij condendo legem falſam ꝛ carna lem ꝛ quibuſdā auctoritatibus veteris ac noui teſta. colo ratam:vt ſic nō ſolū a gentilib⁹ ad carnalia ꝓnis:ſ3 etiam a ſimplicibus xp̄ianis ꝛ iudeis de quib⁹ aliqui habitabant cū yſmaelitis facil⁹ reciperetur:finxit etiā lege3 illā a deo re uelatam tanq̄ꝫ ꝓphete dei ſūmo:igit̄ de ip̄o dicit̄. e Et vidi aliā beſtiā.i.machometum vitam voluptuoſa3 ducē tē que beſtialis d̄r.ſ.Et hic.na3 fuit luxurioſus ꝛ libidinis ardore ſuccēſus ſuꝑ oēs hoīes orientalis regionis iactās ſe ſolū ſuꝑ.xl.hoīes ex diuino mūere v̄tutem generatiua3 ꝛ coeundi ptātem habere:vt ſcribit̄ orientalis eccle li.j. ca.v.qui aliter noīatur.ſ.liber ep̄i acōnenſis:q2 fuit actor hui⁹ libri. f Aſcendentē de terra.q2 per mercationes ꝛ rapinas aſcēdit de paupertate ad diuitias:vt dicit̄ ibi- dem. g Et habebat cor.duo ſilia agni.i.xp̄i cui⁹ duo cornua dicunt̄ hic ꝓphetia inq̄ꝫtū fuit viator:ꝓut decla- ratum fuit Luc.vij.ſuꝑ illud Propheta magnus ſurrexit in nob ꝛc.ꝛ lator le.no. Machometus finxit ſe eē ꝓphetā ꝛ legꝭ diuine latorē vt dictū ē:ꝓpter qđ dicit̄ habere duo cornua ſilia cornibus agni:q2 non fuerūt talia ſ;m verita- tem:ſ; ſ;m hūanam fictionem. h Et loquebatur ſicut draco.ſ.aſtute mēdaciter ꝛ doloſe. i Et poteſtatē prio ris beſtie oēm faciebat.qđ exponūt aliq̄ de ptāte filij coſ droe qui ſupra noiatus ē beſtia:nam machometus et ei⁹ ſequaces ptātē regni ꝑſarum tranſtulerunt ad ſaracenos ꝛ ſic dicitur hic feciſſe oēm poteſtatem prioris beſtie:ſed huic expoſitioni videt̄ ꝯtradicere qđ ſequit̄:Et fecit t̄ra3 ꝛ habitantes in ea adorare beſtiā primam.nam auferen do poteſtatem a ꝑſis non fecit adorare regē eoꝝ:ſ3 magis ꝯtrariū:ꝓpter qđ mihi videt̄ ſaluo iudicio meliori ꝙ hic prior beſtia ſit ip̄e machometus qui d2 beſtia rōne vite be ſtial:vt dictū ē:ꝛ prima q2 prim⁹ rex fuit ſaracenoꝝ beſtia liter viuentiū.Modus aūt primi regis in aliq̄ regno eſt re gimen ſuū firmare ꝛ dilatare quātū pōt:qđ fecit ip̄e ma- chometus:ideo dicit̄. i Et poteſtatem prioris beſtie omnem faciebat.q2 quicquid ſolet facere prim⁹ rex ad fir mandū ꝛ dilatandū ſuam poteſtatem diligentius agebat k In conſpectu eius.i.prout ſibi ad finem intentum ex-

pcediens videbatꝛ. l Et fecit terram ⁊c. adorare bestiā pmā. i. ſeipm ꝙ dicitꝛ beſtia pma rōne dicta: non tñ fecit ſe adorare tanꝗ deū ſicut fecerat coſdroe: ſꝫ ſic ꝓbaꝫ dei ſūmū. m Cuiꝰ curata ē plaga mortꝭ. Machometꝰ eñi in qdā bello fuit grauitꝛ vulneratꝰ: ſꝫ poſtea curatꝰ vt dicitꝛ ꝑmo libro hyſtorie orientalis eccl'ie. c. v. n Et fecit ſigna magna. falſa tñ. o Ut etiam ignē fa. de ce. deſcē. in terrā. Hic accipitur ignis metaphorice ſicut ⁊ alia que dicūtꝛ hic: machometꝰ eñi poſtꝗ iā magnus erat effectus cepit cadē epiletica paſſione: ꝓpterqꝺ ne ex hoc viliſicaretꝛ dixit ſe ſꝫ pati ex apparentia gabrielis archangeli: vtpote hō purus ñ potens ſuſtinere refulgentiaꝫ ipſius: ſicut dan. x. c. dixit āgelo ſibi apparēti

faciebat in ꝯſpectu eꝰ: [l] ⁊ fecit trā et habitantes in ea adorare beſtiā pmā: [m] cuꝰ curata ē plaga mortis. [n] Et fecit ſigna magña: [o] vt etiā ignē facēt de celo deſcēdere ī trā [p] in ꝯſpectu hoim. [q] Et ſeduxit hitātes in tra [r] ꝓpter ſigna ꝗ data ſūt illi facē [s] ī ꝯſpctū beſtie [t] dicēs hitātib' ī terra [v] vt faciāt imaginē beſtie ꝗ hꝫ plagā gladȳ ⁊ vixit. [x] Et datū ē illi [y] vt daret ſpiritū imagini beſtie: [z] et vt loqt

Dñe mi in viſione tua diſſolute ſūt cōpages mee ⁊ nihil in me remāſit viriū. angeli ꝺo ignis vocantꝛ: pſ. ciij. Qui facis angelos tuos ſpūs ⁊ miniſtros tuos ignē vrentē: ſed quia iſtud erat falſum: ideo ſubditꝛ. p In conſpectu hoim. i. in opione falſo ſibi credentiū. dixerūt etiam ſui diſcipuli ꝙ lunā a ſe vocatam fecit deſcendere que rōne luminis ꝯuenit cū igne: ⁊ ſic ſꝫm opinionē hoim fecit ignem deſcendere. q Et ſeduxit habitātes in terra. ꝑ ſe ⁊ diſcipulos ſuos. r Propter ſigna. que falſo dicta ſunt de eo. s In conſpectu beſtie. i. ſuipius. Sciebant eñi ꝙ erant ſigna mendacia. vel aliter in conſpectu beſtie. i. populi beſtialis ⁊ de facili ſeducibilis qualꝭ erat ppl's yſmahelitaꝝ habitans in deſertis: t Dicēs habitantibꝰ in terra. ſibi ſubiecta. v Ut fa. imagi. beſtie ꝗ hꝫ plagā ⁊c. ſꝫ additꝛ ad ſignandum ꝙ beſtia hic accipitur ꝓ ipo machometo ⁊ ꝓ ñ ꝑplō ꝑ ipm decepto: dicitꝛ aūt eiꝰ imago lex ab eo data: in quo repñtatur eiꝰ ꝯditio ⁊ vita: quā ꝑcepit firmiter cuſtodiri: ⁊ hoc ē quod dicitur. v Ut faciāt imaginem ⁊c. i. opere adimpleant eius legē. x Et datum eſt illi. i. ꝑmiſſum a deo. y Ut daret ſpm imagini. i. vigorem ſue legi. Lex eñi dicitꝛ viua ꝗdiu viget: ⁊ mortua cū abrogatꝛ. z Et vt lo. imago beſtie. i. ſniaꝫ ſuaꝫ oñdat: ſicut dicitꝛ: Lex talis loquitꝛ in tali caſu. nā oīa fere accipiuntur hic metaphorice a Et faciet vt quicūꝗ non adorauerit ⁊c. nam precepit ſub pena mortis legē ſuam haberi in magna reuerētia. b Et faciet oēs puſillos et magnos ⁊c. i. oēs hoīes cuiuſcūꝗ conditionis. c Habere characterē. i. circūciſionē vt dicūt aliqui: nam ſaraceni ſunt circūciſi ſicut ⁊ iudei: ſed litera ſequens diſſonare videtur cum dicitur: In dextera manu aut in frontibꝰ ſuis. qꝛ circūciſio ñ fit in ptibꝰ iſtis: ⁊ iō ꝑ characterē videtꝛ hic intelligi determinatus modus viuendi ſꝫm legē machometi: ꝗ ſaraceni ab aliis gentibꝰ diſtinguuntꝛ: ideo dicitur d In dextera manu. ꝗtū ad opatiōeꝫ e Aut in frōtibꝰ ſuis. ꝑ apertā cōfeſſionē. f Et ne quis poſſit emere aut vendere. i. cū ſaracenis in ſuis legalibꝰ coīcare. g Niſi ꝗ habet characterē beſtie. i. modū viuendi dictum. h Aut nomen. ſicut ſaraceni ficti: nā ſicut inter chriſtianos ſunt aliqui ficti ꝓpterqꝺ ꝑmittūtꝛ cōicare xp̄ianis veris ſic eſt inter ſaracenos. i Aut nūeꝝ nois eius. ſicut ſūt ſerui ſaracenoꝝ alterius tñ legis: qui coicant cum eis in humanis: eo ꝙ ſunt de nūero familie domus ſaraceni.

k Hic ſapientia eſt. Hic ponitꝛ velatio cuiuſdā ſecrete ſententie. ſ. numerus annoꝝ reſpiciens machometum: ideo dicitꝛ: Hic eſt ſapientia. i. res occulta ad intelligendū: quā capere ꝓprie ē ſapientū. l Qui habet intellectū. viuacem ⁊ penetratiuū occultoꝝ. m Computet numeꝝ beſtie. i. machometi qui beſtia dicitꝛ: vt pꝫ ex predictis. n Numerꝰ ⁊c. eſt ſexcēti ſexagintaſex. ſ. anni: ⁊ ad quid referatꝛ determinate iſte numerus patꝫ ꝙ

imago beſtie: [a] et faciet vt ꝗcunꝗ nō adorauerit imaginē beſtie occidatur. [b] Et faciet omnes puſillos ⁊ magnos et diuites et pauperes et liberos et ſeruos [c] habere characterē [d] in dextera manu [e] aut ī frōtib' ſuis: [f] et ne ꝗs poſſet emere aut vendere: [g] niſi ꝗ hēat characterē: [h] aut nom̄ beſtie [i] aut nūerū noīſ eꝰ [k] Hic ſapia ē [l] Qui hꝫ ītellectū [m] ꝯputꝫ nūeꝝ beſtie. [n] Nūerꝰ eñi hoīs ē: ⁊ nu

nō referꝛ ad numeꝝ annoꝝ vite ipiꝰ: qꝛ nō tātuꝫ vixit: ſꝫ. lxiij. ānis vt hꝫ in hyſtoriali ſpeculo: ꝓpter qꝺ aliqui dixerunt ꝙ refertur ad duratiōꝫ legꝭ ipiꝰ: ꝗ tātū debet durare. ſꝫ hoc nō videtꝛ verū: nā lex illa fuit data circa finē tpis eradȳ vt ꝓdictuꝫ ē: ꝗ cepit imperare anno dñi ſexcētēſimo terciodecimo. et imꝑauit. xxx. anniſ. a fine aūt hꝰ tpis vſꝗ ad preſenteꝫ annū qui eſt annus dñi Milleſimꝰ trecenteſimꝰ viceſimꝰ nonus fluxit maiꝰ tpſ vt pꝫ conſideranti: ⁊ tñ adhuc durat lex machometi: ꝓpter qꝺ aliꝗ dicūt ꝙ pꝰ mortem machometi lex eiꝰ fuit correcta ꝑ ſapiētes ſaracenos: ⁊ ab illa correctione debet incipere nūerus ānoꝝ duratōis illiꝰ legis. ſꝫ hoc nō videtꝛ ꝓbabilꝛ dictū: tū qꝛ non diceretꝛ lex machometi ſꝫ ſapientū: tū qꝛ illi ſapiētes dicūtꝛ fuiſſe diſcipli machometi: ⁊ ſic illa correctio nō fuit pꝰ eius datōem a machometo ꝑ tpſ notabilꝛ magnuꝫ et ſic ab illa correctione iā fluxerūt ſexcenti ſexagintaſex anni vel de valde ꝓpinꝗ ſūt complendi: ⁊ tñ lex machometi nō videtꝛ hic ꝓpinꝗ ceſſationi: nā a paucis annis multū inualuit: Tartari eñi qui ſūt in magno nūero legēllā ꝑceperunt ꝓ maiori pte illius ppli: ſicut audiui aſſertiue a quodā epō ordinis nr̄i: ꝗ ꝑ plꝭs ānos inter tartaros habitauit: ꝓpter qꝺ ſaluo meliori iudicio videtꝛ ꝙ iſte numerꝰ annoꝝ ſit incipiendꝰ ab incarnatōne dñi ⁊ terminandꝰ in morte machometi: de ꝗ ꝓphetice loquitꝛ hic iohēs: quod ſic pōt declarari: nā ab anno incarnatōis dñi vſꝗ ad finē imperȳ eradȳ fluxerunt anni ſexcenti. xliij. vt pꝫ ex ꝑdictis: ⁊ machometus vixit. lxiij. annis: vt dictū eſt: ⁊ iſti nūeri ſimul iuncti faciunt ſeptingentoſſex annos: a quibꝰ oportet ſubtrahere ānos quibꝰ machometus vixit cū eradio: aliꝛ illi anni bis cōputarentꝛ: vt pꝫ intuenti: iſti ꝺo anni eſtimantur ꝓbabiliter fuiſſe quadraginta: qꝛ machometus primo fuit paup: ⁊ poſtea inualuit per mercatōnes: ⁊ poſtea ꝑ rapinas ⁊ fraudes: anteꝗ attētaret ſe regem facere ⁊ legem dare quā dedit circa mortem eradȳ: ⁊ ſic de vita machometi videntꝛ ꝓbabiliter fluxiſſe. xl. anni ante tpſ mortis eradȳ: quibus demptis a ſeptigentiſſex remanent preciſe ſexcenti ſexagintaſex anni ab incarnatōne dñi vſꝗ ad mortem machometi: ⁊ ſꝫm hoc poteſt litera exponi. n Numerus eñi hoīs. ſ. chriſti ꝗ fuit homo ꝑfectus ſcīētȳs ⁊ virtutibus ab inſtanti incarnatōnis. o Et numerus eius eſt. ſ. machometi ſexcenti ſexagintaſex. qꝛ tantus nūerus annoꝝ fuit ab anno quo dñs factꝰ eſt homo vſꝗ ad terminū vite machometi: vt predictū eſt. Sciendū aūt ꝙ liber apocalypſiſ fuit ſcriptus in greco: in quo habetꝛ hoc nomen anthemos vbi dicitur hic: ſexcenti ſexagintaſex. cuius ſignatum ꝓprium eſt contrarius: quod ꝓprie conuenit machometo: qui fuit contrarius chriſto negans eius diuinitatē: vt ꝑdictū eſt: ⁊ ꝑſeꝗns chriſtianos: vt dicetꝛ in pte ſequenti: ſignatū aūt dicte dictōnis accōmodatuꝫ

eſt huic numero ſexcenti ſexagintaſex. Ad cuiꝰ intellectū ſciendū ꝙ ſicut in latino alique lr̄e accōmodate ſūt ad ſignandū numeros: ſicut lr̄a. c. ponit̄ ꝓ centū ⁊ . l. ꝓ quinqꝗginta: ⁊ ſic de aliquibꝰ alijs: ita ſilr̄ in greco lr̄e alique ponūt̄ ꝓ numeris: ⁊ ille quibꝰ ſcribit̄ hoc nomē anthemos in greco ſignāt hoc mō lation ſexcentos. ſexagintaſex. ꝓpē qꝺ in aliquibꝰ biblijs ponit̄ ſic: nūerus eīm hoīs ⁊ numerus eius ē didux. q̄ dictō ſignat apꝺ latinos nūeꝝ p̄dictū ꝑ lr̄as quibꝰ ſcribit̄ qꝛ lr̄a . d. ponit̄ ꝓ quingētis. i. ꝓ vno. c. ꝓ centū. l. ꝓ quinqꝗginta. v. ꝓ quinqꝫ. x. ꝓ decem. ⁊ hec ſil̄r iūcta faciunt ſexcētos ſexagintaſex. q̄ numerꝰ ꝯpetit machometo modo dicto. ⁊ qꝛ iſta ponūt̄ valde obſcure: vt ꝑtꝫ: iō ꝑmittitur Hic ē ſapia ⁊c̄.

merꝰ eiꝰ ſexcētiſexagītaſex.

Et vidi: ⁊ ecce .xiiij. agnꝰ ſtabat ſupra mōtē ſyō ⁊ cū eo cētū q̄dragintaq̄tuor milia hn̄tes nomē eiꝰ ⁊ nomē pr̄is eiꝰ ſcptū in frōtibꝫ ſuis Et audiui vocē de celo tanq̄ vocē aquaꝝ multaꝝ ⁊ tanq̄ vocē tonitrui magni: ⁊ vocē quā audiui ſic̄ citharedoꝝ citharizātiū ī citharis ſuis Et cātabant q̄ſi canticū nouū añ ſedē ⁊ añ q̄tuor aīalia et ſeniores: et nemo poterat dicere cāticū niſi illa cētū q̄dragītaq̄tuor milia q̄ empti ſūt de t̄ra. Hi ſūt q̄ cuꝫ mlierib̄ n̄ ſt̄ coinq̄nati: virgines ei ſūt. Hi ſequuntur agnū q̄cūqꝫ ierit. Hi empti ſt̄ ex oīb̄ ꝑmitie dō ⁊ agno ⁊ ī ore eoꝝ nō eſt īuētū mēdaciū: Sine mac̄la ei ſt̄ añ thronū dei. Et vidi alterū āgelū volātē ꝑ mediū celū hn̄tē euāgeliū et̄nū vt euāgelizaret ſedētib̄ ſuꝑ t̄rā ⁊ ſuꝑ oēꝫ gentē ⁊ tribū ⁊ linguā ⁊ pp̄lm: dicēs mag̃ voce Timete dn̄m: ⁊ date illi honorē: qꝛ venit hora iudicij eiꝰ: et adorate eū q̄ fec̄ celū ⁊ t̄rā mare et oīa q̄ in eis

Et vidi. Hic ꝯñter deſcribit̄. Ca. xiiij. premiū ꝑſecutōem machometi ſuſtinentiū. Et diuidit̄ in duas ꝑtes. ſ. in ꝑtē principalē ⁊ incidentalem que incipit ibi. Et vidi alteꝝ angeluꝫ. Circa primū ſciendū ꝙ ſicut dicit̄ in cronica hugonis floriacen̄. circa finē imperij eraclij agareni q̄ ⁊ ſaraceni dicūtur a machometo duce: ceperūt egyptū ⁊ ethyopiā grauiter inuadere. ſilr̄ hommarꝰ machometi diſcipulꝰ damaſcū: ⁊ regionē phenicis ⁊ irlm̄ totaqꝫ ſyriaꝫ occupauit: ⁊ antiochiā ꝯprehēdit: ⁊ in his terris erāt multi religioſi chriſtiani in cenobijs magnis ducētoꝝ trecētorū ⁊ ampliꝰ monachoꝝ in caſtitate viuētiū: quoꝝ maior ꝑs vel mlti erāt v̄gines: ⁊ in illa ꝑſecutōe ꝑ gladiū ſaraceñoꝝ trāſierūt ad regnū celoꝝ: ⁊ hoc ē qꝺ dicit b̄ iohēs: a Et vidi ⁊ ecce agnꝰ. i. xp̄s qui dicit̄ agnus dei: Ioh. j. b Stabat ſuꝑ montē ſyon. i. in eccleſia triūphante que dicit̄ mons ſyon: Heb. xij. ca. qui deſcribit̄ hic ſtans: eo ꝙ adiuuit dictos martyres in tolerantia martyrij: ſicut Actu. vij. dicit̄ de ſtephano in agone poſito ꝙ vidit ieſuꝫ ſtantem: qꝛ ſtare ꝓprium eſt adiuuantis in prelio: ſedere vō ꝓpriū iudicātis: ꝓpter quod Mar. vlti. deſcribit̄ vt ſedēs a dextris dei. c Et cū eo centū quadragintaq̄tuor milia. in tāto eīm nūero vl̄ circiter eſtimant̄ p̄dicti occiſi ꝓbabilr̄. d Habentes nomen eius ⁊ nomē pr̄is eiꝰ. ⁊ ꝑ ꝯñs ſpūſſancti q̄ ē nexus amboꝝ. d Scriptū in fron. ſuis. ꝑ aptā ⁊ liberā ꝯfeſſionē. e Et audiui vocē de celo tanq̄ vocē aquaꝝ multaꝝ. i. mltitudinis ſc̄toꝝ ſm̄ ꝙ dicit̄. j. xvij. Aque multe pp̄li multi. multitudo eīm centū quadragintaq̄tuor miliū magnifice laudat deū de ſua victoria ⁊ gloria adepta. f Tanq̄ vocē tonitrui magni: in q̄ deſignatur magnitudo laudis: nō ſolū ex laudantiū mltitudine: ſed etiam ex modo laudis ⁊ qualitate. g Et vocem quā audiui ſicut citharedorum ⁊c̄. nam hec laus eſt coram deo ⁊ angelis gratioſa. h Et cantabant quaſi canticum nouum. quia dicti laudantes ſūt de numero ſanctorum noui teſtamenti. i Ante ſedem. ſ. dei. k Et ante quatuor aīalia ⁊ ſeniores. i. in preſentia ſanctoꝝ patriarchaꝝ ⁊ ep̄oꝝ in celis exiſtētium: ſicut dictū eſt ſupra. iiij. ca. l Et nemo pōt dicere canticum. ex voto eīm continentie habuerūt aliq̄d

ſpeciale in merito et ſimiliter habent in premio: ſicut et de quolibet ſancto confeſſore canit eccleſia: Non eſt inuētus ſimilis illi. ratione ſpecialis meriti. m Qui empti ſunt de terra. ſanguine chriſti. n Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquinati. vel ſimpliciter integritateꝫ carnis tenēdo: vel ſaltē poſt votū caſtitatē ſeruādo. o Virgines eniꝫ ſunt. virginitas eīm in ſcriptura aliquā do accipitur ſtricte ꝓ integritate carnis: aliquando magis large pro continentia maxime voto conſecrata. p Hi ſequuntur agnum quocunqꝫ ierit. quia ſequunt̄ chriſtum non ſolū per viam mandatorum: ſed etiā cōſiliorum: q Hi empti ſunt ex hominibus primitie. i. gratioſi: ſicut primi fructus ſunt magis delectabiles. r Et in ore coruꝫ non eſt inuentum mendatiū. nam veritatem fidei cōfeſſi ſūt omnino ⁊ cōſtāter. s Sine macula eīm ſūt ante thronū dei. nam ſi aliquam maculā ꝯtraxerant purgata fuit virtute ſui martyrij. t Et vidi alteꝝ angelū. Hec eſt pars incidētalis in qua deſcribit̄ quedā infideliū conuerſio mirabilis que cōtingit circa illa tp̄a. Sanctus eīm bonifacius miſſus fuit a pontifice romano ad p̄dicandū fidē catholicā gentilibus turingie auſtrie friſie: in qua legatōe multos valde cōuertit ad chriſtum: ⁊ hoc ē quod dicitur. t Et vidi alterū angelū. i. ſanctū bonifaciū: nā angelus interpretat̄ nuncius. Ipe vō fuit nuncius verbi diuini: vt dictum eſt. v Volantem ꝑ mediū celū. nam velociter ⁊ ꝓmpte executus fuit officium ſibi iniunctū. x Habentē. in corde ⁊ ore. y Euangeliū eternū. i. euangeliū xp̄i qꝺ dicit̄ eternū: nā ei aliud nō ſuccedet. z Vt euangelizaret ſedētibus ſuꝑ terram ⁊c̄. i. pp̄lis p̄dictis in quibꝰ diuerſificāt̄ur lingue ſaltem in aliq̄: ⁊ qꝛ nō ſoluꝫ ꝑatus erat p̄dicare dictis pp̄lis: ſed omnibꝰ gentibꝰ generalr̄ eū audire volentibus iō ſubdit̄: Et ſuꝑ oēm gentem ⁊c̄. a Dicens magna voce. in qua notat̄ efficatia predicatōnis ſue. b Timete dn̄m. timore filiali. c Et date illi honorē: ſicut filij pr̄i. d Quia venit hora iudicij eiꝰ. generalit̄ in fine mundi: ⁊ ſingularit̄ in morte cuiuſlibet: naꝫ in quali ſtatu quis moritur in tali in iudicio p̄ntabit̄ e Et adorate eū ⁊c̄. qui eſt creator oīm: ⁊ nō idola vana. f Et alius. Hic ꝯñter deſcribit̄ punitio ꝑſequentiuꝫ chriſtianos. Et diuidit̄ ī duas ꝑtes: qꝛ primo deſcribit̄ eoꝝ punitio: ſcdo huius occaſione bonoꝝ ꝑmiatio: ibi. Et audiui vocē. Circa primū ſciendū ꝙ conſtans nepos eraclij cepit imperare anno dn̄i ſexcenteſimo quadrageſimotercio. et ꝑſuaſꝰ a paulo conſtantinopolitano ep̄o incidit in hereſim monacholitaꝝ duplicem naturam in chriſto negantiū: ⁊ mltos eccleſie miniſtros non aſſentientes hereſi dicte grauiter afflixit: ⁊ in exiliū relegauit: ꝓpter qꝺ ſanctus martinꝰ papa conuocato concilio dictam hereſim cum ſuis fautoribus dānauit: ꝓpter quod in conſtantinpolim fuit ductꝰ vt aſſentiret dicte hereſi: quod renuens in exiliuꝫ fuit miſſus ⁊ ibidem mortuꝰ: et de hoc exponūt aliqui locum iſtū cum dicit̄. f Et alius angelus. i. papa martinus. g Secutus eſt dicens dictā hereſim cōdēnando. h Cecidit, cecidit babylon. i. imperiū grecoꝝ qꝺ fuit magnū cū

imperatore in hereſim cadente vt dictū eſt: multi alij ſilit̄ ceciderūt: ⁊ q2 hoc erat confuſibile: ideo vocat̄ imperium illud babylon. i. ꝯfuſio. dicit̄ aūt hic bis cecidit: ꝓpter duplicē caſū. ſ. p̄triarche ⁊ imꝑatoris. Itē ſciēdū ꝙ ſicut dicit̄ in cronica ſigiſberti: leo qui poſt Theodoſiū ſuſpſit imperium cepit imꝑare āno dn̄i ſeptingenteſimo decimooctauo ⁊ imꝑauit ānis xxiiij. ⁊ anno impij ei⁹. xiij. papa Grego. iij. ꝯfuit eccleſie ⁊ leonē hereſi ꝯprauatū redarguit ⁊ ꝯ cōſilio romanoꝝ ei vectigalia denegauit: ⁊ ne ꝑcuſſura ſui nūmiſmatis recipet̄ ordinauit: et ꝙ ei⁹ effigies de eccleſia tolleret̄: ⁊ ne nomē eius in miſſaꝝ ſolēnijs recitaret̄: ⁊ ſm̄ hoc expōnit̄ ab eis qđ ſubditur i Et terciuſ angel⁹. i. papa gre.

k Dicēs voce magna: in q̄ notat̄ ordinatōnis ſue auctoritas. l Siquis ado. beſtiā. leonē beſtialiter viuentē deferēdo ei honorē imꝑialē. m Et imaginem ei⁹. quā fecit de ecclia remoueri vt dictū eſt. n Et acceperit characterē in fronte ſua. confitendo eū manifeſte imꝑatorē. o Aut in manu ſua. accipiendo nūmiſma eius charactere figuratum. p Hic bibet de vino ire dei ⁊c. penā excoicatōnis ⁊ aggrauationis incurrēdo: licet aūt hec expō ꝓbabilis videat̄: q2 tamē ante imperatorem ꝯſtantem fuerūt imꝑatores alij: tātū vl' magis hereſi deprauati: vt pꝫ ex ſupra dictis: videt̄ min⁹ cōuenienter expoſitum quod dicit̄ ſupra. ſ. de eius caſu: Cecidit babylon. i. imperiū grecoꝝ modo predicto: maxime cū eius filius ꝯſtantin⁹ ecclias diruptas repauerit. ⁊ ꝯtra hereſiꝫ monacholitaꝝ inſurrexit. vn̄ ⁊ vniuerſalē ſynodū in conſtantinopoli congregauit ducentoꝝ octingenta nouē epiſcopoꝝ: qui duas naturas eſſe in dn̄o nr̄o ihū xp̄o cōprobauerūt ⁊ oſtenderūt. ſilit̄r quod ſubditur de Greg. papa ⁊ leone imꝑatore ꝙ accipiet̄ leonis nūmiſma. Bibet de vino ire dei ⁊c. excoicatione incurrendo: videt̄ minus cōuenienter dictū. q2 ſubdit̄ q Et cruciabit̄ igne ⁊ ſulphure. ꝑ quod intelligi videt̄ pena gehenne: que eſt eterna: vnde ſubdit̄. r Et fumus tormentoꝝ eoꝝ in ſecula ſeculoꝝ aſcendet. ⁊ ſic non videt̄ loqui de pena excoicationis ſeu corꝑalis incendij: quā contigiſſe dicūt cōſtantino filio leonis: qui miniſtroꝝ ecclie fuit maximus ꝑſecutor: ꝓpt̄ qđ ſaluo meliori iudicio videt̄ litera ab illo loco. Et alius angelus ⁊c. de machometo ⁊ eius ſequacibus exponenda: de quoꝝ ꝑſecutione ꝯtra chriſtianos ante fecerat mentionē ⁊ eoꝝ penā nō dixerat: ⁊ iō iohannes deſcribit hic ꝯſequenter eoꝝ pūitōem: ⁊ primo q̄ſtū ad penā tꝑalē: ſcđo q̄ſtum ad penam eternam: ibi. Et tercius angelus. Circa primuꝫ dicit. Et alius angelus. ſ. ſanct⁹ iohannes loquēſ. Secutus eſt. hoc non refert̄ ad ꝑtem imediate p̄cedentē: ſed ad p̄cedentem in qua locutus fuerat de centū quadragintaquatuor milib⁹ interfectis ꝓ chriſto a ſaracenis dicens eoꝝ punitionem tꝑalem: Cecidit babylon. i. gens babylonica: nam lex ei⁹ eſt confuſionibus plena: q2 ibi laxat̄ vita voluptuoſa: que vita pecudū dicit̄. j. Ethico. ⁊ etiā ꝓpt̄ cōfuſum ꝓcedendi modū: nā inordinate tradit̄ ⁊ idē frequēter ⁊ inutiliter repetit̄: nec rōne vel ſcriptura auctētica fulcitur: vt pꝫ illā intuenti. Illa magna. nā gens illa i breui fuit multū multiplicata ⁊ dilatata. dicit̄ aūt cecidiſſe: q2 circa tꝑa illa conflixit cum romanis: in quo conflictu tres amirei ſaracenoꝝ cum m̄ltis alijs ſūt ꝑempti: vt habetur in cronica ſigiſberti. Que a vino fornicatōnis ſue potauit oēs gētes. hyꝑbole ē ad deſignandū magnam m̄ltitudinē gentiū errore machometi infectam: ꝯcedit eī carnis delectabilia ad que m̄ltitudo hoim eſt ꝓna. Et tercius. Hic ꝯn̄r deſcribit̄ pena eoꝝ eterna cū dicit̄. Et terci⁹ angel⁹. ſ. adhuc vel aliquis ꝑdicator ſanct⁹ contra machometi ſectā. Siquis adorauerit beſtiam. i. machometū: vt dictū ē ca. p̄ceden. vbi dcm̄ ē de ei⁹ imagine ⁊ de eius characteris acceptione.

Hic bibet de vino ire dei. i. punit̄ a deo grauiter. Qđ mixtū ē mero. dicit̄ āt punitio dei vinū meꝝ quando q̄s punit̄ tꝑalit̄ ad eius correctionē mixtū vō qn̄ poſt punitōem temporalē ſequitur eterna: ſicut eſt in ꝓpoſito: q2 ſaraceni puniti fuerūt morte temporali vt ꝑdictum eſt: ⁊ cum hoc eterna: ideo ſubditur: Et cruciabit̄ igne ⁊ ſulphure. i. pena gehenne. Et fumus tormentoꝝ eoꝝ ⁊c. nā illa pena eſt eterna a parte poſt. s Nec hn̄t requiem die ac nocte. nam eſt continua ⁊c. pꝫ ex dictis ca. p̄ce. ⁊ quia ſm̄ ꝙ dicit aug⁹ vna cā quare ꝑmittūtur mali in hoc mundo: ē exercitiū bonoꝝ in virtute patientie: iō ſubdit̄: t Hic patientia ſanctoꝝ eſt. quia patientia chriſtianoꝝ multotiens ⁊ m̄ltiplicit̄ exercitata eſt ꝑ ſaracenos. v Et audiui. Pars iſta ab aliquibus exponit̄ đ morte q̄ quis morit̄ mūdo ꝑ religionis ingreſſum: nam illis temporibus quidā vir potens deuotōne ductus reedificauit cenobiū ſancti benedicti apud caſtꝝ caſſinū: quod ꝑ longobardos ꝑ multos annos āte fuerat deſtructuꝫ ⁊ ibidē ſeruiens ſuo exemplo multos induxit ad ſeruiendum chriſto: tūc etiā tꝑis multi nobiles in diuerſis ꝑtibus relicta ad ſeruiendū chriſto pompa ſeculari habitū religionis aſſumentes fuerūt mundo mortui: de quibus ſm̄ iſtos dicit̄: Beati mortui ⁊c: ⁊ etiā qđ ſubditur iā dicit ſpūs: Ut requieſcant a laborib⁹ ſuis. naꝫ a labore vite actiue tranſierūt ad requiem contemplatiue: ſed quia ſic morientes mundo nō moriūtur i dn̄o ꝓprie: ſꝫ magis incipiūt viuere in ipo: nec a laboribus bonis ceſſāt ſꝫ magis eos amore xp̄i aſſumūt. ſ. vigilias. orationes: ieiunia ⁊ conſilia: iō meli⁹ videt̄ dicendū ꝙ hic p⁹ punitōꝫ maloꝝ eternā deſcribit̄ retributio bonoꝝ eterna ſicut dcm̄ ē ſupra: vt ſic oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcāt: iō dꝫ hic iohi. x Scribe tanq̄ rē nōbiliſſimā. y Beati mortui q̄ in do. mori. i. in ꝯfeſſione dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ꝑ palmā martyrij: q̄les fuerūt centū quadragintaquatuor milia: de quib⁹ dictū ē ca. p̄ce. z Amodo iam dicit ſpūs. ſ. ſctūs q̄ cū p̄re ⁊ filio eſt vnus deus. exprimit̄ tn̄ hic ſpāliter: nā opa ſūt meritoria ꝑ charitatē per quam ſpūſſanctus habitat in nobis: ⁊ ſic retributio mercedis quodāmodo ſpeciali attribuit̄ ei. a Ut requieſcant a laboribus ſuis. nā in beatitudine appetitus totaliter quietat̄. b Opa eī illoꝝ. meritoria vite eterne. c Sequunt̄ illos. in beatitudine quā recipiūt ꝓ ipis. d Et vidi. Inchoata perſecutiōe ſaracenoꝝ hic interponit̄ alia ſcilicet longobardorum: ⁊ hoc propter ſucceſſionem

ſūt: ⁊ fontes aq̄ꝝ. [f] Et alius angel⁹ ſecut⁹ ē dicēs. [h] Cecidit: cecidit babylō illa magna que a vino ire fornicatōnis ſue potauit oēs gētes. [i] Et terci⁹ āgel⁹ ſecut⁹ ē illos [k] dicens voce magna. [l] Si quis adorauerit beſtiā: [m] ⁊ imaginē ei⁹: [n] et accepit characterē in frōte ſua [o] aut ī manu ſua: [p] h̄ bibꝫ đ vino ire dei qđ mixtū eſt mero in calice ire ipi⁹. [q] Et cruciabit̄ igne et ſulphure in ꝯſpectu āgeloꝝ ſctōꝝ: ⁊ ante ꝯſpectum agni. [r] Et fum⁹ tormentoꝝ eoꝝ aſcēdet in ſecula ſeclorum: [s] Nec hn̄t requiē die ac nocte qui adorauerūt beſtiam ⁊ imaginē ei⁹: et ſiquis accepit characterē nois ei⁹ [t] Hic patientia ſanctoꝝ ē q̄ cuſtodiūt mādata dei et fidē ieſu. [v] Et audiui vocē de celo dicentē mihi. [x] Scribe [y] Beati mortui qui in domino moriunt̄: [z] Amodo iam dicit ſpūs [a] vt requieſcāt a laborib⁹ ſuis [b] Opa eī illoꝝ [c] ſequūt̄ illos [d] Et vidi ⁊ ecce nu

candidā [c] ⁊ ſup nubē ſedētē [f] ſilē filio hoīs [g] habenteȝ in capite ſuo coronā aureā [h] et in manu ſua [i] falcē acutā [k] ⁊ ali⁹ angelus [l] exiuit de tē-plo: [m] clamās voce magna [n] ad ſedētē ſup nubē: [o] Mitte falcē tuā ⁊ mete: [p] q̄ȝ venit hora vt metat: [q] quoniā aruit meſſis terre: [r] et miſit qui ſedebat ſup nubē falcē ſuā in terraȝ: ⁊ meſſuit eā: [s] Et alius angelus [t] exiuit de tē-plo [v] quod eſt in celo: [x] habēs ⁊ ipſe falcē acutā. [y] Et alius angelus [z] exiuit de altari [a] q̄ habebat poteſtateȝ ſupra ignē: [b] et clamauit voce magna ad eū: qui habebat falcē acutā dicens. [c] Mitte falcē tuā acutā: [d] et vindemia botros vinee terre: [e] quoniā mature ſūt vue ei⁹: [f] Et miſit angelus [g] falcē ſuā acutā ī terrā: [h] et vindemiauit vineā terre. [i] et miſit ī lacū ire dei magnū. [k] Et calcat⁹ ē lacus ex ciuitatē: [l] ⁊ exiuit ſanguis ď lacu [m] vſq; ad frenos eq̄ꝝ [n] ꝑ ſtadia mille ſexcēti

ꝑis: cui⁹ ordinē iohēs ꝓſequit̄ in hoc libro. Et diuidi tur ī duas ꝑtes. nā primo ponit̄ a longobardis eccl̄ie libatio: ſcđo pluriū alioꝝ ea ꝓſequētiū ꝑcuſſio: ibi. Et p⁹ h̄ vidi. Circa primū ſciēdū ꝙ āno dn̄i ſeptigētēſimo quinquageſimo tertio. Aſtrulph⁹ lōgobardoꝝ rex in italia mltū afflixit eccleſiā: ꝓpter qđ ſtephan⁹ papa traſijt in frāciā querēs auxiliuȝ ꝓ dictū regē qđ impetrauit: ⁊ h̄ deſcribit̄ in hac ꝑte q̄ diuidit̄ in duas ꝑtes: q̄ȝ ꝑ̄ deſcribit̄ h̄ auxiliū tpe pipini: ſecūdo tpe karoli magni filij ſui: ibi. Et ali⁹ angelus. Circa ꝑmū dicit̄. b Et vidi ⁊ ecce nubē candidā. ꝑ quaȝ intelligit̄ regnū francie cādidatū ꝑ ceteris moribus ⁊ fide. c Et ſup nubē ſedētē. ſ. pipinū regē. f Silēȝ filio hoīs. i. ꝯformatū chriſto in fide ⁊ iuſticia: licet hec aſſimilatio fuerit valde longinqua. g Habentē in capite coronā aureā. nā reges francie ad literā aurea corona coronant̄. h Et in manu ſua. i. ꝑtāte ſua. i Falcē acutā. i. exercitū valde bellicoſū ꝑ quē pipinus multas magnas victorias habuit. k Et alius angelus. i. papa ſtephanus. l Exiuit de templo romane eccl̄ie. m Clamans voce magna. i. deꝑcans ex magno affectu. n Ad ſedētē ſup nubē. i. pipinū regē. o Mitte falceȝ tuā ⁊ mete. dirigēdo exercitus tui potentiā ꝯtra aſtrulphū tyrānizantē. p Quia venit hora vt metat̄. i. vt ei⁹ tyrannis ꝑ tuā potentiam tollat̄. q Quō aruit meſſis. i. ipſe ⁊ et exercitus obdurati ſūt in ſua iniquitate r Et miſit qui ſedebat ſup nubē falcē ſuā in terram: nā pipinus valida manu intrauit in italiam ⁊ meſſuit terrā: nā ꝯtra aſtrulphū viriliter pugnauit ⁊ reddere cōpulit btō petro quecūq; ſui iuris erāt. s Et alius angelus. Hic ꝯ̄ñr deſcribit̄ auxilium eccl̄ie ꝯtra longobardos tpe karoli magni. ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes. quia primo ponit̄ auxiliū karoli: ſcđo dilatatio cultus diuini. ca. ſequēti. Circa primū ſciendū ꝙ anno dn̄i ſeptingenteſimo ſeptuageſimo quito. Karolus rex frācie ad ꝑces hadriani pape intrauit italiā cū exercitu forti: cōtra deſideriū longobardoꝝ regē eccl̄iaȝ mltiplr̄ affligētem: quē impugnās tandē cepit ⁊ ſecū in franciam duxit in q̄ longobardoꝝ regnū defecit: ⁊ hoc eſt qđ dr̄ hic. s Et alius angelus. ſ. karolus magn⁹. t Exiuit ď templo. ſ. nomonienſi: in quo coronatus fuit: vt habetur in cronica ſigiberti. v Quod eſt in celo. militātis eccl̄ie que frequenter celū noīat̄ in ſcriptura. x Habens ⁊ ipſe falcē acutā. i. exercitū fortē: imo exercitu patris ſui fortiorē. y Et alius angel⁹. i. papa hadrianus. z Exiuit de altari. ad qđ acceſſerat ꝓ miſſe celebratōe: vt de⁹ vellet eccl̄iam ꝓtegere a Qui habet ꝑtātē ſupra ignē. i. ad inferendū excōicatōnis ⁊ aggrauatōnis penā: quelibet eñ pena nomie ignis aliquando deſignat̄: aliqui libri habēt: Et aquā. h̄ non eſt de textu: vt habet̄ in libris correctis. b Et clamauit voce magna ⁊c̄. ex affectu magno deprecās karolū vt ferret ſibi auxiliū. c Mitte fal. tuā acutā. i. exercitus tui potentiā. d Et vīdemia botros. i. longobardos eoꝝ auferēdo potētiā. e Quō mature ſunt vue ei⁹. i. lōgobardi ſūt deſtructōne digni. f Et miſit angelus. i. karolus. g Falcē ſuā. i. exercit⁹ potentiam Aliqui libri habēt: Acutā in terram. h̄ nō eſt de textu. h Et vindemiauit vineā terre. auferēdo potētiā longobardoꝝ de terra italie. i Et miſit in lacū ire dei magnum. nā regē deduxit captiuum. k Et calcat⁹ eſt lacus extra ciuitateȝ q̄ȝ regē cū vxore duxit in exilium extra terrā ſuā vt dictū eſt l Et exiuit ſāguis de corporib⁹ occiſorū. nam in regis captiōe mlti lōgobardi fuerūt occiſi. m Uſq; ad frēos equoꝝ. naȝ ex ſanguine occiſoꝝ freni militū karoli fuerūt rubricati ſicut i talib⁹ bellis ſolet fieri. n Per ſtadia mille ſexcenta. nā fama hui⁹ victorie karoli fuit longe lateq; diffuſa. ſ. ꝑ quatuor orbis ꝑtes ꝑ numerū dictū deſignatas: eo ꝙ eſt numerus quadratus qui ꝯſurgit ex ductu nūeri in ſeipm̄: ſicut quaternari⁹ qui conſurgit ex ductu binarij in ſeipm̄. nā bis duo ſūt q̄tuor ⁊ ſilr̄ nouenari⁹ qui conſurgit ex ductu ternarij. nam ter tria ſūt nouē: ⁊ ſic ē in ꝓpoſito. nā mille ſexcenta eſt numerus conſurgens ex ductu quadragenarij in ſeipm̄: quadrageſies eñ quadraginta faciunt mille ſexcenta: vt patȝ conſiderāti: ⁊ ſic ꝑ numeꝝ predictū deſignant̄ quatuor orbis ꝑtes.

In ca. xiiij. vbi dr̄ in poſtil. Et vidi aliā beſtiā. deſcripta eccl̄ie ꝑſecutōe ſub coſdroe ei⁹ filio: hic ꝯ̄ñter.

Additio.

Circa ſectā ſaracenoꝝ ⁊ ei⁹ ſacrilegū actorē de quibus beatus iohēs ſm̄ poſtillatorē incipit agere ab iſta viſione vbi dr̄: Et vidi aliā beſtiā aſcendenteȝ de terra ⁊ habebat cornua duo ⁊c̄. quedā occurrūt attendenda: q̄ ad maiorē informatōem fideliū preſertim ſimpliciū ſūt notanda: Primū de eius ſecte initio ſeu inchoatione: ſcđm de falſis ⁊ ficticijs huius ſecte fundamentis: terciū de erroib⁹ ⁊ vicijs multiplicib⁹ in ea content⁹ quartū de rōne ⁊ cauſa quare mltitudo gentium ad tantas errores ꝯfluxit. q̄ntū de diuturnitate duratōis e⁹. Circa primū ſciēdū ꝙ licet oēs hyſtoriographi ꝯueniāt in hoc ꝙ tēpore eraclij imꝑatoris circa finem vite ſue. Hec ſecta neꝑhanda habuit initiū: nō tamē oēs conueniūt de modo cauſa ſeu occaſione hmōi initij: Et forte iō poſtillator ꝑtermiſit hmōi cām ſeu occaſiōeȝ declarare: videt̄ tñ ꝙ h̄ tradit̄ ſufficiēter in quadaȝ hyſtoria breui fratris ptholomei de luca: qui de hyſtorijs yſidori ⁊ richardi ⁊ martini multa collegit ad h̄ ꝑtinentia: in qua quidē hyſtoria hr̄ ꝙ cauſa ſeu occaſio ex qua hmōi error ſūpſit principiū: fuit magna tyrānides eraclij imꝑatoris: qui poſt victoriā de perſis habitā: in ſupbia eleuat⁹ ⁊ nimia cupiditate accenſus: nimis premebat perſas ⁊ arabes ⁊ chaldeos ⁊ alios confines eiuſdē: in tributis ⁊ alijs exactōnibus grauibus ⁊ inordinatis: ex quo populi illaꝝ regionū inclinati fuerūt ad reſiſtendū exactoribus imꝑatoris: qđ tñ nō audebāt cōmittere timētes eius tyrannidē ⁊ magnaȝ ꝑtāteȝ: h̄ machometus q̄ maxie audatie ⁊ verſutie erat: et etiā magnis artib⁹ eruditus ſe eis adiūxit: qui inueniēs diſpoſitōnē gentiū ꝑdictaꝝ ad rebellandū romano imperio eos incitauit ad ꝯmittendā ꝑdictā rebelliōeȝ ſpēalr̄ i denegādis tributis ſb colore liberādi illas gētes ⁊ a ꝑdictis exactōib⁹: vnde ⁊

gentes ille acceperūt eū in ducem ⁊ caput: ſub quo ſepe de
bellauerūt collectōnes ⁊ gētes impij: de quib⁹ pdictis ma
chometus obtinuit mltas victorias: ⁊ vt firmi⁹ hmōi pn
cipatū ſeu ducatū ſibi vſurparet: conatus ē dare eis nouū
cultū ⁊ ritū: ſub quo in dicta rebelliōe pſeuerarēt: vñ con
ſilio ſeu ſuggeſtiōe cuiuſdā heretici monachi ſergij nomie
accepit q̄dā q̄ı ꝑria ſacra leg̃ moſaice ⁊ euāgelij xpi: vt in
fra patebit: vt ſic crederet a rudib⁹ pplis ipm eſſe conſua
torem vtriuſq; legis ſeu teſti. vñ recte conſideranti hec ſe
cta nephanda ꝓprie aſſilat ſecte ſeu idolatrie hieroboam i
ſuo initio: de quo agit .iij. Reg. xij. vbi habet q̄ ꝓpter fatu
itatē roboam: qui reſpuēs cōſiliū ſenioꝝ minatus ē popu
lū aggrauare in ſuis exactōnibus: Hieroboaz cepit occa
ſione rebellandi regi: ⁊ deinde puertendi pplm a cultu diui
no: qui q̄dē error pſeuerauit in decē trib⁹ vſq; ad eaꝝ tota
lem tranſmigratiōnez ſeu pditōez vt planius habet .iiij. et
iiij. Reg. Poſt vo hmōi initiū in pdictis regionibus habi
tū: multe alie gētes ſūt cōmote ad adherendū pdictis ſub
colore pdicte libertatis ⁊ ſpāliter de radice montis cauca
ſi egreſſa ē gens pfida contra eraclium: que quidem gens
nabathea vocat: que ſm hiero. a nabaoth priogenito yſ
mael deſcendit: que quidē gens duaſtauit regiōes imperij
vſq; ad ſyriā ⁊ iudeam: deinde pmittente deo ⁊ malicia hu
mana creſcente: totā aphricā ⁊ deinde hyſpaniā fere occu
pauerūt: ⁊ licet ab hyſpania diuina miſeratōe opitulante
⁊ ꝓbitate regū hyſpanie ꝓ deo militantiū ꝓ maiori pte
ſūt eiecti. Adhuc tñ hodie ad exercitiū bonoꝝ aliqua ra
dix germinās fel remāet. Circa ſcdm. ſ. de falſis ⁊ ficticijs
hui⁹ ſecte fundamētis ſciēdū q̄ ſeductor pdictus attēdēs
q̄ tpe illo iā idolatria fuerat ab orbe excluſa p doctrinam
apſoꝝ ⁊ diſcipuloꝝ chriſti: ꝓut ꝓphetatū fuit Eſa. ij. ca. de
tpe chriſti: Et idola penitus ꝯterent. ſilr ⁊ coſdroe qui ſe fe
cerat vt deū adorare: cū eius ſequacib⁹ fuerūt p eraclīū de
uicti ⁊ ſuppreſſi: non inuenit aliū modū introducendi ritū
⁊ cultū nouū niſi fingendo ſe legis diuine hactenus appro
bate conſeruatorem ⁊ executorem: ⁊ q2 lex diuina edifica
ta eſt ſup fundamētū apſoꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ: vt dicit ad ephe.
ij. ideo finxit ſe eē apſm ⁊ ꝓphetam. vnd̄ his duob⁹ noibus
cōiter apud oēs qui hūc errorē fatēnt ſeductor ille appel
latur: vocant em̄ eū ꝓphetam ſimplr quaſi antonomatice:
vt intelligat eximius ꝓphetaꝝ: vocāt etiā eū nuncium ſeu
apſm dei coiter in ſuis oratoīb9 execratis vt vtriuſq; leg̃
conſeruator atq; eruditor eſtimaret: p ꝓphetiā. ſ. rſpectu
antiqui teſta. p apſatū vo reſpectu noui. Recte igit in re
uelatōe facta beato iohi figurat p beſtiam aſcendentem
de terra: q2 beſtialit viuens: vt infra patebit de gentilibus
⁊ cogitatōnibus terrenis ad ſublimē potentiam munda
nā aſcendit: dicit etiā habere duo cornua ſilia agni: q2 ſi
cut veritas euangelica p duo cornua fuit diuulgata. ſ. ꝓ
pheticū ⁊ apoſtolicū: p ꝓpheticū. ſ. pnunciantem ⁊ p apo
ſtolicū declarantez ſeu teſtificantem: ſic falſitas ſaraceni
ca fuit ampliata p dictū ſeductorē fingentem ſe habere p
dicta duo cornua ſimul vt dictū eſt. Unde notanter dicit
duo cornua ſimilia agni: ad oſtendendū q̄ nō erant vera
agni cornua. ſ. ꝓphetia ⁊ apoſtolatus: ſ; ſilia. i. ficta ſeu ſilla
ta. Et notandū q̄ ſaraceni hec duo cornua falſo nitūtur fū
dare in dict̃ vtriuſq; teſti. De cornu em̄ ꝓphetico allegāt
illud Deut. xviij. ca. Prophetā ſuſcitabo eis ⁊c. qd̄ dicūt
de pdicto adimpleri. De ſcdo vo allegat illd̄ Jo. xiiij. ca.
Paraclitus aūt ſpūſſanctus quē mittet pater in nomine
meo ille vos docebit oīa. ſ; falſitas vtriuſq; allegatōis eui
denter habet: nā in pria manifeſte hr: De medio fratruz
tuoꝝ. qd̄ nō pōt de pdicto ſeductore intelligi: quem ipi cō
fitent fuiſſe yſmahelitā: in ſcda aūt manifeſte hr q̄ ille q̄
mittendus erat habebat docere oēm veritatem ⁊ ſuggere
oīa que chriſtus pcepit. Conſtat aūt q̄ doctrinā euangeli
cam pdictus ſeductor quātū in ſe fuit ſubuertit: vnde de
illo non poſſunt aliquo modo verificari verba predicta: ſi
milit illud qd̄ legit Lu. xxj. ca. Ego em̄ dabo vobis os ⁊ ſa
pietiā cui non poterūt reſiſtere aduerſarij vři. nō pōt intel
ligi de pdicto ſeductore qui nullo modo docuit veritatez
nec ipe ⁊ eius ſequaces p ſapiam reſiſtūt: ſ; ſolū p violen
tiam ⁊ armoꝝ potentiā vt p experiētiā habet: ⁊ in ſuo al

chorano tradit expſſe q̄ deus mandauit ſibi: vt p gla
diū cogeret poplos ad recipiendum fidē ſuā. Ad deſi
gnandū aūt ſeu fingendū q̄ ipe erat vtriuſq; teſtamen
ti conſeruator: ⁊ ſic haberetur tanq̄ ꝓpheta ⁊ apls ꝓ
cepit ſeruare pmū ſacrm antiqui teſta. ſ. circūciſionē
⁊ primū noui. ſ. baptiſmū: oēs em̄ ſub predicta ſecta er
rantes maſculi circumcidunt ⁊ tā viri q̄ femine bapti
zant aqua. In vtroq; tñ errauit manifeſte ab vtroq;
teſtamēto: nā circūciſio q̄ in octaua die pcipit fieri: vt
Leui. xij. ca. in etate adulta iuuenili ⁊ vltra p ipos fit: ⁊
ſic pdicta circūciſio non eſt moſaica ꝓut voluit fingere:
ſ; yſmahelitica ſeu nabaothica. baptiſm⁹ aūt qui ſm ve
ritatem apoſtolice doctrine nō iterat cū ſit generatio
ſpūalis correſpondens generatōni carnali non eſt niſi
vnica. vnde ad eph. iiij. vna fides vnū baptiſma. nam
ſm glo. vna chriſti mors vnū baptiſmū cōſecrauit: ipi
vo fatuizantes ſepe ⁊ ſepiſſime baptizant ſeu aqua ab
luunt p immūdicijs tñ corꝑalibus. nā de ſpiritualib⁹ im
mūdicijs minime curāt: ⁊ ſic dicētes ſe cōſeruare vtrā
q; legē vtriuſq; ſe manifeſtant corruptores: ⁊ ſic pz q̄
hui⁹ ſecte fundamenta ſunt falſiſſime fictōnes. Circa
terciū. ſ. de erroribus ⁊ vicijs multiplicibus in ea ꝯten
tis. Sciendū ꝓut habet in quodam tractatu fris nico
lai d̄ ordine predicatoꝝ: qui incipit: Quot ſūt dies ſer
ui tui ⁊c. qui quidē frater in ciuitate famoſiſſima ſara
cenoꝝ que dicit baldacū in ptibus orietalib⁹ remotis
ſita: vbi gnāle ſtudiū ſaracenoꝝ hr liguā ⁊ lraz arabicā
didicit: legē ſeu ſectam eoꝝ diligentiſſime ſtuduit ⁊ cū
magiſtro ipoꝝ frequenter conferens magis ac magis
pueritatem predicte legis apprehendit. Iſte em̄ ſedu
ctor vt plimū ſecutus eſt in credendis errores famoſo
rum hereticoꝝ: vnde negat trinitatē in diuinis in quo
ſequit arrianū ⁊ ſabellianū errorē: negat etiaz deita
tem chriſti licet concedat ipm fuiſſe creaturam ſuper
eminentez oīb⁹ alijs creaturis ⁊ ſanctiſſimū ⁊ virtuo
ſiſſimū ſup oēs hoies: intantū q̄ ipm nominat vbū dei
⁊ ſpm dei ⁊ aiam dei. negat etiā xpm eē deum p vnionē
pſonalem. ſilr cōcedit q̄ fuit ſine patre ⁊ de virgine na
tus: aſſerit etiā q̄ iudei non occiderunt chriſtum: ſed
quendam ſimilem: ⁊ q̄ deus trāſtulit ipm ad ſe: ſed ap
parebit circa finem mūdi ⁊ occidet antichriſtum ⁊ poſt
ea deus faciet ipm mori. tradit etiā q̄ demones poſſūt
ſaluari p alchoranū: ⁊ q̄ multi ex eis facti ſunt ſarace
ni. ponit etiā in deo corporeitatem. narrat em̄ q̄ cū ipe
iuiſſet ad deum qui eum vocauerat p gabrielem: q̄ de⁹
impoſuit ei man⁹ ⁊ ſenſit tātam frigiditatem tactus a
deo inter hūeros q̄ puenit frigiditas vſq; ad medullaz
ſpine dorſi: que quidē ſupradicta ⁊ multa alia falſa et
etiaz abſurda que in ſuo alchorano tradunt credēda
ꝓut in pdicto tractatu habet: cauſa breuitatis omit
tuntur: que oīa contradicunt euangelice veritati ⁊ aliq̄
etiam rationi naturali vt pz intuenti. Circa ſperan
da etiam falſa ⁊ heretica tradidit: vnde ꝓut in pdicto
habetur tractatu: predictus ſeductor pernicioſus aſſe
rit q̄ vltima beatitudo hois conſiſtit in comedendo ⁊
luxuriando ⁊ in veſtibus precioſis ⁊ hortis irriguis ⁊
huiuſmodi. quod etiā veri phi fide catholica carentes
minime ꝯcedūt: ex dictamine em̄ naturalis ratiōis co
gunt concedere q̄ felicitas humana nedum ꝯtempla
tiua: ſed tātūmodo in bono honeſto quod eſt bonum
rationis: nam ſm Boetium in. iij. de conſolatione. Si
voluptates beatos efficere poſſent: nihil cauſe eſt quin
pecudes beate dicerentur. de quo plen⁹ in. j. Ethic. iſte
vo fatuus intantū attribuit veram ⁊ vltimam beatitu
dinem delitijs carnalib⁹: q̄ in premium vltimum hoc
permittit beatis aſſerens q̄ in paradiſo celeſti habent
edere ⁊ bibere epulanter ⁊ vti virginibus ⁊ huiuſmodi
quod ridiculoſum eſt inter ſenſatos. Circa vo agenda
concedit pluralitatem vxorum et concubinarum ⁊ an
cillarum quantas quiſq; cepit in bello ⁊ poteſt nutrire
accepit etiam ipe indifferenter vxores alioꝝ in quo
videt conuenire cum nicholaitis hereticis. videtur et
cōcedere ſodomiā tā cū viro q̄ cū mliere: licet ipſi pa

licet quibuſdam expoſitionibus extortis. De virtutibus autem: vt de humilitate: patientia: miſericordia: vel de pace vel de charitate dei et proximi: nihil dicit dignum relatu niſi ꝙ ipſe multum commendat pſalterium et alios prophetas: et Iob et legem Moyſi et ſuper omnia alia commendat euangelium chriſti. Et dicit ꝙ chriſtus in euangelio prophetauit de ipſo filijs iſrahel: dicens: Annuncio vobis de nuncio dei qui poſt me veniet et nomen eius eſt Machometus: quod quidem nomen aſſerit eſſe ſcriptum ab eterno in throno dei in ſuperiori parte ad dexteram: que et multa alia fabuloſa et deriſione digna in ſuo alchorano ad litteram continentur. Sed quia nihil horum in lege diuina antiqua nec noua continetur vt eſt manifeſtum: et ipſe precepit frequenter legem et euangelium omnino obſeruari: ideo finxit aliam falſitatem notoriam ſcilicet ꝙ iudei corruperunt legem Moyſi et prophetarum: et chriſtiani corruperunt euangelium: et ꝙ non remanſit de veritate legis et euangelij niſi tm̄ in alchorano: falſitas autem huius fictionis ſatis eſt manifeſta: ſed ad hoc poſſunt adduci rationes que predictā falſitatem clarius demonſtrant. Prima eſt: nam talis corruptio ſcripturarum predicta non potuit eſſe generalis et manifeſta: quia ſic alie natōes ſciuiſſent et illa corruptio fuiſſet notoria quod eſt falſum notorie. Nec potuit eſſe particularis et occulta: quia ſic aliqui codices incorrupti remanſiſſent quod eſt falſum. Nam in omni lingua et omni regione inuenitur lex et euangelium vniformiter ſcripta. Item textus veteris legis apud hebreos eſt in lingua propria et littera qua fuit in monte ſynai data patribus per Moyſen. Et poſtq̄ fuerunt expulſi a terra promiſſionis et per orbem diſperſi eandem legem tenent vbiq; terrarum ſine aliqua variatione. Et quod amplius eſt tempore templi ſecundi poſt transmigrationem decem tribuum per regem Aſſyriorum: et duarum tribuum per regem chaldeorum: de quibus habetur in quarto Regum fuerūt congregati in egypto ſeptuaginta interpretes de peritioribus eorum: qui iuſſu Ptolemei regis egypti fecerunt ſeptuaginta tranſlationes: vnuſquiſq; eorum ſeorſum viam: que quidem ſeptuaginta tranſlationes fuerunt vniformes ac ſi vno ore et calamo fuiſſent ſcripte: vt habetur in hyſtoria ſcholaſtica: et apud hebreos qui hanc tranſlationem chaldaicam habent eſt notiſſimum. Unde talis corruptio non poteſt veteri teſtamento applicari: et multominus nouo teſtamento nam q̄tuor ſacra euangelia q̄ per orbē terrarū fuerīt diuulgata et aliqua hebraice et aliqua grece et aliqua latine ſcripta: poſtea fuerunt a pſeudo apoſtolis et hereticis multipliciter impugnata ſuffragantibus nonnullis imperatoribus et alijs viris potiſſimis varijs hereſibus infectis: que tamen ſacra dei euangelia diuina gratia opitulante: per ſacra quatuor generalia concilia fuerunt firmiter approbata: non ſine ſignis vel diuinis miraculis. Unde et hodie non ſolum apud latinos: ſed etiam apud grecos qui nobis aduerſantur textus euangeliorum vniformis habetur nemine diſcrepante. Ex quo patet: ꝙ predicta fictio non ſolum eſt euidenter falſa ſed potius contra eum facit: q̄n enim mandat obſeruari legem et euangelium: nam non illa que apud nos ſunt: cum ipſa dicit eſſe corrupta: Nec etiam alia ab iſtis cum nulla talia inueniantur in toto orbe vt eſt manifeſtum. Item quomodo chriſtiani potuerunt cum iudeis conuenire in tali corruptione: in quibus tam antiquo odio diuiduntur: quomodo etiam conuenirent chriſtiani et iudei in corruptione eius in quo maxime diſcordant ſcilicet in chriſto quem iudei dicunt non eſſe deum nec bonum hominem. chriſtiani vō non ſolum dicunt eum eſſe ſanctiſſimum hominem: ſed etiam verum deum. multe etiam alie rationes ponuntur in predicto tractatu: ex quibus habetur manifeſte: ꝙ predictum alchoranum eſt plenum erroribus et vicijs. Unde et propriē figuratum fuit in reuelatione beati Iohannis per beſtiam et meretricem: vt per beſtiam intelligantur errores in cognitione: quia ſicut beſtia caret cognitione rationis et ſolam ſenſibilibus adheret: ita et iſti. Per meretricem vō intelligitur: ꝙ illa congregatio peſſima in libidinibus carnalibus effronte et inuerecunde implicatur. Unde hiere. tercio capitulo: Frons mulieris meretricis facta eſt tibi noluiſti erubeſcere. Et ideo licet poſtillator hoc quod dicitur beſtia et meretrix: applicet diuerſis rationibus eorum ſcilicet Turcis et egyptijs: Tamen vtraq; natio ſm̄ magis et minus vtrunq; participat vicium modis predictis: et hoc de tercio. Circa quartum querendum videtur quomodo ad ſectam que tot errores et vicia enormia continet tanta multitudo hominum et gentium diuerſitas confluxit: et ei tam firmiter adheret: Cum ratio naturalis hominum prout in primo Ethicorum: ſemper ad optima deprecatur: et per conſequens homines ex ductu rationis huiuſmodi falſitates et errores abhorrerent. Ad quod dicendum: ꝙ prout poteſt haberi a ſancto Thoma in ſumma contra gentiles libro primo capitulo ſexto: Machometus introducendo errorem ſuum proceſſit via contraria illius vie qua veritas euangelica per chriſtum et eius diſcipulos fuit in orbe introducta. Ueritas enim euangelica non humano modo ſeu mundano: ſed ſolum diuino fuit in mundo introducta: ſecta vō huius Machometi modo totaliter oppoſito: quod ſic patet: nam in veritate euangelica omnem humanum intellectum excedentia p̄dicātur: vt trinitas perſonarum cum vnitate eſſentie in diuinis: et natura diuina et humana in chriſto coniuncte in vnitate perſone et huiuſmodi: que cognitionem naturalis intellectus humani excedunt. In ſecta vō predicta nihil traditur credendū niſi quod de facili a quolibet mediocriter intelligente naturali ingenio cognoſci poſſit: vt vnitas dei ⁊ excellentia chriſti hominis. Et quia multi homines ſubſtantias ſpūales ſeparatas non cognoſcunt Ideo in deo aſſerunt eſſe corporeitatem: vt dictum fuit in tercio articulo. Item in veritate euangelica voluptates carnis maxime cohibentur: et omnia que in mundo ſunt contemni docentur que a tota humana multitudine fere appetuntur: vt ſunt libidines et delectationes gule honores et principatus et huiuſmodi: quibus animi mortalium maxime afficiuntur. In ſecta vō predicta voluptati carnalium habene relaxantur: et etiam faſtus et pompe humane tanq̄ maxime virtuoſa docentur: vt patet ex dictis ſupius. In veritate et euāgelica promittuntur premia non ſolum inuiſibilia: ſed etiam ab hominibus mortalibus incōp̄henſibilia. Unde Eſa. lxiiij. Oculus non vidit: et apoſtolus primo Cor. ſecūdo: Quod oculus non vidit: nec auris audiuit nec in cor hominis aſcendit ⁊c. Ad iſta enim non inclinantur naturaliter corda humana: que tm̄ ſibi cognita ſm̄ naturam potius amplectuntur. In ſecta vō predicta bona ſenſibilia: immo et carnalia pro premio finali promittuntur: vt iam dictum eſt. ex quibus patet ratio quare multitudo magna immo maxima hominum huic ſecte adheſit: Stultorum infinitus ē numerus: Eccles primo. Et ſm̄ hanc conſiderationē ad maximum miraculum euangelice legis reputandum eſt: ꝙ anni mortalium per fidem euangelij ad tātū deuenerunt vt contemptis viſibilibus ſola inuiſibilia finaliter cupiāt. Et attendendum etiam ꝙ ſecta predicta in armorum potentia tanq̄ per ſigna a deo data fuit introducta: cum tamen talia ſepe latronibus et tyrannis non deſunt: cuius contrarium fuit in veritate euangelica: que non per armorum coactiuam potentiam: ſed per terribilium perſecutionum patientiam per apoſtolos et alios diſcipulos eſt introducta. Notandum etiam ꝙ non ſapientes in rebus diuinis ſeu humanis a principio predictam ſectam receperunt: ſed homines beſtiales in deſertis morantes om̄is doctrine diuine prorſus ignari: per quorum multitudinē alios armorum violentia ad hanc legem coegit. Unde lʒ in proceſſu temporis aliqui philoſophi in arabia: et in alijs

partibus huic ſecte ſubiectis ſurrexerunt vt alpharabius
Algazelus: auicenna: et auerrois et alij. iſti tamen non fu
erunt in prima receptione: ſed poſt magnum temporis p
ceſſum: qui licet in publico timore humano conſenſerint
predicte ſecte: ſicut multi philoſophorum idola publice
exterius colebant: tamen intus ea vana eſſe crediderunt:
ſed contra hoc quod dicitur ꝙ ſecta predicta delectatio-
nis habenas relaxauit: forte poſſet dici oppoſitum: Nam
prohibitum eſt eis vinum omnino quod eſt de vehemen-
tioribus delectabilibus gule. ſimiliter fuit eis iniunctum
ieiuniū. xxx. dierum in anno: quod videtur ſatis afflictuꝫ
Dicendum ad primum dupliciter: primo quia ſecta iſta
initium habuit ⁊ fundamentum in regionibus calidiſ-
ſimis: vbi vinum non eſt tantum deſiderabile propter
eſtum: ſed in illis partibus frigida ſunt magis appetibilia
⁊ ideo machometus fingens ꝙ manus domini corpora-
liter eum tetigit: aſſerit ꝙ fuit a deo infrigidatus vſqꝫ ad
medullam dorſi: volens deo attribuere frigiditatem: que
maxime appetitur ab eſtuātis. Secundo dicendum ꝙ ſe
ductor ille ſicut ⁊ alij tyranni timebant gentes ſibi ſub-
ditas: ne contra eum tumultuoſe inſurgerent: et quia per
vinum conſueuerunt rixe et multa oriri turbationum
ſcandala: preſertim inter homines brutales: ſicut erant
gentes illarum regionum vt dictum fuit ſupra: ideirco ad
talia precauendum vinum prohibuit omnino: ⁊ ſimili eſt
ratione finxit: ꝙ chriſtus non fuit occiſus a iudeis ne po-
pulus crederet ꝙ poſſent ſuum prophetam occidere: cuꝫ
iam chriſtus quem confitetur excellentiorem ſe occiſus
fuerat ab alijs. Ad tercium vero dicendum ꝙ ieiunium illō
ab eo inſtitutum potius facit ad repletionem ventris et
crapulam procurandam q̄ȝ ad abſtinentiam ſuſtinendā
comedunt enim tpe ieiunij: vt communiter ſemel prope au
roram: et iterum poſt ſolis occaſum et de omni comeſti-
bili: et ſic manifeſtum eſt ꝙ non eſt ieiunium ad abſtinen
tiam pertinens: ſed potius ad gule obſequium: et hoc de
quarto. Circa quintū de duratiōe illiꝰ ſecte attēdendū:
ꝙ nonnulli mirantur de hoc ꝙ ſecta iſta tam erronea ⁊ vi
cioſa vt dictum eſt tamdiuturne durat: cum ex decurſu ve
teris ac noui teſtamenti vſqꝫ ad ipſam excluſiua nulla ſe
cta falſa ſeu ritus erroneus tante fuit durationis. Vide-
mus enim ꝙ aſſyrij et chaldei perſi et greci qui pplm dei
per interualla tpm afflixerūt fuerunt parue durationis
reſpectu durationis iſtius ſecte: ſilr romanoꝝ ⁊ idolatra-
rū ſecta modicū durauit reſpectu iſtius. Nec ſi dicat ꝙ hu-
iuſmodi duratōnis non eſt cā querenda: cū ſit ex volunta
te diuina hoc pmittente cuiꝰ volūtatis cā nō eſt querēda:
hoc nō videt ſufficere. Nā licet de volūtate dei que eſt eiꝰ
eſſentia nō eſt cauſa querenda cū ſit prima cā oim: nihilo-
minus tñ de eius effectibus a ſanctis ⁊ iuſtis viris querūt
cauſe ſpecialiter in ſilibꝰ: vnde hieremias in ca. xij. deo di-
cit: Quare via impioꝝ pſperatꝛ ⁊ infra: Plātaſti eos et
radicem miſerunt ⁊ pficiunt ⁊c. Et abachuch deo allo-
quēs in. j. capi. ſic dicit: Mundi ſunt oculi tui ne videas
malum: ⁊ reſpicere ad iniquitatem nō potes: quare nō re
ſpicis ſup inique agentes ⁊ taces deuorante impio iuſtio
rem ſe: que verba ꝓprie poſſent applicari ad hoc ꝓpoſitū
nam deꝰ videt tacere pmittēdo ꝙ ppls tantis erroribus
⁊ vicijs implicatus: populū iuſtiorem ſe deuoret. ſ. chriſti-
anū: ⁊ hoc p tam inſuetam duratōnis diuturnitatē. nā vt
dicit poſtillator infra eo. ca. iā tranſiuerāt pluſqꝫ ſeptigen
ti. xxx. anni ab initio huiꝰ ſecte vſqꝫ ad tempus in q̄ hanc
poſtillā ſcripſerat: ⁊ hodie. ſ. anno dñi. M. cccc. xxxj. iam
trāſiuerūt octingēti ⁊ quatuor fere āni ab initio huiꝰ ſecte
vſqꝫ nūc: nec tñ adhuc apparēt ſigna ꝯſumatōnis ipſius ꝺ
q̄ nō ſolū multi mirant tante duratōnis cām nō inueniē
tes: ſꝫ etiā q̄dā alij claudicāt murmurātes de dei ꝓuiden-
tia ⁊ eius equiſſima iuſticia. Ad cuiꝰ aliq̄lē rōnem ſalua
ſp incōphēſibilitate iudicioꝝ dei ⁊ viaꝝ eiꝰ inueſtigabili-
tate videt dicēdū ꝙ inter ſectā ſaracenicā ⁊ ſectas aliorū
paganoꝝ p̄cedentiū ſūt alique differētie. nā licet oēs tam
iſta ſecta q̄ȝ p̄cedētes cōueniunt in rōne infidelitatis: oēs
eñ tam iſti q̄ȝ illi carent fide vera: differunt tñ in multis ⁊

ſpecialiter in tribus q̄ ad ꝓpoſitū faciūt: q̄ꝝ primum ē
ꝙ hec ſecta licet mala ⁊ peſſima: vt dictuꝫ ē: nō tamen
eſt idolatrica nec cultū idoloꝝ publice in ſuo dominio
pmittit ſicut alie ſecte p̄cedētes cōmuniter faciebant
vt eſt manifeſtū. nam a tpe aſſyrioꝝ ⁊ chaldeoꝝ vſqꝫ
ad tempus coſdroe incluſiue: cuius dñium ꝓpinquum
fuit ipi machometo: ſemp viguit cultus idoloꝝ inter
gentes qui populū dei vexabant: vt patet in veteri teſt.
⁊ in hyſtorijs eccleſiaſticis ⁊ in legēdis ſanctoꝝ. Con-
ſtat aūt ꝙ inter oia pctā quibus deus offenditur pec-
catū idolatrie ē potiſſimū: intantū ꝙ deus ſe oſtendit fer
uentius ſeu ardentius illud punire q̄ȝ alia peccata. vñ
Exo. xx. ſolum ſuper preceptū de ꝓhibitione idolatrie
⁊ non ſup alia deus dicit zelotes. nam cū dixiſſet: Nō
adorabis ea. ſ. idola nec coles. ſubdit: Ego ſū dñs deꝰ
tuus fortis zelotes. ⁊ ibidē. xxxiiij. cū dixiſſet: Nō ado-
rabis deum alienum. ſtatim ſubdit: qm̄ dñs zelotes no
men eius ⁊c. ⁊ Deut. xxix. loquens de homine idolatra
dicens. Tunc q̄ȝ maxime furor eiꝰ. i. fidei fumet ⁊ zelꝰ
ꝯtra hominē illū. ⁊ ſic in mltis alijs ſacre ſcripture locꝭ
cuiꝰ rō eſt: nam zelus importat intenſionē affectus ex
quo quis vehementer querit excludere illud quod ſibi
repugnat ſm Aug. libro. lxxxiij. q. ⁊ qꝛ cultus idoloꝝ
inter cetera peccata magis repugnat cultui diuino: io-
circa hoc peccatum dicit zelotes ⁊ zelare ſingulariꝰ q̄ȝ
in alijs peccatis: vñ ⁊ nō tātā tolerat duratione eius.
ſicut alioꝝ peccatoꝝ: eo modo quo viri dicuntur zela-
re vxores: ne per conſortium alioꝝ impediatur ſingu-
laritas quam in vxore querūt. vñ nō tamdiu tolerant
zelotipiā ſicut alia vicia q̄ de vxoribꝰ ſuſpicant: ⁊ quia
iſta ſecta nō incurrit peccatū idolatrie cōmittendo nec
permittendo: iō nimiꝝ ſi deus eam longiori tpe tolēat
q̄ȝ alias ſectes p̄cedentes quaꝝ quelibet publice ido-
latrabat ſi aūt dicat de hoc ꝙ idolatriā multo maiori-
bus tpibꝰ deus pmiſit: incepit eñ ſm quoſdam a tēpe
enos qui fuit tercius ab adam: de quo Geñ. iiij. ſm vo
alios a tēpore nemroth: de quo Geñ. x. ⁊ quicquid ſit
de hoc manifeſtum eſt ꝙ tempore moyſi egyptij idola
colebant: vnde Exod. xij. In dijs egypti faciam iuſti-
ciam. et in tempore dauid legitur in pſalmo: Omnes
dij gentium demonia ⁊c. vnde ratio predicta non vi-
detur hic locū: cuꝫ ſit manifeſtū ꝙ deus per multa ma-
iora temporis ſpacia idolatriam in gentibus permiſit
Ad hoc dicendum ꝙ idolatria eſt nomen generis: ſub
quo continentur multe ⁊ varie ſpecies idolorum ⁊ cul
tus eorum. vnde diuerſe gentes ſeu nationes diuerſa
idola colebant ⁊ ſub diuerſis ritibus. vnde Iudic. x.
de filijs iſrael dicebat quod ſeruierunt dijs arā: ⁊ dijs
ſydon: ⁊ dijs moab: ⁊ dijs āmon: ⁊ dijs philiſtijm ⁊ hu
iuſmodi. Cum autem aliqua gens aliam ſuperabat de
os illiꝰ gentis deuicte deſtruebat ⁊ cultum eorum. vn-
de Eſa. xxxvj. rapſaces in nomine ſennacherib q̄ mul
tas gentes deuicerat. dicebat: Vbi ſunt dij amath: et
arphat: ⁊ vbi ſunt dij ſaphar ⁊ hain ⁊c. q. d. ꝙ ſicut vi-
cerat gentes illas: ita ⁊ deos eoꝝ. Ex quo patet ꝙ ſicut
nulla fuit poteſtas mūdana: que tātū duraſſet: ſicut po
teſtas huius ſecte de qua loquimur: prout in hyſtorijs
poteſt haberi: ita nec fuit aliqua idolatria intantuꝫ du
rans. nam vna ſpecie idolatrie ſuperata ſeu deſtructa
per aduerſarios ſue gentis alia ſpecies idolatrie ſcilicet
alterius gentis ſuperantis inſurgebat: ⁊ ſic licet deus
multo tempore idolatriam ſub ratione generis per-
mitteret: nullam tamen ſpeciem idolatrie diu tolera-
bat: ſed vnam per aliam puniebat: ⁊ ideo quando ro-
manum imperium vt omnes nationes ſibi ſubiuga-
ret: omnes ſpecies idolatrie recepit. vt in hyſtorijs ſco
laſticis legitur de phano pantheon: tunc deus omnes
huiuſmodi idolatrie ſpecies per chriſtum et eius do-
ctrinam deſtruxit: prout fuit prophetatum: Danielis
ſecundo ꝙ lapis ſcilicet chriſtus abſciſus ſine mani-
bus idest abſqꝫ humana poteſtate ſtatuam idest ido-

latriā diminuit quo ad omnes eius ſpecies: prout lar
gius fuit declaratum in additōe Dan. ca. ſupradicto
in reſponſione ad primū argumentū. ⁊ ſic pꝫ tercio ꝙ
re iſta ſecta nephanda de qua loquimur in ꝓpria ſpecie
⁊ ritu in tot tꝑibus predictis pluſq̄ alię ſpecies idola
trie tolerat̄: nā in iſta ē infidelitas ſine idolatria: ī alijs
p̄cedentibus fuit idolatria cū infidelitate: idolatrie āt
punitio zelo diuino ſubiacet: quo deus feruenti⁹ ⁊ ce
lerius punit ꝙ̄ alia peccata: vt dictū ē. Scd̄m v̄o in quo
differt iſta ſecta ab alijs p̄cedentibus eſt: ꝙ p̄cedentes
vt coiter cogebāt fideles ad adorandū ſeu thurifican-
dū idolis: vt patꝫ in Dan. de tribus pueris: ⁊ in libris
machabeoꝝ: ⁊ multo frequenti⁹ ⁊ clarius in legendis
apoſtoloꝝ ⁊ martyꝝ qui p tyrannicā ptātem multipli
citer torquebant̄ vt cultū idolis p̄ſtarēt ſup quo innu
merabilia tormēta patiebant̄ vſq̄ ad ſanguinis effuſio-
nē. tenētes v̄o iſtā ſectā ſaracenicā: cōit̄ et vt in plib⁹ n̄
cogūt fideles ad apoſtatandū: naꝫ in alchorano p̄cipi-
tur, ꝓut habet̄ in p̄dicto tractu ꝙ oēs hoīes nō recipiē
tes legē ſuā occidāt̄ niſi ſoluāt tbutū. Ex q̄ pꝫ ꝙ p ſo-
lutionem tributi ſoluūtur ab hac coactione: ſolutio āt
tributi ſupioribus etiā ſi ſint infideles licita eſt dicen-
te chriſto: Luc. xx. Reddite que ſunt ceſaris ceſari. Q̄z
aūt ſaraceni non cogūt fideles ad apoſtatandū in fide
eſt manifeſtū p expientiam: nā in partibus egypti ⁊ iu
dee ⁊ in ceteris confinibus cōmorant̄ fideles chriſtia-
ni: et etiā in partib⁹ turchie ⁊ alijs regionib⁹ orientali-
bus pmittūtur fideles chriſti nō ſolū ad habitandūꝫ:
ſed etiam ad habendū ꝓpria monaſteria et aliq̄ orato-
ria. manifeſtuꝫ eſt em̄ ꝙ in ſancto ſepulchro hieroſoly
mis: et in ciuitate bethleem ſūt monaſteria fratꝝ mi-
noꝝ deuote viuentium: ⁊ in turchia ⁊ alijs ptibus oriē
talibus ſūt monaſteria p̄dicatoꝝ religioſe viuentium:
⁊ in monte ſynai vbi lex moſaica fuit data ⁊ corp⁹ bea
te katherine requieſcit: ſūt multi monachi deo ſeruien
tes ſub regula ſancti baſilij: et ego vidi aliquos habē-
tes breuiaria ⁊ aliquos libros canonis in lingua chal-
daica: ⁊ celebrātes miſſas ſuas ſb̄ ritu eccleſie: licet cū
aliquibus alijs ceremonialibus differētijs que nō va-
riant ſubſtantiā celebratōnis. Patriarcha etiā alexā-
drinus qui fidem catholicam tenet: licꝫ ab eccleſie vni
tate p viaꝝ diſcrimina aliqualiter deuiet: eſt tñ i illa ci
uitate magna que dicit̄ alchaira fungens officio patri
archat⁹ ꝓut oēs venientes ab iſtis ptib⁹ teſtant̄: cū ta
men in illa magna ciuitate cōiter p̄ſidet ſoldanus qui
maximus eſt inter ſaracenos: ⁊ nō ſolū pmittit patri-
archam predictum in predicto officio: ſꝫ etiā ipꝫ hono
rat ⁊ pmittit ꝙ regat oēs fideles cōmorātes in parti
bus egypti alexandrie ⁊ damaſci ⁊ irlm̄: qui quidem fi
les ſunt i magna multitudine: ⁊ ſic pꝫ ratio quare iſta
ſecta licꝫ mala ⁊ pniccioſa: non tñ fidelibus taꝫ nociua
nec piculoſa: ſicut alie ſecte p̄cedentes: que conabant̄
cogere chriſtianos ad apoſtatandū de fide ⁊ negandū
chriſtum, diutius tolerer̄ ꝙ̄ ſecte erronee p̄cedentes.
Sed forte cōtra predicta dicet̄: ꝙ licet iſta ſecta cōiter
non cogat fideles ad recedendū a veritate fidei: tamē
ſupp̄mit eos vehementer: ita ꝙ viuūt inter eos. q. ſub
iugo captiuitatis ⁊ ſeruitutis. Itēꝫ predicte quotidie
mouent bella ꝯtra chriſtianos ⁊ mltos occidunt ⁊ ca-
ptiuant ⁊ terminos eoꝝ ⁊ terras deuaſtant: ex quibus
videt̄ ꝙ ꝓ honore noīs dei nō tātū debuiſſet tolerari.
Ad primū dicendum ꝙ viuere abiecte ⁊ ſub iugo ſer-
uitutis nō diminuit aliquid de veritate eccleſiaſtice di-
gnitatis. nā vt ait hylarius in. vij. de trini. Hoc habet
ꝓpriū eccleſia vt dū pſecutōem patitur floret: dū oppri
mit̄ creſcit dū cōtēnit̄ perſiſtit: dū ledit̄ vincit: dū ar-
guit̄ intelligit: tūc ſtat cuꝫ ſuperari videt̄. hec ille. Ex q̄
pꝫ manifeſte ꝙ veritas eccleſiaſtice dignitatis nō co-
ſiſtit in ꝓſperitatib⁹ mūdanis dicēte chriſto: Jo. xviij.
Regnū meū nō eſt de hoc mūdo. ſꝫ potius in aduerſita
tibus mūdanis, ꝓ noīe chriſti tolerandis: qḋ etiam ex
p̄ceſſu primitiue eccleſie in bonis ſpūalibus pōt habe
ri. Manifeſtū em̄ ꝙ in eccl̄ia primitiua a tēpe aploꝝ vſq̄
ad tēpus ſilueſtri pape: qñ nulla poteſtas mundana erat
apud fideles: tūc eccl̄ia maxime ꝓſperabat̄ in ſpūalibus
florebat em̄ in frequentibus triūphalibus martyrijs: quā
do ꝓ fide chriſti ſuſtinenda ſūmi pontifices ⁊ alij prelati
⁊ viri religioſi ⁊ etiā ſimplices vtriuſq̄ ſexus ꝓ chriſti no
mine gaudent̄ tormenta ⁊ rabiem tyrannoꝝ vſq̄ ad mō
tem acerbiſſimā ſuſtinebāt. Ex quibus manifeſtat̄ ꝙ vir
tutes diuine. ſ. fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatis ꝓtūc in eccl̄ia q̄ ſūt
vera ⁊ maxīa bona ſpūalia maxime abundabāt: qñ aūt i
p̄ceſſu tp̄is fideles magnas ptātes ſeculares obtinuerūt
tūc predicte virtutes ⁊ ſi p miſericordiā diuinā non ex to
to defecerūt: non tñ ſub eodē vigore coiter reperiūtur: ſicut
in primitiua: vt eſt manifeſtum: inter infideles etiā cōmo
rantes his tꝑibus in partibus vltramarinis: mlti reperiū
tur deuotiores ꝙ̄ in iſtis ptib⁹: quod ſatis patꝫ ex magna
patientia eoꝝ in tolerandis obprobrijs ⁊ in iurijs ſarace
noꝝ frequent̄ ꝓ xp̄o noīe. Ad ſcd̄m v̄o dicendū ꝙ ſm̄ au
guſti. in. iij. de tri. ca. xvj. ⁊ allegat̄ a magiſtro in p̄mo di. xl-
vj. Mala que ab iniquis infidelib⁹ fideles pie pferūt ipſis
. ſ. fidelibus vtiq̄ ꝓſunt ad emendanda pctā: vel exercen
dam ꝓbandāq̄ iuſticiā. hec ille. vnde in huiuſmodi debel
lationibus ſaracenoꝝ qñq̄ deus opat̄ infligendo penam
chriſtianis, ꝓpter mlta peccata q̄ ab eis cōmittūtur: ⁊ i tali
bus ſaraceni reputandi ſūt vt flagellū dei ⁊ virga furoris
eius: ꝓut eſa. x. ⁊ ſic talia ꝓprie fiunt ad emendanda pctā
Qñq̄ v̄o ad exercendaꝫ ꝓbandāq̄ iuſticiā: nā de⁹ q̄ ſine
teſtimonio ſue bonitatis nullū tp̄s reliquit lāguentib⁹ ſeu
tabeſcentib⁹ predictis p̄ncipalib⁹ v̄tutib⁹ ꝓuidit eccleſie
dans ei ⁊ reges ⁊ principes qui viriliter ⁊ fortiſſime ſepe cō-
tra aduerſarios fidei p modū bellicū ⁊ militarem ſtrenue
pugnāt: ꝓut patꝫ in hyſtorijs germanoꝝ ⁊ galloꝝ: ⁊ alio
rum orthodoxoꝝ europe principum: ⁊ preſertim i hyſto-
rijs hyſpanie: in q̄b⁹ hr̄ ꝙ sereniſſimi r̄ges antiq̄ bone mēo
rie multa certamina ⁊ varia bella dñi ꝯtra ſaracenos hu-
iuſmodi exercuerūt: ⁊ mltas ciuitates ⁊ regiones de ma-
nibus hoſtiū crucis recupauerūt ad laudē dei ⁊ honorem
eccleſie. vnde ⁊ hodiernis tꝑib⁹. ſ. in pria iulij. ſ. anno. M.
cccclj. anni p̄ntis ſuprāſcripti. Illuſtriſſimus rex noſter
iohēs cū magna ptāte regni ſui licꝫ nō tota intrauit terrā
ſaracenoꝝ vſq̄ ad ciuitateꝫ metropoli. ſ. granata: vbi rex
eoꝝ reſidebat vbi ꝓpe illā bellū iniuit cū magna multitu-
dine ſaracenoꝝ: in quo bello ſuffragante diuina clemen-
tia ⁊ beata virgine intercedente cuꝫ beato iacobo patro-
no noſtro: totam illam mltitudinem deuicit ⁊ vſq̄ ad por-
tas ciuitatis fugauit occiſis de inimicis crucis xp̄i pluſq̄
quinq̄ milibus: ⁊ niſi ſolis occaſus ſupueniſſet: mlto ma-
ior fuiſſet eoꝝ ruina: ex quo magne deo laudes referende
ſunt ⁊ gratiarūactiones: ſperantes de ſui clementia circa
h̄ maiora ⁊ viciniora ſaluti p ſereniſſimū regē nr̄m pre-
fatum fienda. Ex quibus pꝫ ꝙ ſicut olim ꝯtra idolatras
feroces qui cogebāt fideles ad recedendū a cultu diuino
⁊ ad idola adorandū: deus diſpoſuit martyꝝ conſtantiaꝫ
per quam oſtenderet̄ firmitas fidei eccleſie erga deum: ſi
ꝯtra falſos ſaracenos in armoꝝ potentia confidentes: ꝓ
uidit de potentibus ⁊ fortiſſimis principibus pro deo ſtre
nue militantibus: in quo diuina ꝓuidentia que in ſui di-
ſpoſitione non fallit̄ ſe oſtendit fidelium iuſte ⁊ pie guber
natiuam. tercium v̄o in quo differt iſta ſecta a precedenti
bus eſt ꝙ precedentes ſecte idolatrarum dignitatem chri
ſti in omnibus ⁊ p omnia denigrabant: negantes non ſo-
lum eius veram deitatem: ſed etiam eius bonitatem ſeu
virtuoſitatem humanam: aſſerentes ipſuꝫ fuiſſe ſeducto-
rem ⁊ maleficum ⁊ huiuſmodi: vnde cum viros iuſtos et
fideles ad recedendū ab ei⁹ fide cogebāt deridebāt eos p
crucē ⁊ paſſiōeꝫ chriſti dicentes: quomodo inter deos de-
bet computari ⁊ tanq̄ deus coli: qui ſeipſum non potuit
ſaluum facere: in quo conueniebant cum iudeis chriſtum
improperantib⁹: que quidem blaſphemia chriſti cōiter in
uenitur in legendis ſanctorum martyrum: qui ſub tyran-
nica poteſtate romanorum et perſarum ⁊ aliorum tyran
norum poſt paſſionem chriſti martyrio ſunt coronati.

Et vidi aliud ſi .xv.
gnū i celo[b] magnuꝫ et
mirabile:[c] āgelos ſeptē[d] ha
bētes plagas ſeptē[e] nouiſſi-
mas[f] qm̄ i ill' conſūmata eſt
ira dei[g] Et vidi tanq̄ mare
vitreū[h] mixtū igne:[i] ꝛ eos q
vicerūt beſtiā[k] ꝛ imaginē e'
[l] ꝛ nūeꝝ nois ei'[m] ſtātes ſu-
pra mare vitreū:[n] hn̄tes cy-
tharas dī:[o] ꝛ cātātes cāticū
moyſi ſerui dei: ꝛ canticum
agni dicētes: Magna ꝛ mi-
rabilia ſūt opa tua dn̄e de'
oīpotēs:[p] iuſte ꝛ vere ſt̄ vie
tue dn̄e rex ſcōꝝ. Quis n̄ ti
mebit te dn̄e: ꝛ magnifica-
bit nomē tuū?[q] Quia ſol'
pi' es: qm̄ oēs gētes veniēt
ꝛ adorabunt i ɔſpectu tuo.
qm̄ iudicia tua maīfeſta ſt̄.
[r] Et p' h̄ vidi: ꝛ ecce aptū ē
tēplū tabnaculi teſtionij i
celo.[s] Et exiert ſeptē āgeli
[v] hn̄tes .vij. plagas d tēplo[x]
veſtiti lapide mūdo ꝛ cādido

Secta vō iſta hoc non facit: nam vt dictū eſt ſupra .i.iij. ar
ticulo: lꝫ deitatem xp̄i negat que eſt ſumma et ineffabilis
excellētia diuine pſone: cōcedit tn̄ ipm̄ fuiſſe excellentiſſi-
mū ſuper omnes creaturas mūdi: vt dictum ē. vn̄ nimiꝝ
ſi cōtra iſtam ſectam tolerabilius ſe hēat diuina iuſticia:
diutius eā ſuſtinen
do ꝙ̄ alias ꝓceden
tes xp̄m hoiem vi-
tupantes. Et attē-
dendū ꝙ circa finē
mūdi antichriſtus
ſurget. put .ij. theſ.
hr̄ .ij. ca. qui omēs
ꝑſecutiōes omniū
ſectaꝝ ꝑdictarum
excedat. nam fide-
les non ſolū coget
ad recedendū a cul
tu xp̄i: ſed etiaꝫ ad
adorandū ipm̄ an-
tichriſtum tanq̄ de-
um: vt ibidem: ꝛ iō
non ſolum dicitur
antiapoſtolus ꝛ an
tipropheta: ſicut
Machometus: vt
dictum eſt: ſ; etiam
antixp̄s tanq̄ ceteris magis xp̄o ɔ̄trius. Et iđo ſicut deus
diſpoſuit contra ꝑſecutōem idolatrarū: que maior fuit q̄
ſaracenoꝝ vt dictum eſt: martyres qui fortiſſimi fuerūt
in fide: intantū ꝙ mundū vicerūt: oia mūdana tormēta p
fide chriſti ſuſtinendo: iuxta illud: Hec eſt victoria q̄ vin-
cit mundū. ſ. fides nr̄a .j. Joh. v. ſic contra ꝑſecutionem
ſaracenoꝝ diſpoſuit reges: qui lꝫ in fidei firmitate nō tātū
gradū attingerent ſicut martyres: fuerūt tn̄ in fide ſtabi-
les ꝛ in armoꝝ potentia deo ſtrēnue militantes intātū ꝙ
d̄ ipſis poteſt dici ꝙ per fidem vicerūt regna: lꝫ nondum
vt habet̄ in additione ad hebre .xj. ꝛ .j. Joh. v. ꝛ hec fuit
ſufficiens ꝓuiſio ad ſaracenoꝝ malicia refrenandā: ſic et
diſpoſuit ɔtra maximam ꝑſecutōnem antixp̄i ſecūdū ad-
uentum ſuū ꝑficiendum vt contra ſummū perſecutorem
ſummus inſurgeret liberator. Quib' ɔſideratis pꝫ ratio
maioris ꝛ minoris duratōis haꝝ ſectaꝝ: q̄ ſumēda eſt ex
maioritate ſeu minoritate ꝑſecutionū eaꝝ. naꝫ quia ꝑſe-
cutio antichriſti erat maxima: ideo erit breuiſſima: iuxta
illud Mar. xiij. ca. Et niſi breuiaſſet dn̄s dies illos nō fu-
iſſet ſalua omnis caro. Et pari rōne: quia ꝑſecutio ſarace-
norum inter ceteras eſt minor: vt pꝫ ex predictis tribus
differentijs: iō eius duratio eſt valde longior ceteris. Et
quia ꝑſecutio idolatraꝝ fuit quaſi media inter eas: ideo
eius duratio eſt quaſi media inter durationes ꝑdictas et
hoc loquendo de duratione in communi non attingendo
ad menſurā tp̄m exquiſitam: q2 hoc eſſet inquirere de tē-
poribus ꝛ momētis: que pater poſuit in ptāte ſua Act. j.
ca. in quibus omnibus maxime relucet ſapia diuina: que
vincendo maliciā dyabolicam pariter et humanam atti-
git a fine vſq; ad finē fortiter ꝛ diſpōit omia ſuauit̄: Sap.
viij. ca. que quidē ſapia nos dignet̄ ſuauit̄ diſponere nūc
ꝑ grām: ꝛ in futuro per gloriam: Amen. Caplm̄ .xv.

Et vidi aliud ſignū. Deſcripta Longobardoꝝ de-
ſtructione: hic ɔ̄ns deſcribit̄ ꝑſecutio pluriū ꝑſecu
toꝝ eccleſie: Et diuiditur in duas ptes: quia pmo
ꝓponit̄ hec ꝑſecutio: ſcđo ſubdit̄ ꝑſecutiōis executio: ibi.
Et poſt hec vidi. Prima in duas: quia primo deſcribit̄ ꝑ-
ſecutio dicta: ſcđo ſubditur ex hoc laus diuina: ibi. Et vi-
di. Circa primum dicit̄: a Et vidi aliud ſignū. nā erat
rei future ſignatiuū. b Magnū ꝛ mirabile. nam ꝑſe-
cutiones inimicoꝝ eccl'ie per hoc ſignate facte fuerunt di-
uina virtute. c Et angelos ſeptē. de quib' poſtea ſin-
gulariter dicetur ca. ſequenti. d Habentes ſeptem
plagas. i. virtutes a deo inferēdi eas. e Nouiſſimas.
non ſimpliciter ſed r̄ſpectu tp̄is ꝓteriti: ſicut Gen. xlix. dr̄
Congregamini vt annunciem que ventura ſunt vobis in
nouiſſimis diebus. et tamen illa ſunt iam completa a
magno tp̄e. f Quoniam in illis conſūmata eſt ira
dei. i. per illos poſita eſt vindicta dei de reprobis in effe
ctu. Ira eīm eſt appetitus vindicte: ideo tunc conſum
matur cū in effectu ponitur. g Et vidi. Hic ɔ̄ñr de
ſcribit̄ laus diui
na que lꝫ ſecuta
fuerit ꝑſecutio-
nes reproborū:
tn̄ hic ꝑmittit̄
executioni eaꝝ
immediate. fre-
quenter eīm pri
us facta ponūt̄
poſt in ſcriptu-
ra: ꝛ q2 ſancti in
celo ꝓuidentes
ꝑſecutōes iſtas
locuti ſūt ante-
q̄ eſſent in effec
tu. Dicit igit̄ io
hannes:
g Et vidi tanq̄
mare vitreuꝫ. i.
eccleſiam mili-
tantē que ſic no
minat̄ rōne ba-
ptiſmi: vt dictum ē. ſ. iiij. ca. h Mixtuꝫ igne. ſacti
ſpūs qui dat̄ in baptiſmo. i Et eos qui vicerūt be-
ſtiam. i. gentē ſaracenicā hic per beſtiam deſignatā: eo
ꝙ machometus cuius ſectam tenent ſic noiatur ſupra
ca. xiij. k Et imaginē eius. i. ſiles ſaracenis. l
Et numeꝝ nois eius. adherentes eis. vel per numerū
nominis eius intelliguntur infideles: quicunq; xp̄o cō
trariantes ꝛ eccleſie. nam nomen numeri eius ſupra-
poſitum eſt anthemos: quod de principali ſignificato
ſignat contrarium. ſ. chriſto: vt dictum eſt ſupra. c. xiij
in fine. Septē eīm plage ſeu ꝑſecutiones ſequētes ſunt
ſaracenoꝝ et eis ſimiliū: ꝛ chriſto ꝛ eccleſie contrarian
tium: vt patebit inferius proſequendo. m Stan-
tes. per vite ſanctitatem. n Habentes cytharas
dei ꝛc. Et per hoc intelliguntur gratiarum actiones in
vniuerſa eccleſia de victorijs ſequentibus contra re-
probos et infideles: et quia eccleſie orationes partim
accipiuntur de veteri teſtamento: et partim de nouo:
ideo dicitur: o Cantantes ꝛc. dicentes magna et
mirabilia ſunt opera. nam dictas victorias attribue-
runt potentie diuine. p Juſte et vere ſunt vie tue
ꝛc. obſtinatos puniendo: et penitentes ſuſcipiendo.
ideo ſequitur: q Quia ſolus pius es. peccatores
reuocando: ideo ſubditur: r Quoniam omnes
gentes venient. ſcilicet ad fidem chriſti ante finem mū
di. multi etiam infideles videntes victorias chriſtiano
rum mirabiles que infra deſcribuntur: vexatione intel
lectum eis dante: crediderunt in chriſtum: vt dicetur
in capitulo ſequenti. ſpecialiter de ſaxonibus ꝛ huiuſ-
modi. s Et poſt hoc. Hic conſequenter deſcribi-
tur ſeptem plagarum executio. et diuiditur i duas par
tes: quia primo ponitur perſecutionis diſpoſitio: ſcđo
ipſa perſecutio: capitulo ſequenti. Circa primum dici-
tur: s Et poſt hec vidi et ecce apertum eſt tem-
plū. ideſt diuinum ſecretum per impletionem in effcū
t Et exierunt ſeptem angeli. ideſt dei nuncij qui po-
ſtea nominabuntur perſequendo. v Habentes ſe-
ptem plagas. ideſt habentes poteſtatem influgendi ſe-
ptem vindictas. x Veſtiti lapide mūdo. ideſt chri
ſto qui dicitur lapis abſciſus de monte ſine manibus:
Danielis. ij. Et mundus: quia peccatum non fecit nec
eſt inuentus dolus in ore eius. j. Petri. ij. quo dicūtur
indui homines ſancti: Roma. xiij. Induimini dominū
noſtrū ihm̄ xp̄m per imitationem operum ſuorum.
Et hoc patet ꝙ per iſtos ſeptem angelos de quib' ſigil
latim poſtea dicet̄ hoies catholici ꝛ ſacti intelliguntur:

y Et ꝑcincti circa pectora zonis aureis. p̄ h̄ deſignat͂ caſtitas mētis q̄ ꝑcipit͂ in no. teſt. ſicut p renes accinctos caſtitas corꝑis ꝑtinens ad vetus teſta. Math. v. Audiſtis q2 dcm̄ ē antiquis nō mechaberis. Ego autē dico vobis quicūq3 viderit mlierē ad cōcupiſcendā eā iā mechat⁹ ē ea3 corde ſuo.

z Et vnū de q̄tuor aīalib⁹. i. de q̄tuor euangeliſtis vt dicūt aliqui: dicentes q̄ iſte fuit lucas q̄ magis loquit͂ d punitōe reproboꝝ: s̄ ɓm ea q̄ dicta ſūt ſupra. c. x. iſte mag' videt͂ fuiſſe marc⁹ vt dcm̄ fuit: q̄ p q̄tuor aīalia intelligunt͂ q̄tuor ecclie patriarchales ſiue quatuor patriarche eis preſidentes. Marc⁹ vō fuit vere patriarcha alexandrinus.

[y]et precincti circa pectora zonis aureis. [z]Et vnum de q̄tuor aīmalib⁹ [a]dedit ſeptē angelis ſeptem phialas aureas plenas iracundie dei viuentis in ſcl'a ſeculorum: [b]Et impletū eſt templū dei fumo a maieſtate dei: et de v̄tute ei⁹: ⁊ nemo poterat introire ī tēplū donec ꝯſūmarēt͂ ſeptē plage ſeptē agloꝝ.

.xvj.

[a]Et audiui vocē magnā [b]de tēplo [c]dicentē ſeptē angelis: Ite et effundite ſeptē phialas ire dei in terrā. [d]Et abijt pm⁹ angel⁹ [e]et effudit phialā ſuā in terrā: [f]et factū ē vuln⁹ ſeuū et peſſimū [g]in hoīes q̄ hēbāt characterem beſtie: [h]et in eos qui adorauerunt beſtiā ⁊ imaginē eius [i]Et ſecūd⁹ angel⁹ [k]effudit phialā ſuā ī mare: [l]⁊ fct⁹ ē ſāguis tāq̄ mōtui: [m]⁊ oīs aīa viuēs mōtua ē in mari: [a]⁊ t'ci⁹ effudit

a Dedit ſeptē angelis ſeptē phialas ⁊c. i. ꝑtātem puniēdi reprobos ex ordinatōe diuina. b Et impletū ē te. dei fumo ⁊c. p quod deſignat͂ diuina condeſcenſio: ſicut. iij. Regū viij. dicit͂ q̄ nebula impleuit domū dn̄i ad deſignandū dei preſentiā acceptando deuotōnē ſalomonis ⁊ ppl'i ſic in ꝓpoſito deus ꝑcutiendo reprobos ꝯdeſcendit electis. c Et nemo poterat introire in tēplū ⁊c. qd̄ exponunt aliqui de eccleſia hieroſolymitana quā fideles nō introierūt donec ſeptē plage ſeq̄ntes ꝯſūmate fuerūt: quod cōpletum fuit tpe godfredi ducis lothoringie capta irl'm p chriſtianos. s̄ hoc dictū nō videt͂ verū: nā añ ꝯpletōem ſeptē plagaꝝ habitata fuit irl'm a chriſtianis: vt videbit͂ ca. ſeque. ꝓpter qd̄ alit͂ eſt dicendū ſ. q̄ iohēs dicendo q̄ nemo poterat ⁊c. alludit ei qd̄ dr̄ iij. Reg. viij. Nebula impleuit tēplū dn̄i: ⁊ ſubdit͂ ibi. Et nō poterāt ſacerdotes ſtare: q2 retraxerūt ſe ꝓpt͂ reuerētiā p̄ñtie dei. vt diffuſi⁹ dcm̄ fuit ibidē: p hoc ḡ qd̄ dicit͂. Et nemo poterat ⁊c. deſignat͂ q̄ miniſtri eccleſie reuerenti⁹ ſolito ſe hēant ad deū vt impleant͂ plage ſuper inimicos eccleſie vt ſic liberius poſſint eccleſias ingredi ad celebrandū officiū diuinū ſublato impedimēto infidelium.

Caplm. xvj.

Et audiui. Deſcripta diſpoſitiōe ad ſeptē plagas inferendas: Hic ꝯñter deſcribit͂ executio earum: ⁊ primo in generali cū dicit͂: a Et audiui vocē magnā. in quo denotat͂ magnitudo auctoritatis diuine. b De tēplo. ſ. glorie dei. c Dicētem. vij. ang. ite ⁊c. ad exequendū diuina mandata de reproboꝝ punitōne. d Et abijt. Hic ꝯñter ponit͂ executio in ſpeciali: ⁊ pōt diuidi in ſeptem ptes ɓm numeꝝ ſeptē plagaꝝ que patebūt ꝓſequendo. Circa primū ſciendū q̄ conſtantinus qui cepit imꝑare anno domini ſeptingenteſimo quadrageſimo ſcd̄o fuit peſſim⁹ nā ſicut dicit ſigiſbertus imaginem xp̄i ⁊ ſanctoꝝ ab eccleſijs remouit: eoſq3 qui dei genitricē inuocabant: ⁊ qui vigilias in eccleſijs agebāt ⁊ qui a iuramentis ⁊ ab imūdis abſtiebāt patrimonijs priuauit ⁊ multipl'r cruciauit: monachos etiā ⁊ moniales ꝯtrahere matrimonia coegit: qd̄ mlti vitantes ab eo martyrizati ſūt: poſtea vō imꝑante hirene vxore leonis cū filio ſuo cōſtantino: q̄ꝝ imperiū incepit āno dn̄i ſeptingenteſimo octuageſimo ſcd̄o. Hadrianus papa ad inſtantiā patriarche ꝯſtantinopolitani congregauit ſynodū in nicea in qua cōdemnauit hereſim execrantiū imagines

chriſti et ſanctorum: quia ſunt libri laicoꝝ mouentes eos ad deuotionē. vn̄ ⁊ beat⁹ lucas imagines chriſti ⁊ beate marie virginis primo dicit͂ depinxiſſe. ꝯdēnauit etiā hereſim felicianā que ponit in chriſto duplicē dei filiationē. ſ. verā in natura diuina, ⁊ adoptiuā in humana. ad qd̄ ſequit͂ in chriſto duplicē eſſe ꝑſonam: vnā in natura diuina: aliā in humana: ſicut dicit neſtorius ⁊ ad hoc ſequit͂ q̄ beata virgo nō ſit mater dei s̄ tm̄ hoīs: iſte vō hereſes habent ſimilitudinem cū ꝑfidia machometi: nā ſaraceni imagines execrant͂: dicit etiā ieſum filiū marie v̄ginis eſſe hoīem purū: igit͂ de dānatōne hui⁹ duplicis hereſis dicitur.

d Et abijt pmus angel⁹. i. papa hadrianus ſanctus ⁊ bonus.

e Et effudit phialam ſuam in terram. ꝓijciendo excoicationis ſententiam in terrenos homines dictas hereſes tenentes. f Et factum eſt vul. ſeuum ⁊ peſſimum. nā excōmunicatio que eſt ſp̄ualis plaga peior eſt q̄3 tp̄alis pena in obſtinatis. g In homines q̄ ha. cha. beſtie. i. ſimilitudinem machometi modo predicto. h Et eos q̄ adora. beſtiā ⁊ imaginē ei⁹. i. venerando principes machometo ꝯformes. i Et ſcd̄s. Hic ponit͂ plaga ſcd̄a. Circa qd̄ ſciendū q̄ aliqui ciues romani ꝯtra leonem papā qui prefuit eccleſie anno quinto hirene ⁊ conſtantini eius filij cōiurauerūt ei linguam bis ꝑſcindentes ⁊ oculos eruentes: ⁊ eum in ſuo ſanguine volutatū quaſi ſemimortuum reliquerūt. De hoc igit͂ exponunt aliqui literā iſtam dicentes q̄ ille ciuis romanus qui alios induxit ad dictā enormitatem dicit͂ hic angelus ſecūdus: qui effudit phialā ſuam in mare. i. ecclīam rōne baptiſmi mare noiatam. Ille nāq3 ciuis effudit maliciā ſuā ⁊ irā in papā: q̄ erat caput eccleſie: ⁊ factus eſt ſanguis tanq̄3 mortui quia papa fuit cruentatus ſuo ſanguine ⁊ quaſi mortu⁹ relictus s̄ iſtud nō videt͂ rationabiliter dictum: q2 ſicut patet ex predictis p ſeptem angelos intelligunt͂ viri ſeptem catholici ⁊ ſancti iſte vō ciuis romanus fuit peſſimus. Item qd̄ ſubditur: Et omnis anima viuens mortua eſt in mari. non bene cōſonat predictis: nam alij de eccleſia nō fuerūt occiſi cū leone papa: q2 ꝑſecutio illa fuit ꝑſonalis: ideo aliter poteſt exponi ⁊ melius vt videt͂ de karolo magno rege francie: qui tēpore illo ſaxones debellauit qui p mare hic deſignant͂: ꝓpter multitudinē illius populi ex modo loquendi. quo dicitur infra ſequen. ca. Aque mlte populi multi. mare nāq3 eſt congregatio aquaꝝ multarum. Item q2 ſaxones p mare nauigantes plures terras chriſtianoꝝ afflixerunt. dicit igitur iohannes. i Et ſecundus angelus. i. karol⁹ rex deo ⁊ eccleſie deuotus. k Effudit phialā ſuā in mare. exercendo diuinam vindictam in ſaxones. l Et factus eſt ſanguis tanq̄3 mortui. q2 multi valde de ſaxonib⁹ fuerūt occiſi: ſed quia de remanentibus aliqui videntes victoriā karoli factā virtute dei baptiſmū ſuſceperunt: ideo non dicitur: Et factus eſt ſanguis mortui ſimpliciter ſed tanq̄3 mortui: Ceteri vō obſtinati fuerūt occiſi: nam de illis vna die Karolus quatuor milia ⁊ quingentos fecit decollari: ideo ſubditur. m Et omnis anima viuēs mortua eſt in mari. quia qui capti fuerunt viui in infidelitate ſaxonum obſtinati occiſi fuerunt vt dictum eſt.

a Et tercius. Hec eſt tercia pars que ſimiliter exponitur de Karolo magno imperatore: tamen facto ideo nominatur hic bis angelus ſcilicet ſecundus et tercius:

co mõ q̃ dr̃.j. Reg.x. de ſaule ſctõ rege q̄ mutatꝰ fuit i virũ
alteꝝ. Karolꝰ eñ.xxx. ãnis regnauit ſup frãcos: ⁊ pꝰ impe
rator fuit factꝰ.xxxiij. ãnis: vt dr̃ in chronica ſigiſberti: ⁊
anno.iij. imperij ſui mauros qui ⁊ hunni dicũt ⁊ mltas ter
ras xp̄ianoꝝ affligẽtes depopulauerãt totalit̃ debellauit:
⁊ eoſq̃ remãſerũt
fidei catholice ſub-
iecit: iõ dicitur.

a Et tercꝰ.ſ. ka-
rolus imꝑator ira-
tus. b Effudit
phialã ſuã.i. dei vin
dictã. c Super
flumina ⁊ ſup fon-
tes aquaꝝ.i. ſuper
mauros ſiue hũnos
q̃ ſic noiant̃ eo q̄
habitabãt primitꝰ
iuxta paludes meo
thidas: vbi ſũt mlͭ
te ebullitões aqua
rũ ꝑ modũ fontiũ
⁊ q: cũ ante palu-
des ille putarentur
imeabiles hunni caſ
tranſierũt ⁊ gothoſ
q̃ vltra paludes il-
las habitabant in

ᵇphialãᶜſuã ſup flumĩa ⁊ ſr
fontes aq̃ꝝᵈ⁊ factꝰ ẽ ſãguis
ᵉEt audiui ãgelũ aq̃ꝝᶠdicẽ
tẽ. Juſtus es dñe q̃ es et q̃
eras ſanctus: q̃ hoc iudica-
ſtiᵍ q: ſãguinẽ ſctõꝝ ⁊ ꝓphe
taꝝ effuderũt:ʰ⁊ ſanguinẽ
eis dediſti bibere. Digni ei
ſunt.ⁱEt audiui alteꝝᵏdicẽ
tem: Etiã dñe deꝰ omp̄s: ve
ra et iuſta iudicia tua:ˡEt
quartus angelusᵐeffudit
phialã ſuãⁿin ſolemᵒet da-
tũ eſt illi eſtu affligere ho-

ſchitia debellauerunt: ex qua victoria eleuati alias terras
vſq̃ in gallia ſub athila rege ferro ⁊ igne vaſtauerũt. d
Et factus ẽ ſanguis. q: karoli exercitus multos interfecit
hunos. e Et audiui angelũ ⁊c. ad intelligẽtiã huiꝰ ſcie
dũ q̄ angeli boni q̃ ſũt de ordine principatuum: ꝓſunt di
uerſis regnis ⁊ gẽtibꝰ: ⁊ iõ ꝓcurant bonũ gentiũ ſibi cõ-
miſſaꝝ: ꝓpter qđ videnť ſibi inuicẽ reſiſtere: qñ ꝯtrariant̃
ad inuicẽ gẽtes ſibi cõmiſſe anteq̃ ſciant determinationẽ
diuine volũtatis. de futura iſtiꝰ gentis vel illiꝰ ſubiectione:
⁊ hoc mõ Dan.x. dixit gabriel danieli: Princeps regni ꝑ-
ſaꝝ reſiſtit mihi.xxj. diebus: ſicut ibidẽ fuit expoſitũ diffu
ſius: ſ; qñ ſciunt diuinã volũtatẽ ꝑ reuelatõem vel effectus
poſitionẽ: ꝯcorditer approbant diuinã ſniam: nã volunta-
tes eoꝝ ſemꝑ ſunt ꝯcordes diuine voluntati ⁊ ſm̃ hoc dr̃
hic. e Et audiui angelũ aquaꝝ.i. hunoꝝ ꝑ fontes ⁊ flu
mina ſignificatoꝝ. vt predictũ eſt. f Dicentẽ iuſtꝰ es
⁊c. approbando diuinã ſententiã de cõmiſſa ſibi gente de-
uicta. g Quia ſanguinẽ ⁊c. effuderũt. huni nanq̃ an-
teq̃ debellarent̃ ꝑ karolũ multos chriſtianos interfece-
rãt: inter quos erãt aliqui ꝓditi ſanctitate ⁊ dono ꝓphetie.
h Et ſanguinẽ dediſti eis bibere. eos puniẽdo ſili pena:
vnde vulgariter dicit̃ de ſic punito. iſte bibit cũ tali cipho
cũ quali alios potauit. i Et audiui alteꝝ.ſ. angelũ frã
coꝝ. k Dicẽtẽ etiã dñe ⁊c. nã ambo angeli diuinã ſen-
tentiã approbauerũt concorditer. l Et quartus ange-
lus. Hic ponit̃ plaga q̃rta quã exponũt aliqui de q̃dã noie
creſcentius qui factus patriciꝰ romanus debuit eccliaꝫ ꝓ
tegere: ſ; eã ecõtrario impugnauit grego. papã ſanctũ de-
ꝓciendo ⁊ loco eius quendã noie iohem nullius aut par-
ui meriti hoiem intrudẽdo ⁊ ſm̃ hoc dicit̃ hic. l Et q̃r
tus angelus.i. creſcẽtiꝰ. m Effudit phialã ſuam.i. in-
dignatõem ⁊ iram. n In ſolẽ.i. in gregoriũ papã chri
ſti vicariũ: ⁊ ſic locũ ſolis iuſticie tenentẽ: ſ; h̃ dcm̃ nõ vide
tur veꝝ: q: ſicut dcm̃ ẽ.ſ. ꝑ hos ſeptẽ angelos intelligun-
tur ſeptẽ hoies iuſti ⁊ ſancti: Creſcentiꝰ aũt iſte fuit peſſi-
mꝰ: ꝓpẽ qđ meliꝰ exponit̃ de leone papa ſctõ: q̃ reddit̃ ſibi
diuitꝰ viſu ⁊ loq̃la miſit nũcios ad karolũ magnũ: petẽdo
eius auxiliũ: ⁊ ſm̃ h̃ dicit̃: Et quartꝰ angelꝰ.i. leo papa bo
nus ⁊ ſanctus vt pꝫ ex p̄dictis. Effudit phialã ſuam i ſo-
lẽ. denũciando ai ſui amaritudinẽ Karolo imperatori: eo
q̄ iniuſte ⁊ in dei ꝯtẽptũ fuerat excecatꝰ ⁊ lingua priuatꝰ:
⁊ d̃ petri ſede deiectꝰ: dr̃ aũt Karolus imꝑator ſol. q: ſicut
ſol p̄cellit planetas alios: ſic Karolus fide ⁊ magnanimi
tate refulgẽs precellebat cunctos reges terrenos.
o Et datũ eſt illi eſtu affli. ho. ⁊c. quia data ſibi a deo vir-

tute romam adijt cauſas examinauit: ⁊ deo rebelles ⁊
eccleſie grauiter afflixit ⁊ puniuit: et leonẽ papã in ſe
de ſua iteruꝫ collocauit: vt habetur in cronica ſigiſber
ti. p Et eſtuauerunt homines.ſ. mali. q Eſtu
magno. doloris ⁊ iracundie: eo q̄ non poterant Karo
lo reſiſtere. r
Et blaſphema-
uerũt nomẽ dei.
Hoc dicit̃ ꝓpť
ad obſtinatos q̃
tunc in peccatis
ſuis fuerũt mor
tui.

mĩes ⁊ igni:ᵖ Et eſtuauerũt
hoiesᑫ eſtu magno:ʳ⁊ blaſ-
phemauerũt nomẽ dei hñtis
ꝑtãtem ſup has plagas: ne
q̃ egerũt pniam vt darẽt il
li gliam.ˢEt quintus ange
lusᵗeffudit phialã ſuã ſup
ſedẽ beſtie:ᵛet factũ ẽ rgnũ
eiꝰˣtenebroſũ:ʸet cõmãdu-
cauerũt linguas ſuas p̄ do-
lore:ᶻ⁊ blaſphemauerũt deũ
celi p̄ doloribꝫ et vulneribꝰ
ſuis:ᶻet non egerunt peni-
tentiam ex operibus ſuis

s Et quintus angelus. Hic ponit̃ quinta plaga in q̃
reuertitur iohannes ad ꝑſecutõem ſaracenoꝝ ⁊ puni-
tionem eorum vt dictum eſt ſupra: tñ aliqui exponunt
partem iſtam de ottone imꝑatore: qui vt dicunt Gre-
gorium papam eiectum per creſcentium in papatum
repoſuit iohannem intruſum expellendo: ⁊ ſm̃ h̃ dicit̃
hic: s Et quintus angelus.i. otto dictus. t Ef-
fudit phialã ſuam ſup ſedeꝫ beſtie.i. iohannis pape in-
truſi viuentis vita beſtiali. ſed quia in ſuperioribus no
mĩe beſtie intelligitur machometus: vt patet ex pre-
dictis: ideo pars iſta melius exponi videtur de ſarace-
nis. Circa quod ſciendum ſicut dicit helinandus: patri
archa hieroſolymitanus de ciuitate depulſus: a Karo
lo imperatore petijt ſubſidium: denuncians ei terre ſã
cte diſcidium: qui collecto exercitu maiori q̃ ante vn-
q̃ habuiſſet: adijt terram ſanctam: ⁊ infidelibus: par-
tim occiſis partim fugatis patriarchaꝫ in ſede ſua col
locauit ⁊ terram ſanctam chriſtianis reſtituens in bo-
no ſtatu reformauit: ⁊ ſm̃ hoc dicitur hic. Et quintus
angelus. ideſt patriarcha hierolymitanus. Effudit phi
alam ſuam. ideſt Karolum imperatorem qui fuit in-
ſtrumentum dei ad puniendum gentem machometi:
ideo ſubditur. Super ſedem beſtie. dicitur aũt hic pa-
triarcha hieroſolymitanus hanc phialam effudiſſe: q:
Karolum incitauit ad puniendum contemptum dei ⁊
eccleſie. v Et factum eſt regnum eius. ſcilicet ma-
chometi. x Tenebroſum. quia ſaraceni partim fu
erunt occiſi ⁊ partim de terra ſancta confuſibiliter ex-
pulſi. y Et cõmãducauerũt linguas ſuas pre dolo
re. modus eñ eſt hominis multum irati ⁊ afflicti mor
dere labia ſua ⁊ frendere dentibus: quaſi manducans
linguam ſuam. z Et blaſphemauerunt deum celi.
ex nimia impatiẽtia moti vel. Deum celi. ideſt xp̄m
qui vere deus eſt celi et terre: ſaraceni tamen dicunt eũ
eſſe hominem purum. ⁊ ſic blaſphemant eum.
z Et non egerunt penitentiam. in ſua perfidia obdu-
rati. a Et ſextꝰ: Hic ponit̃ ſexta plaga ⁊ exponunt
aliq̃ ptẽ iſtã de Grego. papa q̃ p̄mo fuit noiatꝰ ildebrã
nus: ⁊ p̄fuit ecclie ãno imꝑatoris heinrici quarti: q̃ ce-
pit imꝑare ãno dñi milleſimo.lvij. inter quẽ ⁊ grego.
papã mota fuit diſſenſio: eo q̄ gregꝰ. papa excoicauit
omnes electos in eccleſia qui inueſtituram per anu-
lum ⁊ baculum acciperent de manu laici cuiuſcunq̃:
cum tñ imperatores ⁊ principes vſi fuiſſent hac pote-
ſtate: ⁊ ſic exponunt iſtam literam.

a Et ſext⁹ angel⁹.i.papa Greg. b Effudit phialā ſuā.i.indignatoem. c In flumē illō ma.euphratē .i.in romanū imperiū qḋ dr̄ magnū flumen ꝓpt populi ſbiecti ſibi magnitudinē ⁊ mltitudinē: vñ dr̄.j.ca.ſeqn. Aque multe ppli ſūt.i.noiat̄ euphrates:eo ꝙ eſt quartū regnū qḋ dicitur ferreū.Dan.ij.Sicut euphrates ē quart⁹ fluuius padiſi. d Et ſiccauit aquā ei⁹.auferēdo poteſtatē inueſtiēdi q̄ſtū ad electos mō dcō. e Ut prepararetur via regib⁹ ab ortu ſol.i.vt electi q̄ dicūt̄ reges eo ꝙ hn̄t ecclias regere poſſint ingredi libere ecclesias. Dicunt̄ etiā reges ſolares quia ſunt vicarij chriſti ſolis iuſticie in dyoceſibus ſuis:ſicut papa in vniuerſali eccl'ia.aliter tn̄ pōt exponi ⁊ magis ꝓprie ad literā: vt videt̄ de karolo magno qui inuitatus a beato iacobo purgauit viaȝ ad eius ſepulchrū prius ignotū:eo ꝙ tota hyſpania erat a ſaracenis occupata.:⁊ vaſconia ⁊ nauarra quos cū multis laboribus ⁊ bellis karolus ꝑtim occidit:partim fugauit:⁊ partim fidei chriſtiane ſubiecit:deratione illis intellectū prebente:⁊ hoc eſt qḋ dicit̄. a Et ſext⁹ angelus.i.btūs iacob⁹. b Effudit phialā ſuaȝ.i.karoli magni potentiā quē inuitauit ad puniēdū gentē ſaracenicam:que dicit̄ flumen magnum ꝓpter ppl'i illi⁹ mlt̄itudinem. d Et ſiccauit aquā ei⁹.auferendo ſaracenoꝝ potentiā. e Ut prepararet̄ via regibus.i.peregrinis ſcī iacobi:inter q̄s freq̄nter fuerūt ⁊ ſūt mlti reges principes ⁊ potentes.vnde ⁊ ipē karolus locū illū deuote adijt:pn̄t etiā alij peregrini deuoti reges dici eo ꝙ viuūt ſm regimē ratōnis recte ⁊ legis diuine f Ab ortu ſolis.ſepulchrū em̄ beati iacobi ē in occidente terre habitabilis:⁊ ideo via veniēdi ad ipm eſt ab ortu ſolis ſimplr̄ q̄ſtū ad illos q̄ veniūt ab oriente vel ſm q̄ q̄ſtū ad veniētes a meridie ⁊ ab aquilone:naȝ reſpectū occidentis declinant ad ortū ſolis. g Et vidi. Hic ponit̄ ſeptima plaga cuius primo ponit̄ motiua rō:ſecūdo eius executio:ibi. Et ſeptim⁹ angelus. Circa primū ſciendū ꝙ a tpe coſdroe regis pſaꝝ ꝓ maiori parte ppl's catholicus in terra ꝓmiſſionis habitās ⁊ circa fuit in afflictōne ⁊ ſeruitute dura vſqȝ ad ei⁹ liberatōeȝ ꝑ principes occidentales chriſtianoꝝ:⁊ tpe godfredi ḋ billon ducis lothoringie:nam alie liberatōes dicti populi per eradium ⁊ karolum magnū:de quibus ſupra dictum eſt fuerūt quaſi momentanee:q: cito tranſiert nam recedente eradio de irl'm p⁹ coſdroe interfectionem ⁊ ſancte crucis reportationeȝ: arabes hommaro duce terram ſanctam ⁊ plures alias ſibi ſubiugauerūt ⁊ ſimiliter poſt receſſum karoli magni de terra ſancta ſaraceni dn̄antes in egypto:iudeam ſibi ſubiugauerūt ⁊ poſtea cā turchi de manu calipbe egyptij auferentes eā tenuerunt vſqȝ q̄ debellati fuerūt per principes p̄dictos in partib⁹ antiochenis:tunc em̄ debilitata turchorum virtute egyptij abſtulerūt irl'm ⁊ iudeam de manibus eoꝝ:vt dicit eps tyreñ.libro.vij.ca.xij. Sed infra annū vel circiter chriſtiani de manibus egyptioꝝ eam abſtulerunt vi armoꝝ. Notandū etiā ꝙ ſicut inter xp̄ianos ſunt predicatores eos excitantes ad impugnandum ſaracenos ſic inter ſaracenos ſunt aliqui literati excitantes alios ꝯtra chriſtianos:qḋ iohes preuidens dicit: g Et vidi de ore draconis.i.ſūmi principis in

[a] Et ſext⁹ āgel⁹ [b] effudit phialā ſuā [c] in flumē illud magnū euphraten: [d] et ſiccauit aquaȝ ei⁹: [e] vt p̄pararet̄ via regib⁹ [f] ab ortu ſolis. [g] Et vidi de ore draconis: [h] ⁊ de ore beſtie: [i] ⁊ de ore pſeudo ꝓphete [k] exire ſpūs tres īmūdos [l] in modū ranarum. [m] Sūt em̄ ſpūs demonioꝝ [n] facientes ſigna: [o] et procedunt ad reges totius terre: [p] congregate illos in prelium [q] ad diem magnum omnipotentis dei: [r] Ecce venio ſicut fur. [s] Beatus qui vigilat [t] ⁊ cuſtodit veſtimenta ſua [v] ne nudus ambulet [x] et videat turpitudinem eius. [y] Et cōgregauit illos [z] in locum q̄ vocatur hebraice hermagedon. [z] Et ſeptim⁹ angel⁹

regno pſidis qui vocatur draco:vt.xij.ca. h Et de ore beſtie.i.calipbe ſeu ſūmi pricipis in egypto. i Et de ore pſeudo ꝓphete.i.predicatoꝝ ſaracenos ꝯtra xp̄icolas excitantium:⁊ ponit̄ hic ſingulare ꝓ plurali.ſ.ꝓphete ꝓ ꝓphetarum:ſicut frequent̄ fit in ſcriptura. k Exire tres ſpiritus imūdos.ꝓphetaꝝ dictorum ⁊ etiam principuȝ dicunt̄ ſpūs imundi:q: inducūt ad imudiciaȝ pcti. l In modū ranarum.nam ſuo garritu alios inq̄etāt. m Sūt em̄ ſpūs demonioꝝ.quia demones ad hoc excitant. n Facientes ſigna.nam int̄ fideles ꝑmittūt̄ demones aliq̄ facere ſigna iuſto dei iudicio licet nobis occulto. o Et procedunt ad reges totius terre.in qua habitant infideles ſupra dicti:⁊ dicunt̄ hic reges admirarij ſatrape ⁊ potētes ⁊ alij ſub ſūmis principib⁹ ꝯſtituti. p Congregate illos in preliuȝ. Dicunt hic expoſitores aliq̄ ꝙ ſaraceni tam de egypto q̄ȝ de alijs ptibus tranſmarinis circa annū dn̄i milleſimū ſexageſimūſextū.ꝯgregati fuerunt ad deuaſtandū ppl'm chriſtianū non ſolū in iudea:ſȝ etiam in grecia:ſed hȝ non videt̄ veꝝ:quia ſm ꝙ dicit eps achoñ.⁊ etiā eps tyreñ.in libris quos ſcripſerūt ḋ hyſtorijs tranſmarinis:p⁹ mortē machometi ſaraceni in duas ſectas fuerunt diuiſi:nam vna ꝑs ſedē ſuā poſuit in egypto:alia vo in pſidis regno:⁊ non ſolū fuerūt diuiſi locis:ſȝ etiā in aliquib⁹ pūctis ſue legis:ita ꝙ iſti vocant alios ſubuerſores ⁊ ſciſmaticos ꝓpt̄ qḋ ex tūc inter ipos fuit cōtentio ⁊ guerra vſqȝ ad tempus ſaladini:q̄ cepit regnare āno dn̄i milleſimo centeſio ſeptuageſimonono.p⁹ liberatōȝ t̄re ſctē ꝑ p̄ncipes ſupradictos ꝑ magnū tps:hic em̄ ſaladin⁹ induxit ſaracenos h'itantes i egypto ad tenendū ceremonias alioꝝ in pſide exiſtentiū:⁊ ſic reduxit eos ad ꝯcordiā:nec ante nec poſt eorū diuiſionē legit̄ in aliqua hyſtoria notabili i vnū exercitū ꝯueniſſe ꝯtra ppl'm xp̄ianū: ꝓpt̄ qḋ illḋ ꝙ hȝ dr̄ p Cōgregate illos in pliū.nō eſt intelligendū ſil' q̄ſtū ad oēs:ſed ſucceſſiue:ſicut dcm̄ ē ſupra. q Ad diem ma.oī potentis dei.q̄ ꝑ ꝯgregatōes iſtas infideliū puniuit diuerſas tpib⁹ pctā chriſtianoꝝ:vt dicūt epi memorati:vnde ſubdit̄. r Ecce ve.ſi.fur.tales em̄ puitōes inmittit dn̄s r̄pēte ſup pctōres i ſuis impietatib⁹ dormiētes: ꝓpter qḋ ſubditur. s Btūs qui vigilat.attēdēdo diuinam iuſticiā. t Et cuſto.veſti.ſua.ſ.v̄tutū. v Ne nudus ambulet.nā ipis ſpoliat̄ ꝑ mortale pctm̄. x Et videant tur.ei⁹.ſ.deus ⁊ angeli eius y Et ꝯgrega.eos.ſucceſſiue mō p̄dicto. z In locū qui vocat̄ hebraice hermagedon.⁊ ſm hiero. interp̄tat̄ ꝯſurrectio. Nā in t̄ra ꝓmiſſionis xp̄c paſſus fuit ⁊ ſurrerit. z Et ſeptim⁹. Hic conſequent̄ deſcribit̄ ſeptime plage pſecutio.⁊ pmo in generali:ſcḋo magis in ſpeciali.ca.ſequen. Circa primū ſciēdū ꝙ aliq̄ expoſitores dicūt ꝙ iſte ſeptimus angel⁹ fuit alexius imperator ꝯſtantinopolitan⁹:qui ſcripſit literas vrbano pape ꝓ releuatōne terre ſancte:ſed hoc non videt̄ verum:nam ille alexius ꝯtra latinos fuit fallax ⁊ doloſus ⁊ mltiplici ter machinatus fuit deſtruere exercitū principum occidentaliū ad dictā releuatōnē deuote ꝓcedētiū:ſm ꝙ deſcribit dominus eps tyreñ.⁊ alij qui peregrinationeȝ illam diligentius deſcripſerūt: ꝓpter quod dicendum ꝙ angelus iſte fuit petr⁹ heremita de dyoceſi ambianenſi natus:qui deuotione motus cum multis laboribus ⁊ periculis iuit vltra mare ad viſitandum loca ſancta:⁊ cum intraſſet in hieruſalem dato tributo pro ingreſſu turchis ibidem dominantibus per

dies aliquot māſit cū patriarcha ⁊ aliis catholicis in vrbe manētibus: ⁊ ſic nō ſolū ex eoꝝ flatu: ſ; etiā ex viſu cognouit miſerias in q̄bꝰ erat ppl's chriſtianꝰ: nō ſoluʒ in vrbe ſ; etiā in aliis locis iudee: quibꝰ ꝯpatiēs dixit eis. ꝙ poſſent hr̄e remediū ſi ſupplicando ſcriberēt ſūmo pōtifici q̄ fideles ad hoc poterat exhortari: ⁊ etiam ſe obtulit ad eoruʒ literas deportādū cui gratias agētes ſibi negocia cōmiſerunt. Ille aūt q̄cicito potuit venit ad papam vrbanuʒ literas ei p̄ntans et plura alia que viderat enarrans q̄ cōdolens ſancte terre anno dn̄i milleſimo nonageſioq̄nto venit in galliam ⁊ celebrauit conciliuʒ apud claremōtem vbi multa bona ſtatuit ⁊ in fine miſeriā exponens terre ſancte ad ſuccurrenduʒ fideles efficacit̄ animauit ⁊ prelatos eccleſie negociū crucis predicari mandauit.

Petrus etiam predictus ꝑ principes ⁊ ꝑ prelatos diſcurrens negotium fideliter ꝓmouit: ita ꝙ anno dn̄i milleſimo nonageſimoſexto: multi valde tam de principibus q̄ȝ de aliis de francia hyſpania anglia alemania italia ⁊ aliis ꝑtibus occidentis crucē ſuis humeris affixerunt vno aīo chriſtianis in ſeruitute detentis ſuccurrere intēdētes q̄d p̄uidēs iohēs dicit. z Et ſeptimus angelus. i. petrꝰ heremita. a Effudit phialā ſuā in aerē. q2 verbis efficacibus pape ⁊ principibus terre dicte miſeriā expoſuit: verba eīn ex aere reſpirato formant̄ ⁊ ꝑ aerem diffundūtur: vt habet̄. ij. de aīa. b Et exiuit vox magna de templo. id eſt de eccl'ia. c A throno. i. ab auctoritate ſūmi pontificis. d Dicens factū eſt. i. exaudita ē petio populi xp̄iani in irl'm habitantis. e Et facta ſūt ful. ⁊ voces ⁊ tonitrua. ꝑ voces ⁊ tonitrua intelligūt̄ crucis p̄dicatiōes: et ꝑ fulgura ſigna ⁊ viſiones mirabiles: quibus moti fuerūt pl'es ad crucis negotiū aſſumēdū. f Et terremotꝰ factus ē magnus. mltis valde terras ꝓpric relinquentibꝰ ꝓ dicta expeditione. g Qualis nunq̄ȝ fuit ⁊c. q2 ſicut dr̄ in chronica Guil. nunq̄ȝ tot gētes in vnum ꝯuenere: ſ; opinionē hoim vincebat numerus q̄uis eſtimaret̄ ſexagies centum milia. h Et facta eſt ciui. magna. i. exercitus ille q̄ dicit̄ ciuitas q̄ȝ ciuiū vnitas: nam animo vno hieroſolymā ꝑgebant. i In tres ptes. nā ꝓpter hoſpitia et victualia recipienda vnus exercitus primo ſecutus ē petꝝ heremitam alius aūt ppl's ſecutꝰ ē principes godfredo duci ſe iungentes. alius exercitus exiuit ꝑ nauigiū cū boamundo duce appulie. k Et ciuitates gētiū. i. ſaracenorum. l Ceciderūt. q2 a nicea bithynie ⁊ antiochia que ſunt in regno pſidis vſq; in irl'm ⁊ vltra vſq; ad riuuʒ egypti ciuitates ab infidelibus detente fuerūt ꝑ dictum exercitum ſubiugate vt deſcribit ep̄s tyreñ. m Et babylō magna. i. ſecta ſaracenica q̄ dicit̄ baby. i. confuſio q2 legibus ⁊ mandatis ꝯfuſibilibus ē plena. n Uenit in memoriā ante deū. ad ipſam puniendū: iō ſubdit̄: Dare illi calicē ⁊c. o Et oīs inſula fugit. q2 ſaraceni habitantes in inſulis ꝓpe tranſitum chriſtianoꝝ ꝑ mare nauigantium fugerunt timore ipoꝝ. p Et montes nō ſūt inuenti quia multa fortalicia in mōtibus ſita ꝑ chriſtianos fuerūt expugnata. q Et grando magna ſicut talentū ⁊c. i. bellū importabile ſaracenis nō tā v̄tute humana q̄ȝ diuina: multoti-

[a] effudit phialā ſuā i aerē: [b] ⁊ exiuit vox mag̃ d̄ templo [c] a throno [d] dicēs: Factū ē. [e] Et facta ſūt fulgura ⁊ voces et tonitrua: [f] et terremotꝰ factus eſt magnꝰ [g] qual' nūq̄ fuit ex quo hoies fuerūt ſuper terrā tal' terremotꝰ ſic magnꝰ. [h] Et facta ē ciuitas magna [i] in tres ptes: [k] et ciuitates gentiū [l] ceciderunt. [m] Et babylō mag̃ [n] veīt i memoriā añ deū: dare illi calicē vini idignatōiſ ire eiꝰ. [o] Et oīs inſula fugit: [p] ⁊ mōtes n̄ ſūt iuēti: [q] Et grando mag̃ ſic talentū deſcēdit d̄ celo i hoies: [r] ⁊ blaſphemauerūt hoies [s] deuʒ [t] ꝓpt' plagā grādinis: [v] qm̄ magna facta eſt vehemēter.

Ca. xvij.

[a] Et venit vnꝰ de ſeptē angelis q̄ hēbāt ſeptē phialas: ⁊ locutꝰ ē mecū dicēs. Ueni ⁊ oñdā tibi [b] dānationē meretricis magne [c] q̄ ſedet ſup aq̄s mltas [d] cuʒ q̄ fornicati ſt̄ reges t̄re: [e] ⁊ inebriati ſt̄ q̄ inhabitāt t̄rā de vino pſtitutōiſ eꝰ. [f] Et abſtulit me [g] i ſpū i dſ̄tū [h] Et vidi m'ierē ſedētē ſr̄ beſtiā [i] coccineā [k] plenā noīb blaſphēie [l] habentē capita ſeptē ⁊ cor

ens eīn fuerunt a chriſtianis debellati. r Et blaſphemauerunt hoies. i. ſaraceni. s Deum. i. chriſtū qui eſt verus deus. t Propter plagam grandinis. eis inflictam a chriſtianis: v Qm̄ magna facta eſt vehemēt. q2 n̄ poterāt eā ſuſtinē: ſicut deſcribit diffuſius tyreñ. ep̄s ſupra memoratus.

Capi. xvij.

Et venit vnꝰ. Hic p̄nter deſcribit plaga ſeptima magis in ſpāli: ⁊ hoc ſm opinionē illorū q̄ dicūt ꝙ tota litera ab hoc loco vſq; ad illuʒ. Et cū cōſūmati fuerunt mille anni ⁊c. circa mediuʒ xx. ca. ſit iam impleta de p̄terito ſm quā p̄io exponā totā literā i ſtā: poſtea dicā q̄d mihi ſupra h̄ videat̄. Et diuidit̄ in duas ptes q2 primo deſcribit̄ in ſpeāli hec plaga: ſcd̄o chriſtiane religionis ꝓmotio noua. ca. xx. Circa primū dicit̄ qm̄ iſta plaga ſaracenoꝝ ē vt p3 ex predictis: ideo primo deſcribit̄ ſaracenoꝝ vilitas: ſcd̄o chriſtianorum ipos ꝑcutientiū ꝓbitas: ſequen. ca. primo deſcribitur ſub quadam methaphora: ſcd̄o exponitur: ibi. Et dixit mihi: Circa primū dicitur. a Et venit vnus de ſeptē angelis ⁊c. ꝑ quē vt dicūt tenētes opinionēʒ dictā: deſignant̄ alexius imperator qui ſm eos ſupra dicit̄ angelus. vij. ſed hoc fuit ibidem reprobatum. nec poteſt conuenienter dici ꝙ per hūc angelum deſignatur petrus heremita quē dixi. ſ;. fuiſſe ſeptimū angelum: quia hic angelus dr̄ hic iohēʒ euāgeliſtam docuiſſe. vnde ⁊ ſubditur: Et locutus eſt mecuʒ dicens veni ⁊ oſtendam tibi ⁊c. Petrus aūt heremita per. dcccc. annos ⁊ amplius fuit: poſtq̄ȝ iohannes ſcripſit hunc librꝝ: ideo melius dicitur ꝙ beatus iacobus qui ſupra dicitur vnus de ſeptem angelis habentibus phialas: fuit angelus iſte qui anteq̄ȝ iohannes videret hanc viſionem per palmaʒ martyrij tranſierat ad gloriam: Actu. xij. ⁊ ſic poterat eum docere de futuris ex diuina ordinatōne. b Damnationem meretricis magne. i. ſecte ſaracenice vt poſtea magis dicetur: c Que ſedet ſuper aquas multas. ideſt dominat̄ populis multis: vt exponitur infra. d Cum qua fornicati ſunt reges terre. quia multi reges receperunt legem machometi. e Et inebriati ſunt qui habitant terram ⁊c. nam populi ſub dictis regibus exiſtentes ſimiliter receperunt legem ſaracenicam imūdicīs plenam. f Et abſtulit me in deſertum. ad videndū ſtatum ſaracenicum a deo ꝓpter peccata ſua derelictum. g In ſpiritu. nam hec viſio non fuit corporalis ſ; imaginaria ⁊ intellectualis: h Et vidi mulierem ſedentē ſuper beſtiam. ꝑ hoc intelliguntur ſaraceni in duas ꝑtes diuiſi: vt dictum eſt ſupra: turchi ꝑ mulierē: ꝓpter eorum maliciam ⁊ aſtutiam ſerpentinam: egyptij vō per beſtiam. quia ſunt intellectu minus vigentes: ⁊ per conſequens magis beſtiales: dicitur aūt mlier ſedere ſup beſtiam: nā turchi ab egyptiis abſtulert̄ iudeam ⁊ ſyriam. i Coccineam. i. ſanguine chriſtianorum rubricatam. k Plenaʒ nominibꝰ blaſphemie. q2 ſaraceni dicunt chriſtum eſſe hominem puruʒ

nua decē.[m] Et mulier erat
circūdata purpura ⁊ cocci
no ⁊ inaurata auro ⁊ lapi-
de ꝓcioſo ⁊ margaritis: ha-
bens poculū aureū in ma
nu ſua plenū abomīatōe ⁊
īmundicia fornicatōis eiꝰ.
[o] Et ī frōte eiꝰ nomē ſcriptū
myſteriū babylon magna:
[p] mater fornicationū et abo
minationum t͞re.[q] Et vidi
mulierē ebriā de ſanguine
ſāctoꝝ: ⁊ de ſanguīe marty
rū ieſu.[r] Et miratꝰ ſū cū vi-
derē illā admiratōne magͣ.
[s] ⁊ dixit mihi angelꝰ:[t] Qua-
re miraris?[v] Ego dicā tibi
ſacr͞m[x] mlieris ⁊ beſtie q̄ por
tat eā: q̄ hꝫ capita ſeptem ⁊
cornua decē.[y] Beſtia quā
vidiſti fuit[z] ⁊ nō ē:[a] ⁊ aſcēſu
ra ē de abyſſo:[b] ⁊ ī interituꝫ
ibit:[c] ⁊ mirabunt̄ inhitan-
tes terrā q̄ꝝ nō ſūt ſcripta
noīa in libro vite a ꝯſtitutō
ne mūdi vidētes beſtiaꝫ que

erat et nō ē.[d] Et hic ē ſēſus
[e] qui hꝫ ſapiaꝫ.[f] Septē capi
ta ſeptē mōtes ſ͞t:[g] ſup̄ q̄s mu
lier ſedet:[h] et reges ſeptē ſ͞t
[i] Quinqꝫ ceciderūt:[k] vnꝰ ē:[k] et
aliꝰ[l] nondū venit[m] Et cū ve
nerit[n] oportꝫ illū breue tp̄s
manē.[o] Et beſtia q̄ erat ⁊ n̄
eſt[p] et ipa octaua ē:[q] et de ſe
ptē ē[r] Et ī interitū vadꝫ[s] Et
decē cornua q̄ vidiſti: deceꝫ
reges ſūt[t] q̄ regnū[v] nonduꝫ
acceperūt: ſ꞉ ꝑtātem tanq̄ re
ges[x] vna hora accipiēt[y] poſt
beſtiā[z] Hi vnū ꝯſiliū hn̄t.[a] ⁊
v̄tutē ⁊ ꝑtātē ſuā beſtie tra
dēt[b] Hi cū agno pugnabūt
[c] ⁊ agnꝰ vincet illos:[d] qm̄ dn̄s
dn̄oꝝ ē: et rex regū:[e] et q̄ cuꝫ
illo ſūt[f] vocati et electi[g] ⁊ fi
deles.[h] ⁊ dixit mihi:[i] Aq̄ q̄s
vidiſti vbi meretrix ſedꝫ[k] po
puli ſ͞t et gētes et lingue:[l] et
decē cōnua q̄ vidiſti ī beſtia
[m] hi odiēt fornicariā:[n] ⁊ deſo-
latā facient illam et nudaꝫ

⁊ ſic blaſphemāt eū: ⁊ ſil'r btām v̄ginē negantes eā eſſe
dei m͞rem. l Habētem capita ſeptē ⁊ cornua decē.
de quibꝰ quid ſignificent infra dī. m Et mlier erat
circūdata purpura. q2 turchi fuerūt opulentiſſimi ī iſtꝭ
⁊ ī aliis rebꝰ ꝓcioſis. n Habēs poculū aureū ⁊c. q2
mltas gētes in-
duxerunt ⁊ tra-
xerūt ad imūdi-
ciā ſue legis.
o Et in fronte
eiꝰ nomē ſcptuꝫ
myſteriū baby-
lon ⁊c. Per hoc
qḋ dixit myſteri
um oſ̄dit iohes
ꝙ nō loquit̄ ꝺ ci
uitate babyloni
ca: ſ꞉ magis de ſe
cta ſaraceica ꝯꝫ-
tā ad turchos.
p Mater for
nicationū ⁊ abo
minationū ter-
re. nā orietales
ipſos ꝓ maiori
p̄te ſatis traxerīt
ad erroreꝫ ſue ſe
cte. q Et vi-
di mlierē ebriaꝫ
de ſan. ſanctorū
⁊c. q2 ſ꞉. numeꝝ
⁊ mēſurā effude
rūt chriſtianum
ſanguinē: Ebria
eī dr̄ q̄ſi extra
briā. i. mēſuram
turchi eī crude
liores fuerāt xpi
anis egyptiis et
ſaracenis: ſm̄ ꝙ
dicit tyre. epiſco
pus libro primo
r Et miratꝰ ſū
⁊c. de patia di er
ga ſectā nequiſſimā machometi. s Et dixit mihi.
Hic ꝯñr ponit̄ executio ꝑabole: circa quā angelꝰ prio
ꝓponit intētū dicēs iohi. t Quare miraris. q. d. to
tū cedet ad dei gl'iaꝫ ⁊ electoꝝ: quibꝰ meritū accreſcit ex
ꝑſecutōne maloꝝ. v Ego tibi dicā ſacr͞m. i. ſignifi-
catōem occultam. x Mulieris ⁊ beſtie. i. regni tur
chie ⁊ egypti: vt dictū eſt. y Beſtia. Hic ꝓſequit̄ in
tentū exponendo ꝑabolā: ⁊ primo circa regnuꝫ egypti
deſignatū ꝑ beſtiā. d. y Beſtia quā vi. fuit ⁊ nō eſt
nā egyptii primo occupauerūt dominiū hieruſalem et
iudee: ⁊ poſtea ꝑdiderūt: turchꝭ terrā illā occupātibus
vt dictū eſt ſupra. iō dicit̄ ꝙ beſtia fuit prius dn̄ans in
iudea. z Et n̄ ē. i. de ꝑ turchos eiecta. a Et aſcēſu
ra eſt de abyſſo. i. de egypto que tenebra interpretatur:
⁊ hoc fuit qn̄ debilitata v̄tute turchoꝝ per chriſtianos
egyptii recuꝑauerūt iudeā ⁊ irl'm: vt dictū ē ſupra.
b Et in interitū ibit. nā egyptii ꝑ chriſtianos fuerūt
occiſi: ⁊ reſidui inde eiecti vt referūt epī achonēſis ⁊ ty
renēſes deſcribētes hyſtoriā terre ſancte. c Et mi-
rabunt̄ inhabitantes terrā q̄ꝝ ⁊c. i. ſaraceni qui non-
ſunt predeſtinati: ſed preſciti: mirabantur eī ſaraceni
quomodo rex tam potēs ⁊ magnus a populo chriſtia-
no de partibus extraneis ⁊ tam longinquis venīeti eēt
debellatus. d Et hic eſt ſenſus. i. intellectus. e
Qui habet ſapientiam. i. circa occulta ſcripturaruꝫ in-
telligentiam. f Septē capita ſeptē montes ſunt. i.
ꝓuincie. g Sup̄ quos mulier ſedet. q2 regnum tur
chie inualuerat ſup̄ egyptū. h Et reges ſeptem ſūt
. i. principes illaꝝ ꝓuinciaꝝ. i Quinqꝫ ceciderunt

a dominio egypti dn̄io turchie ſubiugati. k Unus eſt
. ſ. dominans in iudea ⁊ ſyria ⁊ iſte ē rex turchie qui dicit̄
hic ſextū caput beſtie. k Et alius. i. rex egypti qui dici
tur hic caput ſeptimū. l Nondū venit. ad recuperādū
de manu turchoꝝ iudeam. m Et cū venerit. debilitatꝭ
turchis. n Oportet illū breue tp̄us
manere. q2 hieruſa
lē a turchis ablatā
non tenuit rex egy
pti niſi ꝑ annuꝫ vt
dicūt hyſtoriogra-
phi ꝑdicti.
o Et beſtia q̄ erat
⁊ non eſt. i. rex egy-
pti vt expoſitum ē.
p Et ipa octaua
ē. cum ſeptē capiti-
bus predictis.
q Et de ſeptē eſt.
. i. ꝺ ſeptē capitibꝰ:
eſt eī caput ſepti-
mū vt dictū ē: ⁊ ſic
ꝯputatur bis: eo ꝙ
irl'm bis obtiuit: ſi-
cut ca. ꝓcedēti. ka-
rolus magnus dici
tur angelus q̄ntus
rōe regni francoꝝ
⁊ ſextus ꝓpter ade
ptū imperiū.
r Et in interituꝫ
vadit. q2 plies fuit
debellatus ꝑ chri-
ſtianos: vt dicunt
epi ſupra memora
ti. s Et decem
cor. que vi. decē re.
ſunt. i. principes ſ꞉
rege egypti.
t Qui regimē. i.
poteſtatē.
v Nondū acce.
ab eo: ſ꞉ po. tanqꝫ re
ges. q2 nō fuerūt reges ſimpliciter: ſ꞉ rectores acieꝝ exer-
citus regis egypti. x Una hora acceperūt. i. illo tem-
pore quo fuit ordinatū de illo exercitu. y Poſt beſtiā
. i. ſub rege egypti: qui beſtia noīatur: vt dictū eſt: ⁊ ly poſt
non dicit hic ordineꝫ tp̄is ſed ſubiectionis. z Hi vnū
ꝯſiliū habent. pugnandi ꝯtra chriſtianos ꝓ rege egypti:
ideo ſubditur. a Et virtutem ⁊ po. ſu. tra. beſtie. eam
exponendo ꝓ rege egypti. b Hi cum agno pugnabūt
in membris ſuis. ſ. godfredi de billon ⁊ aliis principibus
⁊ bellatoribus chriſtianis. c Et agnus vin. illos: nam
egyptii fuerūt ꝑ chriſtianos pluries debellati. d Quī
dominus dominoꝝ eſt. ⁊ ſic nullus poteſt ei reſiſtere. e
Et qui cum illo ſunt. per fidem charitate firmatam vſqꝫ
ad mortem ſtabiles. f Vocati electi. ad gloriam.
g Et fideles. in preſenti per gratiam. h Et dixit mi-
hi. Hic exponit parabolam q̄tum ad regnum turchie ſpe
cialiter. i Aque quas vidiſti vbi meretrix ſedet. i. tur-
chie regnum vt dictum eſt ſupra: k Populi ſūt ⁊c. q2
regnum turchie ſubiecit ſibi ſyriam ⁊ iudeam et orienta-
les populos pro maiori parte: l Et decem cornua. q̄
vidiſti in beſtia. i. decem principes exercitus regis egypti:
vt dictū eſt. m Hi odiēt fornicariam. ideſt regnuꝫ tur
chie. inter egyptios eī ⁊ turchos erat odium: primo pro
pter diſſenſionem eorum in ſuperſtitionibus ſuis de lege
ſecundo quia turchi abſtulerant ab egyptiis ſyriam ⁊ iu-
deam. n Et deſolatam facient illam. primo per chri-
ſtiāos. q̄bꝰ in obſidiōe antiochie exñtibꝰ calypha egyptiꝰ
miſit ſalutatōes ⁊ mūera: eo ꝙ aduerſarios eoꝝ ipugnabāt

[a] ⁊ carnes eiꝰ mādūcabūt:[b] ⁊ ipāꝫ igni ꝯcremabūt:[c] Deꝰ ei dedit ī corda eoꝝ vt faciant qḋ placitū ē illi[d] vt dēt regnū ſuū beſtie[e] donec ꝯſūmēt vba dei.[f] Et mlīer quā vidiſti ē ciuitas magna[g] q̄ hꝫ regnū ſuꝑ reges terre.

ET pꝰ hec .xviij. vidi aliū angelū[b] deſcēdentē de celo:[c] hñtem ꝑtātē magnā:[c] ⁊ t͛ra[d] illuminata ē a glīa eiꝰ.[e] Et exclamauit in fortitudine dicens:[f] Cecidit cecidit babylon magꝰ [g] ⁊ fcā ē hītatio demonioꝝ ⁊ cuſtodia oīs ſpūs īmūdi: ⁊ cuſtodia oīs volucrꝭ īmūde ⁊ odibiꝭ:[h] q2 de vino ire fornicatōis eiꝰ biberūt oēs gētes.[i] Et reges t͛re cū illa fornicati ſūt:[k] ⁊ mercatores terre de vtute delitiaꝝ eꝰ diuites fcī ſt.[l] Et audiui aliā vocē de celo dicētē:[m] Exite d illa ꝑpl's meꝰ. ⁊ ne ꝑticipes ſitis delictoꝝ eiꝰ: ⁊ d plagis eiꝰ nō accipiatis.[n] Qm̄ ꝑuenerūt pcā eiꝰ vſq3 ad celū:[o] ⁊ recordatꝰ ē dn̄s iniq̄tatū eiꝰ.[p] Reddite illi ſicut ⁊ ipa reddidit vob: et duplicate duplicia ſm opa eiꝰ. In poculo q̄ miſcuit vob miſcete illi duplū.[q] Quātū glificauit ſe ⁊ ī dlitijs fuit: tm̄ date illi tormētū ⁊ luctū:[q] q2 in corde ſuo dicꝫ:[r] Sedeo rgina [s] ⁊ vidua ñ ſū: ⁊ luctū ñ videbo.[v] Ideo ī vna die[x] veniēt plage eiꝰ:[y] mors[z] ⁊ luctꝰ ⁊ fames:[b] ⁊ igni combureꝭ:[c] q2

⁊ ſic xpiāoꝝ exercitū ꝯfortauit ꝯtra turchos: vt ſcribiꝭ in hyſtoria hieroſolymitana: ſcḋo ꝑ ſeipos: q2 debellatis turcis ī ꝑtibꝰ ātiochenis egypcij expulerūt eos de irlm: ⁊ de iudea: vt dcm̄ ē .s. a Et car. eꝰ mādūcabūt. metaphorica eſt locutio: ſicut dr̄ de vſurario q̄ comedit illuꝫ cuiꝰ bona ſurripit ꝑ vſuram. b Et ipāꝫ igne cōcremabūt. nā aliq̄ſ turchos ī fortalitijſ exñtes ſil' cū eis cōbuſſerūt. c Deus. eīn dedit in corda eoꝝ ⁊c. licet deꝰ ñ ſit actor mali culpe. ē tñ actor mali pene: ⁊ ſic turchos ꝑ egyptios pūiuit. d Ut dent re. ſuū be. i. vt recuperent regnum iudee regi egypti: qḋ poſſederat ꝑ multos ānos ante turchos. e Donec confirment vba dei. de recuperatōe terre ſācte ꝑ exercitū chriſtianū qḋ factū fuit q̄i ꝑ annū: poſtq̄ egyptij expulerant inde turcohs vt dictū ē ſupra. f Et mlier quā vidiſti ē ciuit. mag. i. turchoꝝ mltitudo valde nūeroſa g Que hꝫ regnū ſuꝑ reges terre. nā plures reges ſibi ſubiecit ī ꝑtibus oriētis vt ꝑdictum eſt.

Caplm. xviij.

ET poſt hec vidi. Deſcripta ſaracenoꝝ vilitate ſub metaphora mētricis ⁊ beſtie: hic ꝯñr deſcribiꝭ ꝓbitas xpianoꝝ ſub angelica ſilitudine: ⁊ primo q̄tū ad viros eccleſiaſticos: ſcḋo q̄tū ad principes laicos: ibi. Et ſuſtulit vnꝰ angelꝰ: prima in duas ſm duas notabiles ꝑſonas: ſcḋa: ibi. Et audiui aliā vocē. Circa primū dicitur a Et poſt hec vidi aliū angelū. i. ademaꝝ podienſeꝫ epm̄ angelice mūdicie viꝝ: qui in exercitu principū occidentaliū ⁊ alioꝝ xpianoꝝ ſuſcepit legatōis officiū ad directōeꝫ exercitus xpiani. b Deſcendētē de celo. i. ꝓcedentem a ſublimitate ſedis apoſtolice. c Habentē poteſtatem magnā. in ſpūalibus marie tanq̄ legatꝰ miſſus a latere. c Et terra. i. exercitus xpianꝰ. d Illumiata ē a glīa eius. i. ex eius vita ⁊ doctrina e Et exclamauit in forti voce. ꝑdicās vbo ⁊ ope. f Cecidit cedit babylon magna. i. gens ſaracenica: ⁊ dicit bis cecidit: q2 primo ꝑ chriſtianos fuerūt dbellati turchi. poſtea vo egyptij: vt habeꝭ in hyſtoria frequenter ſuperius noiata: hic aūt ſaracenorū caſū denunciabat dictꝰ epꝯ chriſtianis: ſi tñ viriliꝭ agerent de dei adiutorio ꝯfidētes. g Et facta ē habitatio demonioꝝ. q̄tū ad occiſos qui ꝑierūt in aīa ⁊ corpe ⁊ q̄tū ad fugitiuos: q̄ viſa dei vindicta remāſerūt tñ obſtinati ī ſua infidelitate: ⁊ ſic a demonibꝰ fuerūt magis poſſeſſi q̄ ante. qui demones ꝑ volucres ⁊ ſpūs imundos deſignāꝭ: ⁊ huiꝰ punitōis cā ſubdiꝭ h Quia de vino ⁊c. biberūt oēs gētes. i. multe: ⁊ eſt hyꝑbolica locutio ad deſignanduꝫ magnā mltitudinē gētium infectaꝝ ꝑfidia machometi in currentiū ꝑ hoc irām dei. i Et reges terre cū illa fornicati ſūt. multi eīn reges dictā ꝑfidiam receperūt ſilr etiam multi qui ꝓpter tꝑale lucꝝ frequētauerūt terraꝫ ſaracenoꝝ ꝑ hoc deprauati ſunt. vñ ⁊ ego audiui a fratre fidedigno: q̄ viderat naues impleri de pueris chriſtianis quos mercatores emerant a parentibus eoꝝ pauperibꝰ: vt venderent eos ſoldano ꝓ magno ꝑcio: q̄ eos faciebat informari in lege machometi: q̄a de chriſtiana nihil adhuc ſciebant: vt adulti facti cōtra chriſtianos pugnarent. ideo ſubditur: k Et mercatores terre ⁊c. ⁊ patꝫ ex dictis litera. l Et audiui. Hic ꝯñr agiꝭ de ſcḋo viro notabili eccl'iaſtico: cuius primo ponitur ſancta monitio: ſecundo gētis ſaracenice ꝑcuſſio: ibi. Reddite illi. tercio ꝑcuſſe lamentatio: ibi. Et flebūt. Circa primum ſciendum q̄ in exercitu chriſtiano fuit inter alios quidā ſacerdos deuotus: cui reuelatū fuit a domino: quod multi de exercitu peccauerūt cū mulieribꝰ ſaracenis: ꝓpter quod plēs deo ꝑmittente ī manu ſaracenorum ceciderunt ⁊ plures caderent ī futuro niſi penitentiam agerent: quam fecit exercitꝰ ad exhortationem dicti ſacerdotis et hoc eſt quod dicit iohannes. l Et audiui aliam vocem de celo q2 celitus facta eſt dicta reuelatio. m Exite de illa. id eſt de imundicia ſaracenica. n Quoniam peruenerunt peccata eius vſq3 ad celuꝫ. ideſt coram deo ad puniendum. o Et recordatus eſt dominus ⁊c. in deum non cadit obliuio nec per conſequens recordatio proprie: ſed dicitur recordari peccatorum metaphorice: quando ea punit: nam tunc ad modum recordantis ſe habet. p Reddite. Hic conſequenter deſcribitur percuſſio ſaracenoꝝ: quia tunc chriſtiani tātū ⁊ plus eos afflixerunt quantum fuerant ab eis afflicti ideo dicitur. p Reddite illi ſicut ⁊ ipſa reddidit vob ⁊c. ⁊ patet litera ⁊ ſubditur huius percuſſionis ratio: q Quia in corde ſuo dicit. ſcilicet gens ſaracenica ſuperbiendo de ſua potentia. r Sedeo regina: ſuper alios populos ⁊ potiſſime ſuper chriſtianos. s Et vidua non ſum. nam gloriabatur in regibus cū ea fornicantibus predicto modo. t Et luctum nō videbo. quia nimis confidebat in ſua potentia temporali. v Ideo in vna die. ideſt vno tempore. x Uenient plage eiꝰ. ⁊ que ſunt ille ſubditur. y Mors q̄tum ad occiſos. z Et luctus. q̄tum ad fugitiuos: a Et fames. q̄tum ad obſeſſos. b Et igni comburentur. nam multi incendio perierunt per ignem poſitum in ciuitatibus ⁊ villis: c Quia fortis eſt deus qui iudicauit illam. ideſt condemnauit ad hanc penam. ſcilicet deus cuius non poteſt iudicium impediri. d Et flebunt. Hic conſequenter poni ꝭ dicte gentis percuſſe lamentatio: ⁊ ꝑmo regum: ſecundo mercatorum: ibi. Et negociatores. tercio nautarum: ibi. Et omnis gubernator. Circa primum ſciendum q̄ ſicut dictum eſt: ibi. Multi reges in partibus orientis receperant legem machometi: ad quos non peruenit exercitus chriſtianorum: qui

fortis eſt deus qui iudica‑ bit illam. [o] Et flebũt ꝛ plã gent ſe ſuper illaꝫ reges terre q̃ cũ illa fornicati ſũt: ꝛ in deli‑ tijs vixerũt [e] cũ viderit fu‑ mũ incẽdij eiꝰ: [f] lõge ſtãtes ꝓpter timorẽ tormẽtorũ eiꝰ dicẽtes: Ve ve [g] ciuitas illa mag̃ babylon: [h] ciuitas illa fortis: [i] qm̃ vna hora [k] venit iudiciũ tuũ. [l] Et negociato‑ res terre flebũt ꝛ lugebũt ſup illam qm̃ merces eoꝝ nemo emet ampliꝰ: merces auri ꝛ argenti ꝛ lapidis precioſi ꝛ margarite [m] ꝛ byſſi ꝛ purpu‑ re ꝛ ſerici [n] ꝛ cocci: [o] ꝛ omẽ li‑ gnũ thinũ ꝛ oĩa vaſa eboris ꝛ oĩa vaſa de lapide p̃cioſo ꝛ eramẽto ꝛ ferro ꝛ marmore [p] Et cinamomũ [q] et amomũ ꝛ odoramẽtoꝝ ꝛ vnguẽti et thuris ꝛ vini ꝛ olei ꝛ ſimile ꝛ tritici ꝛ iumẽtoꝝ ꝛ ouium ꝛ eq̃rũ ꝛ rhedaꝝ [q] ꝛ mãcipio rũ [r] et aĩaꝝ hoĩm. [s] Et poma deſiderij aĩe tue diſceſſerũt a te: [t] ꝛ oĩa pinguia ꝛ p̃clara perierũt a te ꝛ ampliꝰ illa iaꝫ nõ inueniẽt mercatores ho minũ. Qui diuites facti ſũt ab ea: lõge ſtabũt ꝓpter timo rẽ tormẽtoꝝ eiꝰ. flẽtes ac lu gẽtes ꝛ dicẽtes: Ve ve ciuitas illa mag̃ [v] q̃ amicta erat byſ ſo ꝛ purpura ꝛ cocco ꝛ deau rata eſt auro ꝛ lapide p̃cio‑ ſo ꝛ margaritꝭ: qm̃ vna ho‑ ra deſtitute ſunt tante diui‑ tie. [x] Et oĩs gubernator et oẽs q̃ in lacũ nauigãt ꝛ nau te et q̃ in mari op̃ant̃ longe ſteterũt: ꝛ clamauerũt vidẽ tes locũ incẽdij eiꝰ dicẽtes Que ſimilis ciuitati huic ma gne? Et miſert̃ puluerẽ ſup capita ſua: ꝛ clamauerũt flẽ tes ꝛ lugẽtes dicẽtes: Ve ve ciuitas illa magna: in q̃ diui tes facti ſũt oẽs q̃ hẽbãt na‑ ues ĩ mari de p̃cijs eius: qm̃ vna hora deſolata ẽ. [y] Exul ta ſup eã celũ [z] et ſancti apl̃i [a] et ꝓphe: [b] qm̃ iudicauit deꝰ iudiciũ v̄rm de illa. [c] Et ſu‑ ſtulit vnꝰ angelꝰ fortꝭ [d] lapi‑ dẽ q̃ſi molarẽ magnũ: [e] ꝛ mi ſit in mare [f] dicẽs: Hoc ipe‑ tu mittet̃ babylon ciuitas illa magna: ꝛ vltra iã nõ in‑ uenietur [g] Et vox citharedoꝝ ꝛ muſicoꝝ ꝛ tibia canẽtiũ ꝛ tuba nõ audiet̃ ĩ te ãpliꝰ: [h] ꝛ oĩs artifex oĩſq; ars ñ iueni‑

feſtinabat verſus hieruſm: ꝛ ideo dicti reges dolebãt de ſaracenoꝝ interfectiõe: quos nõ audebant nec pote‑ rãt adiuuare: ꝛ hoc eſt qđ dicit̃: d Et flebunt ꝛc. et patet l̃ra vſq; ibi. e Cũ viderint fumũ incendij eiꝰ idest cognouerit certa relatiõe: viſus. n. ꝓpter ſui certi‑ tudinẽ freq̄nter ponit̃ pro alijs ſenſibꝰ: Exo. xx. Populus vide bat voces. ꝛ etiã ꝓ cognitiõe in‑ tellectꝰ: vnđ cõ‑ muniter dr̃: Vi‑ des tu hoc. i. in‑ telligis. f Lõ ge ſtãtes ꝓpter timorẽ ꝛc. Plu‑ res enĩ đ regibꝰ ꝯuẽtis timebãt dare ſubſidium illis q̃ erãt ĩ par tibꝰ antiocenis quas inuaſerat exercitꝰ chriſti‑ anus ne penã ſi‑ milẽ paterent̃. g Ciuitas illa magna babylõ. ideſt gens ſara‑ cenica noĩe ba‑ bylonis ſignifi‑ cata: vt dictuꝫ ẽ ſupra. h Ci uitas illa fortis ꝓpter multitudi nẽ bellatoꝝ ꝛ di uitiaꝝ. i Qm̃ vna hora. i. bre ui tp̃e. k Ve‑ nit iudiciũ tuũ. i. punitio tua. l Et negocia‑ tores. Hic ꝯñr ponit̃ lamenta tio mercatoꝝ q̃ in terra ſarace‑ norũ exercebãt mercatiões mł‑ tas et magnas: vendendo q̃ ali‑ unde apporta‑ bãt: et emẽdo q̃ inde alibi deferebãt: ꝛ ſic dupliciť lucrabant̃: ꝓpter qđ dolebant de vaſtatiõe terre: q2 nõ poterant ibi talia ex ercere: ꝛ patet littera paucis exceptis que diſcurent̃. m Et byſſi. i. lini candidiſſimi. n Et cocci. i. tictu re rubee. o Et omẽ lignũ thinuꝫ. qđ eſt valde albũ ꝛ ſpinoſuꝫ creſcẽs in ophir: ꝛ inde fecit ſalomon citha‑ ras: ꝛ lyras cantatoribus. iij. Reg. x. c. q Et amo‑ mum. ſpecies eſt aromatica redolens. p Et cina‑ momũ. ꝛ inde traxit nomẽ. q Et mãcipioꝝ. i. ſer‑ uorũ. r Et animaꝝ hominũ. redimẽdo nobiles a ſaracenis captos: nã inde hẽbant mercatores emolu mentũ magnũ: ꝛ accipiũtur hic anime pro hominibꝰ: de‑ nominãdo totũ a parte digniori: ſicut Exo. j. Omnes anime que egreſſe ſunt de femore iacob ꝛc. s Et po ma deſiderij anime. i. fructꝰ deſiderabiles. t Et oĩa pinguia. i. omnes diuitie ſicut homo diues dicit̃ pin‑ guis metaphorice. v Que amicta erãt byſſo ꝛc. i. plena talibus precioſis. x Et omnis gubernator. Hic deſcribitur lamentatio nautarũ: nam in terra a ſa racenis occupata: erant multi portus magni ꝛ boni in quibus applicabant naute apportãtes ex terris alienis bo na venalia: ꝛ inde reportantes alia: ꝛ ſic lucra duplicia re portabant: propter quod de vaſtatione terre ꝛ portuum dolebant: ꝛ patet littera vſq; ibi: y Exulta ſuper eam. vbi per oppoſitum deſcribitur exultatio chriſtianorũ: quia per hoc facta ẽ vin dicta đ chriſtianis per ſaracenos affli ctis captꝭ ꝛ occiſ. y Exulta ſup eã celũ. ideſt eccleſia militãs. z Et ſancti apoſtoli. i. epi ſcopi qui ſunt ſuc ceſſores apoſtolo‑ rũ. a Et ꝓphe‑ te. i. doctores eccle ſie. b Quoniã iudicauit deus iu‑ diciũ veſtruꝫ. ideſt punitionẽ pro ma lis vobis illatꝭ: plu res enim epiſcopi doctores ꝛ fideles alij per ſaracenos fuerãt multiplici‑ ter afflicti ꝛ occiſi c Et ſuſtulit. hic conſequẽter deſcri bitur chriſtianoꝝ probitas q̃tuꝫ ad principes laicos: ꝛ p̃rio tp̃e godfredi p̃mi regis: ſecũdo tempore balduini ſibi ſuccedẽtis ſe. cap̃. Prima adhuc in duas partes: q2 primo deſcribitur chriſtianorũ victo ria: ſecũdo conſur‑ gens ex hoc leticia in principio capi. ſequẽtꝭ ibi. Et vi‑ di oſtium apertũ. Circa primũ ſciẽ dum: q capta hie‑ ruſalẽ p chriſtianos ꝛ ſaracenis ibidem occiſis ꝓ maiori p̃te ꝛ alijs eiectis p̃ncipes ꝛ exercitus chriſtiani inſtitue‑ rũt godfredũ ducẽ lotharingie regẽ ad cuſtodienduꝫ ter‑ ram recuparatã ꝛ acquiſitã: ꝛ tunc ſoldanꝰ egypti cum ma‑ gno exercitu venit ad debellandũ regem inſtitutũ qui ſi‑ bi occurrens cũ paruo exercitu reſpectiue: q2 multi chriſti‑ ani repatriauerãt: ꝛ ceſis octo milibus paganorũ cõpulit eos fugere ꝛ in porta aſcalonis ſuffocati ſunt vſq; ad duo milia: ꝛ multi valde inter ſpineta etiã in mari fugiẽtes pe‑ rierũt: quoꝝ numerꝰ ignorat̃: ꝛ hoc eſt qđ dicit̃: c Et ſuſtulit vnꝰ angelꝰ fortis. i. godfredꝰ rex p̃imꝰ. d La‑ pide quaſi molarẽ. i. exercitũ fortẽ ꝛ ꝯſtantẽ. e Et mi ſit in mare. i. in exercitũ ſaracenoꝝ qui dicit̃ mare hic: tũ q2 p mare venerat: tum q2 ibi multitudo maxima populi erat: que p mare deſignat̃ in q̃ ſunt aq̃ multe: ſcḋm q dr̃ ca. p̃ce. Aque multe ꝑpli multi. f Dicẽs hoc ipetu mittet̃ babylõ. i. ſaracenoꝝ exercitꝰ q̃ fuit ibi valde ꝯfuſꝰ. g Et vox citharedoꝝ ꝛc. nam in triſticiã verſa fuit eoꝝ leticia. h Et oĩs artifex ꝛc. nã illi qui venerũt ad faciendũ ma‑ chinas p xp̃ianoꝝ deſtructiõe fugerũt cũ magna ꝯfuſiõe

⁊ ſimiliter alij qui venerãt ꝑ cibo ꝝ ꝑparatõe: ideo ſubditur: Et vox mole ⁊c. i Et vox ſponſi et ſponſe. q.d. non erit iter eos materia gaudij: ſed luctus: ⁊ ſubdit̃ cauſa cū dicit̃: k Quia mercatores tui. haurien̄tes bona aliarū gentiū. l Erãt p̄ncipes terre. i. ſup gentes alias eleuati per ſupbiã: ⁊ ſubditur alia cauſa. m Quia in veneficijs tuis. multi em̄ ꝑli videntes ſaracenoꝝ pſperitatē tēporalem receperūt eoꝝ legē erroneã: ⁊ iterū ſubdit̃ tercia cã: n Et in ea ſanguis ꝓphetarū ⁊c. Nã multi doctores et fideles chriſtiani a ſaracenis fuerūt interfecti.

etur ĩ te ãplĩꝰ: ⁊ [i] vox mole nō audiet̃ ĩ te ãplĩꝰ. Et lux lucerne nō lucebit ĩ te ampliꝰ [i] ⁊ vox ſpõſi ⁊ ſpõſe nō audiet̃ adhuc ĩ te: [k] qꝛ mercatores tui [l] erãt p̄ncipes t̃re [m] qꝛ in veneficijs tuis errauerūt oẽs gẽtes. [n] Et ĩ ea ſanguis ꝓphetaꝝ ⁊ ſctõꝝ inuẽtus eſt ⁊ oīm q̃ int̃fecti ſūt in terra.

Capitulū. xix.

Poſt hec audiui. Deſcripta chriſtianorū victoria: hic cõſeqnter deſcribit̃ vniuerſalis eccleſie leticia: et diuidit̃ in duas ptes: qꝛ p̄ deſcribit̃ hec exultatio: ſecūdo beati Iohãnis grãrũactio ibi. Et dixit mihi. Circa p̄mū dicit̃ a Poſt hec audiui quaſi vocē magnã. i. grãrũactiõẽ b In celo. militãtis eccleſie de tãta ſaracenoꝝ deiectiõe: ⁊ chriſtianorū ſubleuatõne: et etiã ĩ celo triũphãtis eccleſie in qua ſancti gaudent et gratias agūt deo de beneficijs in terra fidelium collatis.

[a] Poſt hec audiui .xix. quaſi vocē magnã tubarū multaꝝ [b] in celo [c] dicẽtiū allã. Laus ⁊ glĩa ⁊ virtꝰ deo nr̃o ẽ: [d] qꝛ vera ⁊ iuſta iudicia ſt̃ eiꝰ [e] q̃ iudicauit de meretrice magna [f] q̃ corrupit t̃rã in pſtitutõe ſua: [g] ⁊ vindicauit ſanguinẽ ſ̃uoꝝ ſuoꝝ de manibꝰ eiꝰ. [h] Et iteꝝ dixert allã. [i] Et fumꝰ eiꝰ [k] aſcẽdit in ſecula ſctõꝝ. [l] Et ceciderũt ſeniores viginti q̃tuor [m] ⁊ q̃tuor aĩalia: [n] ⁊ adorauerūt deū ſedentē ſup thronū dicentes: amẽ allã. [o] Et vox ð throno [p] exiuit dicẽs: Laudẽ dicite deo nr̃o oẽs ſancti eiꝰ: ⁊ q̃ ti

c Dicentiū allã. due dictiões ſunt in hebreo: nã alle idē eſt qd̕ laudata. ia. dn̄i laus ⁊ gloria: nã dicta victoria eſt deo attribuẽda. d Quia vera ⁊ iuſta iudicia eius ſunt cuiꝰ duplex ratio ſubdit̃: p̄ma dū dicit̃: e Qui iudicauit de meretrice magna. i. de gente ſaracenica q̃tū ad turchos ſpãliter: vt dictū eſt. ſ. c. xvij. eã puniẽdo. f Que corrupit terrã ⁊c. qꝛ multos ꝑlos infecit pfidia machometi. ⁊ cõſeqnter ponit̃ rõ ſecūda cū dicit̃: g Et vindicauit ſanguinẽ ſeruoꝝ ſuoꝝ. a turchis ⁊ egyptijs occiſorum. h Et iterū dixerūt allã. p̄mo ꝑ debellatiõe turchoꝝ: ⁊ ſecūdo ꝑ debellatiõe egyptioꝝ. vel aliter. ſ. primo ꝑ deuict̃ ſaracenis: ⁊ ſecūdo pro recupatione ſancte ciuitatis. i Et fumꝰ eius. ſ. gentis ſaracenice. k Aſcẽdit in ſecula ſeculoꝝ. Nam occiſi deſcẽderũt ad ignem gehenne. l Et ceciderunt ſeniores. xxiiij. i. vniuerſe cathedrales eccleſie. m Et quatuor aĩalia. i. quatuor eccleſie patriarchales cū p̄latis ſuis: vt dictū eſt. ſ. c. iiij. n Et adorauerūt deū. de tanto beneficio xp̄ianis collato. o Et vox de throno. i. de ſede apoſtolica. p Exiuit. excitãdo omnes chriſtianos ad laudandū deū de tãto bn̄ficio relatiõe certa cognito. q Et audiui quaſi vocē tube. i. hieroſolymitani patriarche. r Et ſicut vocē aquarū multaꝝ. i. ꝑloꝝ multoꝝ gratulantiū: ſicut dictū eſt. ſ. xviij. c. Aque multe ꝑli multi. s Et ſicut vocem tonitruoꝝ

magnoꝝ ⁊c. i. p̄dicatoꝝ inducẽtiū alios ad laudandū deū. t Quoniam regnauit dn̄s. ſ. ibi xp̄s q̃ dr̃ tūc ĩ terra ſancta regnaſſe: qꝛ ſaracenis deiectis xp̄iani ſibi ſeruierūt ibidē libẽ. v Gaudeamꝰ. mẽte interiori. x Et exultemꝰ. ſigno exteriori: exultare. n. dictū ẽ quaſi extra ſaltare quod fit qn̄ gaudiū cordis manifeſtat̃ exterius ſenſibilibus ſignis. y Quia venerũt nuptie agni. tūc em̄ oñdit ſignū dilectiõis eccleſie collecte ĩ partibus hieroſolymitanis ſicut ſpõſus recõciliatus ſponſe. z Et vxor eiꝰ p̄parauit ſe. ad ſeruiẽdū ſibi deuote. a Et datū eſt illi. a deo. b Et coopiat ſe byſſino ſplendẽti. ꝑ interiorẽ ſanctitatē ⁊ exteriorē honeſtatē: qd̕ pꝫ ex hoc quod ſubditur: c Byſſinū em̄ ⁊c. ⁊ patet lr̃a. d Et dixit mihi. Hic cõſ̃r ſubdit̃ ipſius iohis grãrũactio: ⁊ p̄mo cã p̄mittit̃: cũ dr̃: Et dixit mihi. ſ. angelꝰ reuelãs myſteria diuina iohãni. e Scribe. ad futurã memoriã. f Beati q̃ ad cenã nuptiarū agni. i. ad ꝑceptiõẽ eucbariſtie ſacri.

metis deū puſilli et magni. [q] Et audiui quaſi vocē tube magne [r] ⁊ ſic̃ vocē aq̃ꝝ mltarū [s] ⁊ ſicut vocē tonitruorū magnoꝝ dicentiū allã: [t] qm̄ regnauit dn̄s deꝰ noſter omnipotens. [v] Gaudeamꝰ [x] ⁊ exultemꝰ ⁊ demꝰ glĩã ei: [y] qꝛ venerūt nuptie agni [z] ⁊ vxor eiꝰ p̄parauit ſe. [a] Et datū ẽ illi [b] vt coopiat ſe byſſino ſplẽdẽti ⁊ candido. [c] Byſſinū. n. iuſtificatiões ſt̃ ſctõꝝ. Et dixit mihi: [e] Scribe: [f] Beati q̃ ad cenã nuptiaꝝ agni [g] vocati ſt̃. Et dixit mihi: [h] Hec verba dei [i] vera ſt̃. [k] Et cecidi ad pedes eiꝰ vt adorarē eū. Et dixit mihi: Vide ne feceris. Cõſeruꝰ tuꝰ ſū: ⁊ fratꝝ tuorū hn̄tiū teſtioniū ihū. [l] Deū adora [m] Teſtimoniū. n. ihū ẽ ſpũs ꝓphie. [n] Et vidi celū aptū: [o] ⁊ ecce equꝰ albꝰ: [p] ⁊ q̃ ſedebat ſup eū [q] vocabat̃ fidelis ⁊ verax: [r] ⁊ cuꝫ iuſticia iudicat [s] ⁊ pugnat. [t] Oculi ãt eiꝰ ſic̃ flama ignis: [v] ⁊ ĩ capite

g Vocati ſt̃. ꝑ fidē charitate formatã. h Hec v̾ba dei. cuiꝰ nūciꝰ erat angelꝰ loq̄ns iohi. i Vera ſt̃. nã a deo nullū falſū ꝓcedere pōt. k Et cecidi ad pe. eiꝰ. ſ. angeli loquẽtis ad faciendū ſibi reuerẽtiã: quã tñ angelꝰ renuit: qꝛ pꝰ incarnatiõẽ filij dei ꝑ quã hūana nã aſſumpta ẽ a ſuppoſito v̾bi: angeli reformidãt ſic venerari a nã hūana: quã vident ſup ſe eleuatã in filio dei: q̃ ẽ eiuſdẽ nature numero cū p̄re. l Deū adora. adoratiõe latrie. m Teſtioniū. n. ieſu ẽ ſpi. ꝓphie. i. oẽs ꝓphe teſtioniū p̄hibẽt ihū xp̄o: ſm̄ q dr̃ act. x. x Et vidi ce. aptū. Hic cõſ̃r deſcribit̃ victoria xp̄ianoꝝ tp̄e balduini regis ſecūdi q̃ ſucceſſit godfredo fratri ſuo ãno dn̄i milleſimo cẽteſimo cuiꝰ p̄io deſcribit̃ cõditio nobilis: ſecūdo q̃daꝫ eiꝰ victoria notabilis: ibi. Et vidi vnū angelū. Circa p̄mū dicit̃: n Et vidi celū aptū. qꝛ iohãni reuelatū fuit celitꝰ qd̕ erat in dei p̄ſcia clauſū. o Et ecce equꝰ albꝰ. i. regnū hieroſolymitanū decore ſanctitatis dealbatū vt predictū eſt: p Et qui ſedebat euꝫ. ſ. balduinus rex inſtitutus: q Vocabat̃ fidelis ⁊ verax. Naꝫ ad litterã fidelis fuit in factis: et verax in verbis. r Et cū iuſticia iudicauit populū. ſibi ſubditū. s Et pugnat. Nam rex inſtitutus ſtatim cepit dilatare notabilit̃ regnū ſuū ꝑ expugnatiõẽ ſaracenoꝝ. t Oculi aũt eiꝰ ſic flã. ignis. nã aſpectꝰ eiꝰ erat t̃ribil̃ ſaracẽis. v Et

in capite ei⁹ diademata multa: nã in ẽra pbiliſtinoꝝ ⁊ tyri ⁊ ſydonis plẽs obtinuit ciuitates in qbus antiqt⁹ erant reges. x Hñs nomẽ ſcri. qd nemo nouit niſi ipſe. bona. n. opa ſua qñtũ poterat celabat a laude hũana. y Et veſtit⁹ erat veſte aſperſa ſanguie. ſ. ſaracenoꝝ ab eo occiſoꝝ. z Et vocabaẽ nomẽ eius verbũ dei. Nã ad honeſtatẽ verbi dei trãnatiuã dimiſit ⁊ vltra mare iuit

ctiã illa magna ps a noſtris fuit retenta: dicit ergo iohãnes: i Et vidi vnũ angelũ. i. patriarchã hieroſolymitanũ. k Stantẽ in ſole. per eminentiã vite et doctrine ſm illud Eccle. qnquageſimo: Sicut ſol refulgens ſic ille refulſit i templo dei. l Et clamauit voce magna. in exhortatiõe pdicta:

a Et exercit⁹ qui ſunt in celo idest templarij ⁊ hoſpitalarij q̃ruz tũc ordines fuerũt inſtituti ad militandũ ꝯ aduerſarios xpi vt dicũt expoſitores dicti. b Sequebanẽ eum. in prelijs. c In equis albis. i. in corpib⁹ caſtitate dealbatis. nã de pfeſſione coꝝ ẽ votũ caſtitatis d Veſtiti byſſino. p interiorẽ ⁊ exteriorẽ mũdiciã: vt dictũ ẽ ſupra: e Et de ore eius pce. gla. acutus. Nã verbis efficacibus hortabaẽ et excitabat bellatores ſuos ꝯtra

eius diademata mlta ˣhñs nomẽ ſcriptũ qd nemo nouit niſi ipſe. ʸEt veſtit⁹ erat veſte aſpſa ſanguie: ᶻ⁊ vocabaẽ nomẽ ei⁹ vbũ dei. ᵃEt exercit⁹ q̇ ſt in celo ᵇſeqbanẽ eũ ᶜin eq̃s albis ᵈveſtiti byſſino albo ⁊ mũdo: ᵉet de ore ei⁹ pcedit gladius ex vtraq; pte acut⁹: vt in ipo pcutiat gẽtes. ᶠEt ipſe reget eas in virga ferrea: ᵍ⁊ calcat torcular vini furoris ire dei oipotẽtis. ʰEt hʒ i veſtimẽto et i femore ſuo ſcriptũ: Rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. ⁱEt vidi vnũ angelũ ᵏſtantẽ i ſole: ˡ⁊ clamauit voce magna ᵐdicẽs: oibꝫ auibꝫ q̇ volabãt p mediũ celi: Venite ⁊ cõgregami ad cenã magnã vt mãducetꝭ carnes regũ ⁊ carnes tribunoꝝ ⁊ carnes fortiũ et carnes eq̃rũ ⁊ ſedẽtiũ i ipis

⁊ carnes oim liberoꝝ ⁊ ſeruoꝝ ⁊ puſilloꝝ ⁊ magnoꝝ. ⁿEt vidi beſtiã ᵒet reges ẽre ᵖ⁊ exercit⁹ eoꝝ cõgregatos ᵠad faciẽdũ pliũ cũ illo q̇ ſedebat i eq̃: ⁊ cũ exercitu ei⁹ ʳEt apphenſa ẽ beſtia et cũ ea pſeudo pp̄ha: ˢ⁊ q̇ fecit ſigna ᵗcoraʒ ipo q̇bus ſeduxit eos q̇ acceperũt caracterem beſtie: ᵛ⁊ q̇ adorauerũt imaginẽ ei⁹. ˣViui miſſi ſũt hi duo ʸin ſtagnũ ignis ardẽtꝭ ⁊ ſulphuꝛ: ᶻ⁊ ceti occiſi ſt in gladio ſedẽtꝭ ſup equũ q̇ pcedit de ore ipi⁹: et oẽs aues ſaturate ſt carnibꝫ eoꝝ. .xx.

Et vidi ãgelũ deſcẽdẽtẽ de celo ᵇhñteʒ clauẽ abyſſi ᶜ⁊ cathenã magnã in manu ſua. ᵈEt apphẽdit dracõnẽ: ſerpẽtẽ antiquũ q̇ eſt dyabol⁹ ⁊ ſathanas: ᵉ⁊ ligauit eũ ᶠp annos mille: et mi-

m Dicẽs omib⁹ auib⁹ ⁊c. q2 per cõgreſſuʒ ad eius exhortationẽ factam aues ſatis habuerũt ad comedẽdũ n Et vidi beſtiã idest egypti ſoldanũ. o Et reges ẽre. ſibi ſubiectos. p Et exercit⁹ eoruʒ cõgregatos. in mari ⁊ in terra. q Ad faciendũ preliũ cũ illo ⁊c. i. cũ rege balduino ⁊ exercitu ſuo. r Et apphenſa ẽ beſtia ⁊c. i. rex egypti ⁊ pp̄he falſi qui in aſtutia ſua fuerũt cõphenſi: nam contrariũ eius qd cogitauerãt euenit. s Et qui fecit ſigna. falſa. t Corã ipſo quibus ſeduxit eos q̇ acce. caracte. beſtie. i. arma et vexilla ſecte machometice. v Et q̇ adorauerũt imagineʒ eius. i. caliphã egypti repſentantẽ pſonã machometi.

gentes infideles. f Et ipſe reget eas in vĝa ferrea. caꝝ pluries ſupbiã frangẽdo. g Et ipſe calcat torcular vini ⁊c. q2 fuit executor diuine iuſticie i ſaracenici ſanguis effuſiõe. h Et hʒ in veſtimẽto ⁊ in fe. ſuo ſcriptũ: rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. ex pdictis eñ pʒ q̄ habuit ꝯditiões regis valde excellẽtis: pter qd dicit rex regũ p tpe ſuo: eo mõ quo roſa dicẽ flos floꝝ. i Et vidi. Poſtq̃ deſcripta ẽ balduini regis ꝯditio nobilis: hic ꝯñter deſcribiẽ quedã ipius victoria valde notabilis. Ad cui⁹ intellectũ ſciendũ q̄ anno. v. regni balduini principes egypti dixerũt ſuo caliphe: q̄ tempus erat aptũ ad recuperandaʒ terrã a chriſtianis occupatã: tuʒ q2 plures chriſtiani pncipes ad terras natiuitatis ſue redierant: tum q2 remanẽtes bellis frequẽtib⁹ afflicti ⁊ depaupati erant: vt dicit epus tirenſ. xj. libro. c. iij. Addũt etiã expoſitores aliq̇ q̄ ad h̄ erãt etiã excitati p quoſdã falſos pp̄has ſaracenoꝝ: q̇ aſſerebant in breui petrã ſancti ſepulchri fruſtatim cõterendã: et crucẽ ſanctã in pfundũ maris ſubmergendã ⁊ xpianitatẽ de terris illis penitus delendã: q̇bus aſſentiẽs dictus calipha pparauit exercitũ magnũ p terrã ⁊ mare ad obtinendũ qd erat ei ſuggeſtũ quo audito chriſtiani pauci exiſtẽtes ꝯpatiue fuerũt territi: ſꝫ patriarcha hieroſolymitan⁹ eos cõfortans pmittebat eis: ſi de dño cõfiderent tantã victoriã affuturã q̄ aues celi de carnibus ſaracenoꝝ eſſent ſaturãde pferens quaſi d̄ vexillo dñice crucis lignũ: ſic igiẽ noſtri cum q̇ngentis equitũ ⁊ duobus milibus peditũ ꝯtra hoſtes: quoꝝ numerus erat q̇ndecim milium abſq; illis qui in claſſe venerant animoſius pcedẽtes pſtrauerũt ex hoſtibus maximã multitudinẽ ⁊ reſidui conuerſi ſunt ad fugam: de claſſe

x Viui miſſi ſunt hi duo. ſ. calipha ⁊ pp̄ha qui nõ fuerũt in dicto bello: ⁊ accipitur hic ſingulare pro plurali. ſ. propheta pro pp̄hetis: ſicut Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. muſce. y In ſtagnũ ignis ardẽtis. q2 manẽtes in infidelitate deſcenderũt ad ignẽ gehẽne. z Et ceteri occiſi ſunt ⁊c. ſ. illi qui iuerunt ad pugnandũ contra regem balduinũ: ⁊ patʒ ex dictis littera.

Capitulũ. xx.

Et vidi angelũ. Deſcripta in generali ⁊ ſpeciali ſeptima plaga: hic ꝯñter deſcribitur eccleſie promotio noua: ⁊ diuiditur in duas: q2 primo deſcribitur hec promotio: ſecũdo chriſtianoꝝ iterata perſecutio: ibi. Et vidi ſedes. Sciendũ tamẽ q̄ primã partẽ et ſecũdam in parte exponũt aliqui de calixto papa: ⁊ henrico imperatore hui⁹ nominis quinto: qui cogente eum papa ſub interiectiõe anathematis: renũciauit conſuetudini qua vſi fuerant impatores. ſ. inueſtiendi epiſcopos ⁊ abbates per baculũ ⁊ anulũ per trecentos annos ⁊ amplius. ſ. a tempore karoli magni: que poteſtas ei ꝯceſſa fuerat ab hadriano papa in concilio rome celebrato: vt habetur in chronica ſigiberti: ⁊ ſic exponunt hanc litterã: a Et vidi angelum. idest papam calixtum. b Habentem clauem abyſſi. idest poteſtatem excõmunicãdi: qua ſegregatur quis a conſortio fidelium. c Et cathenaʒ magnã in manu ſua. idest multitudinẽ cardinalium ⁊ prelatoruʒ in hoc facto ſibi aſſiſtentium: d Et apprehendit draconẽ. i. romanũ imperatorẽ. e Et ligauit eũ. p cenſurã eccleſiaſticã: ne amplius dicto modo vſurparet ſibi eccleſiaſticã iuriſditionẽ. f Per annos mille. i. per tempus chriſti: qd currit vſq; ad antichriſtũ: ⁊ ponitur hic numerus determinatus pro indeterminato: ſicut per. xxiiij. ſeni-

sit eū in abyssū: ⁊ clamauit [g] ⁊ signauit sup illū vt nō seducat amplꝰ gētes: donec ꝯsūment mille anni: et pꝰ hec oportʒ illū solui modico tēpore. [h] Et vidi sedes: [i] ⁊ sederūt sup eas: [k] ⁊ iudiciū datū ē illis. [l] Et aīas decollatoꝝ ꝓpt testimoniū ihū ⁊ ꝓpter vbū dei: ⁊ ꝗ nō adorauerūt bestiā neqȝ imaginē eiꝰ: nec acceperūt caracterez eius i frontibus aut in manibus suis: [m] et vixerunt et regnauerūt cum christo mille annis. [n] Ceteri mortuorū [o] nō vixerunt: [p] donec cōsummētur mille anni. [q] Hec est resurrectio prima. Beatus ⁊ sanctus qui habet ptem in resurrectōne p̄ma. [q] In his secūda mors [r] nō hʒ ptatem sȝ erūt sacerdotes dei et xp̄i [s] ⁊ regnabūt cum illo mille

ores designatur vniuersitas episcoporum: supra capi. iiij. g Et signauit sup illū vt nō seducat ⁊c. i. sub pena excōicatiōis restrixit eū ne amplꝰ se intromittat de iurisditiōe ecclīastica: ideo subdit: h Et vidi sedes. i. sūmi imꝑatoris ⁊ pōtificis distinctas iurisditiōis. i Et sederūt sup eas ⁊c. vnꝰ exercēs ecclīasticā iurisditionē: ⁊ aliꝰ temporalē: sed huic expositiōi nō ꝯsonat sequēs lr̄a ꝗ sequit i eodē versu: Et animas decollatorū ⁊c. qd̄ exponūt aliqui de ꝑsecutione saladini: in ꝗ multi xp̄iani fuerūt occisi. Itē de hoc sathana alligato per mille annos dicit hic ꝙ Post hoc oportʒ illuʒ solui modico tp̄e. qd̄ exponūt de antichristi tp̄e: in ꝗ laxabitur ptās demonis ad decipiēdum gentes: ⁊ ideo ꝙ dicit hic ꝑ sathanā intelligi romanū imꝑatorē videt esse ꝯtradictio: ⁊ ꝑ ꝯñs nimis extorta expositio: ꝓpter qd̄ exponēdo lr̄am istā tanqȝ impletā de p̄terito saluo iudicio meliori videt hec lr̄a melius exponi de papa innocētio: qui approbauit ordines fratrū minorū ⁊ p̄dicatoꝝ: ꝑ quoꝝ doctrinā ⁊ p̄dicationē ecclesia ē quodāmodo renouata: ⁊ ptās demonis est restricta: vñ multe demonū illusiōes que ante fiebant cessauerūt: ⁊ hoc ē qd̄ dicit iohānes Et vidi angelū. i. innocentiū papā terciū. Descēdentē de celo. i. de apice pōtificali cōdescendentē sanctis francisco ⁊ dominico. Habentē clauē abyssi. idest potestatē approbādi dictos ordines ad reprimendā potestatē dyaboli. Et cathenā magnā. i. fratrū vtriusqȝ ordinis multiplicitatē. Et apprehēdit draconē ⁊c. qꝛ per eoꝝ vitā ⁊ doctrinā potestas demonis est repressa: ⁊ reprimet vsqȝ ad antichristi tp̄a: ideo subdit: Et ligauit eū per annos mille. qꝛ tñ tūc potestas eius laxabit: ideo subditur: Et post hoc oportʒ illū solui modico tp̄e. naʒ antichristi ꝑsecutio breuis erit respectu ꝑsecutionū p̄cedentiū. s. iudeoꝝ tyrānoꝝ hereticoꝝ ⁊ saracenoꝝ. h Et vidi sedes. Hic ponit christianoꝝ renouata ꝑsecutio: quā aliꝗ exponūt de ꝑsecutiōe saladini: vt dictū est: sed mihi videtur meliꝰ exponi de tartaris qui anno dñi. M. ccij. de terra sua exeūtes multos ꝑplos tā xp̄ianos ꝙ paganos occiderunt: ⁊ sic dicit: h Et vidi sedes. i. pluriū regnoꝝ metropoles ciuitates. i Et sederūt sup eas. supple tartari eas subijciēdo sibi. k Et iudiciū datū est illis. i. potestas inficiēdi hoīes ſm demerita illiꝰ tp̄is. l Et animas decollatoꝝ ⁊c. hoc dicit qȝtum ad christianos ab eis occisos nomē iesu christi cōfitentes: ⁊ machometum: qui supra bestia dicit ⁊ legē eiꝰ ⁊ mores ⁊ cultū totaliter denegantes. m Et vixerūt. vita glorie in aīabus. n Ceteri vō mortuoꝝ. qȝtum ad paganos et infideles occisos a tartaris. o Nō vixerūt. supple vita glorie: sed mortui fuerūt i aīabus morte gehēne. p Donec ꝯsummētur mille anni. i. tp̄us xp̄i: nā resurget cū alijs in fine mūdi: vt puniant simul in aīa ⁊ corpore. q Hec est resurrectio prima. hoc refert ad illud qd̄ dicit de christianis. Et vixerūt. supple vita glorie in aīabus suis: que glorie vita dicit hic resurrectio p̄ma. secūda vō erit qñ resurgent in corporibꝰ gloriosis: ⁊ qꝛ isti iam sunt securi de sua beatitudine quā iam hñt i aīa: ⁊ postea hebūt cuʒ hoc i corpe: ideo subdit: q In his secūda mors. i. pena gehēne. r Nō hʒ ptātez: sȝ erūt sacerdotes dei ⁊c. i. colētes cū charitate ꝑfecta. s Et regna. cū illo mille annis. hoc est vsqȝ ad resurrectionē gnālē: ⁊ sic pʒ ꝙ loquit de gloria quā habēt sancti añ diē iudicij. pʒ igit qliter hec lr̄a a p̄ncipio. xvij. ca. vsqȝ ad istū locū pōt exponi vt iā ꝯpleta: verūtñ hec expositio impropria videt in plibꝰ textora: p̄mo quia ca. xvij. dictū ē: qd̄ ꝑ bestiā hntem capita septē intelligit rex egypti: ⁊ ꝑ mulierē fornicariā rex turchie: ⁊ postea dictū est ꝙ vnū de septē capitibꝰ bestie. s. sextū ē rex turchie qd̄ dissonat p̄cedentibus: maxie qꝛ rex egypti ⁊ rex turchie erāt adinuicē inimici: vt in eodem ca. dictū est ⁊ etiā. s. Itē. c. xviij. vbi agit de punitione secte saracenice sub nomie babylonis: plura dicunt: ex ꝗbus videt intelligi totalis eius destructio cū dr̄ Cecidit cecidit babylō magna ⁊ facta est habitatio demoniorū ⁊c. Itē ex eo qd̄ postea subdit In vna die venient plage eiꝰ mors ⁊ luctꝰ ⁊ fames ⁊ igni cōburent. Itē ex eo qd̄ postea subdit in eodē ca. Hoc impetu mittet babylon ⁊ vltra iā nō inuenit. ex quibꝰ videt intelligi eius destructio totalis ſm expositionē dictā: cū tñ saraceni remāserūt in regno egypti ⁊ turchie: que tunc nō fuerunt per xp̄ianos acquisita nec postea: sed solū vna ps syrie ⁊ iudea: ⁊ cū hoc ista loca ꝑdiderūt xp̄iani ꝓ maiori pte tp̄e saladini quasi per octoginta annos postqȝ fuerāt a xp̄ianis occupata: ⁊ postea illa que remāserāt xp̄ianis. s. achon tripolis: ⁊ quedā alia fuerūt a saracenis parti destructa ⁊ ptim possessa. Itē qd̄ postea. xix. ca. exponit de balduino rege. Et in capite eiꝰ diademata multa. ꝓpter aliquas ciuitates regias quas acquisiuit videt improprie dictum: qꝛ regnū eius nunqȝ sic creuit quin remanserit satis paruū. Itē qd̄ ibi subdit: Habens nomē scriptū qd̄ nemo nouit nisi ipse: qꝛ nomen dicti regis et eius coditiones fuerunt alijs note: talis etiā occultatio nomis videt ꝯuenire tm̄ diuinis ꝑsonis. Mat. xj. Nemo nouit filiū nisi pater: neqȝ patrē quis nouit nisi filius ⁊c. ꝓpter quod hec littera non videt intelligi de rege balduino: sed tm̄ de christo: vnde ibi subdit: Et vocabit nomē eius verbū dei. qd̄ nomen cōuenit soli filio in diuinis: vt pʒ Ioh. j. Verbū caro factū est ⁊c. Itē qd̄ postea subdit: Et habet in vestimēto suo ⁊ in femore suo scriptū: rex regū ⁊ dñs dñantiū de christo exponit ad litterā a sanctis ⁊ doctoribus catholicis. Itē illud qd̄ ibidē interponit: Et exercitꝰ qui sunt in celo sequebant euʒ ⁊c. qd̄ expositū est de tēplarijs ⁊ hospitalarijs nō videt bñ dictū: nā illa victoria notabilis: ꝗ ibi describit fuit anno q̄nto regni balduini: vt dictū est supra qui regnare cepit anno dñi millesimo cētesimo. ordo vō templarioꝝ approbatꝰ fuit anno dñi millesimo cētesimo vicesimo octauo. et exēplo tēplarioꝝ hospitalariꝝ ceperūt i armis exerceri: licʒ añ eos fuissent instituti: vt dicit ep̄us achonen. ca. lxv. ⁊ sic non videt ꝙ fuerunt in exercitu dicti balduini regis qui regnauit. xviij. annis tm̄: vt dicit idē ep̄us achonen. c. xcij. Itē ſm expositionē p̄dictaʒ oīa scripta in tribus dictis. c. huiꝰ libri ab annis ducētis ⁊ amplius sunt cōpleta: vt pʒ ex p̄dictis: littera vō sequēs ⁊ immediate exponit ab omnibus de tp̄e antichristi ꝙ autē de statu ecclesie qȝtum ad contingentiā in tanto intermedio tp̄e cū adhuc aduentus antichristi ꝓpinquus nō appareat nihil scripsit iohānes: non videt cōueniens: maxime cum dicatur cōiter a doctoribus ꝙ iohannes in hoc libro scripsit notabilia circa ecclesiā cōtingentia

vſq₃ ad mūdi terminū. Propter hec ⁊ alia plura que dici poſſent ꝯ expoſitionē ꝑdictā videt̄: ſaluo meliori iudicio ꝙ tota lra a ꝑn. xvij. c. vſq₃ ad locū iſtū nōdū ſit impleta. Et qꝛ nō ꝓpha ſū: nec filiꝰ ꝓphe nolo de futur̄ aliquid dicere niſi illud qđ a ſcriptura ſcā vel dictis ſcōꝝ ⁊ doctoꝝ aucteticoꝝ elici pōt: ꝓpter qđ expoſitionē₃ lr̄e dicte ſapiētioribꝰ dimitto: ſi vō circa hoc dñs dederit mihi intellectū libēter aliȷ̄s cōmunicabo.
t Et cū ꝯſummati. hic deſcribitur perſecutio antixp̄i: de q̄ ſacra ſcriptura et ſancti loquūt̄ in ꝑlibꝰ locis: cū dr̄ Et cū₃ ꝯſūmati fuerint mille anni. i. tp̄us eccl̄ie vſq₃ ad tp̄us antixp̄i. v Soluetur ſathanas cuius ptās fuit reſtricta ꝑ chriſti ꝑdicationē ⁊ eius paſſionē: ⁊ ꝑ apl̄oꝝ et ſcōꝝ predicatoꝝ doctrinā ſ₃ relaxabit̄ antixp̄i tp̄e: ideo ſubditur:
x Et ſeducet gentes q̄ ſunt ſup quatuor angulos t̄re. qꝛ de omibus mūdi ptibus aliq̄ adherebūt antixp̄o ſeducti a ſuis ꝑdicatoribꝰ dyabolo coopante mēdacibꝰ ſignis. ij. theſ. ij. ca. ſicut euāgeliū xp̄i publicatū fuit ꝑ apl̄os dño coopante ⁊ ſermonē cōfirmāte ſequētibus ſignis veris: Marci vlti. y Gog ⁊ magog. ꝑ gog qui interp̄tatur tectu₃: intelligit̄ antixp̄s q̄ erit demonis habitaculū: ꝑ magog q̄ interp̄tat̄ de tecto intelligunt̄ adherētes antichriſto: ſicut dictū fuit pleniꝰ: Ezech. xxxix. z Et cōgregabit eos in ꝑliū. ꝯtra cetū fideliū. a Et aſcēderūt ſup lati. t̄re. ad cogendū oēs antixp̄o obedire: loquit̄ tñ hic de futuro ꝑ modū ꝑteriti: ꝓpter certitudinē ꝓphie: qđ frequēter fit in ꝓphis. b Et circu. caſtra ſanctoꝝ. i. xp̄ianoꝝ ad eos deſtruendū. c Et ciuitatē dilectā. i. hierl̄m q̄ tūc a xp̄ianis habitabit̄: vt dictū fuit Ezech. xxxix. d Et deſcendit ignis a deo de celo. qꝛ antixp̄s fulminabit̄ ꝑ michaelē archangelum xp̄o ꝑcipiente: ⁊ magna ps ſui exercitus ꝑibit cū eo: vt dictū fuit. ij. theſ. ij. e Et dyabolus qui ſeducebat eos ⁊c̄. qꝛ tunc reſtringet̄ ſicut ꝑꝰ: ⁊ ampliꝰ poteſtas ſua religabitur in inferno. f Ubi ⁊ beſtia. i. beſtialiter viuentes. g Et pſeudo ꝓphe. antixp̄i qui eos decipiēt. h Cruciabunt̄ die ac nocte ⁊c̄. i. ſine fine: per hoc aūt ꝙ dicit̄ hic: Et circuierūt ciuitatē dilectā: ⁊ deſcendet ignis ⁊c̄. pat₃ ꝙ iohēs nō loquit̄ hic de tartaris: vt voluerūt aliqui dicere: qꝛ nō inueniunt̄ tartari hierl̄m a chriſtianis habitatā obſediſſe: nec ignis de celo deſcēdēs eoꝝ exercitū deuoraſſe. i Et vidi thronū. Supiꝰ iohānes deſcripſit ſtatū eccl̄ie generale iudicium ꝑcedentē: hic ꝯñter deſcribit ipm̄ iudicium. d.
i Et vidi thronū magnū. in quo deſignat̄ iudicantis xp̄i poteſtas infinita. k Candidū. in quo deſignat̄ iudicij claritas: qđ notū erit omibꝰ eſſe iuſtū. l Et ſedentē ſup eum. ſ. xp̄m hominē et deū. m A cuius cōſpectu fugit terra et celum. Nam tunc imutabuntur a ſtatu in quo ſunt. n Et vidi mortuos magnos ⁊ puſillos. quia ſicut dicit aplus. ij. Cor. v. Oportebit nos omnes manifeſtari ante tribunal chriſti. o Et libri apti ſunt. ſupple cōſcientiarū: nam omnia merita ⁊ demerita omnibꝰ erunt nota: vt ſic appareat omibus iudicātis iuſticia. p Et alius liber aptus ē qui eſt vite. ⁊ hic liber idē eſt qđ ꝑdeſtinatio diuina: q̄ dicit̄ liber metaphorice: eo ꝙ in ea repſentāt̄ expſſe illi qui ordinati ſūt ſimpliciter ad conſequēdā vitā beatam: qui liber aperiet̄ in iudicio: qꝛ tūc apparebit manifeſte qui ſunt ad beatitudine₃ aſſumendi: ⁊ qui non. q Et iudi. ſt̄ mor. ex his q̄ ſcp̄ta erāt in libris. ſupple cōſciētiarū: qꝛ nō ſolū iudicabunt̄ ſm̄ opa: ⁊ dicta: ſ₃ etiā ſm̄ intētiōes interiores ⁊ cogitata. r Et dedit mare mortuos ⁊c̄. Iſtud fiet ante iudicium qđ ꝑcedet reſurrectio mortuoꝝ: lic₃ hic ſcribat̄ poſt qꝛ frequēter in ſacra ſcriptura prius facta poſteriꝰ narrant̄: reſurgēt autē tam dimerſi in mari q̄₃ in arida mortui: que ꝑ mortē hic deſignat̄: aie etiā i inferno detēte redibūt ad corpa: lic₃ ia₃ ſint mortue morte culpe ⁊ gehenne: ideo dr̄ hic: s Et infernꝰ dedit mortuos ſuos ⁊ iudicatu₃ eſt de ſingulis repetitio eſt eius qđ dictū eſt ſupra ad maiorē aſſertionem. t Et infernus ⁊ mors miſſi ſunt in ſtagnū ignis. i. in pena₃ gehēne: ⁊ per mortē hic intelligit̄ dyabolus: cuius inuidia mors intrauit in orbē terraꝝ: ſicut ſol dicit̄ effectiue calidus et non formaliter: demones em̄ ſunt imortales. Per infernū aūt intelligunt̄ peccatores dāmnati cū demonibus: ſicut enī₃ conſentiunt eis in culpa: ſic aſſociabunt̄ in pena: Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū qui paratus eſt dyabolo ⁊ angelis eius ⁊c̄.

annis. [t] Et cū ꝯſūmati fuerint mille anni: [v] ſoluet̄ ſathanas de carcere ſuo ⁊ exibit: [x] ⁊ ſeducet gētes q̄ ſt̄ ſup q̄tuor anglos t̄re [y] gog ⁊ magog [z] ⁊ ꝯgregabit eos i ꝑliū: q̄ꝝ numerꝰ ē ſic̄ harena maris. [a] Et aſcēderūt ſup latitudinē t̄re: [b] ⁊ circuierūt caſtra ſcōꝝ [c] ⁊ ciuitatē dilectā [d] Et deſcēdit ignis a deo de celo: ⁊ deuorauit eos: [e] ⁊ dyabolꝰ q̄ ſeducebat eos miſſꝰ eſt i ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris: [f] vbi ⁊ beſtia [g] ⁊ pſeudo ꝓphe [h] cruciabunt̄ die ac nocte i ſecula ſecloꝝ. [i] Et vidi thronū magnū [k] candidū [l] et ſedentē ſup eū [m] a cuiꝰ ꝯſpectu fugit t̄ra ⁊ celū: ⁊ locꝰ nō eſt inuentꝰ ab eis. [n] Et vidi mortuos magnos ⁊ puſillos ſtātes i ꝯſpectu throni: [o] ⁊ libri apti ſt̄: [p] ⁊ aliꝰ liber aptꝰ eſt q̄ ē vite. [q] Et iudicati ſt̄ mortui ex his q̄ ſcripta erāt i libris ſm̄ opa ipoꝝ. [r] Et dedit mare mortuos qui i eo erāt: ⁊ mors [s] ⁊ infernꝰ dederūt mortuos ſuos q̄ in ipis erāt ⁊ iudicatū ē de ſingl̄is ſm̄ opa ipoꝝ. [t] Et infernꝰ et mors miſſi ſt̄ i ſtagnū ignis Hec ē mors ſecūda. Et qui nō inuētus eſt in libro vite ſcriptꝰ: miſſus eſt in ſtagnū ignis.

Capitulū. xxj.

Et vidi celu₃ nouū et t̄rā nouā. [b] Primū em̄ celū ⁊ ꝑma t̄ra abijt: ⁊ mare iā nō ē. [c] Et ego iohēs [d] vidi ſanctā ciuitatē ierl̄m [e] nouā

Capitulū. xxj.

Et vidi celū nouū. Deſcripto finali iudicio: conſequēter deſcribitur eccleſie ſtatus poſt iudicium: et ꝑmo in generali: ſecūdo magis i ſpeciali: ibi. Et venit vnus. Circa primū ꝑdicit iohānes innouationē mūdi ſenſibilis dicens: a Et vidi celum nouu₃ ⁊ terram nouam. ⁊ per iſta duo intelligūtur elementa media ignis aqua ⁊ aer. Hec enim omnia innouabunt̄ ⁊ i melius mutabūtur: ideo ſubditur: b Primū enim celū ⁊ ꝑma t̄ra abijt ⁊c̄. non eſt ꝑ hoc intelligendū ꝙ mutet̄ eoꝝ ſubſtantia: ſed ea manente meliorabunt̄ in qualitatibꝰ ⁊ ꝓprietatibꝰ vt in claritate diaphoneitate et in ſimilibꝰ: ⁊ totū cedet ad gloriam electoꝝ qui ex creaturis laudant deum.
c Et ego iohannes. Hic ſecūdo iohānes deſcribit innouationē humane nature q̄ṫū ad electos. d. d Uidi ciuitatē ſanctā hierl̄m. i. electoꝝ ſocietatē ꝑfecta charitate vnitā. e Nouā. q̄tum ad corporū gloriā corpora em̄ ſanctoꝝ que modo ſunt corruptibilia groſſa ponderoſa ⁊ obſcura: reſurgent imortalia: ſubtilia: agilia: et clara: et qꝛ hoc fiet ꝑ gloriā aiaꝝ ad corpa redundante₃: iō ſubdit̄:

f Deſcēdētē de celo. empyreo vt corpora reſumāt ⁊ in iudicio ↄpareant. g A deo paratā. dotibꝰ aīe ⁊ corpis vñ ſbdit: Sicut ſpōſam ⁊c. h Et audiui. Hic tercio deſcribit ioħes finalē ↄſūmationē: ⁊ p̄mo q̄tū ad electos: ſecūdo q̄tū ad reprobos: ibi. Timidis aūt. Circa primū dicit: h Et audiui vocē magnā de throno. ſ. diuie maieſtatis.

i Dicentē: Ecce tabernaculū dei cū hoīb. ideſt cohabitatio dei cū hominibus inſepabilis: q2 beati hēbunt ſemp eaꝫ p̄ſentē per apertā viſionē: ⁊ perfectā fruitionē: ⁊ quia p hoc excludit omne malū culpe ⁊ pene ideo ſubditur: Et mors vltra nō erit ⁊c. k Que prima abierūt. Nam in eccleſia militāte que dicit terreſtris hierlm: iſta ſēt ⁊ erūt vſqꝫ ad iudiciū. l Et dixit qui ſedebat i throno. ſcꝫ deꝰ trinꝰ ⁊ vnꝰ. m Ecce noua facio omnia. ſ. celos elementa ⁊ electoꝝ corpa: vt pꝫ ex predictis: n Et dixit mihi ſcribe ⁊c. ad informationē eccleſie ⁊c. o Et dixit mihi factū eſt. i. ↄſummatū ē gaudiū electorū. p Ego ſum alpha et o. qđ exponit cum ſubditur. i. q Initiū ⁊ finis. Alpha eñ eſt prima lr̄a greca ⁊ o vltima: deus eñ eſt principiū effectiuum a quo omnia producunt: ⁊ finis i quē oīa ordinant. r Ego ſitiēti. i. debito modo deſideranti. s Dabo de fonte aque viue. i. ꝑticipationē vite beate. t Gratis. licꝫ. n. habentes gratiā mereant de cōdigno beatā vitā: tamē ipa gratia per quā opera fiunt meritoria de cōdigno: gratis datur: alioqñ gratia iam non eſſet gratia: Ro. xi. v Qui vicerit. carnē mundū ⁊ dyabolū. x Poſſidebit hec. hereditate ꝑpetua. y Et ero illi deus. dans gloriam. z Et ipē erit mihi filius. per aſſimilationē perfectā. p̄ma Joh. iij. Cū apparuerit ſimiles ei erimus q2 videbimꝰ eū ſicuti eſt. a Timidis. Hic ↄñter ponitur finalis conſummatio q̄tum ad reprobos: cuꝫ dicit: a Timidis autē. timore mūdano declinantibꝰ ad peccata mortalia ⁊ in eis ꝑſeuerantibꝰ. b Et incredulis. i. iudeis ſaracenis ⁊ ceteris fidē catholicā reſpuentibꝰ. c Execratꝭ. i. reuertentibꝰ ad peccata enormia poſt eoꝝ cōdonatōeꝫ ſicut canis ad vomitum. d Et homicidis. facto vel voluntate deliberata. e Et fornicatoribꝰ. ⁊ per fornicationē intelligunt cetera carnis vicia. f Et veneficis. ideſt magis ⁊ ſortilegis. g Et idolatris. cultū deo debitum tribuentibus creaturis. h Et omnibꝰ mendacibus. mendacio pernicioſo: ⁊ per hec vicia intelligunt oīa alia vicia mortalia. i Pars illorum. i. retributio. k Erit in ſtangno ardenti. i. in pena gehēne que dicitur mors ſecūda. l Et venit. Hic ↄñter deſcribit ſtatꝰ poſt iudiciū magis in ſpeciali. Sciendū tamē q̄ aliqui aliter exponunt de tempore ante iudiciū: ⁊ etiā ante aduentū antichriſti: qđ nitūtur oſtendere ex hoc qđ dicit infra ſequē. c. Qui nocet noceat adhuc: ⁊ qui in ſordibꝰ ē ſordeſcat adhuc: ⁊ iuſtus iuſtificet adhuc. poſt iudiciū vo nō erit tempus nec locus meriti vel demeriti: dicunt igitur q̄ per angelum hic introductū intelligitur innocentius papa tercius: qui approbauit ordines fratrū minorū ⁊ predicatorum: qui dicuntur hic ciuitas hierusalem noua: ſcḋm illud

f deſcēdētē de celo: g a deo paratā: ſicut ſponſā ornatā viro ſuo. h Et audiui vocē magnā de throno i dicentē: Ecce tabernaculū dei cū hoīb ⁊ hītabit cū eis. Et ipi populus eius erūt: ⁊ ipē deꝰ cū eis: erit eoꝝ deꝰ. Et abſterget deꝰ omnē lachrymā ab oculis eoꝝ: ⁊ mors vltra nō erit neqꝫ luctꝰ neqꝫ clamor neqꝫ dolor erit vltra: k q̄ p̄ria abierūt. l Et dixit q̄ ſedebat i throno. m Ecce noua facio oīa. n et dixit mihi. Scribe: q2 hec v̄ba fideliſſima ſūt ⁊ vera. o ⁊ dixit mihi: Factū ē p Ego ſū alpha ⁊ o: q initiū ⁊ finis. r Ego ſitiēti s dabo de fonte aq̄ viue t gratiſ. v Qui vicerit: x poſſidebit hec y Et ero illi deꝰ: z ⁊ ipē erit mihi filiꝰ. a Timidis aūt b ⁊ icredulis c ⁊ execratꝭ d et homicidis e ⁊ fornicatoribꝫ f ⁊ veneficis g ⁊ idolatrꝭ h ⁊ oibꝫ mēdacibꝫ i ꝑs illoꝝ k erit in ſtagno ardenti igne et ſulphure qđ ē mors ſecūda. l Et venit vnꝰ de ſeptē angelis hn̄tibꝫ phialas plenas ſeptē plagꝭ nouiſſimis. Et locutus eſt mecum dicens: m Ueni ⁊ oñdā tibi ſponſam vxorem agni:

prouerbioꝝ: Frater qui adiuuatur a fratre quaſi ciuitas firma. ambo. eñ ordines ad idem opus ſunt ordinati. ſ. ad p̄dicationē euangelij: Dicunt igitur q̄ fundamentū huius ciuitatis ſunt beati franciſcus ⁊ dominicus: horum ordinū fundatores: dicunt tamē in numero duodenario hec fundamenta: q2 ſunt duodecim apoſtoloꝝ imitatores: murus vo regularis obſeruantia per precepta ⁊ ſtatuta: porte vo religionū ingreſſus q̄ dicūtur ad quatuor orbis partes: nā ex omnibus mūdi partibus aliq̄ ingrediūtur iſtas religiones: angeli vo in portis exiſtentes ſunt miniſtri ⁊ p̄uincia les priores qui p ſe vel alios recipiunt ad ordines venientes: ⁊ ſic alia hic dicta adaptāt ad ſuum propoſitum prout poſſunt: Licꝫ autē hec expoſitio ſaluari poſſet in aliquo ſenſu myſtico: non tamen in ſenſu litterali ſicut credo. primo quia dicitur hic q̄ angelus introductus docuit Johannē dicens: Ueni ⁊ oſtendam tibi ⁊c. quod non poteſt verificari de innocentio papa: cum poſt Johanneꝫ fuerit ille per mille annos et amplius: Item quia infra dicit de hac ciuitate: Et templū non vidi in ea. dicti autē ordines eccleſias habent: Item q̄ ſubdit: Et ciuitas non eget ſole neqꝫ luna. ⁊ poſtea: Nec intrabit in eam aliquid coinquinatū abominationē faciens ⁊ mendaciuꝫ. dicti auteꝫ ordines indigent illuminatione ſolis ⁊ lune: nec omnes intrantes ſunt imaculati: nec omnes bene intrantes ꝑſeuerant in bono: ſed multi fiunt apoſtate ⁊ peſſimi: vnde dicit Augu. Sicut non inueni meliores his qui in monaſterijs profecerūt: ita non inueni deteriores his qui in monaſterijs defecerunt. propter que ⁊ plura alia que poſſunt induci contra expoſionē predictam: inq̄ꝫtum dicunt eam litteralē eſſe: videtur mihi q̄ ciuitas hic deſcripta eſt hieruſalē ſuperna: vnde poſt premiſſa verba de ingreſſu ciuitatis: ſubdit: Niſi qui ſcripti ſunt in libro vite et agni: hi ſunt predeſtinati: qui etiam hieruſaleꝫ ſupernam ingrediūtur et nulli alij. et ideo ſicut iam p̄miſi deſcribit hic ſtatus eccleſie triūphantis magis in ſpeciali: ⁊ p̄mo quo ad ſitū ſublime p̄mittitur tn̄ pſona alloquēs beatū Johem: cum dicit: l Et venit vnus de ſeptē angelis ⁊c. per hūc enim intelligit beatus iacobus. qui ſupra. xvij. c. dicitꝰ eſt vnus de ſeptem angelis habentibus phialas: ⁊ ꝑcuſſit beatū Johannē in gloria: propter qđ ex dei volūtate potuit ei reuelare ſecreta celeſtia. m Ueni et oſtēdā tibi ſponſam. i. hieruſalē ſupernā: vt dictū eſt in principio ca. que dicit vxor agni modo ſpeciali: q2 cōiungit ei inſepabiliter ⁊ eternaliter: nō ſic aūt eccleſia militans: que ceſſabit in fine mundi: ſicut impfectū veniente pfecto: ⁊ figura figurato adueniēte. ſicut eñ lex vetus impfecta fuit: ⁊ figura reſpectu noue legis: ſic eccl̄ia militās reſpectu triūphantis: cuiꝰ ſtatꝰ oino pfectus erit in reſurrectiōe generali: ex tūc eñ electi ſeparabunt a reprobis: ⁊ erūt in aīa ⁊ corpore perfecti beati:

reſurgēt.ſ. in corporibꝰ glorioſis p aie gloriā ad corpa redūdantē. n Et ſuſtulit me i ſpū. hoc dicit ad oſtēdendū ꝙ nō vidit tūc gloriā electoꝝ ꝑut erit in ſe: ſed in aliquo eā repſentante.ſ. in ciuitate q̄ infra deſcribiꝭ quā vidit imaginaria viſiōe: ⁊ cuiꝰ ſignificationē intellexit: aliter non fuiſſet viſio ꝓphetica: ſicut declaratū fuit diffuſius in ꝑncipio libri pſal. ⁊ i ꝓhe. libri danielis. o In montē magnū ⁊ altuꝫ. Per quem deſignatur celū empyreū qḋ ſm ſāctos ⁊ doctores eſt locus beatorū: ⁊ in corpalibus hꝫ ſitū ſupremū. p Et oſ̄dit mihi. hic ꝯſ̄ter deſcribiꝭ q̄tū ad pulchꝛ aſpectū: cū dicit q Ciuitatē ſanctaꝫ hierlm. ſcꝫ ſupnā. r Deſcēdētē de celo. nā aie beate deſcēdēt ad reſumēdū corpa: ⁊ ꝯmunicādū eis gloriā: vt dictū eſt. ſ. in prin. c. et etiā ibi incipiet ſtatus ꝑfectus beatitudinis electorū. Poteſt etiā aliter exponi: q2 beatitudo celeſtis nō pōt ab electis haberi niſi prius quodāmō ad eos deſcēdat in pn̄ti: nā donū gratie p qḋ efficiunꝭ digni vita beata eſt quedā inchoatio ⁊ ꝑticipatio glie: ꝓpter qḋ in oratione dn̄ica ſecūda petitio poniꝭ: Adueniat regnū tuū idest ad nos veniat: q2 non poſſumꝰ venire ad ipm niſi prius ad nos veniꝭ et mō dicto. s Habētē claritatem dei. nā claritas beatoꝝ q̄tuꝫ ad gloriā aie ⁊ etiaꝫ corpis eſt quedā ꝑticipatio diuine claritatis: p quam beati ſibi cōformanꝭ. ꝑria iohis. iij. Scimꝰ qm̄ cū apparuerit ſimiles ei erimus. t Et lumē eius ſimile lapidi pcioſo. i. xp̄o qui diciꝭ lapis pcioſus. ꝑria petri. ij. Ecce ponā in ſyon lapidē ſummū angularē electuꝫ precioſum. in beatitudine nāqꝫ celeſti p gloriā corpis ⁊ aie ꝯformabunꝭ homini chriſto: ſicut mēbra capiti. v Tanqꝫ lapidi iaſpidis ſicut cryſtallū. nominatiui caſus eſt ⁊ neutri generis: ſm acceptionē antiquoꝝ: cōparaꝭ aūt xp̄s iaſpidi: tum ꝓpter pluralitatē coloꝝ: et in chriſto ſunt tres nature. ſ. diuina et aia intellectiua ⁊ corpus: tū q2 iaſpis ꝯfortat viſuꝫ: ⁊ beati delectātur in viſione chriſti: nā aſpectu ſue diuinitatis reficiūtur interius ⁊ aſpectu ſue humanitatis exterius: ſm ꝙ dicit Augu. exponēs illud: Ioh. x. Ingrediet ⁊ egrediet ⁊ paſcua inueniet. x Sicut cryſtallū. qḋ valet ꝯtra ſitim ⁊ ardorem: ⁊ ſimiliꝭ xp̄s eſt remediū ꝯtra ſitim ⁊ ardorē cupiditatꝭ: eo ꝙ tenuit viā paupꝑtatis. y Et habebat. Hic ꝯſequēter deſcribiꝭ ſuperna hierlm q̄tū ad ciuitatis edificiū: ⁊ pmo in generali: ſecūdo magis in ſpeciali: ibi. Et qui loquebaꝭ mecū. Circa primū dr: y Et habebat murū magnū ⁊ altū. i. ſpiſſum ⁊ altū p quē deſignaꝭ ſecuritas diuine ꝓtectōis: que maxime relucet in ſtatu ſupne beatitudinis quā nullus habēs pōt amittere. ꝫ Habentē portas. xij. que ſunt obſeruationes mādatoꝝ: p quas habeꝭ ingreſſus ad beatitudinis ſtatū: Math. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata: ⁊ iō ſunt. xij. Nā obſeruatio decē preceptoꝝ decalogi cū duobus pceptis charitatis facit ad vitā ingredi. a Et in portis angelos duodecim. nā electoꝝ anime deferunꝭ ad celum per miniſteriū angelorum: Luce. xvj. Factum eſt autē vt moreretꝭ mēdicꝰ

ⁿEt ſuſtulit me i ſpū ᵒin mōtē magnū ⁊ altū: ᵖ⁊ oſtēdit mihi ᑫciuitatē ſctāꝫ hierlm ʳdeſcendentē de celo: ˢhn̄tē claritateꝫ dei. ᵗEt lumē eiꝰ ſiꝭe lapidi pcioſo ᵛtanqꝫ lapidi iaſpidis: ˣſicut cryſtallū. ʸEt hēbat murū magnū ⁊ altū ᶻhn̄teꝫ portas duodecī ᵃ⁊ in portis angelos duodecim: ᵇ⁊ noīa inſcripta q̄ ſūt noīa duodecī tribuū filioꝝ iſrl. ᶜAb oriēte porte tres: ⁊ ab aqlone porte tres: et ab auſtro porte tres: ⁊ ab occaſu porte tres: ᵒEt murꝰ ciuitatis hn̄s fūdamēta duodecim: ᶜ⁊ in ipīs duodecī nomina duodecim apoſtoloꝝ ⁊ agni. ᶠEt qui loqbaꝭ mecum: ᵍhabebat menſuram arūdineam aureā ʰvt metiretur ciuitatē ⁱ⁊ portas eiꝰ. et murum. ᵏEt ciuitas in quadro ˡpoſita eſt ᵐ⁊ longitudo eius tanta eſt quāta ⁊ latitudo. ⁿEt mēſus ē ciuitatē ō arūdine aurea ᵒp ſta-

⁊ portareꭍ ab angelis in ſinū abrae. b Et noīa ſcpta q̄ ſꭍ noīa duodecī tribuū filioꝝ iſrl. i. oīm fideliū q̄ indifferenter admittunꭍ ad regnū ſine acceptione perſonarū. c Ab oriente porte tres ⁊c. nam ex omnibꝰ orbis partibus colligunꭍ electi intrantes ianuas paradiſi: dicuntur etiaꝫ porte tres ad quālibet orbis ptē principalē: nā in fide trinitatis recipiunꭍ electi ad gliaꝫ celeſtem. d Et murꝰ ciuitatis habens fundamenta duodecim. i. xij. articulos fidei. nam ſm ꝙ dicit aplſ hebre. xj. Fides ē ſbā ſperādaꝝ rerū. i. bonorū celeſtiū q̄ ſūt res ſperāde: ⁊ i hac diffinitiōe fidei accipiꭍ ſubſtātia pro inchoatiōe ſiue fūdamento: eo ꝙ fūdamentū eſt inchoatio domꝰ: p fidem xp̄o formatā inchoatur beatitudo celeſtis i nobis ſicut plenius fuit dictū: Hebre. xj. e Et in ipīs. xij. nomina duodecim apoſtoloꝝ ⁊ agni. i. chriſti: nam. xij. articuli fidei ſunt de chriſto: ſex ptinentes ad eius diuinitatē: et ſex ad eius humanitatē: ⁊ hoc ſm cōmuniorē diſtinctionē articuloꝝ: q̄uis aliqui diſtinguant quatuordecī articulos fidei: ſeptē de diuinitate: ⁊ ſeptē de humanitate: dicunꭍ āt nomīa apoſtoloꝝ in ipīs fundamentis ſcripta: q2 primo publicauerūt fidem chriſti pdicando: ⁊ p ipſa moriendo f Et qui loquebaꭍ. Hic ꝯſ̄ter deſcribiꭍ edificiū ciuitatꝭ celeſtis magꝭ i ſpeciali: ⁊ primo ꝓponit intentū. d. Qui loquebaꭍ mecū. ſ. angelus. g Habebat menſuram arūdineam aureā. idest ſimilē arūdini in figura: q2 nō poſſet eſſe aurea: ⁊ cum hoc arūdo vera. h Vt metireꭍ ciuitatē. q̄tum ad ſpaciū intra muros ꝯtentū. i Et portas ⁊ murū. q̄tum ad eius latitudinē: nā habita mēſura ſpacij intra murū cōtenti: habeꭍ mēſura muri: nā interior pars muri ⁊ dictū ſpacium contiguanꭍ. k Et ciuitas in quadro. equilatero. l Poſita eſt. i. diſpoſita qḋ paꝫ ex eo qḋ ſubdiꭍ: m Et longi. eſt tanta quāta ē et latitudo. qḋ non poſſet eſſe niſi quadrū eſſet equilaterū: p hoc aūt intelligiꭍ quadratura quatuor virtutū cardinaliuꝫ: que manet in patria ſm doctores catholicos: tamen ſm alios actus q̄ꝫ in via: nā actus prudentie eſt ibi nullū bonū deo pponere vel equare: fortitudinis aūt deo firmiſſime inherere: temperātie xp̄o nullo defectu noxio delectari iuſticie deo ſubditū eſſe. n Et mēſus eſt. Hic exequiꭍ propoſitum: ⁊ primo q̄tum ad ciuitatis ſpacium: ſecūdo q̄tum ad murum: ibi. Et menſus eſt muros. tercio q̄tuꝫ ad fundamenta: ibi. Fundamenta. quarto q̄tum ad portas. ibi. Et duodecim porte. Circa primuꝫ diciꭍ: n Et menſus eſt ciuitatē. i. ſpaciuꝫ ciuitatis. o Per ſtadia duodecim milia. non poſſunt intelligi ꝙ iſta duodecī milia ſtadia cōtineant totū ſpaciū ciuitatis et pciſe: nā illud ſpaciū oportꝫ eē q̄drū equilaterū: vt dictū eſt: duodecim aūt nō eſt numerus quadratus: dicitur aūt quadratꝰ numerꝰ qui reſultat ex ductu viuꝰ numeri in ſeipm ſemel: ſicut ex ductu binarij in ſeipm reſultat quaternarius: nam bis duo ſꭍ q̄tuor: ter tria nouē: quater q̄tuor ſedecī: et ſic ꝯſ̄ter: p qḋ pꝫ ꝙ inꭍ nouē ⁊ ſedecim: nō eſt aliq̄s numerꝰ quadratꝰ: ⁊ ideo ſi ſpaciū ciuitatis eēt duodecī miliū ſtadioꝝ pciſe nō poſſet eſſe q̄drū equilaterū: ꝓpt ꝙ dicendū ꝙ iſta duodecī milia ſtadia mēſurant vnū latus hꝰ q̄dri: ⁊ p ꝯn̄s totū ſpaciū ꝯtinet duodecies duodecī milia ſtadia

que ſunt in vniuerſo centūquadragintaq̄tuoꝛ milia ſtadia: ⁊ eſt numerus quadratus reſultans ex ductu duodenarij in ſeipm̄. Hic aūt numer⁹ ↄtinet nouies ſedecim. cū ꝙ octo ſtadia faciāt miliare vnū ⁊ duo miliaria leucā vnā ſequiẗ ꝙ p̄dictū ſpaciū ciuitatis cōtinet. xviij. milia miliarioꝝ et nouē milia leucaꝝ ⁊ quodlibet lat⁹ muri duodecim milia ſtadia ⁊ totus eius ambitus quadraginta octo milia ſtadia: q2 murus ponitur quadratus equilaterus: nec tamē cōputatur hic ſpiſſitudo muri: ſed tm̄ ſup̄ficies interioꝛ: vt patet ex dictis.

dia duodeci milia [a] ⁊ lōgitudo ⁊ altitudo ⁊ latitudo ei⁹ [b] eq̄lia ſūt. [c] Et mēſus ē muros ei⁹ [d] centūquadraginta q̄tuoꝛ cubitoꝝ: [d] mēſura hominis q̄ eſt angeli. [e] Et erat ſtructura muri ei⁹ ex lapide iaſpide: [f] ipā vo ciuitas auꝝ mūdū: [g] ſi͞l͞e vitro mūdo: [h] et fūdamēta muri ciuitat͞ oī lapide p̄cioſo oꝛnata [i] ⁊ fundamētū p̄mū iaſpis: [k] ſecūdū ſapphyr⁹: [l] t͞ciū chalcedoni⁹ [m] q̄rtū ſmaragd⁹: [n] q̄ntū

Hec aūt ſignant magnitudinē loci beatoꝝ ſm̄ ꝙ dicit baruch. iij. O iſrael q̄m magna eſt domus dei ⁊ ingens locus poſſeſſionis eius ⁊c. tamē celū empyreū quod eſt locus beatoꝝ eſt quaſi incomꝑabiliter maius q̄ ciuitas hic deſcripta: nam in hoc libro maioꝛa per minoꝛa frequēter ſignificanẗ: ſicut ſupꝛa. ca. iiij. per vigintiquatuoꝛ ſenioꝛes intelligiẗ vniuerſitas epiſcopoꝝ que multo maioꝛ eſt: vt dictū fuit ibidem. a Longitudo ⁊ altitudo ⁊ latitudo eius. ſ. ſpacij. b Equalia ſunt. de longitudine ⁊ latitudine iam patꝫ ex dictis: nam ſpaciū quadrū eſt equilaterum. de altitudine vo q̄tum ad murū non fit hic mentio: ſed poſtea de altitudine ſpacij qḋ accipiẗ ſm̄ altitudinē montis in quo deſcribitur hec ciuitas ſita: ſm̄ ꝙ diciẗ ſupꝛa eodem ca. Et ſuſtulit me in ſpiritu in montē magnū ⁊ altū: ⁊ oſtendit mihi ciuitatē ſanctā ⁊c. ⁊ ſm̄ hoc altitudo montis huius eſt duodecim miliū ſtadioꝝ ſicut longitudo ſpacij ⁊ eius altitudo: vt predictū eſt. c Et mēſus eſt. Hic ↄſequēter agitur de menſura muroꝝ: cum diciẗ: Et mēſus eſt muros ei⁹. ⁊ licꝫ eſſet tm̄ vnus murus: tamē dicit muros ī plurali propter quatuoꝛ eius latera ſpaciū predictū includentia. d Centūquadragintaquatuoꝛ cubitoꝝ menſura hominis. i. accipiendo cubitū humanū q̄ continet pedem ⁊ dimidiū ſm̄ vnā acceptionē. ſ. a cubito brachij vſqꝫ ad manū: ſm̄ aliā vo duos pedes. ſ. a cubito brachij vſqꝫ ad ſummitatē digitoꝝ: ex quo patꝫ ꝙ nō accipitur hic menſura longitudinis muri ſm̄ ſuū ambitum nec etiā ſm̄ latus vnū: nam murus habens quatuoꝛ latera ⁊ quodlibet longitudinis centūquadragintaquatuoꝛ cubitoꝝ: non poſſet claudere ſpacium predictū nec etiā duodecimā eius partē nec etiam minimā. ſ. vnū ſtadium q̄dratū: nā vnū ſolū ſtadiū ↄtinet centūvigintiq̄nqꝫ paſſus: ⁊ quilibet paſſus quinqꝫ pedes: ⁊ per ↄſequēs vnum ſtadium quadratū. ccc[x]ij. cubitos et dimidiū quadratos ſm̄ maioꝛē acceptionē humani cubiti: vt ptꝫ ex p̄dictis: ⁊ ideo dicendū ꝙ hic accipiẗ menſura muri ſm̄ eius altitudinē: que eſt multo minoꝛ q̄ eius longitudo: cui⁹ menſura ↄccipitur ſm̄ menſurā ſpacij: cuius quodlibꝫ latus ē longitudinis duodecim milia ſtadioꝝ: ⁊ per ↄſequēs qḋlibet latus muri: quoniā contiguaẗ ſpacio in parte interioꝛi: vt ſupꝛa dictū eſt: ꝓpter qḋ hic tacetur menſura longitudinis muri: q2 ſufficienter habeẗ per menſurā ſupꝛadictā ſpacij cōtenti. dictū eſt autē ſupꝛa ꝙ per murū intelligiẗ ſecuritas beatitudinis propter qḋ eius altitudo diciẗ centūquadragintaquatuoꝛ cubitoꝝ: qui eſt numerus q̄dratus: vt dictū eſt ſupꝛa: ⁊ ſignant ſtabilitatē beatitudinis: ſicut coꝛpus quadratū firmiter ſtat ī quodlibet latere propter quod etiā virtuoſus compaẗ quadrato. j. Ethi. d Menſura hominis que eſt angeli. Per hoc deſignaẗ ꝙ homies electi ad eq̄litatē angeloꝝ aſſumunẗ: Math. xxij. Erūt ſicut angeli dei in celo. e Et erat ſtructura muri eius ex lapide iaſpide. ſicut ſupꝛa dictum eſt: p murū intelligitur ſecuritas beatitudinis: per iaſpidē vo ipſe xp̄s propter quod murus dicitur de lapide iaſpide: nam ipſe chꝛiſtus eſt ſecuritas beatoꝝ a quo non poſſunt diuertere nec auelli. f Ipā vo ciuitas aurū mundū. Ciuitas autē eſt ciuium vnitas: ideo per ipam intelligiẗ ſocietas beatoꝝ: per aurū vo qḋ ceteris metallis eſt p̄cioſius: intelligitur charitas que pꝛe ceteris dei donis eſt donū excellētius: ideo diciẗ f Ipā vo ciuitas aurū mūdū nā ſocietas ſupernoꝝ ciuium vnitur feruētiſſima charitate ſm̄ ꝙ dicitur in pꝛoſa: Superne matris gaudia ⁊c. que ab aliquibus dicitur eſſe beati Grego. ab alijs vo hugonis de ſancto victoꝛe: in qua ſubditur: Nec languoꝛ hic nec ſenium nec fraus: nec terroꝛ hoſtium: ſed vna vox letantium: ⁊ vnus ardoꝛ coꝛdiū. g Simile vitro mūdo. ideſt peruiū ſicut vitꝝ qḋ recipit lumē nō ſolū exterius: ſed etiam interius: p qḋ ſignaẗ ꝙ ſocietas beatoꝝ in reſurrectione penetrata erit lumine gloꝛie interius: ⁊ exterius p gloꝛiā coꝛpoꝛis et anime. h Et fundamenta. Hic conſequēter deſcribitur ciuitas ſuperna q̄tum ad oꝛnamentū fundamentoꝝ: cum dicitur: Et fundamēta muri ciuitatis omni lapide p̄cioſo oꝛnata. ex quo patet ꝙ non accipiẗ hic fundamētū pro ſimilitudine illius qḋ in edificijs abſconditur ſub terra: nam ibi oꝛnamentū nō habet locum: ſed accipitur ad ſimilitudinē partis interioꝛis edificij: que tamen apparet ſuper terrā. i Et fundamētum pꝛimum iaſpis. dictum eſt ſupꝛa ꝙ duodecim articuli fidei intelligūtur per iſta fundamēta: inter ſex articulos ꝑtinentes ad chꝛiſti diuinitatē pꝛimus eſt de vnitate dei qui eſt pꝛincipiū credentibus tollendi erroꝛes varios gentiliū plures deos ponentiū: ideo per iaſpidem deſignatur qui oculos purgat: viſū acuit ⁊ confoꝛtat vt dicitur libꝛo de pꝛopꝛietatibus rerum ⁊ ibidem ponuntur pꝛopꝛietates ſequētium lapidum: ſm̄ ꝙ inferius aſſignantur. k Secūdum ſapphyrus. ſecūd⁹ articulus eſt de trinitate ꝑſonaꝝ cuius fides augmētat coꝛpus eccleſie myſticum: quod pꝛius erat in vna gente modica iudeoꝝ: ſed modo per fidem trinitatis predicatā ſe extendit a multitudinē gentiliū conuerſorum: ideo ſignatur per ſapphyrum: qui coꝛpus humanum vegetat: ⁊ integra membꝛa conſeruat. l Tercium chalcedonius. tercius autē articulus eſt de opere creationis qḋ ſoli deo conuenit: valet fides huius articuli contra demonū illuſiones: vt non adoꝛentur ſicut creatoꝛes: ideo ſignatur per chalcedoniū qui valet contra illuſiones demonū ⁊ virtutes conſeruat. m Quartū ſmaragdus. quartus autem articulus eſt de opere ſanctificationis per gratiā que curat caſū peccati moꝛtalis ⁊ dat verba ꝑſuaſiua in oꝛatione deuota: ideo ſignificatur per ſmaragdū qui valet contra moꝛbū caducum: ⁊ in cauſis dat verbum ꝑſuaſiuum n Quintum ſardonix. quintus autem articulus eſt de opere reſurrectionis coꝛpoꝛum cuius fides humilē facit ⁊ pudicum: cogitationē inferendo ꝙ coꝛpus eſt coꝛruptibile: ſed finaliter ad gloꝛiā reſuſcitandū debꝫ teneri in humili geſtu ⁊ apparatu ratione moꝛtalitatis preſentis: ⁊ mundū ratione gloꝛificationis future: ꝓpter quod ſignificaẗ per ſardonicē qui facit humilē et pudicum. o Sextum ſardius. ſextus autē articulus eſt de opere gloꝛificatiōis cui⁹ fides generat in animo gaudium: ⁊ expellit timoꝛē: q2 cogitans gloꝛificari

nō timet pro xp̄o mori: ſed etiā aliqñ gaudet: Math. v. Cū vos oderint homies ⁊ exprobrauerint et eiecerit nomē veſtrū tanꝗ̄ malū mentiētes propter me: Gaudete ⁊ exultate quoniā merces veſtra copioſa eſt in celis. ideo ſignificať per ſardiū: qui gaudium accendit ⁊ expellit timorē p Septimū chryſolitꝰ. Primus articulus ꝑtinens ad humanitatē chriſti eſt de conceptiōe ⁊ natiuitate eius ex virgine: cuiꝰ fides cō fortat humanā naturā in cōceptiōe chriſti verbo vnitā: ⁊ valꝫ contra timores nocturnos vicorꝫ: eo ꝙ nato chriſto in noctꝫ medio: dixit angelus paſtoribꝰ Nolite timere: Luce. ij. ⁊ ibidē ſubdiť: Gl̄ia in altiſſimis deo. ⁊ in terra pax hominibꝰ bone volūtatis. ideo ſignať p chryſolitū qui confortat intellectū: ⁊ per ꝯſequēs naturam humanā per intellectū ab alijs animalibꝰ diſtinctā. J. Meta. et expellit timores nocturnos. q Octauū beryllus. ſecūdꝰ articulꝰ ē de paſſiōe xp̄i morte eius ⁊ ſepultura: cuiꝰ fides inuictū reddit in tribulatiōibꝰ huiꝰ mundi: ꝑma Petri. iiij. Chriſto in carne paſſo ⁊ vos eadē cogitatōne armamini. ideo ſignať p beryllū qui cōtra lites inuictū reddit: ⁊ ſic mitem facit ⁊ benignum. r Nonū tophazius. tertiꝰ articulus ad humanitatē xp̄i pertinens eſt de deſcenſu aīe eius ad inferos: cuius fides valet ꝯtra pericula a demonibꝰ inferenda: qꝛ per hūc deſcenſuꝫ fuerūt ſpoliati: ⁊ ptās eoꝝ diminuta: iō ſignificať per tophaziū qui valet ꝯtra irā. i. ꝯtra lunaticā paſſionē que frequēter p demones iratos excitať vel augmētať. s Decimū chryſopaſſus. q̄rtus vero articulꝰ ē de reſurrectione xp̄i q̄ eſt cā nr̄e reſurrectionis future: ꝓpter qđ fides eius valet ꝯtra corruptiōeꝫ corporis ⁊ aīe p peccatū: nā oīs corruptio tolleť in reſurrectione chriſti: ideo deſignatur per chryſopaſſum qui valet contra leprā. t Undecimū hiacynthus. quintus articulꝰ de aſcēſione chriſti ad celos in humanitate aſſumpta: cuius fides dat vigorē fidelibus: vt ipſum ſequātur tanꝗ̄ mēbra eius: Col. iij. Que ſurſū ſunt ſapite ⁊c. ꝓpter qđ ſignificať per hiacynthuꝫ qui dat membris vigorem ⁊ ſalutiferum facit ſaporem. x Duodecimū amethiſtus. ſextus articulꝰ eſt de aduentu ad iudicium in quo apparebit chriſtus in forma humanitatis glorioſa: cuius fides reddit homiēꝫ ſolicitū ⁊ vigilē vt in illo tremēdo iudicio de factis dictis ⁊ cogitationibꝰ ſuis poſſet reddere rōnem: ideo ſignať per amethiſtū qui facit vigilē ⁊ expellit malā cogitationem. x Et duodecim porte. Hic ꝯſeq̄nter agiť de ornamento portarum: cum dicitur: y Duodecim margarite ſunt per ſingulas. ſ. portas: licꝫ autē margarita ſit nomen vnius ſpeciei que gallice vocať perle: tñ hic ⁊ in pluribus locis ſacre ſcripture accipitur generaliter pro quolibet lapide precioſo. quales ſint lapides iſtaꝝ duodecim portaꝝ nō exprimiť: ꝓpter qđ ꝓbabiliter videtur ꝙ ſint euſdē ſpeciei cum duodecim ꝑdictis: et etiā eiuſdem ſignificatiōis. z Et platee ciuitatis ⁊c. Hoc iam expoſitū eſt ſupra. a Et templum. Hic ꝯſequēter deſcribitur ſuperna hieruſalē q̄ntum ad dei cultum. Ad cuius intellectū ſciendū ꝙ cultus dei tempore veteris taſtamenti fuit figuralis reſpectu cultus qui obſcuratur tempore noui: ꝑma Cor. x. Omia in figura contingebant illis. cultus vero teſtamenti noui ē ſuo modo figuralis reſpectu cultus celeſtis: nam militās eccleſia repñtat prout poteſt celeſtia ꝑconia: vnde dicitur in illa proſa: Superne matris gaudia repreſentet ecclia. que quidem repreſentatio fit in templo materiali: ⁊ p corporalia obſequia: ſtatus vero ſuperne beatitudinis non eſt figuralis alicuius expectati vel nō habiti: nā deus clare videtur ibi ⁊ ꝑſentialiter habeť ⁊ veneratur propter quod dicit beatus Johannes.

ſardonix: [o]ſextū ſardiꝰ: [p]ſeptimū chryſolithꝰ [q]octauū beryllꝰ: [r]nonū tophaziꝰ: [s]decimū chryſopaſſus: [t]vndecimū hiacynthꝰ: [v]duodecimū amethiſtꝰ. [x]Et duodecī porte: [y]duodecī margarite ſūt p ſingulas. Et ſinguľe porte erāt ex ſingľis margaritꝫ [z]⁊ platea ciuitatꝫ aurū mūdū tanꝗ̄ vitꝝ ꝑlucidū. [a]Et templū nō vidi in ea. [b]Dn̄s eñ deꝰ oīpotēs templū illiꝰ eſt ⁊ agnꝰ: [c]⁊ ciuitas nō eget ſole neqꝫ luna: vt luceāt ī ea [d]Nā claritas dei illūīnabit eā: ⁊ lucerna eiꝰ ē agnꝰ. [e]Et ambulabūt gētes [f]in lumie eiꝰ [g]⁊ reges ṫre afferēt gľiaꝫ ſuā ⁊ honorē ī illā. [h]Et porte eius non claudenť p diē. [i]Nox eñ non erit illic. [k]Et afferēt gľiaꝫ ⁊ honorē gentiū in illā. [l]Nō intrabit ī ea aliquid coinquinatū: [m]aut abominationeꝫ faciens [n]et mendaciū: [o]niſi qui ſcripti ſunt in libro vite [p]agni.

a Et templū non vidi in ea. quia deus nō colitur ibi per figuralia ſed in ſua preſentia: ideo ſubditur: b Dominus deus omnipotens templū illius eſt ⁊ agnus. nam beati reficiuntur interius in aſpectu diuinitatis: exterius vero in aſpectu humanitatis chriſti: ⁊ ſic vtranqꝫ naturam colunt ⁊ adorant inq̄ntum humanitas eſt diuinitati cōiuncta. c Et ciuitas nō eget ſole neqꝫ luna. i. illuſtratiōe corporali. d Nam claritas dei ⁊c. qꝛ ꝑfecte electi illuſtranť. e Et ambulabūt gentes. i. electi. f In lumine eius. nā omnia faciūt ex illuſtratiōe dei. g Et reges terre afferēt ⁊c. rex diciť a regendo: omnia vero corporalia ⁊ homines per angelos ſanctos adminiſtranť et reguntur: propter qđ hic ⁊ in pluribꝰ alijs ſacre ſcripture locis angeli reges terre dicūtur: ex electis vero qui per eoruꝫ adminiſtrationē ad beatitudinē deducūtur eorum gloria augmentať et ſm̄ hoc afferre gloriā ſuam in ſupernā hieruſalē hic dicūtur. h Et porte eius non claudenť per diē. nam a tempore paſſionis chriſti per quaꝫ aperte ſunt ianue celi manēt ⁊ manebūt aperte: nā ibi ſtatim recipiūtur anime purgate: dicitur autē tempus a dicta paſſione dies: quia tunc ſanctis patribus in limbo detentis data fuit lux glorie: propter qđ chriſtus dixit latroni pendenti in cruce: Hodie mecum eris in paradiſo: Luce. xxiij. i Nox enim non erit illic. quaſi diceret porte tue decetero non claudenť: quia dictum eſt ꝙ non claudūtur p diē k Et afferent gloriaꝫ ⁊c. modo predicto. l Non intrabit in ea aliquid coinquinatū. vicio carnis. m Aut abominationē faciens. ideſt peccatum contra naturam. n Et mendaciū. ideſt hypocriſim que eſt mendatiuꝫ in facto et vt excludatur omne aliud peccatum ſubditur o Niſi qui ſcripti ſunt in libro vite. ideſt in diuina predeſtinatione: et hic liber etiam dicitur liber: p Agni. ideſt chriſti inq̄ntum eſt vnus deus cū patre.

Capitulum. xxij.

Et oſtendit mihi fluuium aque ⁊c. Hic vltimo deſcribitur ſuperna hieruſalem q̄ntum ad refectionem ciuium: et diuiditur in duas partes: quia primo deſcribitur hoc conuiuium: ſecūdo conuiuarum exercitium: ibi. Et omne maledictum non erit ⁊c. Circa primum ſciendum ꝙ refectio beatorū non intelligitur a nobis: niſi per ſimilitudinem corporalium

ad refectionē aūt corpis duo requirunt̄. ſ. cibꝰ ⁊ potꝰ: ꝓmo ergo deſcribit̄ potꝰ: cū dr: a Et oſtēdit mihi fluuiū aq̄ viue. ꝑ quē intelligit̄ ſpūſſctūs: vnð dicit ſaluator Jo. vij. Qui credit i me ſicut dicit ſcriptura flumia fluent ð vētre eius aq̄ viue. qð exponēs euāgeliſta ſubdit: hoc aūt dixit de ſpiritu quē accepturi erāt credentes in eū: ſpūs aūt ſanctꝰ cui appropriatur bonitas ⁊ ſuauitas reficit btōs ꝑ modū dulcis potus: ideo ſignat̄ per fluuiū aque viue. ideſt dantꝰ gloriā vite. b Procēdentē a ſede dei patris ⁊ agni. nā. ſpiritusſanctꝰ ex p̄re ⁊ filio procedit.

c In medio platee eius. ad reficiēdum totū ꝯſortiū beatoꝝ. d Et ex vtraqꝫ. Hic ꝯñter deſcribit̄ refectio celeſtis q̄tum ad cibū: cuȝ dicit̄: Et vtraqꝫ pte fluminis ideſt hinc ⁊ inde.

e Lignuȝ vite. i. xp̄s qui ꝫm diuinitatē eſt vbicūqꝫ ſicut ⁊ ſpūſſanctꝰ cū vnū ſunt in eſſentia.

Et[a] oſtēdit mihi .xxij. fluuiū aque viue ſplēdidū tanq̄ cryſtallū[b] ꝓcedētem de ſede dei et agni.[c] In medio platee eiꝰ.[d] ⁊ ex vtraqꝫ pte fluminis[e] lignū vite[f] afferēs fructꝰ duodeci[g] ꝑ menſes ſingulos reddēs fructū ſuū:[h] ⁊ folia ligni ad ſanitatē gentiū.[i] Et oīe maledictū n̄ erit āplꝰ:[k] Ꝫ ſedes dei ⁊ agni in illa erūt[l] ⁊ ſerui eiꝰ[m] ſuiēt illi:[n] ⁊ videbūt faciē eiꝰ:[o] ⁊ nomē eiꝰ i frontibꝫ eorū.[p] Et nox vltra nō erit: et nō egebūt lumie lucerne neqꝫ lumie ſolis: qm̄ dn̄s deus illumiabit illos:[q] ⁊ regbunt in ſecula ſecloꝝ.[r] ⁊ dixit mihi:[s] Hec vba[t] fideliſſima ſūt ⁊ vera:[v] Et dn̄s deꝰ ſpūūȝ ꝓphāꝝ miſit āgelū ſuū:[x] oſtēdere ſeruis ſuis[y] q̄ oȝ fieri cito.[z] Et ecce venio velociter Btus q̄ cuſtodit vba ꝓphie libri hꝰ.[a] Et ego iohēs q̄ audiui ⁊ vidi hec Et poſtq̄ audiſſem ⁊ vidiſſem: cecidi vt adorarē an̄ pedes angeli q̄ mihi hec oñdebat. Et dixit mihi: Vide ne feceris. Cōſeruus. n. tuꝰ ſū ⁊ fratꝝ tuoꝝ ꝓphāꝝ: et eoꝝ q̄ ſuāt vba ꝓphie libri huiꝰ. Deū adora Et dixit mihi: Ne ſignaueris verba ꝓphie libri huiꝰ.

f Afferēs fructus duodecim. qui etiā dicunt̄ fructꝰ ſpūs: Gal. v. Nā indiuiſa ſunt opa trinitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs filij ⁊ ſpūſſancti. Sciendū tn̄ q̄ iſti fructꝰ aliter habent̄ i via ꝑ gratiā: ⁊ alit̄ in patria ꝑ gloriā: ſicut dictū eſt de q̄tuor virtutibꝰ cardinalibꝰ. c. pcc. ſic ſunt alij actus viatoris ⁊ ꝯphenſoris. Primꝰ ergo fructꝰ: vt Gal. v. dicit̄ eſt charitas q̄ in patria eſt in deū viſum totaliter ꝑ amorē tranſformari. ſecūdꝰ eſt gaudiū qui eſt in deo viſo delectari. tercius eſt pax qui eſt in ipſo totaliter q̄etari. quartꝰ eſt patiētia qui in via eſt in aduerſarijs nō frangi: in patria v̄o vbi nulla eſt aduerſitas eſt in deo firmiter ſtabiliri. quintꝰ eſt benignitas. i. bona igneitas que eſt in beatis ad amorē ꝓximi inflāmari q̄tū ad effectū: vn̄ in eis ē vnus ardor cordiū: vt dicit̄ in illa proſa. Superne matris gaudia ⁊c. ſextus eſt bonitas. i. diffuſio ꝓprij boni ad ꝓximū ꝫm effectū: nam bonū eſt ſui diffuſiuū: bonū aūt vniꝰ beati redundat in alterū: nam vnus gaudet de alteriꝰ bono ſicut de ſuo proprio. ſeptimꝰ eſt longanimitas que eſt equanimis expectatio boni futuri: anime v̄o beatoꝝ equanimiter expectant gloriā corporis. octauꝰ eſt māſuetudo que eſt in via ire moderatio: ſed in patria non habet locū ira q̄tum ad ſuū materiale qð eſt accenſio ſanguinis circa cor: ſed q̄tuȝ ad ſuū formale: qð eſt appetitus vindicte hȝ ibi locū: q2 beati vindictā appetūt obſtinatoꝝ pctōꝝ ꝫm illud pſal. lvij. Letabit̄ iuſtus cū viderit vindictā manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. ⁊ qm̄ appetitus iſte moderatus eſt in beatis ſecūdā regulā diuine iuſticie ideo ꝫm hoc eſt ibi manſuetudo. nonus eſt fides que ſi accipiatur vt eſt virtus theologica nō eſt in patria cum ſit de non apparentibus: hebre. xj. ſed ei in patria ſuccedit viſio clara: ſi aūt accipiatur fides pro fidelitate ſic eſt in beatis maxime. decimꝰ eſt modeſtia qui excellenter eſt in patria: nā vires inferiores anime ſunt oīo ſupioribus ſubiecte. vndecimꝰ eſt cōtinentia: eſt autē cōtinens qui cōcupiſcentias inordinatas patit̄: ſed ab eis nō deducit̄ ꝯtra paſſiones fortiter ſe tenens: huiuſmodi v̄o cōcupiſcentie non ſunt in patria: propter qð non eſt ibi cōtinentia q̄tū ad cōcupiſcētias pati: tamē eſt ibi q̄tum ad nō deduci: nā beati non poſſunt in aliquod malū flecti. duodecimus eſt

caſtitas: que ꝓut importat mundiciā eſt in patria. naȝ in eam non intrat aliquid coinquinatū: vt dictum eſt ſupra: g Per mēſes ſingulos reddens fructū ſuūȝ menſis apud hebre. incipit a prima lunatiōe: ꝓpter qð nouitatē deſignat. per ſingulos intelligit̄ continuatio: ⁊ ſic per menſes ſingulos intelligit̄ eternitas hꝰ fructꝰ: q2 ſemꝑ manet i ſua nouitate ⁊ ſua duratiōe: ⁊ hoc mō dicit̄ Eſa. vltio Et erit mēſis ex menſe: ⁊ ſabbatū ex ſabbato ⁊c.

h Et folia ligni ad ſanitatē gentiū. Per folia intelligūt̄ v̄ba etiā ꝫm cōmunē modū loq̄ndi: ergo folia ligni ſunt verba chriſti in euāgelio cōtenta: que ſunt ad ſanitateȝ gentiū: nā ꝑ ꝑdicationē euāgelij gentes per orbē diſpſe conuerſe ſūt ad xp̄m

i Et oīne. Hic cōſeq̄nter deſcribit̄ cōuiuaꝝ exercitiū Circa quod ſciendum q̄ in cōuiuijs carnalibus ſolēt homines relaxare linguas ſuas ad blaſphemias ⁊ conuicia: propter quod diues epulo poſitus i inferno magis cruciabat̄ in lingua: Luce. xvj. Hoc aūt remouet̄ a cōuiuio celeſti: cū dr: i Et omne maledictū nō erit in ea amplꝰ. Sed gratiarūactio ⁊ vox laudis. k Et ſedes dei et agni in illa erunt. nam ibi maxime relucet eorum maieſtas. l Et ſerui eius. ſ. angeli ſancti et beati. m Seruient illi. exequēdo quicquid placitum eſt ei. n Et videbūt facieȝ eius. clare ⁊ aperte o Et nomen eius in frontibus eorum. ideſt manifeſte patebit omnibꝰ q̄ ſint ſerui eius. p Et nox vlt̄ non erit ⁊c. hoc expoſitum eſt ſupra: hic tamē repetit̄ ad maiorē aſſertionem: ⁊ quia ſeruire deo eſt regnare: ideo ſequit̄: q Et regnabūt in ſecula ſeculoꝝ. ideſt eternaliter a pte poſt. r Et dixit mihi. Hec eſt vltima pars principalis huius libri que ponit̄ in fine per modū epilogi in quo primo ponitur huiꝰ libri cōmendatio: ſecūdo ꝑſcriptoꝝ breuis recitatio: ibi. Qui nocet. tercio dictoꝝ cōfirmatio: ibi. Conteſtor eīn. Circa primū dicitur: r Et dixit mihi. angelus. s Hec verba. a te ſcripta. t Fideliſſima ⁊ vera ſunt. Nam a prima veritate proceſſerūt: ideo ſubdit̄: v Et dominus deus ſpirituū ꝓphāꝝ. licȝ vnꝰ ſpūſſanctꝰ tāgat mētes oīm ꝓphāꝝ tn̄ effectꝰ eiꝰ ſūt multi ⁊ varij in mētibꝰ ipoꝝ. x Oſtēdere ſuis. ꝑ iohēm. y Que oȝ fieri cito. q2 ſūt ꝑordinata a deo: cuiꝰ ordinatio nō pōt fruſtrari: io ſubdit̄ z Et ecce venio velocit̄. ad ipam implendū: ⁊ ſic apparet hꝰ libri veritas. ſecūdo tāgit̄ eiꝰ vtilitas: cū dicit̄: Beatꝰ q̄ cuſtodit. tercio eiꝰ auctoritas ex pte ſcriptoris: cū dicit̄: a Et ego iohēs ⁊c. q̄ adhuc viuens in terris fuit maior homine: par angelis propter qð angelus renuit accipere reuerentiā quaȝ ſibi voluit exhibē: cū dicit̄: Et poſtq̄ audiſſem ⁊c. ⁊ pȝ lr̄a. quarto tangit̄ hꝰ libri aliq̄lis intelligibilitas: cū dr̄ a Et dixit mihi ne ſignaueris ⁊c. i. nō occultes oīno intellectū verboꝝ: ꝓpter qð in pluribus locis ponūtur aliqua ſatis plane ex q̄bus aperit̄ via ſtudioſis ad alia

intelligēda aliqualiť: ſaltē in multis: ſicut ſupiꝰ decla-
raui in locis ſuis. b Tpus.n.ꝓpe eſt.impletiōis ſcri
ptoꝝ. c Qui nocet. Hic incꝑonit breuis recitatio ꝑ
ſcriptoꝝ: nā ſupiꝰ actū eſt de diſtinctōne electoꝝ ⁊ re
ꝓboꝝ: ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dr̄: Qui nocet.peccādo ꝯ ꝓximū.
d Noceat ad
huc.i.nocebit:
ita ꝙ ponit hic
optatiuꝰ ꝓ indi
catiuo: ⁊ loquiť
de reprobis pre
ſcitis q̄ moriūť
in peccato mor-
tali. e Et q̄
i ſordibꝰ eſt.pec
cādo in ſeipm̄.
f Sordeſcat
adhuc.i.ſorde-
ſcet. g Et q̄
iuſtus.recte vi-
uendo ad pro-
ximū. h Iu-
ſtificeť adhuc.
ideſt iuſticiā fa-
ciet: ⁊ loquiť de
iuſtis ꝓdeſtina-
tis q̄ decedunt i
gratia finali.
a Et ſcūs.vi-
uēdo mūde ad
ſeipm̄. ſecūdo i
ſupioribꝰ freq̄n
ter dictū ē de re-
tributiōe bono-
rū ⁊ reproborū
⁊ q̄ꝫtū ad hoc dr̄
in ꝑſona chriſti: b Ecce venio cito ⁊c̄. ⁊ ꝙ hoc poſſit
oſtēdit.d. c Ego ſum alpha ⁊ o.i.cauſa effectiua et
finalis omniū: ſicut alpha eſt prima lr̄a greca ⁊ o vltia
d Beati q̄ la.ſto.ſuas.aquis penitentie in p̄nti. Ce
ſiūt in aliq̄bꝰ libris ſubdiť: In ſanguine agni. nō eſt de
textu: nec habeť in antiq̄s biblijs. e Ut ſit ptās
coꝝ in ligno vite.i.in futuro fruanť chriſto,cuiꝰ diuini
tate reficiunť beati interiꝰ ⁊ eius hūanitate exterius
f Et ꝑ portas intrēt ciuitatē.i.ꝑ obſeruatiōes man-
datoꝝ intrāt ad vitā eternā. g Foris canes.i.gu-
loſi ⁊ detractores ꝯtra bonos latrātes. h Et vene
fici.i.inuidie veneno pleni. i Et impudici.i.ſeipos
inficientes. k Et homicide. corporales ⁊ ſpūales.
l Et idolis ſer.qḋ eſt peccatū directe ꝯ deū. m Et
ois q̄ amat ⁊ fa.mē.ille amat q̄ delectať mēdacia ꝓfe-
rēdo: ſ; hypocrita facit mēdaciū: nā hypocriſis ē mē-
datiū i facto. n Ego ihs miſi ange.meū teſti.vo.h̄
ſcꝫ punitiōꝫ maloꝝ ⁊ p̄miationē bonoꝝ. o In ec-
cleſijs.q̄ ſt̄ ꝑ orbē vniuerſuꝫ.tercio in ſupioribꝰ: vt di-
ctū eſt frequēter de xp̄i excellētia: ⁊ q̄ꝫtū ad hoc ſubdiť
in eius ꝑſona: p Ego ſum radix ⁊ genꝰ dauid.i.de
radice Jeſſe: ſicut dauid eſt de genere eius q̄ꝫtū ad hu
manitatē: ſm̄ ꝙ videť Eſa.xj. Egredieť virga de radi-

Tpus.n.ꝓpe eſt. Qui no-
cet noceat adhuc: ⁊ qui in
ſordibꝫ ē: ſordeſcat adhuc.
Et q̄ iuſtꝰ ē iuſtificeť adhuc
⁊ ſcūs ſāficeť adhuc. Ec-
ce venio cito: ⁊ merces mea
mecuꝫ ē: reddē vnicuiqꝫ ſm̄
opa ſua. Ego ſū alpha et o
p̄mꝰ ⁊ nouiſſimꝰ: p̄ncipiū et
finis. Beati q̄ lauāt ſtolas
ſuas in ſanguie agni vt ſit
ptās eoꝝ in ligno vite: et ꝑ
portas intrēt ciuitatē. Fo-
ris canes ⁊ venefici et ipu-
dici ⁊ homicide ⁊ idol̄ ſer-
uiētes: ⁊ ois q̄ amat ⁊ fac̄
mēdaciū. Ego ihs miſi an
gelū meū teſtificari vob h̄
in eccl̄ijs. Ego ſuꝫ genꝰ et
radix dauid: ſtella ſplendi-
da et matutina. Et ſpūs ⁊
ſpōſa dicūt veni. Et q̄ au-
dit dicat veni. Et q̄ ſitit
veniat: et q̄ vult accipiat
aquā vite grat̄. Cōteſtor
eñi omī audiēti verba pro-
phetie libri hꝰ. Siq̄s appo
ſuerit ad hec: apponet deus
ſuꝑ illū plagas ſcriptas i li-
bro iſto: et ſiq̄s diminuerit
de v̄bis libri ꝓphie hꝰ aufe-
ret deꝰ ꝑtē eiꝰ de libro vite:
⁊ de ciuitate ſcā: et de his q̄
ſcripta ſunt i libro iſto. Di
cit q teſtioniū ꝑhibet iſtoꝝ
Etiam: Venio cito amē.
Veni dn̄e ieſu. Gr̄a domi-
ni nr̄i ieſu xp̄i cū omībꝫ no-
bis: Amen.

Liber apocalypſ finit.

ce Jeſſe ⁊ flos de radice eius aſcēdet ⁊c̄. qui flos eſt chri-
ſtus ſm̄ ſenſum litteralē ſicut diffuſius fuit ibi dictum:
q Stella ſplē. ⁊ matutina. q̄ꝫtū ad diuinitatē illuſtrans
omnē hoiem veniētē in hūc mūdū: Joh.j. r Spūs et
ſpōſa dicūt veni. nota hec ē vera lr̄a: ⁊ ſic habēt libri corre-
cti: dicit āt ſpūſſan
ctus xp̄o. s Ve
ni.ſ.ad iudiciū ad
iuſtos p̄miandus
qḋ dupliciť poteſt
intelligi: vno mō:
q: facit iuſtos hoc
dicere: qui p̄miari
deſiderāt a xp̄o iu-
dice eo mō loquē-
di q̄ dicit Ro.viij.
Spūs poſtulat ꝓ
nobis gemitibꝰ in-
enarrabilibꝰ.ideſt
poſtulare facit ſm̄
oēs expoſitores ca
tholicos. Alio mō
q: ſicut filiꝰ miſſus
fuit i mūdū a p̄re ⁊
ſpūſcō. ſicut i ꝑſo-
na eiꝰ dr̄ eſa.xlviij.
Miſit me deus et
ſpūs eiꝰ. ſic ibideꝫ
pleniꝰ fuit oñſum:
ſic i aduētu ad iu-
diciū mitteť a p̄re
⁊ ſpūſcō. Et ſpōſa
.i. eccl̄ia militans
que deſiderat ꝯiū-
gi eccl̄ie triūphāti
qḋ fiet i iudicio fi-
nali. u Et q̄ audit.a ſpūſcō ꝑ inſpiratiōꝫ ⁊ ab eccl̄ia ꝑ
ꝑdicationē. t Dicat veni deſiderādo ſecūdū aduentū
xp̄i: vñ Lu.xxj. dicit ſaluator loq̄ns d̄ eiꝰ aduētu ad iudi-
ciū: His aūt fieri incipiētibꝰ reſpicite ⁊ leuate capita vr̄a
.i.exhilarate corda: put exponit Greg. q̄m appropinq̄t re
dēptio vr̄a. v Et q̄ ſitit.deſiderādo gl̄iā. x Veniat.
ꝑ grāꝫ. y Et q̄ vult accipiat aquā vite.i.gloriā: q̄ ē vita
aīe. z Grat̄. nā hic hr̄ ꝑ xp̄i meritū in baptiſmo: dū tñ
nō ponat obſtaculū. a Cōteſtor. Hec ē vltia ps in q̄ po
niť ꝑdictoꝝ ꝯfirmatio: q: nihil ibi ꝯtineť ſuꝑfluū aut di-
minutū: iō ſubdiť: b Siq̄s appoſuerit ad hec.ſ.diſcre-
pātia a veritate euāgelij: ſicut ebion ⁊ cherintꝰ heretici qui
tpe illo addebāt aliq̄ diſcrepātia a veritate euāgelij: ⁊ ali
q̄ diminuebāt de eiꝰ veritate: dicētes xp̄m añ mariā non
fuiſſe: ꝑ hoc tñ nō excludiť q̄n poſſint aliq̄ dici licite: q̄ fa-
ciūt ad declarationē ſacre ſcripture: ⁊ ſic fecerūt doctores
ſancti. c Dicit q̄ teſtimoniū ꝑhibet iſtoꝝ.ſ.chriſtus.
d Etiā: venio cito.ad iudiciū cuilibet i morte: nā qualis
vnuſq̄ſqꝫ inueniť i morte: talis ꝑſentabiť i iudicio: gene-
raliter aūt veniet omibꝰ ad iudiciū i generali reſurrectiōe
e Veni dn̄e ieſu. hoc dicit iohēs ꝯformādo ſe ſpūſcō et
eccl̄ie: idō ſubdiť eius oratio ꝓ omibus fidelibꝰ: cū dicit:
f Gratia dn̄i nr̄i ieſu xp̄i cū omibꝰ vobis: Amen.

Exactum eſt Nuremberge inſignie hoc ac inuſitatū opus biblie vna cū poſtillis venerādi
viri ordinis minorū fratris Nicolai de lyra: cūqꝫ additionibus per venerabilē epiſcopum
Paulum burgenſem editis: ac replicis magiſtri Mathie doringk eiuſdem ordinis mino-
rū fratris ⁊ theologi optimi: charactere vo impreſſū hactes iucundiſſimo: inpenſiſqꝫ Antho-
nij kobergers prefate ciuitatis incolaꝫ: Anno incarnate deitatis. M.cccclxxxv. Sabbato
poſt Johānis ante portā latinā: ⁊ i hūc finē vſqꝫ ꝑductum. De quo honor inuictiſſime tri-
nitati necnō intemerate virgini Marie ihū xp̄i gerule. Amen.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF